

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

2009. december 17., csütörtök

Tartalomjegyzék

2009. évi CXL. törvény	A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosításáról	45105
2009. évi CXLI. törvény	A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény módosításáról	45105
2009. évi CXLII. törvény	A Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény módosításáról	45125
62/2009. (XII. 17.) IRM rendelet	A Közjegyzői Levéltár tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről	45133
63/2009. (XII. 17.) IRM rendelet	A közvetítői szakmai képzésről és továbbképzésről	45144
64/2009. (XII. 17.) IRM rendelet	A helyszíni bírságolás részletes szabályairól szóló 10/2000. (II. 23.) BM rendelet, valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény végrehajtásáról szóló 11/2000. (II. 23.) BM rendelet módosításáról	45148
65/2009. (XII. 17.) IRM rendelet	Az egyéni vállalkozói tevékenységhez kapcsolódó bejelentésekhez rendszeresített űrlapokról	45154
66/2009. (XII. 17.) IRM rendelet	Az egyéni vállalkozói igazolványról	45159
121/2009. (XII. 17.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	45169
122/2009. (XII. 17.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	45188
123/2009. (XII. 17.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	45192
124/2009. (XII. 17.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	45194
125/2009. (XII. 17.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	45197
126/2009. (XII. 17.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	45202
127/2009. (XII. 17.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	45206

Tartalomjegyzék

173/2009. (XII. 17.) KE határozat	Bíró felmentéséről és bírák kinevezéséről	45217
174/2009. (XII. 17.) KE határozat	Kitüntetés adományozásáról	45217
175/2009. (XII. 17.) KE határozat	Vezérezredes szolgálati viszonyának megszüntetéséről és nyugállományba helyezéséről	45218
1213/2009. (XII. 17.) Korm. határozat	A 2009. évi központi költségvetés általános tartalékának előirányzatából történő felhasználásról	45218
109/2009. (XII. 17.) ME határozat	A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete főigazgató-helyettesének felmentéséről	45220

II. Törvények

2009. évi CXL. törvény a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosításáról*

1. § A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 2. §-a az alábbi (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi szöveg jelölése (1) bekezdésre módosul:
„(2) A bányászati tevékenység során olyan technológiát alkalmazni, amely cian vagy cianid vegyület felhasználásával jár együtt, tilos.”
2. § E törvény a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Dr. Katona Béla s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2009. évi CXLI. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény módosításáról **

1. § (1) A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 2. § k) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[E törvény alkalmazásában]
„k) *kinevezés*: a munkáltatói jogkört gyakorló elöljáró rendelkezése hivatásos állományba vételről (szolgálati viszony létesítéséről); magasabb vagy azonos, illetve vezetői beosztásba helyezésről; az első, az első tiszti és tábornoki rendfokozatok megállapításáról;”
- (2) A Hszt. 2. §-a a következő v) ponttal egészül ki:
[E törvény alkalmazásában]
„v) *belföldi szolgálati kiküldetés*: a hivatásos állomány tagjának meghatározott szolgálati feladat teljesítése céljából a szolgálatteljesítési helyének közigazgatási határán kívül történő ideiglenes szolgálatteljesítése, ide nem értve, ha a hivatásos állomány tagja a szolgálati kötelezettség teljesítésének természetéből eredően szolgálati feladatait szokásosan a szolgálatteljesítési helye közigazgatási határán kívül teljesíti.”
2. § A Hszt. 4. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) A hivatásos állomány tagját az első, az első tiszti és az első tábornoki rendfokozatokba kinevezik, a többi rendfokozatba előléptetik.”

* A törvényt az Országgyűlés a 2009. december 7-i ülésnapján fogadta el.

** A törvényt az Országgyűlés a 2009. december 7-i ülésnapján fogadta el.

- 3. §** A Hszt. 20. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„20. § A helyszínen szolgálatot ellátók kivételével a hivatásos állomány tagja egyenruháját
a) a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen nem viselheti,
b) egyéb politikai rendezvényen, illetve a gyülekezési jog hatálya alá tartozó nyilvános rendezvényen csak a fegyveres szervet képviselő személyként, az állományilletékes parancsnok engedélyével viselheti.”
- 4. §** A Hszt. „Egyesülési jog” alcíme a következő 21/A. §-sal egészül ki:
„21/A. § A 21. § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell az egyesülési jog alapján létrehozott, társadalmi szervezeteknek nem minősülő, de szervezett politikai tevékenységet folytató közösséghez, valamint a tömegmozgalomhoz történő csatlakozásra és részvételre is.”
- 5. §** A Hszt. 27. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) Az érdekképviselői szervek e törvény keretei között szabadon működhetnek és gyakorolhatják jogosítványaikat. Sztrájkot azonban nem szervezhetnek, és tevékenységükkel – ide értve a fegyveres szerv működéséhez szükséges közbizalom fenntartásának veszélyeztetését is –, nem akadályozhatják meg a fegyveres szerv jogszerű és rendeltetésszerű működését, a hivatásos állomány tagjának a parancsok és intézkedések végrehajtására vonatkozó kötelezettsége teljesítését.”
- 6. §** A Hszt. 29. § (3) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A szakszervezet a szervezeti egységgel kapcsolatban az alábbi jogokat gyakorolhatja:]
„c) a szolgálati és munkakörülményekre – ennek keretében az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés betartására – vonatkozó szabályok megtartását hivatali munkaidőben, illetve indokolt esetben szolgálatteljesítési időben ellenőrizheti, azok végrehajtásáról tájékoztatást, adatot kérhet, melyet részére meg kell adni. Az ellenőrzés a szolgálati feladatok ellátását nem veszélyeztetheti, illetve nem akadályozhatja.”
- 7. §** A Hszt. 32. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A munkaidő-kedvezmény mértéke valamennyi tisztségviselőt figyelembe véve összesen – eltérő megállapodás hiányában – minden, a szervezeti egységnél szolgálati viszonyban álló szakszervezeti tag után havi 1 óra. E kedvezmény mértékébe a szervezeti egységgel való tárgyalás időtartama nem számít be. A munkaidő-kedvezmény felhasználásáról a szakszervezet dönt. A munkából való távolmaradást előre be kell jelenteni.
(3) A szakszervezet kérésére a (2) bekezdés alapján járó munkaidő-kedvezményből fel nem használt időtartamot, de legfeljebb a munkaidő-kedvezmény felét a szervezeti egység köteles pénzben megváltani. A pénzbeni megváltást a szakszervezeti tisztségviselő előző naptári évi átlagkeresete, illetve ha a szervezeti egységnél a szakszervezet tisztségviselővel nem rendelkezik, úgy a fegyveres szerv más szervezeti egységeinek állományába tartozó tisztségviselők előző naptári évi átlagkeresetének átlaga alapján kell megállapítani, és bruttó összegben – a munkáltatóval kötött megállapodás alapján havonta vagy negyedévente – utólag kell kifizetni a szakszervezet részére. Ez a pénzösszeg kizárólag érdekvédelmi tevékenységgel összefüggő célra használható fel. Negyedéves elszámoláskor a havonkénti munkaidő-kedvezmény összevonható, ha azt a szakszervezeti tagok továbbképzése céljából vették igénybe.”
- 8. §** A Hszt. 33. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A hivatásos állomány választott szakszervezeti tisztséget betöltő tagjának más szolgálati helyre való – a fegyveres szerv által kezdeményezett – beosztásához, áthelyezéséhez, 15 munkanapot elérő vezényléséhez és a szolgálatteljesítés helyének megváltoztatásához, továbbá szolgálati viszonyának felmentéssel történő megszüntetéséhez az adott szervezeten belüli érintett reprezentatív szakszervezeti szerv előzetes egyetértése szükséges. Ha a felmentés a hivatásos állomány tagjának méltatlansága, vagy nemzetbiztonsági szempontból neki felróható alkalmatlansága, illetve a 258. § (4) bekezdésében meghatározott okból a beosztásának ellátására alkalmatlansága miatt válik szükségessé, valamint, ha a szakszervezeti tisztségviselőt fegyelmileg kell felelősségre vonni, erről a megfelelő szakszervezeti szervet előzetesen értesíteni kell.”
- 9. §** A Hszt. 36. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) Az országos parancsnok (3) bekezdésben biztosított jogköre nem alkalmazható a hivatásos önkormányzati tűzoltóság állományába tartozó zászlós és tiszthelyettes esetében. A 2. számú mellékletben meghatározott kiemelt

munkáltatói jogkört – a miniszternek biztosított jogkörök kivételével – zászlós, tiszthelyettes esetében a hivatásos önkormányzati tűzoltóparancsnok, mint állományilletékes parancsnok és – e törvény rendelkezései szerint – az önkormányzat képviselő-testülete, a Főváros esetén a közgyűlés gyakorolja.”

- 10. §** A Hszt. 42. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„42. § (1) A hivatásos állomány tagja annak a fegyveres szervnek az állományába tartozik, amelybe őt a kinevezési okmányban felvették, és szolgálatát is – a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel – ott teljesíti. Hivatásos szolgálati viszony – a kinevezési okmányban felsorolt – változó szolgálatteljesítési helyen történő szolgálatteljesítésre is létesíthető.
(2) Hivatásos szolgálat a fegyveres szerven kívül a következő szerveknél teljesíthető:
a) a minisztériumban és a miniszter irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervnél,
b) a felsőoktatási intézménynél,
c) a tudományos intézménynél,
d) a közigazgatási szervnél,
e) a honvédelmi és rendvédelmi célú tevékenységet folytató vagy egyéb biztonsági érdeket szolgáló gazdálkodó szervnél,
f) az egészségügyi intézménynél,
g) a szövetséges fegyveres erőknél,
h) polgári védelmi feladatok ellátása céljából az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatalánál,
i) az ügyészségnél,
j) a szervezett bűnözés elleni fellépés céljából gyűjtött adatok gyűjtésének, felhasználásának és ellenőrzésének koordinációjáért felelős szervnél,
k) az Európai Unió intézményeiben nemzeti szakértőként, az Európai Unió vagy a NATO szervezeteinél nemzetközi együttműködés keretében vállalt misszió tagjaként, illetve amennyiben az a szolgálat érdekével egybe esik, egyéb nemzetközi szervezetben, valamint
l) a Magyar Köztársaság külpolitikai, gazdasági vagy kulturális érdekeinek képviselésére külföldön létrehozott szervezetnél összekötőként vagy a diplomáciai szolgálat tagjaként
(a továbbiakban együtt: más szerv).”
- 11. §** A Hszt. 43. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A hivatásos állomány tagja, beleegyezése esetén, – a 43/A. §-ban foglalt kivétellel – az érintett miniszterek és az érdekelt szerv vezetőjének megállapodása alapján határozott vagy határozatlan időtartamra történő vezényléssel más szervnél is teljesíthet szolgálatot. A határozott időre szóló szolgálatteljesítése a beleegyezésével meghosszabbítható. A vezénylést írásban kell rögzíteni.”
- 12. §** A Hszt. a következő 43/A. §-sal egészül ki:
„43/A. § A hivatásos állomány tagja – a hivatásos szolgálati jogviszonyát nem érintve – az ügyészséghez a legfőbb ügyész kezdeményezésére, az országos parancsnok egyetértésével meghatározott feladat ellátására vezényelhető. A hivatásos állomány tagjának ügyészséghez vezénylésére a 43–44. §-ban foglalt szabályokat kell alkalmazni.”
- 13. §** A Hszt. 44. § (1) bekezdése a következő i) ponttal egészül ki:
[Ennek megfelelően a fegyveres szerv rendelkezési állományába tartozik]
„i) akinek a részére vezetői beosztásba történt kinevezés visszavonásakor, illetve vezetői kinevezésről történő lemondás esetén a 245/D. § (2) és (5) bekezdés szerinti beosztás felajánlására nincs lehetőség;”
- 14. §** A Hszt. „Beosztásból felmentés, más beosztásba kinevezés, áthelyezés” alcíme a következő 47/A. §-sal egészül ki:
„47/A. § (1) Ha a hivatásos állomány tagja eredeti szolgálati beosztására egészségi, pszichikai vagy fizikai okból alkalmatlan, a szolgálat felső korhatárának eléréseig a fegyveres szervnél – felajánlható hivatásos szolgálati beosztás hiányában – beleegyezésével nem hivatásos munkakörben is foglalkoztatható. E foglalkoztatás a hivatásos állomány tagjának szolgálati jogviszonyát és előmenetelét nem érinti.

(2) A hivatásos állomány tagja a részére felajánlott hivatásos szolgálati beosztás, illetve nem hivatásos munkakör elfogadásáról, vagy elutasításáról a felajánlástól számított 5 munkanapon belül köteles írásban nyilatkozni. A nyilatkozat elmulasztását úgy kell tekintetni, mintha a felajánlott hivatásos szolgálati beosztást, illetve nem hivatásos munkakört elutasította volna.”

15. § (1) A Hszt. 49. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A hivatásos állomány tagját

a) külföldi szolgálatra az ezzel járó sajátos szolgálati kötelezettségeknek, ezek teljesítése feltételeinek és körülményeinek ismertetése után,

b) az Európai Unió intézményeibe nemzeti szakértőként, kormányrendeletben meghatározott jelölési eljárás alapján a miniszter vezényli.”

(2) A Hszt. 49. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép és a jelenlegi (6) bekezdés számozása (7) bekezdésre változik:

„(6) A hivatásos állomány (5) bekezdés szerint vezényelt tagjának juttatására, többletjuttatására, költségtérítésére, ellátmányára kormányrendelet a szolgálatteljesítés helyének sajátosságaira, továbbá a vezényelt közeli hozzátartozóira tekintettel pénzbeli és természetbeni ellátást állapíthat meg.”

16. § A Hszt. 52. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„52. § A hivatásos szolgálat felső korhatára a társadalombiztosítási nyugellátási szabályok szerint a hivatásos állomány tagjára születési éve alapján irányadó öregségi nyugdíjkorhatárnál 5 évvel alacsonyabb életkor betöltése.”

17. § A Hszt. VII. Fejezete „A szolgálati viszony megszűnése” cím alatt a következő alcímmel és 52/A. §-sal egészül ki:

„Szolgálati nyugállományba helyezés

52/A. § (1) A szolgálati viszony a szolgálat felső korhatárának elérésekor, a szolgálati nyugdíjjogosultságot szerzett hivatásos állományú személy erre irányuló nyilatkozata, vagy a munkáltatói jogkört gyakorló előjáró erre irányuló döntése alapján, szolgálati nyugállományba helyezéssel szűnik meg.

(2) A szolgálati nyugállományba helyezésre irányuló nyilatkozat, illetve döntés a felső korhatár betöltését követően is előterjeszhető, illetve meghozható. A nyilatkozatot, illetve a döntést a szolgálati nyugállományba helyezés időpontját megelőzően legalább 60 nappal kell előterjeszteni, illetve meghozni.

(3) Ha a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszony megszűnésére irányuló nyilatkozatot nem terjeszt elő, illetve a munkáltatói jogkört gyakorló előjáró a szolgálati viszony megszüntetéséről nem dönt, úgy a hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonya a társadalombiztosítási nyugellátási szabályok szerint reá születési éve alapján irányadó öregségi nyugdíjkorhatár elérésekor a törvény erejénél fogva szűnik meg.”

18. § A Hszt. 56. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Ha a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott alkalmatlanság egészségi, pszichikai vagy fizikai ok következménye, a fegyveres szerv köteles a hivatásos állomány tagja állapotának, képzettségének, végzettségének és rendfokozatának megfelelő másik hivatásos szolgálati beosztást, ennek hiányában másik, az állapotának, képzettségének, végzettségének megfelelő nem hivatásos munkakört felajánlani. A hivatásos állomány tagját akkor lehet felmenteni, ha

a) állapotának megfelelő betöltetlen beosztás vagy nem hivatásos munkakör a fegyveres szervnél nincs, és rendelkezési állományba sem helyezhető,

b) a felajánlott másik, állapotának megfelelő beosztást vagy nem hivatásos munkakört a hivatásos állomány tagja nem fogadta el, vagy

c) rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugellátásra jogosultságot szerzett.”

19. § A Hszt. a „Felmentés” alcím alatt az 58. §-t követően a következő 58/A. §-sal egészül ki:

„58/A. § Nem szüntethető meg a szolgálat felső korhatárát megelőző 5 évben a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonya az 56. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján felmentéssel, ha szolgálati nyugdíjra még nem jogosult.”

20. § A Hszt. 59. § (1) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A törvény erejénél fogva szűnik meg a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonya]
 „a) a társadalombiztosítási szabályok szerint reá születési éve alapján irányadó öregségi nyugdíjkorhatár elérése;”
[miatt.]
21. § A Hszt. 60. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(1) A hivatásos állomány tagja beleegyezése esetén – az érintett miniszterek által meghatározott feltételek mellett – rendfokozatának megtartásával más fegyveres szervhez áthelyezhető, illetve onnan átvehető.”
22. § A Hszt. a következő 60/A. §-sal és az azt megelőző alcímmel egészül ki:
„Áthelyezés a fegyveres szervek és a Magyar Honvédség között
 60/A. § (1) A hivatásos állomány tagja beleegyezése esetén – az érintett miniszterek döntése alapján – a Magyar Honvédség állományába áthelyezhető, illetve a Magyar Honvédség állományának tagja a fegyveres szervek hivatásos állományába átvehető.
 (2) Áthelyezés esetén a szolgálati viszonyt folyamatosnak kell tekinteni.”
23. § A Hszt. az „Eljárás a szolgálati viszony megszűnése esetén” alcím alatt a következő 61/A. §-sal egészül ki:
 „61/A. § (1) Ha a szolgálati viszony az 53. § alapján szűnik meg, a hivatásos állomány tagját – amennyiben a 182. §-ban foglaltak szerint szolgálati nyugdíjra jogosult – szolgálati nyugállományba kell helyezni.
 (2) Az (1) bekezdés szerinti szolgálati nyugállományba helyezéskor a 182. §-ban foglaltak szerint kell rendelkezni a szolgálati nyugdíj folyósításáról.”
24. § (1) A Hszt. 64. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(1) Akinek szolgálati viszonyát az 53. § a) pontja, vagy az 56. § (1) bekezdés a)–d) pontja, vagy az 56. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott egészségi, pszichikai vagy fizikai alkalmatlanság miatt, illetve az 56. § (2) bekezdés c) pontja alapján felmentéssel szüntették meg, a szolgálat érdekében, kérelmére – amennyiben a hivatásos állomány tagjára vonatkozó felső korhatár eléréséig a szolgálati nyugdíjjogosultság 182. § (2) bekezdésben meghatározott feltételek szerint megszerezhető – hivatásos állományba visszavehető, ha egyébként megfelel a szolgálati viszony létesítéséhez szükséges egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek. A visszavétel során próbaidő köthető ki, legfeljebb 6 hónap időtartamra, ha a szolgálati viszony megszűnése és a visszavételre irányuló kérelem benyújtása között legalább egy év eltelt. A visszavételre legfeljebb egy alkalommal kerülhet sor.”
 (2) A Hszt. 64. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki, és a jelenlegi (5) bekezdés számozása (6) bekezdésre változik:
 „(5) A hivatásos állomány nyugállományba helyezett tagja – az (1)–(4) bekezdésben meghatározott feltételeknek való megfelelés esetén is – csak akkor vehető vissza hivatásos állományba, ha a szolgálati nyugellátásának folyósítását a hivatásos szolgálat idejére szünetelteti.”
25. § (1) A Hszt. 68. § (1) bekezdés d) és e) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A hivatásos állomány tagja köteles]
 „d) a számára meghatározott iskolai rendszerű vagy iskolai rendszeren kívüli oktatásban, képzésben részt venni, és az előírt vizsgákat letenni;
 e) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, és az ezek ellenőrzése érdekében szükséges, a miniszter által meghatározott felméréseknek, szűréseknek és vizsgálatoknak magát alávetni, egészségének megóvása, illetőleg gyógyulása érdekében előírt orvosi utasításokat betartani;”
 (2) A Hszt. 68. § (1) bekezdése a következő f) ponttal egészül ki, és ezzel egyidejűleg a jelenlegi f) pont jelölése g) pontra változik:
[A hivatásos állomány tagja köteles]
 „f) a külön jogszabályban foglalt esetben kötelező védőoltásnak magát – az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (1)–(3) bekezdésében foglalt korlátozásokkal – alávetni;”
 (3) A Hszt. 68. §-a a következő új (4) bekezdéssel egészül ki:
 „(4) A miniszter rendeletben határozza meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében a szolgálati beosztáshoz, illetve egyes szolgálati feladatokhoz kapcsolódóan – így különösen a külföldi szolgálat végrehajtása során – a hivatásos állomány tagjának vagy egyes csoportjainak egészségét és biztonságát veszélyeztető biológiai

kóroki tényező kockázatának elkerülése érdekében kötelező védőoltás elrendelésének van helye. A kötelező védőoltást a fegyveres szerv egészségügyi szakfeladatainak ellátásáért felelős vezető főorvos javaslatára az országos parancsnok rendeli el. Az országos parancsnok által elrendelt kötelező védőoltás alól az Eütv. 58. § (3) bekezdése szerinti mentesítést a hivatásos állomány védőoltásra kötelezett tagja, törvényes képviselője, illetve kezelőorvosa a fegyveres szerv egészségügyi szakfeladatainak ellátásáért felelős főorvosnál kezdeményezheti.”

26. § A Hszt. 70. § (1) bekezdése a következő e)–f) ponttal egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi e)–f) pont jelölése g)–h) pontra változik:

[Mentesül a hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési kötelezettsége alól:]

„e) az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárással összefüggő vizsgálat időtartamára;

f) tanúzási kötelezettség teljesítése esetén a megjelenéshez és a kötelezettség teljesítéséhez szükséges időtartamra;”

27. § A Hszt. a következő 72/A. §-sal egészül ki:

„72/A. § A miniszter állapítja meg azokat a szolgálati beosztásokat, amelyek betöltéséhez a 72. §-ban meghatározott iskolai végzettségen túl további iskolai végzettség, szakképesítés vagy szaktanfolyam szükséges.”

28. § A Hszt. 74. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Szolgálati érdekből polgári oktatási intézményben vagy iskolarendszeren kívüli oktatás vagy képzés folytatása céljából a munkáltatói jogkört gyakorló előljáró a hivatásos állomány tagjával tanulmányi szerződést köthet. Nem köthető tanulmányi szerződés, ha a tanulmányok elvégzésére a munkáltatói jogkört gyakorló előljáró a hivatásos állomány tagját kötelezte. A tanulmányi szerződést, illetve a kötelezést – a lényegi tartalmi elemek (képzés tárgya, időtartama, helye, teljesítés módja, határideje, költségek viselése, kötelezettségek) rögzítésével – írásba kell foglalni.”

29. § A Hszt. 75. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A hivatásos állomány tagja kizárólag olyan vizsgálatra kötelezhető, amelyet az alkalmassági követelményeknek való megfelelés megállapítása érdekében jogszabály, illetve a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában az állami irányítás egyéb jogi eszköze előír, és amelyet a vizsgálatot végző orvos, illetve pszichológus szakmailag indokoltnak tart.”

30. § A Hszt. az „Egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság” cím alatt a következő 75/A. §-sal egészül ki:

„75/A. § (1) Az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági vizsgálat során keletkezett adat kezelésének célja

a) az alkalmasság felmérése és a hivatásos állomány tagja alkalmasságának minősítése,

b) a szolgálati viszony létesítéséhez, fenntartásához, módosításához, megszüntetéséhez, továbbá a rendelkezési állományba helyezéshez az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági feltételek fennállásának megállapítása.

(2) Az adatok köre az egészségi, pszichikai és fizikai állapotra vonatkozó,

a) az alkalmasság felméréséhez és az alkalmassági minősítéshez felhasznált egészségi, pszichikai és fizikai állapotra vonatkozó, illetve

b) az alkalmasság minősítését tartalmazó

adat.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott célból az egészségi, pszichikai állapotra vonatkozó vizsgálati adatokat, a vizsgálatok teljes egészségügyi dokumentációját az alkalmasság megállapításában résztvevő orvos és pszichológus, valamint orvosi bizottság kezelheti, illetve kizárólag részére továbbítható. Az (1) bekezdésben meghatározott célból a fizikai alkalmasságra vonatkozó adatokat a felmérésben közreműködő, illetve az orvosi bizottság kezelheti.

(4) Az állományilletékes parancsnok és a személyügyi szerv részére kizárólag a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott adat továbbítható. Ha az alkalmassági vizsgálatot az állományilletékes parancsnok kezdeményezi, akkor az alkalmassági vizsgálat megindulása előtt tudomására jutott egészségügyi adatot is jogosult kezelni, és az egészségügyi adatot az eljárásban résztvevő orvos és pszichológus, valamint orvosi bizottság részére továbbíthatja.

(5) A (2) bekezdésben meghatározott adat szolgálati viszonyal összefüggő jogvitában, illetve büntetőügyben az eljáró bíróság, valamint nyomozó hatóság részére, megkeresésére, továbbá a szolgálati jogviszonnyal összefüggő jogvitában vagy büntetőeljárásban hivatalból – a tényállás tisztázásához szükséges mértékig – továbbítható.

(6) Az (1) bekezdésben meghatározott célból az egészségi, pszichikai és fizikai állapotra vonatkozó vizsgálati adat, valamint a (4) bekezdés szerinti egészségügyi adat a szolgálati viszony létesítését célzó alkalmassági vizsgálatot, illetve a szolgálati viszony megszűnését követő 5. év december 31-ig kezelhető.”

- 31. §** A Hszt. 86. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A hivatásos állomány
a) nő tagját terhessége megállapításától gyermekének 1 éves koráig, továbbá
b) gyermekét egyedül nevelő tagját gyermekének 6 éves koráig, ha annak felügyeletét más nem tudja ellátni éjszakai szolgálatteljesítésre, illetve 24 órás szolgálatra nem lehet beosztani.”
- 32. §** A Hszt. a következő alcímmel és 88/A. §-sal egészül ki:
„Készenlét
88/A. § A hivatásos állomány tagja kötelezhető arra, hogy a szolgálatteljesítési időn kívül szolgálati érdekből, szolgálatképes állapotban a szolgálati elöljárója rendelkezése szerinti, olyan elérhető – szolgálati helyen kívüli – helyen tartózkodjon, ahonnan szolgálati feladatra bármikor igénybe vehető.”
- 33. §** (1) A Hszt. 90. § (2) bekezdésének g) és h) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A pótszabadság évente a hivatásos állomány felsőfokú iskolai végzettségű tagja esetén:]
„g) 26–30 év szolgálati viszonyban töltött idő után 9 munkanap;
h) 31 év és annál hosszabb szolgálati viszonyban töltött idő után 10 munkanap.”
(2) A Hszt. 90. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:
„(5) A hivatásos állomány tagját megillető pótszabadság soron következő fokozata először abban az évben jár, amelyben a hivatásos állomány tagja a (2) bekezdésben meghatározott szolgálati időt betölti.”
- 34. §** A Hszt. 91. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) A szülők az (1) bekezdés szerinti döntésükről írásban nyilatkoznak.”
- 35. §** A Hszt. 92. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) Az állományilletékes parancsnok – gyakorlattal kapcsolatban a gyakorlatvezető javaslatára – tartós, legalább 14 napig tartó folyamatos igénybevétel utáni pihentetés céljából esetenként legfeljebb 5 naptári nap szabadidőt engedélyezhet.”
- 36. §** A Hszt. 93. §-a a következő (5)–(8) bekezdéssel egészül ki:
„(5) A hivatásos állomány tagjának szolgálati kötelemmel összefüggő balesete, sérülése vagy szolgálati eredetű betegsége miatt engedélyezett egészségügyi szabadság időtartamára – a (6) bekezdésben foglalt kivétellel – távolléti díj jár.
(6) A polgári védeleminél, állami és hivatásos önkormányzati tűzoltóságnál váltásos szolgálati rendben szolgálatot teljesítők számára az egészségügyi szabadság idejére az alapilletmény, az illetménykiegészítés, a rendszeres illetménypótlékok, valamint az éjszakai és délutáni pótlék együttes összegének a távollét idejére számított időarányos átlagát kell térítésként folyósítani. A térítés összegének megállapításánál az utolsó négy naptári negyedévben (irányadó időszak) kifizetett éjszakai és délutáni pótlék együttes összegének a távollét idejére számított időarányos átlagát kell figyelembe venni. Ha a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonya négy naptári negyedévnél rövidebb, a térítés megállapításakor a nála számításba vehető naptári negyedév(ek), negyedév hiányában az utolsó naptári hónap(ok)ra kifizetett éjszakai és délutáni pótlék együttes összegének a távollét idejére számított időarányos átlagát kell figyelembe venni.
(7) Amennyiben az egészségügyi szabadságot nem szolgálati kötelemmel összefüggő baleset, sérülés vagy nem szolgálati eredetű betegség indokolja, annak időtartamára évente 30 naptári napig távolléti díjat, illetve a (6) bekezdésben meghatározott térítést, a 31. naptári naptól a távolléti díj, illetve térítés 90%-át kell folyósítani. A 31. naptári naptól a baleset, sérülés szolgálati kötelemmel összefüggő jellegének, illetve a betegség szolgálati eredetének megállapításáig a távolléti díj, illetve térítés 90%-át kell folyósítani, a baleset, sérülés szolgálati kötelemmel összefüggő jellegének, illetve a betegség szolgálati eredetének megállapítása esetén a különbözetet a jogosult részére egyösszegben folyósítani kell.
(8) Ha a hivatásos állomány egészségügyi szabadságon levő tagja a betegségét vagy sérülését szándékosan maga okozta, az egészségügyi szabadság időtartama alatt számára távolléti díj, illetve térítés nem folyósítható; ha pedig az súlyos gondatlanságának következménye, legfeljebb 50%-kal csökkenthető. Az egészségügyi szabadságra járó távolléti díjat, illetve térítést meg lehet vonni a hivatásos állomány tagjától, ha a gyógyulását felróhatóan késleltette,

az orvos utasításainak felróhatóan nem tett eleget, vagy az elrendelt orvosi vizsgálaton elfogadható indok nélkül nem jelent meg.”

- 37. §** (1) A Hszt. 94. § b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A hivatásos állomány tagját gyermekápolás céljából egészségügyi szabadság illeti meg az alábbiak szerint:]
„b) a hivatásos állományú szülőt, nevelőszülőt, valamint helyettes szülőt, ha beteg gyermekét ápolja, a gyermek 1 éves koráig;”
- (2) A Hszt. 94. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a § jelenlegi szövegének jelölése (1) bekezdésre változik:
„(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában szülő a vér szerinti és az örökbefogadó anya, illetve apa, a vér szerinti és az örökbefogadó anyával, illetve apával együtt élő házastárs, továbbá a gyám.”
- 38. §** (1) A Hszt. 97. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A szabadság engedélyezésére az állományilletékes parancsnok, vagy az általa kijelölt vezető jogosult.”
- (2) A Hszt. 97. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(6) A szabadság címén engedélyezett és a szoptatási munkaidő-kedvezmény miatti távollét idejére – a 93. § (6)–(8) bekezdésben meghatározott kivételekkel – távolléti díjat kell folyósítani.”
- 39. §** A Hszt. 111. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) A három hónapnál rövidebb időtartamú külföldi szolgálat esetén a hivatásos állomány tagját megillető napidíj mértékét, kifizetésének és elszámolásának rendjét a miniszter rendeletben állapítja meg, a szolgálatteljesítés helyének sajátosságaira figyelemmel.”
- 40. §** A Hszt. 113. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) Az (1) bekezdés alapján a hivatásos állomány tagját megillető költségtérítések fajtáit, mértékét, a költségtérítés feltételeit, rendjét a miniszter állapítja meg.”
- 41. §** A Hszt. 114. §-a a következő (4) és (5) bekezdéssel egészül ki:
„(4) A miniszter rendeletben az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően további szociális, jóléti és kulturális kedvezményeket állapíthat meg.
(5) Az (1) bekezdésben meghatározott, valamint a (4) bekezdés szerinti szociális, jóléti és kulturális kedvezmények megállapítása esetén ezek fajtáit, mértékét, a kedvezmények, támogatások nyújtásának feltételeit és eljárási szabályait a miniszter rendeletben állapítja meg.”
- 42. §** A Hszt. 115/A. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(6) Amennyiben a hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonya az 53. § a)–b) és f)–g), valamint az 56. § (2) bekezdés a) pontja alapján – ez esetben az egészségi vagy pszichikai állapota miatti megszűnés kivételével –, b) pontja alapján, továbbá az 59. § (1) bekezdés b), d) pontja alapján szűnik meg, a még fennálló állami kezességvállalás után a központi költségvetés javára – a hitelintézet útján – egyszeri kezességvállalási díjat kell fizetnie. A kezességvállalási díj mértéke a kezességgel biztosított kötelezettség összegének 2%-a.”
- 43. §** A Hszt. 116. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) A hivatásos állomány tagja évente a mindenkori illetményalap 250%-ának megfelelő mértékű ruházati utánpótlási ellátmányra jogosult, amely természetben is kiadható. A ruházati utánpótlási ellátmány felhasználását ruházati termékről szóló számlával kell igazolni. Ez esetben az ellátmány a személyi jövedelemadó szempontjából természetbeni juttatásként kiadott munkaruházatnak minősül. A ruházati utánpótlási ellátmány kiadásának rendjét a miniszter állapítja meg.”
- 44. §** A Hszt. a következő 116/A. §-sal és az azt megelőző alcímmel egészül ki:
„Választható juttatások
116/A. § (1) A hivatásos állomány tagja természetbeni juttatásként – választása szerint, az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárról szóló 1993. évi XCVI. törvény 12. § (3) bekezdésére is figyelemmel – a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 70. § (2) bekezdés a), b), d) és e) pontjában, valamint (5) bekezdésében felsorolt

juttatásokra, legfeljebb az ott meghatározott mértékig és feltételekkel, valamint az ingyenes vagy kedvezményes internet használatra jogosult. A miniszter – a (7) bekezdésben meghatározott kivétellel – utasításban további választható juttatásokat is meghatározhat, illetve az egyes juttatások választható mértékét magasabban is meghatározhatja.

(2) Nem jogosult természetbeni juttatásra a hivatásos állomány tartós külszolgálaton lévő, illetve a nemzeti szakértőként foglalkoztatott tagja, továbbá a hivatásos állomány tagja azon időtartam vonatkozásában, amelyre illetményre vagy távolléti díjra nem jogosult, feltéve, hogy a távollét időtartama meghaladja a harminc napot.

(3) A hivatásos állomány tagja írásban vagy elektronikus úton a tárgyév január 31-ig, illetve a jogviszony létesítésekor vagy az áthelyezésekor nyilatkozik arról, hogy a természetbeni juttatás összegén belül milyen juttatásokra tart igényt.

(4) A természetbeni juttatás éves összegét – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a miniszter utasításban határozza meg, az azonban nem lehet alacsonyabb az illetményalap háromszorosánál, és nem lehet magasabb az illetményalap tizenötszörösénél. A természetbeni juttatás éves összege biztosít fedezetet az egyes juttatásokhoz kapcsolódó, a juttatást teljesítő fegyveres szervezet terhelő közterhek megfizetésére is.

(5) A (2) bekezdésben meghatározott esetben, illetve ha a hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonya a tárgyév közben szűnik meg, az időarányos részt meghaladó mértékben igénybe vett természetbeni juttatás értékét a távollét vége utáni első munkanapon, illetve a szolgálati viszony megszűnésekor vissza kell fizetni, illetve – a hivatásos állomány tagjának választása szerint, ha a juttatás természete ezt lehetővé teszi – vissza kell adni (a továbbiakban együtt: visszafizetés). Nem kell visszafizetni a természetbeni juttatás értékét, ha a szolgálati viszony az 53. § h) pontjában meghatározott okból szűnik meg.

(6) A miniszter – a (7) bekezdésben meghatározott kivétellel – utasításban szabályozza a választható természetbeni juttatások fajtáit, mértékét, a természetbeni juttatás kifizetésének rendjét és módját.

(7) A katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter a hivatásos önkormányzati tűzoltóságokra vonatkozóan rendeletben szabályozza a választható juttatás éves összegét, a választható természetbeni juttatások fajtáit, mértékét, a természetbeni juttatás kifizetésének rendjét és módját. A hivatásos önkormányzati tűzoltóságokat fenntartó önkormányzatok a 273. § szerint további választható juttatásokat is meghatározhatnak, illetve az egyes juttatások választható mértékét magasabban is meghatározhatják."

45. § A Hszt. a következő 116/B. §-sal egészül ki:

„116/B. § (1) A hivatásos állomány tagja részére a 114. § alapján biztosítható visszatérítendő támogatás, valamint a 116/A. § alapján választható természetbeni juttatás nyújtása során keletkezett, a hivatásos állomány támogatást igénybevevő, illetve juttatásban részesülő tagjára és a támogatásra, illetve a juttatásra vonatkozó adatokat a (2) bekezdésben meghatározott célból az illetmény számfejtését végző szervek és személyek kezelhetik, illetve ezek kizárólag a részükre továbbíthatók.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott adatok kezelésének célja, hogy folyamatosan megállapíthatóak legyenek a hivatásos állomány visszatérítendő támogatást igénybevevő, illetve választható természetbeni juttatásban részesülő tagjának azonosítására alkalmas adatok, a visszatérítendő támogatás, illetve a választott természetbeni juttatás fajtája, a visszatérítendő támogatás összege, a törlesztési idő, a visszafizetett (levont) összeg, és a még nem törlesztett tartozás, választható természetbeni juttatás esetén annak értéke, illetve értékének időarányos része."

46. § A Hszt. 118. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A tanácsosi és a főtanácsosi címet meg kell vonni, ha

- a) a hivatásos állomány tagja jogerősen pénzbírságnál súlyosabb fegyelmi fenytésben részesült, illetve
- b) a hivatásos állomány tagjával szemben – megrovás és járművezetéstől eltiltás kivételével – a bíróság büntetést szabott ki vagy intézkedést alkalmazott, feltéve, hogy a szolgálati viszonya e törvény alapján nem szűnt meg."

47. § A Hszt. 123. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi (3) bekezdés számozása (4) bekezdésre változik:

„(3) Fegyelmi eljárásban pénzbírság fenytés nem alkalmazható, ha az eljárás alapjául szolgáló cselekmény miatt külön jogszabály alapján közigazgatási bírság kiszabásának van helye."

48. § A Hszt. 132. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Az eljárás alá vont személyt szolgálati viszony megszüntetése vagy lefokozás fenytés kiszabása esetén a határozathozattól annak végrehajtásáig terjedő időre fel kell függeszteni."

- 49. §** A Hszt. 133. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) A fegyelmi eljárás során a tanú vagy jogi képviselője kérésére a tanú személyi adatait – az iratok között elkülönítve – zártan kell kezelni. A tanú személyi adatai zárt kezelésének elrendelésétől kezdve a fegyelmi eljárás alá vont személy és képviselője a tanú személyi adatait nem tartalmazó iratokba tekinthet be, illetve részükre a tanú személyi adatait nem tartalmazó másolat adható.”
- 50. §** A Hszt. 144. §-a következő (2) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a § jelenlegi szövegének jelölése (1) bekezdésre változik:
„(2) Szolgálati viszony megszüntetése vagy lefokozás fenytés alkalmazása esetén az eljárás alá vont személy kérheti az eredeti szolgálati beosztásban történő továbbfoglalkoztatását, ha a bíróság megállapítja, hogy a fegyelmi felelősség nem áll fenn, vagy a fenytés nem áll arányban az elkövetett fegyelemsértés súlyával.”
- 51. §** (1) A Hszt. 146. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A fenytést az erről szóló határozat jogerőre emelkedésétől, szolgálati viszony megszüntetése vagy lefokozás fenytés alkalmazása esetén a másodfokú, illetve a miniszter által hozott határozat közlésétől számított 30 napon belül végre kell hajtani.”
(2) A Hszt. 146. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) A másodfokú vagy a miniszter által hozott határozat végrehajtására nyitva álló (1) bekezdés szerinti határidő – a szolgálati viszony megszüntetése vagy lefokozás fenytés alkalmazását kivéve – a keresetindítási határidő leteltével kezdődik.”
- 52. §** A Hszt. 182. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi (5)–(11) bekezdés számozása (6)–(12) bekezdésre változik:
„(5) Ha a hivatásos állomány 25 év szolgálati viszonyban eltöltött idővel rendelkező tagjának a szolgálati viszonyát egészségi, pszichikai, fizikai alkalmatlanság miatt azért szüntették meg, mert az 56. § (5) bekezdés b) pontja alapján részére felajánlott hivatásos szolgálati beosztást vagy nem hivatásos munkakört alapos ok nélkül nem fogadta el, részére – a (4) bekezdés a) pontjában foglaltaktól eltérően – a szolgálati nyugdíj 90%-át kell folyósítani a felső korhatár betöltéséig, illetve az egészségkárosodás 40%-os mértékének eléréséig. Ettől kezdve a szolgálati nyugdíjat teljes összegben kell folyósítani. E rendelkezés alkalmazásában alapos oknak kell tekinteni a felajánlott beosztás, munkakör ellátásával kapcsolatos olyan körülményt, amely a hivatásos állományú tag életvitelében (különös tekintettel egészségi állapotára, munkába járására, közeli hozzátartozójának ellátására) aránytalan nehézséget okoz.”
- 53. §** A Hszt. 194. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:
„(6) A hivatásos állomány védőoltásra kötelezett tagja által a védőoltásra kötelezéssel kapcsolatban benyújtott szolgálati panasz benyújtásának a védőoltás beadására halasztó hatálya van.”
- 54. §** A Hszt. 205. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, továbbá új (2) bekezdéssel egészül ki, és a jelenlegi (2) és (3) bekezdés számozása értelemszerűen változik:
„205. § (1) A nyugállomány tagja egyenruhát a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen és egyéb politikai rendezvényen nem viselhet.
(2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom alá nem eső, a gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvényen a nyugállomány tagja egyenruhát a lakóhely szerint illetékes területi szerv vezetőjének előzetes írásbeli engedélyével viselhet.”
- 55. §** (1) A Hszt. 245/D. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A vezetői kinevezés visszavonása esetén, amennyiben az nem a 123. § (1) bekezdés g) pontja szerinti fenytés végrehajtása miatt történik, az érintett részére a kinevezés visszavonásával egy időben az adott fegyveres szervnek az állományilletékes parancsnok irányítása alá tartozó valamely szervezeti egységénél – feltéve, hogy felajánlható munkakörrel rendelkezik – másik vezetői vagy képzettségének, végzettségének megfelelő beosztotti munkakört kell felajánlani. A felajánlott munkakör elfogadásáról vagy elutasításáról a hivatásos állomány tagja a felajánlástól számított 5 munkanapon belül írásban nyilatkozik. Amennyiben a hivatásos állomány tagja a munkakör elfogadása vonatkozásában 5 munkanapon belül nem nyilatkozik, azt úgy kell tekinteni, mintha a felajánlott beosztást elutasította volna.”

- (2) A Hszt. 245/D. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(5) A vezetői kinevezésről történő lemondás esetén az (1) bekezdés szerinti időtartam alatt az adott fegyveres szervnél – feltéve, ha felajánlható munkakörrel rendelkezik – a hivatásos állomány tagja részére végzettségének, képzettségének megfelelő munkakört kell felajánlani. Felajánlható munkakör hiányában, illetve a felajánlott munkakör ismeretében, az erről szóló értesítés kézhezvételét követő 5 munkanapon belül a hivatásos állomány tagja lemondását visszavonhatja. A hivatásos állomány tagja a felajánlott munkakör elfogadásáról vagy elutasításáról a felajánlástól számított 5 munkanapon belül írásban nyilatkozik. Ha a hivatásos állomány tagja a felajánlott beosztást elfogadja, új beosztásának megfelelően kell besorolni, illetményét megállapítani és részére folyósítani. A szolgálati viszonyról történő lemondásnak kell tekinteni, ha a hivatásos állomány tagja a vezetői kinevezésről történő lemondást követően a végzettségének, képzettségének megfelelő felajánlott beosztást nem fogadja el. Amennyiben a fegyveres szervnél felajánlható másik beosztás nincs de az a későbbiekben várható, úgy az érintett beleegyezésével – a vezetői besorolásának megfelelő, de vezetői pótlékkal csökkentett illetmény folyósítása mellett – a beosztásba helyezéskéig, de legfeljebb egy évig rendelkezési állományba helyezhető. Ez esetben a szolgálati hely és szolgálati tevékenység meghatározásáról az állományilletékes parancsnok köteles gondoskodni.”

- 56. §** A Hszt. 248. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „248. § (1) A miniszter a fegyveres szerv hivatásos állományú tagját – beleegyezésével – határozott vagy határozatlan időre
- a) az általa vezetett minisztériumba,
 - b) a rendvédelmi oktatási intézményekbe
- szolgálatteljesítésre berendelheti.
- (2) A rendészetért felelős miniszter a rendőrség hivatásos állományú tagját – beleegyezésével – határozott vagy határozatlan időre az RSZVSZ-hez szolgálatteljesítésre berendelheti.
- (3) A berendeléssel betölthető szolgálati beosztásokat a miniszter határozza meg.
- (4) A berendeltre a 43–44. §-ok szabályait a következő eltéréssel kell alkalmazni:
- a) szolgálati viszonyára a fegyveres szerv hivatásos állományára vonatkozó szabályok az irányadók;
 - b) a foglalkoztatásával összefüggő költségek a minisztériumot, az RSZVSZ-t, illetve a rendvédelmi oktatási intézményt terhelik;
 - c) a munkáltatói jogkört
 - ca) a rendészetért felelős miniszter gyakorolja a rendőrség állományából a miniszter által vezetett minisztériumba berendelt személlyel szemben,
 - cb) a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter gyakorolja a polgári védelem, valamint az állami és önkormányzati tűzoltóság állományából a miniszter által vezetett minisztériumba berendelt személlyel szemben,
 - cc) a rendvédelmi oktatási intézményekbe berendelt személlyel szemben a szolgálati viszonyt érintően a fegyveres szervet irányító miniszter, az egyéb munkáltatói jogok tekintetében a rendvédelmi oktatási intézmény vezetője gyakorolja,
 - cd) az RSZVSZ-hez berendelt személlyel szemben a szolgálati viszonyt érintően a rendészetért felelős miniszter, az egyéb munkáltatói jogok tekintetében az RSZVSZ vezetője gyakorolja;
 - d) a berendelés megszüntetése után – ha az nem fegyelmi okból vagy alkalmatlanság miatt történt – az érintett részére az eredeti fegyveres szerv szervezeti egységénél a végzettségének, képzettségének és rendfokozatának megfelelő, de legalább a berendelést megelőző besorolásával azonos szolgálati beosztást kell biztosítani, ha ilyen beosztás nem biztosítható, de egy éven belül várható, akkor egyetértésével rendelkezési állományba helyezhető;
 - e) az RSZVSZ-hez berendelt hivatásos állományú tag a berendelésének megszűnésétől számított két évig nem helyezhető olyan szervhez, szervezeti egységhez, amelyre az RSZVSZ-nél végzett ellenőrzési tevékenysége kiterjedt;
 - f) ha a hivatásos állomány tagja számára a d) pont szerinti szolgálati beosztás nem biztosítható, illetve alacsonyabb beosztást nem fogad el és rendelkezési állományba helyezésére sem kerül sor, akkor az érintett szolgálati viszonyát az 56. § rendelkezései alapján felmentéssel meg kell szüntetni.
- (5) A (4) bekezdés d) pontja szerinti rendelkezési állományba helyezés esetén a hivatásos állomány tagját a berendelését megelőző szolgálati beosztásának megfelelően kell besorolni és részére az adott beosztásból eredő pótlékok nélküli illetményt kell folyósítani.”

- 57. §** A Hszt. a következő 260. §-sal egészül ki:
„260. § (1) A rendőrség hivatásos állományú tagja más helységbe vezénylésére a 49. § (2) bekezdésében foglaltakat az e §-ban meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.
(2) A más helységbe való vezénylések együttes időtartama 3 évenként a 8 hónapot nem haladhatja meg. A vezénylés időtartamának befejezésétől számított 3 hónapon belül újabb vezénylésre nem kerülhet sor, ha a vezénylés időtartama a 30 napot meghaladta. Múltánylást érdemlő személyi vagy családi érdekből kérelemre e korlátoktól kivételesen el lehet tekinteni.
(3) A (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseket nem kell alkalmazni, ha a hivatásos állomány tagja a más helységbe vezényléssel az eredeti szolgálatteljesítési hely, illetve lakóhely 50 km-es körzetében teljesít szolgálatot és a vezényléshez hozzájárult. A vezényléssel kapcsolatos költségeket a hivatásos állomány tagja részére ebben az esetben is meg kell téríteni.”
- 58. §** A Hszt. a következő alcímmel és 264/C–264/L. §-sal egészül ki:
„A rendőrség különleges állományába tartozók határozott idejű szolgálati viszonya
264/C. § (1) A rendőrségnél e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározott beosztások betöltésére határozott idejű szolgálati viszony létesíthető.
(2) A rendőrség különleges állományába tartozók határozott idejű szolgálati viszonyára (a továbbiakban: határozott idejű szolgálati viszony) az ebben az alcímben foglalt rendelkezéseket és az I–IV., XII. és XIII. fejezetben, az 53. § h) pontjában, az 54. §-ban, a 65. §-ban, a 66. §-ban, a 68. § (1) bekezdés a)–c), e) és f) pontjában, továbbá (2)–(4) bekezdésében, a 69. §-ban, a 70. §-ban, a 118. § (1) bekezdés e), f) és h) pontjában, a 204. § (4) bekezdésében, valamint a XV–XVIII. fejezetben megállapított rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.
264/D. § (1) Határozott idejű szolgálati viszony a 60. életévét be nem töltött, legalább két éve szolgálati nyugállományba tartozó, magyar állampolgárságú, a nemzetbiztonsági feltételeknek megfelelő, legfeljebb alezredes rendfokozatú, a beosztáshoz meghatározott képzettséggel rendelkező rendőrrel, illetve nyugállományú határőrrel létesíthető. A határozott idejű szolgálati viszony létesítésének egészségi alkalmassági feltételeit, a betölthető beosztásokat megállapító, e törvény végrehajtására kiadott rendelet határozza meg.
(2) Határozott idejű szolgálati viszony kettő, vagy három évre létesíthető, amely – legfeljebb a rendőr 62. életévének betöltéséig – két alkalommal, esetenként legfeljebb három évvel meghosszabbítható.
264/E. § A határozott idejű szolgálati viszony önkéntes jelentkezés alapján, különleges állományba vétellel jön létre. A különleges állományba vételi döntésben meg kell állapítani a szolgálatteljesítés helyét és a betöltendő beosztást.
264/F. § (1) A határozott idejű szolgálati viszony – meghosszabbítás hiányában – a határozott idő elteltével megszűnik.
(2) A határozott idejű szolgálati viszony az (1) bekezdésben meghatározott idő eltelte előtt is megszűnik:
a) közös megegyezéssel,
b) egyoldalú nyilatkozattal,
c) szolgálati viszonyt érintő büntetés vagy szolgálati viszony megszüntetése fenyítés kiszabásával.
(3) A fegyveres szerv, illetve a határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr a szolgálati viszonyt a másik félhez intézett, a jogviszony megszüntetésére irányuló egyoldalú nyilatkozattal, tizenöt napos határidővel megszüntetheti.
264/G. § (1) A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr havonta legfeljebb a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83/B. § (1) bekezdésében meghatározott éves keretösszeg egytizenketted részének megfelelő illetményre jogosult. Az illetményt havonta kell folyósítani.
(2) A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr tulajdonában lévő anyagi eszközök szolgálati célú felhasználásáért a miniszter – a személyi jövedelemadóról szóló törvény alkalmazása szempontjából jövedelemnek nem minősülő – költségtérítést állapíthat meg.
(3) A szolgálat kiemelkedő teljesítéséért a határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr – a kitüntetési cím kivételével – a 118. § (1) bekezdés e), f) és h) pontjában meghatározott jutalomban részesíthető.
(4) A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr – ha a fegyveres szerv célja érdekében kifejtett tevékenységével arra érdemes – a 204. § (4) bekezdése alapján egy alkalommal, a soron következő rendfokozatba előléptethető.
264/H. § (1) A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr az állományba vételi döntésben meghatározott beosztáson kívül más beosztásba nem helyezhető, illetve más feladat ellátásával nem bízható meg, továbbá más feladat ellátása céljából nem vezényelhető.
(2) A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr a nyugállományba helyezésekor viselt rendfokozatát a nyugállományra utaló megjelölés nélkül használja.

264/I. § A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr a feladatait kötött szolgálati időbeosztás nélkül, a munkáltatói jogkör gyakorlója által meghatározott rendben látja el, azonban ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak, haladéktalanul köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni.

264/J. § A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr évi 15 munkanap szabadságra jogosult.

264/K. § A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr a társadalombiztosítási és adójogszabályok alkalmazása szempontjából nyugellátás folyósítása melletti foglalkoztatottnak minősül.

264/L. § A határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr szolgálati viszonyának létesítése és megszüntetése tekintetében a megyei rendőrfőkapitány, egyéb tekintetben pedig a helyi rendőri szerv vezetője a munkáltatói jogot gyakorló szolgálati elöljáró.”

- 59. §** (1) A Hszt. 271. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(1) A hivatásos állomány tagjának állományilletékes parancsnoki beosztásba történő kinevezéséhez 5 év, az alapfeladatot ellátó vezetői beosztásba történő kinevezéséhez 3 év tűzoltó-szakmai gyakorlat szükséges. Nem minősül tűzoltó szakmai gyakorlatnak a 3. § (3) bekezdésében felsorolt munkaköri feladatok végzése.”
- (2) A Hszt. 271. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
 „(4) A készenléti jellegű beosztásokban szolgálatot teljesítők esetében, amennyiben a szolgálatteljesítési idő – a heti 48 óra figyelembevételével – eléri a hathavi keretre megállapított szolgálatteljesítési időt, a 87. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően túlszolgálat csak rendkívüli eset (baleset, elemi csapás, vagy súlyos kár) megelőzése, elhárítása, illetve következményeinek felszámolása, valamint arra való felkészülés céljából rendelhető el.”
- 60. §** A Hszt. a következő 276/A. §-sal egészül ki:
 „276/A. § A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 93/104/EK tanácsi irányelvben, valamint a munkaidő szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88. EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (a továbbiakban: Irányelv) foglaltaknak megfelelően a 2004. május 1-jét követően részben vagy egészben készenléti jellegű beosztásban foglalkoztatott tűzoltók a 84. § (2) bekezdésében meghatározott időn túl teljesített szolgálatáért a távolléti díjra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy a szolgálatteljesítési időt az Irányelv 16. cikke b) pontjának második bekezdése szerint kell megállapítani.”
- 61. §** A Hszt. 300. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
 „300. § (1) A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok esetében a – 342. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározottaktól eltérően – a miniszter utasításban állapítja meg:
 a) személyügyi igazgatás rendjét, az előmenetel, a teljesítményértékelés, a minősítés és a szolgálati jellemzés készítésének szabályait, valamint a munkáltatói intézkedések kiadásának rendjét;
 b) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság követelményeit, az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelmények felmérésének szabályait, az alkalmassági vizsgálatok fajtáit, a felmérést végző szervezetek kijelölését, az alkalmassági vizsgálatok eljárási rendjét, az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek való meg nem feleléssel kapcsolatos eljárást;
 c) azokat a szolgálati beosztásokat, amelyekben az idegen nyelv használata szükséges, illetőleg ahol idegen nyelv ismerete a szolgálati beosztással járó feladat, továbbá a ritka és a kettőnél több nyelv használatáért adható kiegészítő nyelvpótlék mértékét, valamint ahol – a 104. § (5) bekezdésében meghatározott nyelveken túl – más nyelv után is az ott meghatározott mértékű nyelvpótlék adható;
 d) azokat a szolgálati beosztásokat, amelyeknél a szolgálati viszonyban töltött idő számítása a 329. § (1) bekezdésében meghatározott szorzószámok alkalmazásával történik;
 e) a fegyelmi, valamint a méltatlansági eljárás rendjét, illetve a fegyelmi jogkört gyakorló elöljárók körét.
 (2) A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok esetében a 342. § (2) bekezdésében, valamint a 72/A. §-ban meghatározottaktól eltérően a főigazgató utasításban állapítja meg:
 a) azokat a szolgálati beosztásokat, amelyek betöltéséhez a 72. §-ban meghatározott iskolai végzettségen (szakképesítésen) túl magasabb iskolai végzettség (szakképesítés) megszerzése, illetve szaktanfolyam elvégzése szükséges;
 b) azokat a szolgálati beosztásokat, amelyek pályázat útján tölthetők be, a pályázat kiírásának és elbírálásának rendjét;
 c) a fegyveres szerv és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelősségével kapcsolatos eljárások részletes szabályait, megállapításának módját, mérséklésének és mellőzésének részletes szabályait;

- d) a részben vagy egészben készenléti jellegű beosztások, valamint az ügyeleti és készenléti szolgálatok körét, valamint a készenlét elrendelésének rendjét;
- e) a szolgálatteljesítési idő és a túlszolgálat szolgálatsszervezéssel összefüggő szabályait, a túlszolgálat elrendelésének és a pihenőidő kiadásának rendjét, a nyilvántartás szabályait;
- f) a fegyveres szerv hivatásos állományú tagjait érintő szakmai képzési, át- és továbbképzési és vezetőképzési rendszerét.
- (3) A polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter a kihelyezett állományra vonatkozó különös szabályokat utasításban állapítja meg.”

- 62. §** A Hszt. 306. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a § jelenlegi szövegének jelölése (1) bekezdésre változik:
- „(2) Az egészségügyi tevékenységet végzők ügyeleti feladatellátásának, egészségügyi ügyeletének, készenlétének díjazására az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény 13/A. §-ában foglalt rendelkezés irányadó.”
- 63. §** A Hszt. XXII. Fejezete „A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományára vonatkozó szabályok” cím alatt a következő 306/B. §-sal és azt megelőző alcímmel egészül ki:
- „Megtérítési kötelezettség**
- 306/B. § A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjának a 62. §-ban foglaltakon kívül meg kell térítenie a megkezdett alapfokú és középfokú szaktanfolyamoknak a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka által megállapított költségeit, valamint az általa megkezdett olyan tanfolyamok tandíját is, amelyet helyette a büntetés-végrehajtás fizetett ki, ha a szolgálati viszonya a próbaidő alatt szűnt meg.”
- 64. §** (1) A Hszt. 308. §-ának b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
- [A 2. § alkalmazásában]
- „b) *állományilletékes parancsnok*: az országos parancsnok és a középfokú szerv parancsnoka, kivéve a regionális nyomozóhivatal parancsnoka,”
- (2) A Hszt. 308. §-ának d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
- [A 2. § alkalmazásában]
- „d) *helyi szerv*: a vám- és pénzügyőrség szervezetéről, valamint egyes szervek kijelöléséről szóló kormányrendelet által meghatározott alsó fokú szervek.”
- 65. §** A Hszt. 314. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
- „(3) A Vám- és Pénzügyőri Iskola tanfolyami képzésére, továbbképzésére, valamint a vám- és pénzügyőrség bármely szervezeti egységénél megtartott oktatásra, tanfolyamra, képzésre történő vezénylés esetén a 49. § (3) bekezdése irányadó.”
- 66. §** A Hszt. 315. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „315. § A vám- és pénzügyőrség hivatásos állományú tagjának a 62. §-ban foglaltakon kívül meg kell térítenie a megkezdett alapfokú és középfokú szaktanfolyamoknak az országos parancsnok által megállapított költségeit, valamint az általa megkezdett olyan tanfolyamok tandíját is, amelyet helyette a vám- és pénzügyőrség fizetett ki, ha szolgálati viszonya 10 éven belül a 62. § (1) bekezdésében meghatározott ok miatt szűnt meg. 5 évet meghaladó hivatásos szolgálat esetén a fenti költségeknek a le nem töltött évekre eső hányadát kell megfizetni.”
- 67. §** A Hszt. 319. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „319. § A hivatásos állomány alapfokú, illetve a középfokú szaktanfolyamot kiváló eredménnyel elvégzett tagja – állománycsoportján belül – eggyel magasabb rendfokozatba előléptethető.”
- 68. §** A Hszt. 320. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(1) A 84. § (4) bekezdésének alkalmazásában folyamatos szolgálatnak minősül az alsó fokú szerveknél, valamint az állandó ügyeletet, őrfeladatot, járőrszolgálati tevékenységet ellátó szerveknél a váltószolgálat. A szolgálatteljesítési időt e szerveknél negyedéves keretekben kell meghatározni.”

- 69. §** A Hszt. 321. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A parancsnoki, illetve vezetői beosztású hivatásos állomány tagját a szolgálati idő után járó pótszabadság helyett vezetői pótszabadság illeti meg, amelynek mértéke:
a) osztályvezetői illetményre jogosult vezető	12 munkanap,
b) főosztályvezető-helyettesi illetményre jogosult vezető	13 munkanap,
c) főosztályvezetői illetményre jogosult vezető	14 munkanap,
d) országos parancsnok, valamint országos parancsnok-helyettes	15 munkanap.”
- 70. §** A Hszt. a következő alcímmel és 321/A. §-sal egészül ki:
„Illetménykiegészítés
321/A. § A vám- és pénzügyőrségnél a 103. § (2) bekezdés c) pontja, valamint a (3) bekezdés c) pontja alkalmazása szempontjából a legalább megyei illetékességű középírányító szervvel azonosnak tekintendő a regionális nyomozó hivatal, valamint a regionális ellenőrzési központ.”
- 71. §** A Hszt. 324. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) A hivatásos állomány felsőfokú és középfokú végzettségű tagját 10 év elteltével az állományilletékes parancsnok a 82. § (4) bekezdés szerint minősíti, a minősítés alapján kinevezheti a következő beosztási kategória első fizetési fokozatába. Ha az érintett a következő beosztási kategóriához előírt szakirányú végzettséget megszerezte, a kinevezésére 10 év letelte előtt is sor kerülhet.”
- 72. §** A Hszt. a következő 326/A. §-sal egészül ki:
„326/A. § A felmentési idő, a végkielégítés, a pótszabadság mértéke, a jubileumi jutalom, a nyugdíjjogosultság és a nyugdíj mértéke szempontjából szolgálati viszonyban töltött időnek kell elismerni a szakmunkásképzést végző szakközépiskolában 1977. január 1-je és 1990. március 15-e között folytatott tanulmányok idejét is, ha a jogosult szakmunkásként való foglalkoztatásra is jogosító képzésben részesült, és ezt a tanulmányi időt a szolgálati viszonyban töltött időbe – 2009. március 6-ig hivatalból, illetve 2009. március 6-ig benyújtott kérelme alapján 2009. augusztus 31-ig – beszámították.”
- 73. §** A Hszt. 329. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból az alábbiak szerint kell a szolgálati viszonyban eltöltött időt számítani:
- 2-szeresen a hivatásos állomány azon tagjainak, akik háborús, rendkívüli vagy különösen veszélyes körülmények között külföldön teljesítenek szolgálatot, valamint a rendőrségnek a terrorcselekmények elhárítására létrehozott szervezeti egységénél tényleges terrorelhárítói feladatokat teljesítőknél, továbbá a vám- és pénzügyőrség fegyveres bűnelkövetők elfogását, és a helyszín fegyveres biztosítását főtevékenységként végző szervezeti elem tagjainak,
 - 1,5-szeresen a helikopterek hajózó állományának, a tűzszerészeknek, bűvároknak, az a) pont alá nem eső, nemzetközi szerződés alapján békefenntartói tevékenységet folytatóknak, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok állományából a tartós külföldi szolgálatot teljesítőknél,
 - 1,2-szeresen a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknél, a fogva tartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatot ellátó állományoknak.”
- 74. §** (1) A Hszt. 342. § (1) bekezdésének c) és d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben részletesen szabályozza]
„c) a vezetői alapmunkaköröket, az abban elérhető rendfokozatokat, betöltésükhöz szükséges alap végzettségi (képesítési) követelményeket, a besorolási osztályok beosztási kategóriáihoz rendelt alapbeosztásokat, és az egyes beosztások besorolásának általános szabályait; az illetménypótlékra jogosultság és megállapításának általános feltételeit;
- d) a fokozottan veszélyes beosztások meghatározását a 85. § (2) bekezdése és a 92. § (1) bekezdésének a) pontja alapján, a fokozottan veszélyes és az egyéb veszélyes beosztások meghatározását a 254. § (2) bekezdése, a 293. § (1) bekezdése, a 306. § és a 322. § (1) bekezdésének l) pontja alapján, valamint a szolgálati idő kedvezményes számítására jogosító, fokozott igénybevétellel járó szolgálati beosztások meghatározását – azonos megnevezésű

szolgálati beosztások esetén a szakterület vagy az ellátandó feladat megjelölésével – a 329. § (1) bekezdés c) pontja alapján, valamint a jogosultság megállapításának szabályait;”

- (2) A Hszt. 342. § (1) bekezdése a következő i) és j) ponttal egészül ki:

[Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben részletesen szabályozza]

„i) a nemzeti szakértőként az Európai Unió intézményeiben alkalmazott hivatásos állomány tagja jelölési eljárásának rendjét, a részére, továbbá a nemzetközi szervezetben vezénlyéssel szolgálatot teljesítő részére nyújtható juttatások, többletjuttatások, költségtérítések, ellátmány fajtáit, mértékét, azok megállapításának, kifizetésének, elszámolásának rendjét;

j) a 276/A. § szerinti távolléti díj iránti kérelem elbírálásának és kifizetésének eljárási rendjét.”

- (3) A Hszt. 342. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Felhatalmazást kap a rendészetért, a büntetés-végrehajtásért, a katasztrófák elleni védekezésért, a vám- és pénzügyőrség irányításáért, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős miniszter, hogy rendeletben szabályozza:

1. a szolgálati viszony létesítésének, módosításának, megszüntetésének eljárási rendjét, a személyügyi igazgatás rendjét, azokat a szolgálati beosztásokat, amelyek pályázat útján tölthetők be, a pályázat kiírásának és elbírálásának rendjét, azokat a szolgálati beosztásokat, amelyek a rendőrség különleges állományában határozott idejű szolgálati viszonyban tölthetők be, az előmenetel, a teljesítményértékelés, a minősítés és a szolgálati jellemzés készítésének szabályait, a visszavétel, az áthelyezés, a megbízás, a berendelés, a fegyveres szerven belüli vezénlyés feltételeit, eljárási rendjét, a munkáltatói intézkedések kiadásának rendjét, a beosztási kategóriákba történő besorolás és az előresorolás rendjét, az illetménykiegészítésre jogosító szervek, szervezeti egységek meghatározását;

2. a miniszter és az országos parancsnok munkáltatói jogkörében nem szereplő, alacsonyabb szintű munkáltatói jogköröket és a jogkört gyakorló előjárók körét;

3. az illetmény, illetményjellegű juttatások, egyéb juttatások megállapításának, folyósításának valamint a költségek viselésének szabályait, a végkielégítés kifizetésének rendjét;

4. az illetménypótlékra jogosító beosztást, tevékenységet, az illetménypótlék tényleges mértékét e törvény szerinti alsó és felső határ között, azokat a szolgálati beosztásokat, amelyekben az idegen nyelv használata szükséges, illetve, ahol az idegen nyelv ismerete a szolgálati beosztással járó feladat, továbbá a ritka és a kettőnél több nyelv használatáért adható kiegészítő nyelvpótlék mértékét;

5. a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről szóló 1991. évi XXXI. törvény hatálya alá nem tartozó egyes elismerések adományozására jogosultak körét, az elismerésben részesítés feltételeit és rendjét;

6. a ruházati ellátások rendszerét, módját, fajtáit, eljárási rendjét, a ruházati ellátásban közreműködők és az ellátásra jogosultak feladatait, felelősségét, a ruházati ellátással, valamint az ellátásra jogosultság megszűnésével összefüggő elszámolás rendjét és okmányait, a ruházati ellátási normák kialakítását, kiadását és tartalmi követelményeit, a tervezett viselési (használati) időt és annak módosítását, az egyenruha, a rendfokozati és a fegyvernemi jelzés, a kitüntetés és a szolgálati jel viselésének módját, az egyenruha és a rendfokozat viselése eltiltását a nyugállomány tagjainak esetében;

7. a szolgálatteljesítési idő és a túlszolgálat szolgálatszervezéssel összefüggő szabályait, az ór-, ügyeleti, a részben vagy egészben készenléti és a készségi szolgálatok körét, a túlszolgálat, illetve a készenlét elrendelésének és a pihenőidő kiadásának a rendjét, a nyilvántartás szabályait, a szabadság nyilvántartásának és kiadásának rendjét, valamint a hivatali munkarendtől eltérő szolgálati időbeosztás esetén szabadságként kiadandó szolgálati napok kiszámításának módját;

8. a más kereső foglalkozást nem folytatható vezetők körét, a más kereső foglalkozás bejelentésével, engedélyezésével, az összeférhetetlenség megszüntetésével és tilalma megszegése következményeivel kapcsolatos eljárást;

9. az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság követelményeit, az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelmények felmérésének szabályait, az alkalmassági vizsgálatok fajtáit, a felmérést végző szervezetek kijelölését, az alkalmassági vizsgálatok eljárási rendjét, az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek való meg nem feleléssel, a baleset, betegség szolgálati kötelemmel való összefüggésének megállapításával kapcsolatos eljárást, valamint a szolgálati lőfegyver ideiglenes bevonásának szabályait;

10. a megváltozott egészségi állapotú hivatásos állományúak felülvizsgálatának eljárási rendjét, a felülvizsgálatot végző szervek és a felülvizsgálatban közreműködők kijelölését, az egészségügyi szabadság, a szolgálatmentesség, valamint a csökkentett napi szolgálati idő megállapításának, engedélyezésének és kiadásának szabályait, az egészségügyi alapellátás igénybevételének módját és az igénybevevők körét, továbbá a társadalombiztosítási szabályok szerinti ellátáson kívüli kiegészítő, térítéses egészségügyi szolgáltatás, valamint a szolgáltatás térítésének módját;
11. a juttatások, költségtérítések, kedvezmények, támogatások fajtáit, mértékét, a jogosultság feltételeit, az azokban való részesítés, a megállapítás, a kifizetés, az elszámolás, a visszatérítés és – visszatérítési kötelezettség esetén – az elengedés részletes rendjét, a természetbeni ellátás mértékét és feltételeit, az abban való részesítés, a megállapítás, a kifizetés, illetőleg a kiadás, az elszámolás, a visszatérítés rendjét, a kedvezményes üdültetésben, az üdülési hozzájárulásban részesítés rendjét, feltételeit;
12. a három hónapnál rövidebb időtartamú külföldi szolgálatot teljesítők részére nyújtható napidíj mértékét, megállapításának, kifizetésének, elszámolásának rendjét;
13. a fegyveres szerv hivatásos állományú tagjait érintő szakmai képzési, át- és továbbképzési és vezetőképzési rendszerét, valamint a rendészeti szakvizsgára vonatkozó szabályokat;
14. a fegyelmi, valamint a méltatlansági eljárás rendjét, illetve a fegyelmi jogkör gyakorló eljárások körét;
15. a fegyveres szervek és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelősségével kapcsolatos eljárások részletes szabályait, megállapításának módját, mérséklésének és mellőzésének részletes szabályait;
16. a nyugellátások, baleseti ellátások megállapításának eljárási rendjét, az eljáró szerv kijelölését;
17. a kérelem és a panasz elbírálásának rendjét;
18. a szociális és kegyeleti gondoskodás, támogatás formáit, nyújtásának eljárási rendjét és feltételeit, mértékét, a személyi állomány elhunyt tagja kegyeleti minősítésének rendjét, valamint az ellátások pénzügyi feltételei biztosításának módját, a nyugállományúakkal kapcsolatos személyügyi feladatok ellátásának rendjét;
19. az irányítása alá tartozó fegyveres szervek hivatásos állományára részére szolgálati és kiegészítő igazolványok, valamint a szolgálati azonosító jelvény rendszeresítésével, azokkal történő ellátás rendjével összefüggő szabályokat;
20. a határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőrrel betölthető szolgálati beosztások körét, a beosztás betöltésének fizikai, pszichikai és egészségi feltételeit, valamint – a szolgálati feladatok ellátásához szükséges anyagi feltételek biztosítása keretében – a határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőr tulajdonában levő eszközök szolgálati célú felhasználásáért járó (nem adóköteles) költségtérítést;
21. azon fertőző betegségek körét, amelyek esetében a szolgálati beosztáshoz, illetve egyes szolgálati feladatokhoz kapcsolódóan védőoltás elrendelésének van helye, továbbá a kötelező védőoltás elrendelésének, az igénybevétel elhalasztásának, továbbá a kötelező védőoltás alóli mentesítésnek a részletes szabályait.”
- (4) A Hszt. 342. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:
„(6) Az érintett miniszterek a (2) bekezdés 9. és 10. pontjában foglaltakat együttes rendelet kiadásával is szabályozhatják.”
- (5) A Hszt. 342. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki:
„(8) Felhatalmazást kap a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter, hogy a hivatásos önkormányzati tűzoltóságokra vonatkozóan rendeletben szabályozza a választható juttatás éves összegét, a választható természetbeni juttatások fajtáit, mértékét, valamint kifizetésének rendjét és módját.”

75. § A Hszt. 2. számú melléklete helyébe e törvény Melléklete lép.

- 76. §** (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2010. január 1-jén lép hatályba, a 18. § rendelkezései a folyamatban lévő felmentésekre nem alkalmazhatók.
- (2) E törvény 7. §-ával megállapított Hszt. 32. § (2) bekezdése 2010. július 1-jén lép hatályba.
- (3) A Hszt. 52. §-ának a hivatásos szolgálat felső korhatárára vonatkozó rendelkezését az e törvény hatálybalépését megelőzően közölt felmentésekre nem kell alkalmazni.
- (4) A hivatásos állomány Hszt. 64. §-a alapján 2009. december 31-ig visszavett tagjának szolgálati viszonya törvény erejénél fogva megszűnik, ha szolgálati nyugdíja folyósításának szüneteltetését e törvény hatálybalépését követő harminc napon belül nem kezdeményezi a nyugdíjfolyósító szervnél.

- (5) A szolgálati viszonyban álló, de már nem részben vagy egészben készenléti jellegű beosztásban foglalkoztatott, valamint a szolgálati nyugdíjban részesülő tűzoltók e törvény hatálybalépését követő hatvan napon belül nyújthatják be a Hszt. 276/A. §-a szerinti távolléti díj iránti kérelmüket. A részben vagy egészben készenléti jellegű beosztásban foglalkoztatott tűzoltók jogosultságát a munkáltató hivatalból vizsgálja.
- (6) A Hszt. 1. § (2) bekezdésében „a hivatásos állományból nyugállományba helyezett személyekre” szövegrész helyébe „a határozott idejű szolgálati viszonyban álló rendőre és a hivatásos állományból nyugállományba helyezett személyekre” szöveg, 2. § p) pontjában „a házastárs, az egyenes ágbeli rokon, a házastárs egyenes ágbeli rokona” szövegrész helyébe „a házastárs, a bejegyzett élettárs, az egyenes ágbeli rokon, a házastárs egyenes ágbeli rokona, a bejegyzett élettárs egyenes ágbeli rokona” szöveg, 44. § (1) bekezdés j) pontjában a „248. § d)” szövegrész helyébe a „248. § (4) bekezdés d)” szöveg, 53. §-át megelőző „A szolgálati viszony megszűnésének esetei” alcím helyébe „A szolgálati viszony megszűnésének egyéb esetei” alcím, 61. § (3) bekezdésében „a 60. § szerinti” szövegrész helyébe „a 60. § és a 60/A. § szerinti” szöveg, 62. § (1) bekezdésében „az 53. § b), e)–f)” szövegrész helyébe „az 53. § b), f)–g)” szöveg, 103. § (2) bekezdés a) pontjában „a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatánál” szövegrész helyébe „a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatánál (a továbbiakban: RSZVSZ)” szöveg, 103. § (3) bekezdés a) pontjában „a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatánál” szövegrész helyébe „az RSZVSZ-nél” szöveg, a 107. § (1) bekezdésében a „munkáltatói intézkedés jogerőre emelkedéséig” szövegrész helyébe a „munkáltatói intézkedés végrehajtásáig” szöveg, a 111. § (1) bekezdésében a „kiküldetése” szövegrész helyébe a „belföldi szolgálati kiküldetése” szöveg, a „kiküldetésben” szövegrész helyébe a „belföldi szolgálati kiküldetésben” szöveg, 113. § (1) bekezdés b) pontjának „váratlanul” szövegrésze helyébe az „indokoltan” szöveg, 254. § (2) bekezdés a) pontjának tizenkettedik gondolatjeles bekezdésében „a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: RSZVSZ)” szövegrész helyébe „az RSZVSZ” szöveg, 7. számú mellékletének VII. alpontjában a „fizetés nélküli szabadság,” szövegrész helyébe az „illetmény nélküli szabadság,” szöveg lép.
- (7) Hatályát veszti a Hszt. 55. § (4) bekezdése, az 57. § (6) bekezdése, az 59/A. § (3) bekezdése, a 97. § (7) bekezdése, a 114. § (1) bekezdés a) és c) pontja, valamint (2) bekezdése, a 116. § (5) bekezdése, a 170. § a) pontjában a „munkavállalói járulékot és számított jövedelemadó előleget” szövegrész, a 245/P. § (4) bekezdésének „2008. január 1-jétől” és „illetve vezetői kinevezést csak az kaphat” szövegrésze, a 248/A. § (1) bekezdés „2007. május 31-ig” szövegrésze, valamint „és a Határőrség” szövegrésze, a 306. § ötödik gondolatjeles bekezdése, a 320. § (2) bekezdése, a 323. §, a 324. § (1) bekezdésének az „, illetőleg a felsőfokú” szövegrésze, a 324. § (2) bekezdése, a 341/A. §, valamint a 342. § (3) bekezdése.

- 77. §** (1) Ez a törvény 2010. december 31-én hatályát veszti.
(2) A Hszt. 325. § (2) bekezdése 2010. április 30-án hatályát veszti.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Dr. Katona Béla s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Melléklet a 2009. évi CXLI. törvényhez

„2. számú melléklet az 1996. évi XLIII. törvényhez

Táblázat
a kiemelt munkáltatói jogkörök gyakorlásának rendjéről

A hatáskör területe	A munkáltatói intézkedés tartalma	A munkáltatói jogkör gyakorlója		
		miniszter	országos parancsnok	
Szolgálati viszonyral kapcsolatos intézkedések	Hivatásos állományba vétel			
	– tábornokra vonatkozó javaslat előterjesztése a KE-höz	X		
	– főtitiszt, tiszt esetében		X	
	Szolgálati viszony megszüntetése			
	– tábornokra vonatkozó javaslat előterjesztése a KE-höz	X		
	– főtitiszt, tiszt esetében		X	
	Szolgálati viszony szüneteltetése			
	– tábornok esetében	X		
	– főtitiszt, tiszt, zászlós, tiszthelyettes esetében		X	
	– tábornok esetében	X		
Rendfokozatot érintő döntések	Hivatásos állományba visszavétel			
	– tábornokra vonatkozó javaslat előterjesztése a KE-höz	X		
	– főtitiszt, tiszt, zászlós, tiszthelyettes esetében		X	
	Első tiszti kinevezés	X		
	Magasabb rendfokozatba történő kinevezés, előléptetés			
	– tábornoki kinevezés előterjesztése a KE-höz	X		
	– ezredesi előléptetés	X		
	– főtitiszt, tiszt soron kívüli előléptetése	X	X	
	Szolgálati beosztásra vonatkozó döntések	Minisztériumi szerveknél hivatásos szolgálati beosztások meghatározása	X	
	Beosztásba történő kinevezés			
– országos rendőrfőkapitány kinevezésére, felmentésére, megbízására vonatkozó előterjesztés a miniszterelnökhöz	X			
– tábornoki beosztásokba történő kinevezés, felmentés, megbízás	X			
– ezredesi beosztásokba történő kinevezés, felmentés, megbízás	X	X		
– tábornok más fegyveres szervhez történő áthelyezése	X			
– főtitiszt, tiszt, zászlós, tiszthelyettes más fegyveres szervhez történő áthelyezése		X		
Fegyelmi hatáskörök	Rendfokozatot, szolgálati viszonyt érintő fegyelmi fenytések kiszabása			
	– tábornokra vonatkozó előterjesztés a KE-höz	X		
	– főtitiszt, tiszt esetében	X	X	
	Egyéb fegyelmi fenytések kiszabása			

A hatáskör területe	A munkáltatói intézkedés tartalma	A munkáltatói jogkör gyakorlója	
		miniszter	országos parancsnok
	– tábornok esetében	X	
Vezényléssel kapcsolatos intézkedések	– tábornok, főtitzt, tiszt, zászlós, tiszthelyettes külszolgálatra történő vezénylése	X	
	– tábornok, főtitzt, tiszt, zászlós, tiszthelyettes külföldi tanintézetbe tanfolyamra történő vezénylése	X	
	vezénylés más szervezethez	X	X
	Hazai tanintézet alaptagozatára, tanfolyamaira történő vezénylés		
	– tábornok esetében	X	
	– főtitzt, tiszt esetében	X	X
	– zászlós, tiszthelyettes esetében		X
Egyéb döntések	Egyenruha-viselési jog megvonása		
	– tábornok esetében	X	
	Illetmény nélküli szabadság engedélyezése		
	– tábornok esetében	X	
	Elhunytak minősítése		
	– hősi halottá, szolgálat halottjává nyilvánítás	X	
	– a fegyveres szerv halottjává nyilvánítás		X
	Elismerések adományozása		
	– kitüntetésre vonatkozó javaslat felterjesztése a KE-höz	X	
	– miniszteri elismerések odaítélése	X	
	Összeférhetetlenség feloldása	X	
	Ágazati, Tárcaközi Érdekegyeztető Fórummal történő egyeztetés	X	

"

2009. évi CXLII. törvény
a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló
2001. évi XCV. törvény módosításáról*

1. § A Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 23. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„23. § Az állomány tagja a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen egyenruháját nem viselheti. Egyéb politikai rendezvényen, illetve a gyűlekezési jog hatálya alá tartozó nyilvános rendezvényen egyenruháját csak a Honvédséget képviselő személyként, az állományilletékes parancsnok engedélyével viselheti.”
2. § A Hjt. a következő 24/A. §-sal egészül ki:
„24/A. § A 24. § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell az egyesülési jog alapján létrehozott, társadalmi szervezetnek nem minősülő, de szervezett politikai tevékenységet folytató közösséghez, valamint a tömegmozgalomhoz történő csatlakozásra és részvételre is.”
3. § A Hjt. 36. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A munkaidő-kedvezmény mértéke valamennyi tisztségviselőt figyelembe véve összesen – eltérő megállapodás hiányában – minden, a szervezeti egységnél szolgálati viszonyban álló szakszervezeti tag után havi 1 óra. E kedvezmény mértékébe a szervezeti egységgel való tárgyalás időtartama nem számít be. A munkaidő-kedvezmény felhasználásáról a szakszervezet dönt. A munkából való távolmaradást előre be kell jelenteni.
(3) A szakszervezet kérésére a (2) bekezdés alapján járó munkaidő-kedvezményből fel nem használt időtartamot, de legfeljebb a munkaidő-kedvezmény felét a Honvédség köteles pénzben megváltani. A pénzbeni megváltást a szakszervezeti tisztségviselő előző naptári évi átlagkeresete, illetve ha a szervezeti egységnél a szakszervezet tisztségviselővel nem rendelkezik, úgy a Honvédség más szervezeti egységeinek állományába tartozó tisztségviselő előző naptári évi átlagkeresetének átlaga alapján kell megállapítani, és bruttó összegben – a munkáltatóval kötött megállapodás alapján havonta vagy negyedévente – utólag kell kifizetni a szakszervezet részére. Ez a pénzösszeg kizárólag érdekvédelmi tevékenységgel összefüggő célra használható fel. Negyedéves elszámoláskor a havonkénti munkaidő-kedvezmény összevonható, ha azt a szakszervezeti tagok továbbképzése céljából vették igénybe.”
4. § A Hjt. 40. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(4) A (3) bekezdésben foglalt jogkörök, valamint a további munkáltatói jogkörök gyakorlásának rendjét külön jogszabály tartalmazza azzal, hogy a szerződéses szolgálati viszony meghosszabbításának jogköre a rendfokozat szerint differenciáltan is meghatározható.”
5. § (1) A Hjt. 41. § (12) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(12) Önkéntes tartalékos szolgálati viszony – jogszabályban meghatározott feltételekkel – a 18. életévét betöltött, de 50 évesnél nem idősebb személlyel létesíthető. Ha az önkéntes tartalékos szolgálati viszony létesítésére a hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszony megszűnésével egyidejűleg kerül sor, az önkéntes tartalékos szolgálatot vállaló személy egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági vizsgálatától el kell tekinteni, feltéve, hogy a hivatásos vagy a szerződéses szolgálati viszony nem az állomány tagjának egészségi, illetve pszichikai állapota miatt, az 59. § (2) bekezdés a) pontja alapján került megszüntetésre.”
(2) A Hjt. 41. §-a a következő (13) bekezdéssel egészül ki:
„(13) Az önkéntes tartalékos szolgálatot vállaló személy szerződése megkötésekor – az 1. § (3) bekezdés szerinti időszakok kivételével – írásbeli nyilatkozatával kizárhatja a külföldi szolgálatteljesítést. Az önkéntes tartalékos állomány tagja e nyilatkozatát indokolás nélkül írásban visszavonhatja. A nyilatkozatot, illetve visszavonását az önkéntes tartalékos személyi anyaggyűjtőjéhez kell csatolni.”

* A törvényt az Országgyűlés a 2009. december 7-ei ülésnapján fogadta el.

- 6. §** A Hjt. 42. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) Hivatásos állományba vételre – e törvényben és más jogszabályban előírt feltételek megléte esetén – kizárólag főtörzsőrmesteri vagy annál magasabb rendfokozatban kerülhet sor. Jogszabály a katonai oktatási intézményben végzettek (szakképesítést szerzettek) esetében a hivatásos állományba vételt – a képzés jellegére tekintettel – alacsonyabb rendfokozattal is választhatóvá teheti.”
- 7. §** A Hjt. 47/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„47/A. § (1) Önkéntes tartalékos szolgálat a 2. § (10) bekezdésében meghatározott szervezeti egységben, vagy ezen szervezeti egységek állományából összeállított ideiglenes kötelékben belföldön, illetve annak kizárása hiányában külföldön teljesíthető.
(2) Az önkéntes tartalékos szolgálatot teljesítő személy – beleegyezésével – hazai és külföldi egyéni beosztásba is kinevezhető, amennyiben a beosztás nem feltölthető hivatásos vagy szerződéses katonával.
(3) Az önkéntes tartalékos beosztására történő felkészítésre – katonai előképzettsége szerint differenciáltan – első alkalommal legfeljebb 25 napra, ezt követően a szerződésben foglalt időtartamig évente legfeljebb 15 napra hívható be.
(4) Az önkéntes tartalékos – a (3) bekezdésben meghatározott időtartamon túl – 3 évente összesen legfeljebb 6 hónap tényleges szolgálatra behívható, amely időtartam az érintett beleegyezésével meghosszabbítható.
(5) A tényleges szolgálat időtartama külföldi szolgálatteljesítés esetében a (4) bekezdésben meghatározott időtartamon felül a közvetlen felkészítés és váltás végrehajtásához szükséges idővel, de legfeljebb 60 nappal meghosszabbítható.
(6) Ha az önkéntes tartalékos beosztására történő felkészítése szervezetszerű hazai vagy külföldi tanfolyamon történik, és annak időtartama meghaladja a (3) bekezdésben foglalt tartamot, az az érintett beleegyezésével – a tanfolyam elvégzéséhez szükséges időtartammal – meghosszabbítható.”
- 8. §** A Hjt. a következő 47/B. §-sal egészül ki:
„47/B. § (1) Az önkéntes tartalékos felkészítés vagy tényleges szolgálatteljesítés érdekében történő behívására behívóparanccsal kerül sor. A behívóparancsot az önkéntes tartalékos lakóhelye szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokság állítja ki, és postai kézbesítés útján közli az önkéntes tartalékosal. A behívóparancsot – felkészítés érdekében, illetve a békeidőszakban végrehajtandó, előre megtervezett tényleges szolgálatra történő behívás esetén – a felkészítés kezdete előtt legalább 30 nappal kézbesíteni kell.
(2) Az önkéntes tartalékos a kézbesített behívóparancsban megjelölt behívási időponttól a Magyar Honvédség tényleges katonai állományába tartozik.
(3) A szervezeti egységek tervezett önkéntes tartalékos felkészítései várható időpontját – a negyedév megjelölésével – a tárgyév megelőző év utolsó negyedévében a miniszter által vezetett minisztérium honlapján közzé kell tenni.
(4) Az önkéntes tartalékos a felkészítés érdekében tervezett behívás időpontjáról, időtartamáról és helyszínéről a behívás időpontját legalább 90 nappal megelőzően a hadkiegészítő parancsnokság értesíti.”
- 9. §** A Hjt. a következő 52/B. §-sal egészül ki:
„52/B. § A tényleges szolgálatát töltő önkéntes tartalékos katona vezénylésére – a külföldi szolgálatteljesítést kizáró nyilatkozatra figyelemmel – az állomány tagjára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.”
- 10. §** (1) A Hjt. 55. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A hivatásos szolgálat felső korhatára a társadalombiztosítási szabályok szerint a hivatásos állomány tagjára születési éve szerint irányadó öregségi nyugdíjkorhatárnál 5 évvel alacsonyabb életkor betöltése. A miniszter – a munkáltatói jogkört gyakorló elöljáró javaslatára – egy alkalommal, a szolgálat érdekében, az érintett kérelmére legfeljebb az öregségi nyugdíjkorhatárig a szolgálati viszonyt meghosszabbíthatja. A szolgálati viszony meghosszabbítása az érintett egészségi alkalmasságának megállapítása és a 88. § szerinti minősítése után lehetséges.”
(2) A Hjt. 55. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) Az önkéntes tartalékos szolgálat felső korhatára megegyezik a hivatásos szolgálat felső korhatárával.”

- 11. §** A Hjt. a következő 56/A. §-sal egészül ki:
„56/A. § (1) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszony megszűnik:
a) közös megegyezéssel,
b) az önkéntes tartalékos jogviszony egyoldalú megszüntetésével,
c) az önkéntes tartalékos jogviszony megszüntetése fenytés kiszabásával,
d) az önkéntes tartalékos halálával,
e) hivatásos, illetve szerződéses állományba vétellel,
f) a szerződésben megállapított határozott idő letelével, annak meghosszabbítása kivételével,
g) az önkéntes tartalékos szolgálatra való alkalmatlanság megállapításával.
(2) Az önkéntes tartalékos szolgálati viszony megszűnésének napján az önkéntes tartalékos járandóságai időarányosan elszámolásra kerülnek.”
- 12. §** A Hjt. a 61/B. §-t követően a következő alcímmel és 61/C. §-sal egészül ki:
„Az önkéntes tartalékos szolgálati jogviszony egyoldalú megszüntetése
61/C. § (1) Az önkéntes tartalékos szolgálati jogviszonyt a katonai szolgálatra rendelkezésre állás időszakában – az 1. § (3) bekezdés szerinti időszakok kivételével – az állományilletékes parancsnok és az önkéntes tartalékos személy indoklás nélkül, egyoldalúan megszüntetheti.
(2) A felek eltérő megállapodása hiányában az egyoldalú megszüntetés esetében a szerződés a megszüntetésről szóló nyilatkozat kézhezvételét követő három hónap elteltével szűnik meg, mely időszak a felek ettől eltérő megállapodása esetén sem haladhatja meg a nyolc hónapot.”
- 13. §** A Hjt. 62. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) Az (1) bekezdés h) pontját akkor kell alkalmazni, ha a további állampolgárság megszerzésére az állomány tagjának közrehatására, vagy kifejezett beleegyezésével került sor, és az befolyásolja közreműködését a Honvédség feladatainak ellátásában.”
- 14. §** (1) A Hjt. 68. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A szerződéses katona a szerződésben vállalt szolgálati idő letöltésekor, illetőleg amennyiben a szolgálati viszony ezelőtt szűnik meg, a szolgálati viszony megszűnése napján – a (3) bekezdésben foglaltak kivételével – leszerelési segélyre jogosult. A leszerelési segély összege a szerződéses szolgálatban ténylegesen eltöltött:
a) 0–3. évek után évenként 1,3 havi,
b) 4. év után további 1,4 havi,
c) 5. év után további 1,6 havi,
d) 6. év után további 1,8 havi,
e) 7. év után további 2,0 havi,
f) 8. év után további 2,2 havi,
g) 9. év után további 2,4 havi,
h) 10. év után további 2,4 havi,
i) 11. év után további 2,0 havi,
j) 12. év után további 1,5 havi,
k) 13. év után további 1,0 havi,
l) 14. év után további 0,6 havi,
m) 15–20. évek után évenként további 0,2 havi távolléti díjjal azonos.”
(2) A Hjt. 68. §-a a következő (11)–(13) bekezdéssel egészül ki:
„(11) A szerződéses katona a vállalt szolgálati idejének letöltésekor, ha annak a meghosszabbítását kéri – az (1) bekezdés szerint felszámított leszerelési segély terhére – szerződés-hosszabbítási díjra jogosult, melynek összege
a) a 3. év letöltésekor 1,0 havi,
b) a 4. év letöltésekor 1,5 havi,
c) az 5. év letöltésekor 2,0 havi,
d) a 6. év letöltésekor 3,0 havi,
e) a 7. év letöltésekor 3,5 havi,

f) a 8. év letöltésekor	4,0 havi,
g) a 9. év letöltésekor	6,0 havi,
h) a 10. év letöltésekor	7,0 havi,
i) a 11. év letöltésekor	8,0 havi

távolléti díjjal azonos, amit azonban a korábban kifizetett szerződés-hosszabbítási díj havi mértékeivel csökkenteni kell.

(12) A szerződés-hosszabbítási díjat a szerződéses katona kérelmére kell kifizetni, melyről az állomány tagját a szerződés-hosszabbítás aláírását megelőzően írásban tájékoztatni kell.

(13) Attól a szerződéses katonától, aki a (3) bekezdés alapján nem, vagy a (10) bekezdés alapján csak csökkentett összegű leszerelési segélyre jogosult, a szolgálati viszony megszüntetéséig felvett szerződés-hosszabbítási díjat nem lehet visszakövetelni, amennyiben annak a mértéke meghaladja a kifizetendő leszerelési segély összegét."

- 15. §** (1) A Hjt. 69. § (7) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
 „(7) Hivatásos állományba az a személy vehető vissza, aki a szolgálat felső korhatáráig a szolgálati nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt a 262. § szerinti szorzók alkalmazása nélkül elérheti, és a 41. §-ban meghatározott feltételeknek – az életkor kivételével – megfelel.”
- (2) A Hjt. 69. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki:
 „(8) A visszavétel során legfeljebb 6 hónap időtartamra próbaidő köthető ki, ha a szolgálati viszony megszűnése és a visszavételre irányuló kérelem benyújtása között legalább egy év eltelt.”
- 16. §** A Hjt. 77. § (1) bekezdése a következő g)–h) ponttal egészül ki:
[Mentesül az állomány tagja a szolgálatteljesítési kötelezettsége alól]
 „g) emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárással összefüggő vizsgálat időtartamára;
 h) tanúzási kötelezettség teljesítése esetén a megjelenéshez és a kötelezettség teljesítéséhez szükséges időtartamra;”
- 17. §** A Hjt. a következő 82/A. §-sal egészül ki:
 „82/A. § (1) Az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági vizsgálat során keletkezett adat kezelésének célja
 a) az alkalmasság felmérése és az állomány tagja alkalmasságának minősítése,
 b) a szolgálati viszony létesítéséhez, fenntartásához, módosításához, megszüntetéséhez, továbbá a rendelkezési állományba helyezéshez az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági feltételek fennállásának megállapítása.
 (2) Az adatok köre az egészségi, pszichikai és fizikai állapotra vonatkozó,
 a) az alkalmasság felméréséhez és az alkalmassági minősítéshez felhasznált egészségi, pszichikai és fizikai állapotra vonatkozó, illetve
 b) az alkalmasság minősítését tartalmazó adat.
 (3) Az (1) bekezdésben meghatározott célból az egészségi, pszichikai és fizikai állapotra vonatkozó vizsgálati adatokat, a vizsgálatok teljes egészségügyi dokumentációját az alkalmasság megállapításában részt vevő orvos, valamint orvosi bizottság kezelheti, illetve kizárólag a részükre és – kérelme alapján – az állomány érintett tagja részére továbbítható.
 (4) Az állományilletékes parancsnok és a személyügyi szerv részére kizárólag a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott adat továbbítható. Ha az alkalmassági vizsgálatot az állományilletékes parancsnok kezdeményezi, akkor az alkalmassági vizsgálat megindulása előtt tudomására jutott egészségügyi adatot is jogosult kezelni, és az egészségügyi adatot az eljárásban részt vevő orvos, valamint orvosi bizottság részére továbbíthatja.
 (5) A (2) bekezdésben meghatározott adat szolgálati viszonyal összefüggő jogvitában, illetve büntetőügyben az eljáró bíróság, valamint nyomozóhatóság részére – az eljárásában indokolt mértékig – továbbítható.
 (6) Az (1) bekezdésben meghatározott célból az egészségi, pszichikai és fizikai állapotra vonatkozó vizsgálati adat, valamint a (4) bekezdés szerinti egészségügyi adat a szolgálati viszony létesítését célzó alkalmassági vizsgálatot, illetve a szolgálati viszony megszűnését követő 5. év december 31-ig kezelhető.”
- 18. §** A Hjt. 83. §-a a következő (10)–(12) bekezdéssel egészül ki:
 „(10) A miniszter, a Honvéd Vezérkar főnöke javaslatára az állomány általános előmenetelű beosztást betöltő tagja viselt rendfokozata szerinti maximális várakozási idejét leteltekor – annak kérelmére – egy alkalommal, legfeljebb a viselt rendfokozathoz rendelt maximális várakozási idővel megegyező időtartammal meghosszabbíthatja,

amennyiben a rendfokozathoz rendelt maximális várakozási idő tartama alatt, a minimális várakozási idő leteltét követően évente előmenetelre tervezhető volt, kiválóan alkalmas minősítésű, és a meghosszabbításhoz szolgálati érdekek fűződnek.

(11) A meghosszabbítás időtartama alatt az állomány tagja további teljesítmény-értékelése alapján előmenetelre évente tervezhető.

(12) A meghosszabbított várakozási idő leteltekor, ha az állomány tagjának előmenetelére nem került sor, szolgálati viszonyát az 59. § (2) bekezdés b) pontja alapján kell megszüntetni."

19. § A Hjt. 84. § (2) bekezdés első és második gondolatjeles bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

[Speciális beosztást betöltők várakozási ideje az adott rendfokozatokban:]

„– örvetetői rendfokozatban 2 év,
– tizedesi rendfokozatban 2 év,”

20. § A Hjt. 100. §-a a következő (4)–(6) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az állomány tagjának szolgálati kötelekkel összefüggő balesete, sérülése vagy szolgálati eredetű betegsége miatt engedélyezett egészségügyi szabadság időtartamára távolléti díj jár.

(5) Amennyiben az egészségügyi szabadságot nem szolgálati kötelekkel összefüggő baleset, sérülés vagy nem szolgálati eredetű betegség indokolja, annak időtartamára évente 30 naptári napig távolléti díjat, a 31. naptári naptól a távolléti díj 90%-át kell folyósítani. A 31. naptári naptól a baleset, sérülés szolgálati kötelekkel összefüggő jellegének, illetve a betegség szolgálati eredetének megállapításáig a távolléti díj 90%-át kell folyósítani, a baleset, sérülés szolgálati kötelekkel összefüggő jellegének, illetve a betegség szolgálati eredetének megállapítása esetén a különbözetet a jogosult részére egyösszegben folyósítani kell.

(6) Ha az állomány egészségügyi szabadságon levő tagja a betegségét vagy sérülését szándékosan maga okozta, az egészségügyi szabadság időtartama alatt számára távolléti díj nem folyósítható, ha pedig az súlyos gondatlanságának következménye, legfeljebb 50%-kal csökkenthető. Az egészségügyi szabadságra járó távolléti díjat meg lehet vonni az állomány tagjától, ha a gyógyulását felrőhatóan késleltette, az orvos utasításainak felrőhatóan nem tett eleget, vagy az elrendelt orvosi vizsgálaton elfogadható indok nélkül nem jelent meg.”

21. § A Hjt. 104. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A szabadság címén engedélyezett és a szoptatási munkaidő-kedvezmény miatti távollét idejére – a 100. § (5)–(6) bekezdésben meghatározott kivételekkel – távolléti díjat kell folyósítani.”

22. § (1) A Hjt. 114. § (1) bekezdése a következő w) ponttal egészül ki:

[Az egyéb illetménypótlékok az illetményalap %-ában meghatározva a következők:]

„w) önkéntes tartalékos legénységi állomány külön pótléka a beosztásra való felkészítés idejére havonta 36%”.

(2) A Hjt. 114. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az (1) bekezdésben hónapokra megállapított illetménypótlékok alapjául szolgáló körülmények közötti alkalmoszerű szolgálatteljesítés elismerésére irányuló eseti illetménypótlékok az illetményalap %-ában meghatározva a következők:

- a) egészségkárosító veszélynek kitett beosztásban szolgálatot teljesítők eseti pótléka naponta 2,1%,
- b) eseti díszelgési pótlék naponta 1,6%.”

23. § A Hjt. 114/A. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az önkéntes tartalékos katona a 47/A. § (3) bekezdése alapján a felkészítés idejére a viselt rendfokozatának megfelelő honvédelmi pótléokra, az állománytábla szerinti beosztásához tartozó kategóriának megfelelő beosztási illetményre, valamint – iskolai végzettségétől és a szolgálatteljesítési helyétől függően – illetménykiegészítésre, továbbá kizárólag a legénységi állományú önkéntes tartalékos katona a 114. § (1) bekezdés w) pontja szerinti illetménypótlékra jogosult. Az előzőeken felül az önkéntes tartalékos katona ezen időszakra laktanyai elhelyezésre, térítésmentes étellemezési ellátásra és a szolgálatteljesítésnek ideje alatt a szolgálatteljesítéssel összefüggő helyközi utazási költségeinek a megtérítésére is jogosult. A 47/A. § (4) és (5) bekezdései alapján tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos állomány esetében a szolgálatteljesítés idejét, az illetményt, a költségtérítések, a kedvezmények és a támogatások mértékét a szerződéses katonákra vonatkozó szabályok szerint kell megállapítani. Az önkéntes tartalékos katona éves elektronikus kapcsolattartási hozzájárulásra jogosult.”

- 24. §** A Hjt. 125. §-a a következő (5)–(6) bekezdéssel egészül ki:
„(5) Az (1) bekezdés b) és d) pontja szerinti visszatérítendő támogatások biztosítása során keletkezett, az állomány támogatást igénybevevő tagjára és a támogatásra vonatkozó adatokat a (6) bekezdésben meghatározott célból az illetmény számfejtését végző szervek és személyek kezelhetik, illetve ezek kizárólag a részükre továbbíthatók.
(6) Az adatok kezelésének célja, hogy folyamatosan megállapíthatóak legyenek az állomány támogatást igénybevevő tagjának azonosítására alkalmas adatok, a felvett összeg, a törlesztési idő és a visszafizetett (levont) összeg, valamint a még nem törlesztett tartozás.”
- 25. §** (1) A Hjt. 126. § (4) bekezdés b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A szerződéses állomány]
„b) honvéd és tisztesi rendfokozatú tagja térítésmentes laktanyai elhelyezésre, továbbá az (1) bekezdés f) pont fa) alpontja szerinti támogatásra
[jogosult.]
- (2) A Hjt. 126. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:
„(7) Szálló elhelyezés esetén az elbírálás során az (1) bekezdés f) pont fa) alpontja, illetve (4) bekezdés a) pontja szerinti jogcímet a (4) bekezdés b) pontja szerinti jogcímet megelőzően kell teljesíteni.”
- 26. §** A Hjt. 203. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi (5)–(8) bekezdés számozása (6)–(9) bekezdésre változik:
„(5) Ha a hivatásos állomány 25 év szolgálati viszonyban eltöltött idővel rendelkező tagjának a szolgálati viszonyát egészségi, pszichikai alkalmatlanság miatt azért szüntették meg, mert az 59. § (5) bekezdés b) pontja alapján részére felajánlott szolgálati beosztást alapos ok nélkül nem fogadta el, részére – a (4) bekezdés a) pontjában foglaltaktól eltérően – a szolgálati nyugdíj 90%-át kell folyósítani a felső korhatár betöltéséig, illetve az egészségkárosodás 40%-os mértékéig eléréséig. Ettől kezdve a szolgálati nyugdíjat teljes összegben kell folyósítani. E rendelkezés alkalmazásában alapos oknak kell tekinteni a felajánlott beosztás ellátásával kapcsolatos olyan körülményt, amely a hivatásos állományú tag életvitelében (különös tekintettel egészségi állapotára, munkába járására, közeli hozzátartozójának ellátására) aránytalan nehézséget okoz.”
- 27. §** A Hjt. 228. § (1) bekezdése a következő k) ponttal egészül ki:
[A személyügyi alapnyilvántartásba betekinteni, illetve abból adatot átvenni jogosult:]
„k) az önkéntes tartalékosok adatai tekintetében, azok behívásának előkészítése és végrehajtása érdekében a katonai igazgatás lakóhely szerint illetékes területi szervei.”
- 28. §** A Hjt. 230. § (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép, továbbá új (3)–(4) bekezdéssel egészül ki, és ezt követően a további bekezdések számozása értelemszerűen módosul:
„(2) A nyugállomány tagja egyenruhát a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen és egyéb politikai rendezvényen nem viselhet.
(3) A (2) bekezdésben foglalt tilalom alá nem eső, a gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvényen a nyugállomány tagja egyenruhát a lakóhely szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokság parancsnokának előzetes írásbeli engedélyével viselhet.
(4) A nyugállomány tagja egyenruhában külföldre csak a lakóhely szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokság parancsnokának előzetes írásbeli engedélyével utazhat.”
- 29. §** A Hjt. 259. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:
„(6) A nyugdíjjogosultság és a nyugdíj mértéke szempontjából figyelembe kell venni a szakmunkásképzést végző szakközépiskolában 1977. január 1-je és 1990. március 15-e között töltött tanulmányi időt is, amennyiben a képzés szakmunkásként való foglalkoztatásra adott jogosultságot, és annak beszámítását az állomány tagja 2010. március 31-ig kezdeményezi. A kérelmet a központi pénzügyi szervnél kell benyújtani.”

- 30. §** A Hjt. 287. § (1) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki:
[Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben részletesen szabályozza:]
„d) az önkéntes tartalékos szolgálati jogviszonyhoz kapcsolódó munkáltatói ösztönző- és kompenzációs rendszer elbírálási és folyósítási szabályait.”
- 31. §** (1) E törvény – a (2)–(4) bekezdésekben meghatározott eltérésekkel – 2010. január 1-jén lép hatályba.
(2) A 3. § 2010. július 1-jén lép hatályba.
(3) A 30. § 2011. január 1-jén lép hatályba.
(4) Az 5. §, 7–9. §, 10. § (2) bekezdése, 11–12. §, 22. § (1) bekezdése, 23. §, valamint a 27. § 2012. január 1-jén lép hatályba.
- 32. §** (1) A Hjt. 104. § (6) bekezdése, a 287. § (2) bekezdés a) pont ae) alpontjában az „és azoknak a vezetőknek a körét, akik nem folytathatnak más kereső foglalkozást,” szövegrész, valamint a katonai és rendvédelmi felsőoktatási intézmények vezetőinek, oktatóinak és hallgatóinak jogállásáról szóló 1996. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Hft.) 15. § (3) bekezdésében a „kizárólag” szövegrész és a 31. § (3) bekezdés c) pontja a hatályát veszti.
(2) E törvény – a (3)–(5) bekezdésben meghatározott eltéréssel – 2010. március 1-jén a hatályát veszti.
(3) A 33. § (3) bekezdése és a Hjt. 259. § (6) bekezdése 2010. április 1-jén a hatályát veszti.
(4) A 3. §, 5. §, 7–9. §, 10. § (2) bekezdése, 11–12. §, 22. § (1) bekezdése, 23. §, 27. §, 30. §, 31. § (2)–(4) bekezdése, a 32. § (3) bekezdése, a 33. § (2) bekezdése és a 34. § (1) és (3) bekezdése 2012. március 1-jén a hatályát veszti.
(5) A 32. § (2) és (4) bekezdése, valamint 33. § (1) bekezdése 2015. március 1-jén a hatályát veszti. E bekezdés 2015. március 2-án a hatályát veszti.
- 33. §** (1) E törvény hatálybalépésekor szerződéses katonai szolgálatot teljesítők leszerelési segélyre való jogosultságát (a nyilvántartott leszerelési segély mértékét) a Hjt. 68. §-a alapján újból meg kell állapítani. A hatálybalépéskor fennálló szerződés lejártáig – annak módosítása hiányában – a korábbi szabályok szerint megállapított leszerelési segély helyett akkor kell az új szabályokat alkalmazni, ha a lejárat időpontjában az új szabályok által biztosított leszerelési segély összesített havi mértéke magasabb.
(2) A Hjt. 84. § (2) bekezdése szerinti várakozási időt az e törvény hatálybalépését megelőzően megkezdett rendfokozati várakozási idő esetében nem kell alkalmazni.
(3) A Hjt. 259. § (6) bekezdése alapján 2010. március 31-ig hivatalból ismételt el kell bírálni az állomány tagjának korábban a szakközépiskolai tanulmányi idő társadalombiztosítási beszámítása érdekében benyújtott és elutasított kérelmét.
- 34. §** (1) A 32. § (3) bekezdése a folyamatban lévő ügyekben nem alkalmazható.
(2) A Hft. 15. § (3) bekezdését a folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.
(3) A Hjt. 55. § (1) bekezdésének a hivatásos szolgálat felső korhatárára vonatkozó rendelkezését az e törvény hatálybalépését megelőzően közölt felmentésekre nem kell alkalmazni.
- 35. §** (1) A Hjt.
a) 2. § (3) bekezdés második mondatában a „külföldi szolgálatot teljesítő állomány” szövegrész helyébe a „külföldi, továbbá a NATO vagy az EU érdekében feladatokat végrehajtó, Magyarországra települő többnemzeti katonai szervezeteknél szolgálatot teljesítő állomány” szöveg,
b) 44. § első mondatában az „iskolai végzettségének (szakképesítésének) figyelembevételével” szövegrész helyébe az „iskolai végzettségének (szakképesítésének), valamint szakmai gyakorlatának figyelembevételével” szöveg,
c) 58. § (1) bekezdés a) pontjában „a veszélyhelyzet” szövegrész helyébe „a megelőző védelmi helyzet, a veszélyhelyzet” szöveg, az 58. § (5) bekezdésében a „203. § (7) bekezdése” szövegrész helyébe a „203. § (8) bekezdése” szöveg,
d) 162. §-ában a „15 napon belül” szövegrész helyébe a „30 napon belül” szöveg,
e) 228. § (1) bekezdés j) pontjában a „személyek.” szövegrész helyébe a „személyek;” szöveg,
f) 271. §-ában a „2010. december 31-ig” szövegrész helyébe a „2015. december 31-ig” szöveg,
g) 287. § (1) bekezdés c) pontjában a „szabályait.” szövegrész helyébe a „szabályait,” szöveg,

- h) 203. § átszámozott (7) bekezdésében „az (5) bekezdés” szövegrész helyébe „a (6) bekezdés” szöveg,
- i) 214/A. § (3) bekezdésében a „203. § (7) bekezdésében” szövegrész helyébe a „203. § (8) bekezdésében” szöveg,
- j) 214/B. §-ában a „203. § (8) bekezdése” szövegrész helyébe a „203. § (9) bekezdése” szöveg,
- k) 287. § (2) bekezdés e) pontjában a „leszerelési segély és” szövegrész helyébe a „leszerelési segély, szerződés-hosszabbítási díj és” szöveg

lép.

(2) A Hft.

- a) 2. § b) pontjában a „rendvédelmi főiskola” szövegrész helyébe a „rendvédelmi felsőoktatási intézmény” szöveg,
- b) 13. §-ában, 23. § (2) bekezdésében, 24. § (3) bekezdésében, 25. § (1) és (5) bekezdésében, 34. § (2) bekezdésében, V. fejezetének címében, 44. § (1) bekezdés második és harmadik mondatában a „Rendvédelmi Főiskola” szövegrész helyébe a „Rendőrtiszti Főiskola” szöveg,
- c) 42. § (1) bekezdésében és 43. §-ában a „Rendvédelmi Főiskolán” szövegrész helyébe a „Rendőrtiszti Főiskolán” szöveg

lép.

36. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Hft. 15. § (2) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az Ftv. 39. § (4) bekezdése szerinti hallgató e törvény alkalmazása során]

„a) *ösztöndíjas hallgató*: ha a felvételt nyert nappali tagozatos személy a katonai felsőoktatási intézményben a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 80. § (1) bekezdés d) pontja szerint a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériummal kötött ösztöndíj szerződés alapján a Honvédség tényleges állományú tagjaként vagy a Rendőrtiszti Főiskolán valamely fegyveres szervvel kötött ösztöndíjszerződés alapján végzi a tanulmányait,”

37. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. számú mellékletének II. Igazolás nélkül elszámolható költségek fejezete a következő 2. ponttal egészül ki:

„2. a Magyar Honvédség állományában lévő, nem katonadiplomáciai tevékenységet végző magánszemély műveleti területen teljesített külföldi szolgálatára tekintettel megszerzett bevételének – ide nem értve a szállás (lakás) bérleti díjának, az utazási kiadásnak a megtérítését – 50 százalékát meg nem haladó összeg;”

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Dr. Katona Béla s. k.,
az Országgyűlés elnöke

V. A Kormány tagjainak rendeletei

Az igazságügyi és rendészeti miniszter 62/2009. (XII. 17.) IRM rendelete a Közjegyzői Levéltár tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről

A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 183. § i) pontjában, a 60. § vonatkozásában a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 183. § f) pontjában, a 61. § tekintetében pedig a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 183. § d) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § h) pontjában kapott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

I. FEJEZET ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

Levéltári feladatok

1. § A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjtv.) 166. §-ában meghatározott iratok, nyilvántartások, bélyegzők és egyéb eszközök (a továbbiakban: levéltári anyag) – figyelemmel a közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvény szabályaira is – a Magyar Országos Közjegyzői Kamara (a továbbiakban: MOKK) mellett működő Közjegyzői Levéltárban (a továbbiakban: levéltár) e rendelet szerint kerülnek elhelyezésre.

Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában:
- közjegyzői levéltári anyag*: a Kjtv. 166. § (1) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott irat, nyilvántartás, bélyegző és egyéb eszköz;
 - kamarai levéltári anyag*: a Kjtv. 166. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott irat;
 - folymatban lévő ügyek anyagai*: a nem befejezett, és a befejezett, de további intézkedést igénylő közjegyzői ügyek iratai, valamint a közjegyzőnél bizalmi őrzésben lévő okirat, pénz (értéktárgy, értékpapír), az ezekhez tartozó irat és nyilvántartás;
 - területi levéltár*: a levéltár külön jogszabályban meghatározott levéltári anyagokat kezelő telephelye.

II. FEJEZET A LEVÉLTÁRI ÁLLOMÁNY GYARAPODÁSA

A levéltári anyag levéltárba történő átadásának előkészítése

3. § A levéltári anyag akkor helyezhető levéltárba, ha
- a Kjtv. 166. §-a alapján a levéltári anyag részét képező iratok helybeli őrzésének ideje lejárt,
 - a levéltári anyag részét képező iratok mindenben megfelelnek a közjegyzőkről szóló törvényben, a közjegyzői nemperes eljárásokról szóló jogszabályokban, továbbá a közjegyzői és a közjegyzői kamarai ügyvitelről, iratkezelésről szóló jogszabályokban előírt alaki követelményeknek és
 - azokat az átadó (a közjegyző vagy örököse, az iratokat és eszközöket birtokló személy) az e rendeletben foglaltak szerint előkészítette.
4. § (1) A közjegyzői okiratok esetében az előkészítésnek ki kell terjednie az okiratok részletes ellenőrzésére annak érdekében, hogy azok összefűzve, aláírva (ellenjegyezve), a hivatali körbélyegző lenyomatával ellátva kerüljenek a levéltárba.
- (2) Kizárólag az eredeti okiratot, a pótoltt okiratot és az okirathoz fűzött kötelező mellékleteket, és az okirathoz tartozó, hozzátűzött utóiratokat (különösen a kijavító végzést, kérelmeket és tanúsítványokat) lehet a levéltárba átadni,

műanyag vagy más védőborító nélkül. Az egyéb mellékelt iratokat és munkaanyagokat – úgy, mint a szerződéstervezetet, tulajdoni lapot és cégkivonatot – a levéltár nem veszi át.

- (3) A közjegyzői okiratokat évenkénti bontásban, ügyszám szerint növekvő sorrendbe kell rendezni, és gondoskodni kell arról, hogy az okiratok csomagolása alkalmas legyen azok sérülésmentes szállítására.
- (4) A levéltár a végintézkedéseket és a végintézkedéssel kapcsolatos közokiratokat (különösen a végrendelet visszavonását tartalmazó nyilatkozatot), továbbá a közjegyzői letéteket külön tűzbiztos páncélszekrényben tárolja, ezért az átadónál esetlegesen szintén külön kezelt ilyen okiratokat nem kell visszasorolni az ügyszám szerinti helyükre, hanem azok külön sorozatba rendezve is leadhatók.

- 5. §**
- (1) A közjegyzői nemperes eljárás során keletkezett iratok (a továbbiakban: nemperes iratok) esetében az előkészítésnek ki kell terjednie annak részletes ellenőrzésére, hogy a nemperes ügyekben minden intézkedés megtörtént-e, valamint hogy az iratborító tartalmazza-e a kötelező adatokat.
 - (2) A nemperes iratokat rendezetten, az ügyszámuk sorrendjében, az irat terjedelmétől függően lehetőleg 25, 50 vagy 100-as kötegekben, átkötve kell a levéltár részére átadni.

- 6. §**
- (1) A levéltár a közjegyzői levéltári anyagot a közjegyzők által külön jogszabály alapján vezetett elektronikus vagy papír alapú közjegyzői ügynyilvántartás alapján elkészített iratjegyzékkel, névmutatóval – hagyatéki ügyek esetén a végintézkedések jegyzékével kiegészítve – (a továbbiakban együtt: átadási jegyzék) veszi át.
 - (2) Az átadási jegyzéknek az átadott évkörre (a továbbiakban: tárgyév) vonatkozóan az elektronikus vagy papír alapú közjegyzői nyilvántartásba felvett minden ügy adatait tartalmaznia kell.
 - (3) Az átadási jegyzéket három, közülük a névmutatókat pedig egy példányban kinyomtatva kell a levéltári anyaghoz csatolni.
 - (4) Az átadási jegyzéken fel kell tüntetni a vonatkozó ügyszámnál, ha az eljárás még folyamatban van, vagy már befejezett, de még intézkedést igényel, és ezért az okirat vagy irat a közjegyzőnél marad.
 - (5) A korábban már leadott évkörökből a (4) bekezdés szerint a közjegyzőnél maradt és utólag leadásra kerülő okiratoknál vagy iratoknál az iratjegyzék csak a levéltárba kerülő ügyek adatait kell hogy tartalmazza éves bontásban.

- 7. §** A közjegyzői okiratok esetén az iratjegyzék adatai a következők:

- a) az iratjegyzéki sorszám,
- b) a közjegyzői okirat ügyszáma,
- c) ügyfelek neve,
- d) a közjegyzői okirat készítésének időpontja,
- e) az ügy tárgya,
- f) a levéltárba adás időpontja,
- g) megjegyzés.

- 8. §** Az átadásra kerülő nemperes iratok esetében az iratjegyzék tartalmát a közjegyzői ügyvitel szabályairól szóló rendelet határozza meg. A hagyatéki ügyekben kihirdetett végintézkedéseket külön, a végintézkedések jegyzékének megfelelően veszi át a levéltár.

- 9. §** Az átadási jegyzékeken és névmutatókon fel kell tüntetni a közjegyző nevét és a közjegyző székhelyének a MOKK által megállapított azonosító számát.

- 10. §** A kamarai levéltári anyag előkészítésének ki kell terjednie az iratok részletes ellenőrzésére annak érdekében, hogy azok aláírva – ha szükséges a kamarai körbélyegző lenyomatával ellátva – az irattári tervnek megfelelő csoportosítás szerinti sorrendbe rendezve kerüljenek a levéltárba.

- 11. §**
- (1) A levéltár a kamarai levéltári anyagot a kamara elektronikus vagy papír alapú nyilvántartása alapján elkészített iratjegyzékkel veszi át.
 - (2) Az iratjegyzék a tárgyévre vonatkozóan az elektronikus vagy a papír alapú nyilvántartásba felvett minden ügy adatait tartalmazza.
 - (3) Az iratjegyzéket három példányban kinyomtatva kell a levéltárba helyezendő anyaghoz csatolni.

- (4) Az iratjegyzéken fel kell tüntetni a vonatkozó ügyszámnál, ha az ügy még folyamatban van, vagy már befejezett, de még intézkedést igényel, és ezért az iratok a kamaránál maradnak.
- (5) A korábban már leadott évkörökből a (4) bekezdés szerint a kamaránál maradt és utólag leadásra kerülő iratoknál az iratjegyzék csak a levéltárba kerülő ügyek adatait tartalmazza éves bontásban.
- (6) Az iratjegyzéket a kamarai iratkezelési szabályzatban foglalt adatokkal kell elkészíteni.

A levéltári anyag átvételének általános szabályai

- 12. §** A levéltár a részletes átvizsgálás végett átvett levéltári anyagról és a folyamatban lévő ügyek anyagairól átvételi elismervényt ad az átadónak vagy az átadás céljára adott meghatalmazás vagy megbízás alapján eljáró képviselőjének.
- 13. §** (1) A levéltár az átadástól számított 60 napon belül iratonként, részletesen ellenőrzi a részére átadott levéltári anyagot és a folyamatban lévő ügyek anyagait.
(2) A részletes átvizsgálás során a levéltár ellenőrzi, hogy a levéltári anyagok megfelelnek-e a közjegyzői eljárásokra, a közjegyzők iratkezelésére vonatkozó jogszabályokban vagy a kamarai előírásokban megjelölt alaki követelményeknek.
- 14. §** (1) A levéltár az átadástól számított 60 napon belül az átvett levéltári anyagról átadás-átvételi jegyzőkönyvet készít. A levéltár a megállapított hiányosságokat az átadás-átvételi jegyzőkönyvben feltünteti és azt az átadástól számított 60 napon belül megküldi az átadó vagy képviselője részére, és – hiánypótlás szükségessége esetén – 60 napos határidő megjelölésével felhívja az átadót a hiányosságok pótlására.
(2) A levéltár az átvétel megtörténtéről, és a hiánypótlási felhívás kiadásáról az illetékes területi kamarát az átadás-átvételi jegyzőkönyv megküldése útján értesíti.
(3) A levéltár zárójegyzőkönyvben rögzíti a hiánypótlás megtörténtét – vagy azt az okot, amely miatt a hiány nem volt pótolható –, és a zárójegyzőkönyvet megküldi az átadó vagy képviselője és a területi kamara részére.
(4) Az átadási jegyzékek egy példánya az átvételt követően a levéltárban marad, a jegyzékek fennmaradó egy-egy példánya pedig az átadás-átvételi jegyzőkönyv vagy a zárójegyzőkönyv mellékleteként megküldésre kerül az átadó vagy képviselője és a területi kamara részére.
(5) Ha valamely közjegyzői okiratról hiányzik a közjegyző ellenjegyzése, és annak hiánypótlás útján történő pótlása a közjegyző halála vagy más ok miatt lehetetlenné vált, a levéltár az ellenjegyzés pótlása céljából haladéktalanul megkeresi a területi kamara elnökségét.
- 15. §** (1) Az átadás során felmerülő valamennyi költség – ideértve a hiányosságok pótlásával kapcsolatban felmerült valamennyi költséget is – az átadót terheli.
(2) Az átadás helyszíne az illetékes területi levéltár épülete. A levéltári anyagoknak az illetékes területi levéltárba történő szállítása az átadó feladata.

A hivatalban lévő közjegyző iratainak levéltárba történő átadásának különös szabályai

- 16. §** A levéltár a hivatalban lévő közjegyző levéltári anyagai átadásának éves ütemezését a megelőző év október 31. napjáig meghatározza és a MOKK honlapjának belső nem nyilvános felületén közzéteszi a közjegyzők számára. A hivatalban lévő közjegyző okiratainak és nemperes iratainak levéltárba adása során az átadó vagy képviselője és a levéltáros vesz részt.

A levéltári anyag átvételének különös szabályai a közjegyzői szolgálat megszűnése, vagy a közjegyző áthelyezése esetén

- 17. §** Ha a közjegyző az átadás során akadályoztatva van, úgy helyette az átadás során – a közjegyző örököse vagy az iratokat, eszközöket birtokló személy meghatalmazása alapján – az illetékes területi kamara erre kijelölt tagja jár el.

- 18. §** Ha a közjegyzői levéltári anyag átadására a közjegyző szolgálati viszonyának megszűnése esetén kerül sor, és a közjegyző akadályoztatása miatt a hivatkozott átadási jegyzékek az átadást megelőzően nem készülnek el, az átadási jegyzékeket – a közjegyző vagy örököse költségére – a levéltár készíti el.
- 19. §** (1) Ha a közjegyzői levéltári anyag átadása a közjegyző szolgálati viszonyának megszűnése miatt következik be, az átadás során felmerülő valamennyi költség – a hiányosságok pótlásával kapcsolatban felmerült költségek kivételével – a MOKK-ot terheli.
- (2) Ha az átadási kötelezettségének az átadó önhibájából határidőben nem tesz eleget, úgy az átadással felmerülő költség és az ennek elmaradásából származó valamennyi kár a közjegyzőt vagy az örökösét, illetve az iratokat, eszközöket birtokló személyt terheli.
- (3) Ha az átadásra a közjegyző áthelyezése esetén kerül sor, az átadás során felmerülő valamennyi költség – ideértve a hiányosságok pótlásával kapcsolatban felmerült valamennyi költséget is – a közjegyzőt terheli.

A levéltári anyag átvételének különös szabályai tartós helyettesítés befejezése esetén

- 20. §** A helyettesítés befejezésével a tartós helyettes által átvett és készített okiratok, nempere iratok, és azok nyilvántartásai közül a levéltári anyagok átadására a hivatalban lévő közjegyző iratainak levéltárba történő átadására vonatkozó szabályai megfelelően irányadók.

Az átvétel különös szabályai a kamarai levéltári anyagok vonatkozásában

- 21. §** A levéltár az iratjegyzéknek megfelelően a kamara megbízottjának jelenlétében iratonként számba veszi az átvett levéltári anyagokat, és azok mennyiségéről, továbbá a megállapított hiányosságokról átadás-átvételi jegyzőkönyvet készít.

III. FEJEZET

A LEVÉLTÁRI ANYAG ŐRZÉSE ÉS FELDOLGOZÁSA

A levéltári anyag tárolásával összefüggő követelmények

- 22. §** (1) A levéltári anyag kizárólag az erre a célra kialakított és megfelelően felszerelt levéltári raktárhelyiségben őrizhető.
- (2) A raktárhelyiségben a levéltári anyag mellett csak a levéltár szakmai feladatainak ellátásával kapcsolatos, továbbá a levéltári anyagot kiegészítő más, gyűjtemény jellegű anyag tárolható, melyet a raktárhelyiségen belül a levéltári anyagtól el kell különíteni.
- (3) A levéltár a raktárhelyiség állapotának változását a páratartalom és a hőmérséklet mérésével folyamatosan figyelemmel kíséri.
- (4) A raktárhelyiség klímája akkor elfogadható, ha a hőmérséklet 14–22 °C között, a relatív légnedvesség pedig 45–60% között mozog. A napi ingadozás nem haladhatja meg a 2 °C-t; ha az ingadozás mértéke ennél nagyobb, a raktárhelyiségben csak szükségmegoldásként lehet iratokat tárolni.
- (5) A raktárhelyiség megvilágítására UV-mentes vagy kevés UV-sugárzást kibocsátó világítótestek használhatók. A levéltár a megvilágítás erősségét és idejét minimalizálja, a világítás ereje legfeljebb 200 lux lehet.
- 23. §** (1) A papír alapú iratok tárolására szolgáló dobozok kizárólag savmentes papírból készülhetnek. A védőborítóként használt papírok savmentesek és ligninmentesek.
- (2) A levéltár a raktárhelyiséget az iratok elhelyezésére szolgáló állványokkal szereli fel. A levegő szabad áramlásának biztosítása érdekében az állványzat függőleges tagja nyitott, az állványzat alsó polcát a padlótól legalább 15 cm távolságra, felső polcát a mennyezettől legalább 50 cm távolságban szükséges a levéltárnak biztosítania.
- (3) A letétek, végintézkedések és egyéb nagy jelentőségű, pótolhatatlan okiratok tárolása tűzbiztos páncélszekrényben történik.
- 24. §** A raktári egységek raktári jelzettel ellátottak. A raktári jelzet tartalmazza a fond és állag törzsszámát, nevét és a raktári egység sorszámát.

- 25. §** (1) A raktárhelyiség tűzjáró fémajtóval ellátott és nagy érzékenységgű tűzjelző berendezéssel, valamint gázzal (CO₂) oltó kézi tűzoltó készülékekkel felszerelt.
(2) A raktárhelyiséget úgy kell kialakítani, hogy azon szennyvízcsatorna, gázvezeték, továbbá nyomás alá helyezett vízvezeték ne haladjon keresztül.
(3) A levéltár gondoskodik a rovarok és rágcsálók elleni hatékony védelemről.
- 26. §** (1) Megfelelő riasztó- és beléptető rendszerrel kell biztosítani, hogy a levéltárba és a raktárhelyiségbe csak az arra feljogosított személyek léphessenek be.
(2) A raktárhelyiség használati rendjének kialakítása és folyamatos biztosítása érdekében a levéltár saját ügyrendjében szabályozza
a) a raktárhelyiségbe történő belépés feltételeit és a belépési jogosultságot,
b) a tárolási helyéről kiemelt levéltári anyag nyilvántartását és az őrzégy kötelező használatát.
- 27. §** (1) Ha a levéltárban kezelt levéltári anyag épségét vagy biztonságát bármilyen veszély fenyegeti, ennek megszüntetéséről az észlelés után a levéltár azonnal gondoskodik.
(2) Ha a veszély megszüntetése a levéltár saját eszközeivel nem lehetséges, a veszély elhárítása érdekében történő intézkedések megtétele céljából a levéltár köteles a MOKK-ot haladéktalanul értesíteni.
- 28. §** A levéltár az általa iratonként részletesen ellenőrzött vagy számba vett levéltári anyag megőrzéséért vállal felelősséget, melynek tényét az átadás-átvételi jegyzőkönyvben, vagy a zárójegyzőkönyvben tünteti fel.

A levéltári anyagok kezelésének ellenőrzése

- 29. §** (1) Ha a területi kamara elnöksége a közjegyző hivatalvizsgálata során az iratkezelési jogszabályok, az iratkezelési szabályzat és irattári terv levéltári anyagok kezelését érintő alkalmazásával kapcsolatban hiányosságot tapasztal, erről a hivatalvizsgálati jegyzőkönyv kivonatának megküldésével tájékoztatja a levéltárat.
(2) Az e rendelet szerinti levéltári anyagokkal kapcsolatban a közjegyzőknél és a közjegyzői kamaráknál a levéltár látja el a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvényben foglalt, köziratok kezelésének levéltári ellenőrzésével összefüggő feladatokat.
(3) A levéltár a (2) bekezdés szerinti ellenőrzés során a közjegyzőkre vonatkozó titoktartási kötelezettség megtartásával a közokiratokról, közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvény szabályai szerint vizsgálja a levéltári anyag nyilvántartását, a nyilvántartáshoz kapcsolódó segédletek készítését, és általában azt, hogy a levéltári anyag kezelése megfelel-e a közjegyzőkről szóló törvényben, a közjegyzői nemperes eljárásokról szóló jogszabályokban, továbbá a közjegyzői és a közjegyzői kamarai ügyvitelről, iratkezelésről szóló jogszabályokban előírt követelményeknek.
(4) Ha az ellenőrzés során tapasztalt hiányosságok megszüntetése iránt az érintett határidőben nem intézkedett, erről a levéltár a területi kamarát és a MOKK elnökségét értesíti.

Az iratselejtezés levéltári ellenőrzése

- 30. §** (1) Az e rendelet szerinti levéltári anyag jövőbeni őrzésének és feldolgozásának biztosítása érdekében a közjegyzőknél és a közjegyzői kamaráknál a levéltár látja el a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvényben foglalt, a köziratok selejtezésének levéltári ellenőrzésével összefüggő feladatokat.
(2) A levéltár a közjegyzők és a kamaráik iratainak selejtezését, és a maradandó értéket nem képviselő, selejtezésre kiválogatott iratok megsemmisítését a hozzá legalább két példányban megküldött selejtezési jegyzőkönyvek záradékolásával engedélyezi.
(3) A levéltár az irattári anyag selejtezésének ellenőrzése során
a) megvizsgálja, hogy a selejtezésre javasolt irattári tételek között szerepel-e olyan tétel, amely az irattári terv szerint maradandó értékű iratot tartalmaz,
b) ha az irattári terv használatával kapcsolatban hibákat, hiányosságokat tárt fel, vagy a selejtezési jegyzőkönyv alapján kétsége támad a selejtezés szabályszerűségét vagy szakszerűségét illetően, úgy a helyszínen végzett vizsgálat alapján győződik meg arról, hogy a kiselejtezésre javasolt iratok között valóban nincs maradandó értékű irat.

- (4) Az ellenőrzést követően a levéltár a jegyzőkönyv mindkét példányát az alábbiak szerint záradékolja, s az egyik példányt a selejtezőnek visszaküldi:
- ha a levéltár a selejtezést szabályszerűnek találta, a selejtezésre javasolt iratokat a záradékolási szövegben megsemmisíthetőnek nyilvánítja,
 - ha a levéltár a selejtezés ellenőrzése során a selejtezésben hibákat talált, azonban az észlelt hiányosságok egyes iratok visszatartásával kiküszöbölhetők, a levéltár a visszatartandó iratokat megjelöli, a többi, szabályszerűen selejtezett iratot pedig a záradékolási szövegben megsemmisíthetőnek nyilvánítja.
- (5) Ha a levéltár a selejtezés ellenőrzése során olyan hiányosságokat tapasztal, amelyek a selejtezés alá vont iratanyag jelentős részét érintik, a jegyzőkönyvet nem záradékolja, hanem a selejtezőt a selejtezési eljárás megismétlésére szólítja fel.
- (6) A levéltárnak pontosan meg kell határozni a selejtezésben észlelt hiányosságokat. A levéltár a hiányosságok megszüntetésének módjára javaslatot tehet.

A levéltár által vezetett nyilvántartások

- 31. §** (1) A levéltár a MOKK nyilvántartásán alapuló elektronikus szervjegyzéket vezet a közjegyzői székhelyekről és az egy székhelyen belüli közjegyzői álláshelyekről, továbbá az illetékességébe tartozó közjegyzői kamarákról. A szervjegyzéket a levéltár a közjegyzői álláshelyek számáról és a közjegyzők székhelyéről szóló jogszabály rendelkezéseire is tekintettel folyamatosan bővíti és naprakészen tartja.
- (2) A szervjegyzék az alábbi adatokat tartalmazza:
- a székhely, és álláshely megjelölését,
 - a közjegyző székhelyének a MOKK által megállapított azonosító számát,
 - a székhely létrehozása óta a székhelyre kinevezett közjegyzők vagy kirendelt tartós helyettesek nevét, valamint működésük kezdetét és végét,
 - az aktuálisan a székhelyen működő közjegyző vagy tartós helyettes nevét, címét, az elérhetőségére vonatkozó adatokat, és működésének kezdetét,
 - a székhelyhez kapcsolódóan a levéltárban őrzött iratok évkörét, terjedelmét, levéltári törzsszámát, a székhelyen és az álláshelyen egymást követő közjegyzők, vagy tartós helyettesek szerinti bontásban,
 - az iratkezelés ellenőrzésének időpontját és a felvett területi kamarai vagy levéltári jegyzőkönyv levéltári nyilvántartási számát,
 - a levéltárnak átadott iratok átadás-átvételi jegyzőkönyveinek nyilvántartási számát,
 - a végrehajtott iratselejtezések időpontját, az iratselejtezési jegyzőkönyvek levéltári nyilvántartási számát,
 - a levéltárnak átadandó iratok mennyiségét évkörönként,
 - egyéb, a közjegyzők és kamarák működésével, szervezetével és maradandó értékű irattári anyagának védelmével összefüggő fontosabb információkat.
- 32. §** (1) A levéltár az általa őrzött levéltári anyagról fondok szerinti elektronikus törzskönyvi jegyzéket vezet. A fondokat a székhelyek, vagy a közjegyzői kamarák jelölik, a székhelyek esetében a fondokon belül az állagokat közjegyzők szerint kell kialakítani.
- (2) A törzskönyvi jegyzék az alábbi adatokat tartalmazza:
- a fond törzsszáma, címe és évköre,
 - a fond állagainak jelzete, címe és évköre,
 - a fond, valamint az állag terjedelme iratfolyóméterben és raktári egységben,
 - a fond, valamint az állag raktári helye,
 - az adatokban történő változások bejegyzése.
- 33. §** (1) A levéltár elektronikus vezetett gyarapodási naplóban tartja nyilván a levéltárhoz véglegesen beérkezett levéltári anyagokat.
- (2) A gyarapodási napló a következő adatokat tartalmazza:
- naplóbejegyzés sorszáma,
 - beérkezés kelte,
 - az átadással érintett székhely és álláshely megjelölése,
 - a közjegyző székhelyének a MOKK által megállapított azonosító számát,

- e) az átadó és képviselőjének neve és címe,
- f) az átvett levéltári anyag megnevezése, évköre, mennyisége (iratfolyóméterben),
- g) az átvétellel kapcsolatos ügyirat levéltári iktatószáma.

- 34. §** (1) A levéltár elektronikusan vezetett átmeneti naplóban tartja nyilván az ideiglenesen levéltárba került anyagot és eszközöket, így különösen a levéltár által átvett és a területi kamarának átadandó anyagokat és eszközöket.
- (2) Az átmeneti napló a következő adatokat tartalmazza:
- a) naplóbejegyzés sorszáma,
 - b) az anyagok és eszközök levéltárba kerülésének kelte,
 - c) az átadással érintett székhely és álláshely megjelölése,
 - d) a közjegyző székhelyének a MOKK által megállapított azonosító számát,
 - e) az átadó és képviselőjének neve és címe,
 - f) az anyagok és eszközök egyértelmű azonosításához szükséges adatok (az anyagok és eszközök megjelölése, évköre, mennyisége, mérete stb.),
 - g) az anyagok és eszközök fizikai állapotának leírása,
 - h) az ideiglenes átvétel célja, az elvégzendő munka megjelölése,
 - i) a visszaadással érintett területi kamara (vagy közjegyzőt vagy tartós helyettes) megjelölése,
 - j) az anyagok és eszközök visszaadásának kelte,
 - k) a vonatkozó levéltári ügyirat iktatószáma.
- 35. §** (1) A levéltár elektronikusan vezetett fogyatéki naplóban tartja nyilván az állományából véglegesen kikerült levéltári anyagot.
- (2) A fogyatéki napló a következő adatokat tartalmazza:
- a) naplóbejegyzés sorszáma,
 - b) kikerülés kelte,
 - c) a kikerülés jogcíme,
 - d) az átvevő neve és címe,
 - e) az átvevő ügyiratszám vagy hivatkozási száma,
 - f) a kikerült levéltári anyag törzsszáma,
 - g) a kikerült levéltári anyag megnevezése, évköre, mennyisége (iratfolyóméterben),
 - h) a vonatkozó ügyirat levéltári iktatószáma.
- 36. §** (1) A levéltár elektronikusan vezetett kölcsönzési naplóban tartja nyilván az általa eredeti példányban kiadott, és a levéltárba visszaküldendő levéltári anyagot.
- (2) A kölcsönzési napló a következő adatokat tartalmazza:
- a) naplóbejegyzés sorszáma,
 - b) a kiadás időpontja,
 - c) az átvevő neve és címe,
 - d) a kiadás célja,
 - e) a kiadott levéltári anyag törzsszáma, megnevezése, terjedelme,
 - f) a kiadásra vonatkozó megkeresés ügyszám vagy hivatkozási száma,
 - g) a levéltári anyag fizikai állapotának leírása,
 - h) a visszavétel időpontja,
 - i) a kiadásra vonatkozó ügyirat levéltári iktatószáma.
- 37. §** A levéltár a gyarapodási-, átmeneti-, fogyatéki-, és kölcsönzési naplót minden év elején megnyitja és év végén hiteles módon lezárja.
- 38. §** (1) A levéltár az általa őrzött fondokról és állagokról raktári egységek (doboz, kötet stb.) szerinti elektronikus jegyzéket vezet. A raktári jegyzék a fond és állag szerkezetét tükröző sorrendben sorolja fel a raktári jegyzék adatait.

- (2) A raktári jegyzék a következő adatokat tartalmazza:
- az anyagot őrző levéltár neve,
 - a fond és az állag megnevezése, évköre, terjedelme (iratfolyóméterben és raktári egységekben),
 - raktári egység sorszáma, a raktári egység megnevezése (doboz, kötet stb.), az ugyanazon raktári egységben elhelyezett levéltári anyag megnevezése, évköre.

- 39. §** (1) A levéltár az általa őrzött levéltári anyagról fondokra és állagokra tagolódo fondjegyzéket készíthet.
(2) A fondjegyzék a fondok és állagok törzsszámát, megnevezését, évkörét és iratfolyóméterben megadott terjedelmét tartalmazza.

- 40. §** (1) A levéltár a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésére vonatkozó jogszabálynak megfelelően köteles a levéltárba érkezett küldeményeket érkeztetni, majd a kérelmeket, megkereséseket és egyéb intézkedést igénylő iratokat a levéltári ügyek elektronikus nyilvántartásában (a továbbiakban: levéltári nyilvántartás) iktatni.
(2) A levéltári iktatószám a következő: a területi levéltár azonosító száma (L1 – L5), törve az ügy érkezés szerinti számával, törve az érkezés évszámával, valamint a sorszámmal. A nyilvántartásban az ügyek számozása évenként 1-gyel kezdődik, és az ügyek érkezésének megfelelően folyamatosan növekszik.
(3) A levéltári ügyben érkezett utóiratot az eredeti ügy száma alatt kell kezelni. Az egyes intézkedések, utóiratok folyamatos sorszámmal kapnak, melyet az ügyszámhoz törtvonallal kapcsolva, arab számjeggyel kell feltüntetni. Az első sorszámmal a kezdő irat kapja, a soron következő iratok eggyel magasabb sorszámmal kapnak.

Az iratanyag levéltári feldolgozása

- 41. §** A levéltári anyagot a hiteles adatszolgáltatás érdekében darabszinten kell rendezni. Darabszinten rendezett az az iratanyag, amelyen belül a legkisebb levéltári egységek az ügyiratok, közjegyzői okiratok esetében pedig az egyes okiratok.
- 42. §** (1) A levéltár a rendezési munka során az eredeti irattári rendet állítja helyre a vonatkozó egységes iratkezelési szabályzat és irattári terv alapján.
(2) A rendezés során kialakított levéltári egységek rendszerbeli helyét a levéltári jelzet fejezi ki. A levéltári jelzetet a levéltári egységeken fel kell tüntetni.

IV. FEJEZET

A LEVÉLTÁRI ANYAG SELEJTEZÉSE

A selejtezési és megsemmisítési eljárás

- 43. §** A levéltár az őrizetében lévő levéltári anyag egyes fondjaiból azokat az iratokat, amelyek a közjegyzők és kamaráik egységes iratkezelési szabályzata és irattári terve alapján selejtezhetővé váltak, selejtezés útján távolítja el.
- 44. §** (1) A területi levéltár a selejtezést a főlevéltáros által a levéltárosok és a levéltári előadók közül kijelölt háromtagú bizottság közreműködésével teljesíti. A selejtezési eljárásról selejtezési jegyzőkönyvet kell felvenni.
(2) A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:
- a selejtezés helyét és idejét,
 - a selejtezést végző személyek nevét és munkaköri megnevezését,
 - a selejtezéssel érintett fond vagy állag (közjegyzői székhely és álláshely, vagy a selejtezéssel érintett kamara) megjelölését,
 - a selejtezés alá vont fond vagy állag eredeti mennyiségét,
 - a selejtezés ellenőrzése során tapasztalt hiányosságokat és az azok megszüntetésére vonatkozó intézkedéseket,
 - a selejtezett iratok ügyszámát és keletkezésének évszámát,
 - a selejtezés alapjául szolgáló jogszabály és irattári terv megnevezését,
 - a selejtezett anyag mennyiségét,
 - a jegyzőkönyv keltét, a selejtezést végző személyek aláírását, és a levéltár bélyegzőlenyomatát.

- (3) A selejtezési jegyzőkönyvet a főlevéltáros, a MOKK elnöke és a kultúráért felelős miniszter együttesen hagyják jóvá. A selejtezett iratok megsemmisítésére csak a selejtezési jegyzőkönyvre vezetett hozzájárulásoknak a területi levéltár részére történő visszaérkezését követően kerülhet sor.
- (4) A selejtezés megtörténtét a levéltári jegyzékekben a megfelelő irattári tételnél a selejtezés évének a bejegyzésével kell feltüntetni.

45. § Ha az irattári terv előírásaitól eltérően a selejtezésre kerülő iratanyagból – az átadó vagy a levéltár kérésére, vagy más fontos okból – valamely irat visszatartása szükséges, ennek tényét a selejtezési jegyzőkönyvben fel kell tüntetni, és erről külön jegyzéket kell felvenni.

- 46. §**
- (1) A selejtezési eljárásban a fentiek szerint selejtezett iratokat fizikailag kell megsemmisíteni.
 - (2) A megsemmisítés iratmegsemmisítővel, égetéssel, bezúzással, vagy ezekkel biztonságilag egyenértékű más módszerrel bizottság jelenlétében történhet.
 - (3) A megsemmisítési bizottság legalább három tagból áll, tagjai a főlevéltáros által a levéltárosok és a levéltári előadók közül megbízott személyek, valamint a megsemmisítést végző szervezet megbízottjai vagy képviselői.
 - (4) A megsemmisítésről a selejtezési jegyzőkönyvre rávezetett hivatalos feljegyzést kell készíteni, melynek tartalmaznia kell:
 - a) a megsemmisítés helyét és idejét,
 - b) a megsemmisítési eljárásnál jelen lévők nevét és munkaköri megnevezését,
 - c) a megsemmisítés módját,
 - d) a bizottság tagjainak aláírását valamint a levéltár bélyegzőjének lenyomatát.

Az érvénytelenített bélyegzők és egyéb eszközök és igazolványok őrzése, tárolása, kezelése és megsemmisítése

47. § A levéltárban az érvénytelenített bélyegzőket, a közjegyzői elektronikus aláírást létrehozó érvénytelenített eszközöket, továbbá a bevont igazolványokat (továbbiakban együtt: eszközök) az iratoktól elkülönítve kell őrizni a közjegyzők és kamaráik egységes iratkezelési szabályzata és irattári terve alapján meghatározott ideig, ezt követően megsemmisítésük iránt kell intézkedni.

V. FEJEZET

A LEVÉLTÁRI ANYAG HASZNÁLATA

A levéltár feladatai az őrizetében lévő iratok tekintetében

- 48. §**
- (1) A levéltár kérelemre, a közjegyzőkre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával teljesíti az általa kezelt közjegyzői okiratokról, nemperes iratokról másolat, kivonat, bizonyítvány kiadásával és az iratokba való betekintés engedélyezésével kapcsolatos feladatát.
 - (2) A kiállított okiratnak meg kell felelnie a közjegyzőkről szóló törvényben, a közjegyzői nemperes eljárásokról szóló jogszabályokban, továbbá a közjegyzői ügyvitelről és iratkezelésről szóló jogszabályokban előírt alaki követelményeknek.

- 49. §**
- (1) A 48. § (1) bekezdése szerinti kérelmet a levéltárnál vagy bármely közjegyzőnél személyesen vagy képviselő útján lehet előterjeszteni.
 - (2) A levéltár és a közjegyző köteles a kérelmező vagy képviselő személyazonosságát ellenőrizni.
 - (3) Ha a kérelmet a közjegyzőnél terjesztik elő, a közjegyző a kérelmet a MOKK által rendszeresített és a honlapján közzétett űrlap kitöltésével térítésmentesen elkészíti és továbbítja a levéltárnak.
 - (4) A kérelem teljesítése olyan módon is kérhető, hogy a kiállított okirat másolatát a levéltár a közjegyzőnek küldje meg, aki gondoskodik az iratnak a kérelmező részére történő átadásáról.

50. § Ha a kérelmező helyett meghatalmazottja jár el, a kérelemhez mellékelni kell a kérelmező – ha jogszabály másként nem rendelkezik – legalább teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazását.

- 51. §** (1) A kérelmet a levéltáros megvizsgálja, és az érintett közjegyzői okirat vagy irat, továbbá a közjegyzői titoktartásra vonatkozó rendelkezések, valamint a közjegyzői okiratok és nemperes iratok kezeléséről szóló jogszabályok alapján 8 napon belül dönt a kérelem teljesíthetőségéről vagy elutasításáról.
- (2) A levéltáros köteles tájékoztatni a kérelmezőt a kérelme hiányosságainak pótlásához szükséges intézkedésekről és a pótlás módjáról is.
- (3) A levéltáros a kérelmet elutasítja, ha
- a kérelem közjegyzői okiratra vonatkozik, és a Kjt. 151–152. §-ai alapján a kérelmező részére az okiratról hiteles másolat nem adható ki,
 - a kérelem közjegyzői nemperes iratra vonatkozik, és az ügyben a kérelmező vagy képviselője nem rendelkezik a külön jogszabályban meghatározott irat betekintési joggal,
 - a kérelmező a hiánypótlást a (2) bekezdés szerinti tájékoztatás ellenére nem teljesíti.
- (4) Ha a levéltáros a kérelmet elutasította, a kérelmező a döntés ellen annak kézhezvételétől számított 15 napon belül jogorvoslással élhet a MOKK elnökénél, aki arról 8 napon belül döntést hoz.
- 52. §** (1) Nemperes iratok vonatkozásában a közjegyzői érdemi intézkedést nem igénylő megkeresésekben (tájékoztatásadás, iratbetekintés, az iratokról másolat vagy hiteles másolat kiadása) a levéltáros intézkedik.
- (2) Póthagyatéki eljárással kapcsolatos közjegyzői megkeresés esetén a levéltár az alaphagyatéki iratokat véglegesen, a közjegyzői ügyvitel szabályainak megfelelően küldi meg a közjegyző részére.
- (3) Nemperes ügyben érkezett, egyéb érdemi intézkedést igénylő megkeresés esetén a levéltár az érintett iratról a fentiek szerint pótbtorítót készít, és az iratot az intézkedés megtétele céljából megküldi az illetékes közjegyzőnek. Az eljáró közjegyző a szükséges intézkedések megtételét követően az iratot visszaküldi a levéltár részére.
- 53. §** A közjegyzők hivatalos eljárásaival kapcsolatos megkereséseket a levéltár térítésmentesen teljesíti.
- 54. §** Hagyatéki eljárásban történő kihirdetés céljából a levéltár a közokiratba foglalt végintézkedés kettő darab hiteles másolatát küldi meg az eljáró közjegyzőnek, aki a végintézkedés kihirdetését követően a hiteles másolatok közül egy példányt kihirdetési záradékkal ellátva visszaküld a levéltár részére.
- 55. §** (1) A levéltár által őrzött letétekre irányuló megkeresés esetén (közjegyzői letétbe helyezett magánvégrendelet, vagy egyéb, okirat megőrzésével kapcsolatos letét visszaadása, vagy a magánvégrendelet hagyatéki eljárásban történő kihirdetése ügyében) a levéltár a magánvégrendeletet és a letett okiratot az eredeti letéti jegyzőkönyvvel együtt küldi meg az eljáró közjegyzőnek. A levéltár a letéti jegyzőkönyv hiteles másolatát elhelyezi az eredeti jegyzőkönyv helyén.
- (2) Az eljáró közjegyző a magánvégrendelet kihirdetését követően az eredeti letéti jegyzőkönyvet visszaküldi a levéltár részére, és tájékoztatja a levéltárat a kihirdetés tényéről.
- (3) A letétbe vett magánvégrendelet és egyéb letett okirat visszaadását követően az eljáró közjegyző az eredeti letéti jegyzőkönyvet – a visszaadási jegyzőkönyv hiteles másolatával együtt – visszaküldi a levéltár részére.
- 56. §** (1) Ha a bíróság vagy a területi kamara megkeresése esetén a közjegyzői okirat eredeti példányát kell megküldeni, a levéltár az okirat helyére annak hiteles másolatát helyezi el. Ezt a másolatot az eredeti közjegyzői okirat visszaérkezése után is az okirat mellett kell őrizni.
- (2) A területi kamara megkeresése alapján – kijavítás céljából – a levéltár az eredeti okiratot közvetlenül is megküldheti a készítő vagy utód közjegyzőnek, vagy a tartós helyettesnek.
- 57. §** Az eredetben megküldött irat adatait a levéltár bevezeti – a megküldés ideiglenes vagy végleges jellegétől függően – a fogyasztói vagy kölcsönzési naplóba.

Záró rendelkezések

- 58. §** (1) E rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2010. január 1-jén lép hatályba.
- (2) A 2. § b) pont, a 10. §, a 11. §, a 21. §, az 59. § és a 60. §-nak a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény végrehajtásáról szóló 13/1991. (X. 26.) IM rendelet 23/A. § (2) bekezdés b) pontját és (3) bekezdését megállapító rendelkezése 2011. július 1-jén lép hatályba.

- (3) A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény végrehajtásáról szóló 13/1991. (XI. 26.) IM rendelet – e rendelet 60. §-ával módosított – 23/A. §-a szerinti szervezeti szabályoknak megfelelően a Kjtv. 166. §-a szerinti, a MOKK mellett működő közjegyzői levéltár e rendelet hatálybalépésének időpontjától a Budapesti Közjegyzői Kamara illetékességi területén működő közjegyzők levéltári anyagait kezelő területi levéltárként (a továbbiakban: budapesti levéltár) működik.
- (4) A további területi levéltárak a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény végrehajtásáról szóló 13/1991. (XI. 26.) IM rendelet – e rendelet 60. §-ával módosított – 23/A. §-a szerinti felállításáig a jelen rendelet szerint az illetékes területi levéltárra előírt feladatokat a budapesti levéltár végzi és kezeli a Kjtv. alapján a levéltárba e rendelet hatálybalépését megelőzően elhelyezett levéltári anyagokat. A MOKK a területi levéltárakat 2012. december 31. napjáig állítja fel; a területi levéltár működésének megkezdésekor a budapesti levéltár átadja részére a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény végrehajtásáról szóló 13/1991. (X. 26.) IM rendelet 23/A. § (2) bekezdése alapján általa kezelendő levéltári anyagot.
- (5) A (3) és (4) bekezdések 2013. január 1-jén hatályukat veszítik. E bekezdés 2013. január 2-án veszti hatályát.

59. § E rendelet

- a) 2. § a) pontjában az „a Kjtv. 166. § (1) bekezdés a)–c) pontjában” szövegrész helyébe az „a Kjtv. 166. § (1) bekezdés a)–d) pontjában” szöveg,
- b) 3. § c) pontjában a „(a közjegyző vagy örököse, az iratokat és eszközöket birtokló személy)” szövegrész helyébe a „(a közjegyző vagy örököse, az iratokat és eszközöket birtokló személy, vagy a kamara)” szöveg lép.

60. § A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény végrehajtásáról szóló 13/1991. (XI. 26.) IM rendelet 23. §-a és 23/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép és a 23/A. §-t megelőző alcím hatályát veszti:

„23. § (1) Az országos kamara a szervezeti és működési szabályzatában határozza meg a levéltár irányítását, felügyeletét ellátó, valamint a levéltárban foglalkoztatott személyek feletti munkáltatói jogokat gyakorló kamarai tisztségviselőt vagy kamarai szervet.

(2) A levéltár az éves munkáját az országos kamara elnöke által a megelőző év december 15. napjáig jóváhagyott éves munkaterv alapján végzi. A levéltár éves munkájáról a következő év január 31. napjáig beszámolót készít, amelyet jóváhagyásra terjeszt fel az országos kamara elnökéhez.

23/A. § (1) Az országos kamara a levéltár szervezeti egységeként öt területi telephelyet (a továbbiakban: területi levéltár) működtet, melyek illetékessége a területi kamarák illetékességi területéhez igazodik.

(2) A területi levéltár kezeli

- a) az érintett területi kamara illetékességi területén működő közjegyzők levéltári anyagait,
- b) az érintett területi kamara levéltári anyagait.

(3) Az országos kamara levéltári anyagait a Budapesti Közjegyzői Kamara levéltári anyagának kezelését végző területi levéltár kezeli.

(4) A levéltár vezetője az országos kamara elnöke által – a kultúráért felelős miniszter véleményének kikérése mellett – kinevezett főlevéltáros.

(5) Az országos kamara elnöke által kinevezett levéltárosok a területi levéltárakban, a főlevéltáros szakmai irányítása alatt dolgoznak.”

61. § (1) A közjegyzői ügyvitel szabályairól szóló 37/2003. (X. 29.) IM rendelet (a továbbiakban: KÜSZ) 3. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az irattári anyagot – amíg azt a bírósági irattárnak vagy a MOKK levéltárának át nem adják – a közjegyzői irodában működő irattár kezeli.”

- (2) A KÜSZ 25. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A kihirdetett végintézkedéseket a tárgyévn hagyatéki iratainak a bírósági irattárba vagy a MOKK levéltárába való átadásakor e jegyzék egy példányával kell az irattár részére átadni.”

- (3) A KÜSZ 48. § (3) és (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) A helyi bíróság (Fővárosi Bíróság) irattárába vagy a MOKK levéltárába történő átadásakor az iratokhoz a közjegyző mellékeli az átadott iratok jegyzékét és a betűsoros névmutatót. Az átadott iratok jegyzéke a következő rovatokat tartalmazza:

- a) iratjegyzéki sorszám,
- b) a közjegyzői ügy száma,

- c) az örökhatározó (kérelmező) neve és lakóhelye,
- d) az ügy tárgya,
- e) az ügy befejezésének ideje,
- f) az irattárba helyezés napja.

(4) A póthagyatéki eljárással kapcsolatos közjegyzői megkeresés esetén a helyi bíróság irattára vagy a MOKK levéltára az alaphagyatéki iratot visszaküldi a közjegyző részére. Ebben az esetben a megkeresés eredeti példányát, a hagyatékátadó végzés egy példányát és az irat átvételét tanúsító tértivevényt az irattárban és a levéltárban meg kell őrizni, az átadott iratok jegyzékének intézkedés rovatában pedig fel kell tüntetni a közjegyzői ügyszámot.”

- (4) A KÜSZ 50. § (1) és (2) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) A befejezett és további intézkedést nem igénylő ügyek iratait – amíg azok a bírósági irattárnak vagy a MOKK levéltárának átadásra nem kerülnek – gondosan meg kell őrizni. Az őrzés céljára olyan helyiséget kell kialakítani, amely a tűzrendészeti szabályoknak megfelel, és ahol az iratokat szárazon lehet tartani, illetőleg ahol azokat veszély (állati vagy növényi kártevő stb.) nem fenyegeti.

(2) A közjegyzői ügy iratát a közjegyzői ügy jogerős befejezésének évétől számított két év elteltével kell a közjegyző székhelye szerint illetékes helyi bíróságon (a fővárosban működő közjegyzők esetén a Fővárosi Bíróságon) működő irattár, vagy a 2009. január 1. napját követően érkezett ügyek esetében a MOKK levéltára részére átadni.”

- (5) A KÜSZ 50. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lép:

„(4) Az átadásra kerülő iratokat rendezetten, segédletekkel együtt, három példányban elkészített jegyzékkel és egy példányban elkészített névmutatóval kell átadni a bírósági irattárnak vagy a MOKK levéltárának.”

- (6) A KÜSZ 50. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) Ha a közjegyző szolgálata megszűnt vagy áthelyezték, a közjegyző utódja, a tartós helyettes, vagy a területi kamara által kijelölt közjegyző köteles átvenni, kezelni és megőrizni azokat a közjegyzői iratokat, amelyek nem kerülhetnek a bírósági irattárba vagy a MOKK levéltárba.”

- 62. §** (1) A 61. § 2010. január 2-án hatályát veszti.
(2) Az 59. és 60. § 2011. július 2-án hatályát veszti.
(3) Ez a § 2011. július 3-án hatályát veszti.

Budapest, 2009. december 11.

Dr. Draskovics Tibor s. k.,
igazságügyi és rendészeti miniszter

Az igazságügyi és rendészeti miniszter 63/2009. (XII. 17.) IRM rendelete a közvetítói szakmai képzésről és továbbképzésről

A közvetítói tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 40. § d) pontjában, valamint a 10. § tekintetében a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 75. § a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § h) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A közvetítói névjegyzékbe (a továbbiakban: névjegyzék) történő felvételhez szakmai képzésként a 2–5. §-okban foglalt követelményeknek megfelelő, közvetítói tárgyú, csoportos formában tartott képzés elvégzése (a továbbiakban: képzés) fogadható el.
- 2. §** (1) A képzés során egy csoportban legfeljebb 25 tag vehet részt.
(2) A képzésnek tematikájában egymásra épülő elméleti és gyakorlati részből kell állnia.

- 3. §**
- (1) A képzés legalább 60 órás (óránként 45 perces időtartamú) elméleti részének a következő ismereti és készségelemeket kell magában foglalnia:
 - a) konfliktuselméleti alapismeretek és készségek,
 - b) tárgyalási alapismeretek és készségek,
 - c) közvetítői technikai, módszertani ismeretek és készségek,
 - d) folyamatvezetési, dinamikai ismeretek és készségek,
 - e) kérdezőtechnikai ismeretek és készségek,
 - f) különféle konfliktus-szintekhez illeszkedő közvetítői technikai ismeretek és készségek,
 - g) problémás szereplők kezelésével kapcsolatos közvetítői technikai ismeretek és készségek,
 - h) pszichológiai ismeretek és készségek, valamint
 - i) a közvetítői tevékenységre vonatkozó jogszabályi ismeretek.
 - (2) Az elméleti képzési rész két, legalább 30 órás időtartamú modulra bontható.
 - (3) Egy modul a képzés részét képező ismereti és készségelemek közül azoknak az együttese, amelyek a többi ismereti és készségelemhez képest önállóan kezelhetők, és a modul elsajátítását követően a kérelmező képes az abban foglalt ismereteket, készségeket egyénileg alkalmazni.
- 4. §**
- (1) A képzés gyakorlati része során a gyakorlatszerzést – legalább egy befejezett, teljes közvetítői ügy vonatkozásában – a következő módozatok valamelyikével kell biztosítani:
 - a) szimulált esetgyakorlat,
 - b) mentorált esetgyakorlat,
 - c) esetmegbeszélő csoportban való részvétel,
 - d) esettanulmány készítése,
 - e) módszerspecifikus szupervízió.
 - (2) A szimulált esetgyakorlat célja egy megtörtént közvetítői ügy rekonstruálása, ennek során a közvetítő és a felek szerepének kiértékelése a képzés során szervezett csoport oktatójának és tagjainak részvételével.
 - (3) A mentorált esetgyakorlat során egy valós közvetítői eljárás tényleges lefolytatására kerül sor. A közvetítői eljárás lefolytatása, valamint a közvetítő és a felek szerepének kiértékelése folyamatos oktatói irányítás mellett valósul meg.
 - (4) A módszerspecifikus szupervízió oktató irányításával megvalósuló gyakorlatszerzési módozat, mely egy megtörtént közvetítői ügy elemzésére, az annak során történt hibák és legjobb módszerek feltárására szolgál, csoportos vagy konzultációs formában. A módszerspecifikus szupervízió során kizárólag az alkalmazott módszerek helyessége, és nem a közvetítés tartalma, eredménye alapján történik meg a közvetítői ügy vizsgálata.
- 5. §**
- (1) A képzés szakmai irányításában és megtartásában olyan oktatonak is közre kell működnie, aki a képzés megindításakor legalább hároméves közvetítői oktatói gyakorlattal rendelkezik.
 - (2) Közvetítői oktatói gyakorlatnak a 3. § (1) bekezdés szerinti ismeretek, készségek, valamint a 4. § (1) bekezdés szerinti gyakorlatszerzési módozatok tárgyában oktatóként szerzett gyakorlat minősül.
 - (3) Az oktatók számának a képzésben szervezett csoport tagjainak számához kell igazodnia úgy, hogy a csoportban 15 főig legalább egy, 15 fő felett legalább két, az (1) bekezdés szerinti gyakorlattal rendelkező oktató részvételét kell biztosítani.
- 6. §**
- (1) A képzés teljesítését a kérelmezőnek a képzést szervező intézmény által a képzés elvégzéséről kiállított igazolással (oklevéllel, bizonyítvánnyal) kell igazolnia.
 - (2) A kérelmezőnek az (1) bekezdés szerinti igazoláshoz csatolnia kell a képző intézmény nyilatkozatát
 - a) annak a csoportnak a létszámáról, amelyben a kérelmező a képzés során részt vett,
 - b) az a) pont szerinti csoportban közreműködő oktatók számáról,
 - c) a közreműködő oktatók 5. § (1) bekezdés szerinti gyakorlatának tartalmáról, továbbá időtartamáról,
 - d) a képzés elméleti részének időtartamáról, valamint
 - e) a képzésben oktatott 3. § (1) bekezdés szerinti ismeretekre és készségekre vonatkozó tematikáról és a gyakorlati rész során alkalmazott gyakorlatszerzési módozatokról.
 - (3) Külföldön elvégzett képzés esetében az (1) és (2) bekezdésben foglalt iratok magyar nyelvű fordítását is csatolni kell.

- (4) A (2) bekezdésben foglalt adatok közül nem kell az intézmény nyilatkozatát csatolni azokról, amelyek a képzésről vagy a képzési programról vezetett hatósági nyilvántartásban rendelkezésre állnak. Ilyenkor a kérelmezőnek a képzés, képzési program azonosításához szükséges adatokat (a nyilvántartó hatóság megnevezése, a képzés, képzési program megnevezése és nyilvántartási száma) kell megadnia, melyek alapján a szükséges adatok közlése iránt az igazságügyi és rendészeti miniszter (a továbbiakban: miniszter) hivatalból keresi meg a nyilvántartást vezető hatóságot.

- 7. §**
- (1) A továbbképzési kötelezettség továbbképzési kreditpontok megszerzésével teljesíthető.
- (2) A közvetítői névjegyzékben szereplő természetes személynek (a továbbiakban: közvetítő) egy továbbképzési időszak folyamán 50 továbbképzési kreditpontot kell elérnie a következő továbbképzési formák közül legalább kétféle továbbképzési forma elvégzésével:
- a) a 3. §-ban meghatározottak szerinti valamely elméleti képzési modul,
- b) a 4. §-ban meghatározottak szerinti gyakorlati képzés valamely gyakorlatszerzési módozata,
- c) a képzést szervező intézmény oktatójával együtt közvetítői eljárás lefolytatása, vagy
- d) közvetítői tárgyú szakmai konferencián való részvétel.
- (3) Közvetítői tárgyú szakmai konferenciaként olyan konferencia vehető figyelembe, amelyen legalább három előadás tárgya a polgári jogi közvetítés. A továbbképzési kötelezettség teljesítéséhez legfeljebb három szakmai konferencia vehető figyelembe.
- (4) Egy továbbképzési forma elvégzéséért 10 továbbképzési kreditpont jár.
- 8. §**
- (1) A közvetítő a továbbképzési kötelezettség teljesítését
- a) a 7. § (2) bekezdés a)–c)) pontjai esetében a képzést szervező intézmény,
- b) a 7. § (2) bekezdés d) pontja esetében a részvételről és a konferencia programjáról a konferencia szervezője által kiállított okirattal igazolja.
- (2) Az igazolásokat a továbbképzési időszak utolsó napjáig, az 50 kreditpont elérését követően összegyűjtve kell megküldeni a miniszter részére.
- 9. §**
- (1) E rendelet 2010. január 1-jén lép hatályba.
- (2) E rendelet 1–6. §-ait a hatálybalépése után indult névjegyzékbe való felvételi eljárások során kell alkalmazni.
- 10. §**
- (1) A jogi segítségnyújtás igénybevételének részletes szabályairól szóló 56/2007. (XII. 22.) IRM rendelet (a továbbiakban: Jst. vhr.)
- a) 39. § (1) bekezdésében a „lejáratát” szövegrész helyébe a „lejáratát is megállapítja” szöveg,
- b) 46. § (1) bekezdésében a „45. § (2) bekezdése szerinti értesítés kézhezvételét követően” szövegrész helyébe a „visszatérítési kötelezettség elmulasztása esetén” szöveg lép.
- (2) A Jst. vhr. 2. mellékletének helyébe e rendelet 1. melléklete lép.
- (3) A Jst. vhr. 3. melléklete e rendelet 2. melléklete szerint módosul.
- (4) Ez a §, valamint e rendelet 1. és 2. mellékletei a hatálybalépést követő napon hatályukat veszítik.
- 11. §**
- E rendelet az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól szóló 2008/52/EK irányelve (2008. május 21.) 4. cikk (2) bekezdésének való megfelelést szolgálja.

Budapest, 2009. december 11.

Dr. Draskovics Tibor s. k.,
igazságügyi és rendészeti miniszter

1. melléklet a 63/2009. (XII. 17.) IRM rendelethez

„2. melléklet az 56/2007. (XII. 22.) IRM rendelethez

Átadandó a határozattal együtt a jogi segítőnek! IGAZOLÁS Peren kívüli jogi szolgáltatás nyújtásának teljesítéséről (Az 1. és 2. pontot a területi hivatal tölti ki)	
1. A támogatás engedélyezése ügyében eljáró területi hivatal:	
2. A támogatást jogerősen engedélyező határozat száma:	
3. A jogi segítő	neve: címe:
4. A jogi segítő szervezet megbízásából a jogi szolgáltatást teljesítő ügyvéd	neve: irodájának címe:
5. A jogi szolgáltatás nyújtása elvállalásának napja:	
6. A jogi szolgáltatás nyújtására fordított órák száma:	
7. A jogi szolgáltatás nyújtása megtörtént. A fél a jogi szolgáltatás nyújtása érdekében más jogi segítő közreműködését nem vette igénybe., év hó nap fél aláírása	
8. A jogi segítő ÁFA fizetésére	☐ köteles ☐ nem köteles
9. Közlemény	
....., év hó nap jogi segítő aláírása, bélyegzőjének lenyomata	

„

2. melléklet a 63/2009. (XII. 17.) IRM rendelethez

Az 56/2007. (XII. 22.) IRM rendelet 3. melléklete I. pontjának 5. alpontja helyébe a következő szöveg lép:

„5. Az eljáró bíróság megnevezése, a bírósági eljárás száma.”

Az igazságügyi és rendészeti miniszter 64/2009. (XII. 17.) IRM rendelete a helyszíni bírságolás részletes szabályairól szóló 10/2000. (II. 23.) BM rendelet, valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény végrehajtásáról szóló 11/2000. (II. 23.) BM rendelet módosításáról

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 167. § (1) és (7) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján, az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § o) pontja szerinti feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A helyszíni bírságolás részletes szabályairól szóló 10/2000. (II. 23.) BM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) A hatóság tagja a nyomtatvány egyik másolati példányát a fizetési számlára történő készpénzbefizetésre vonatkozó szelvényrészsel (a továbbiakban: csekkszelvény) együtt az elkövetőnek átadja. Az átadott csekkszelvény tartalmazza az elismervény sorszámát, a helyszíni bírság befizetését nyilvántartó szerv (a továbbiakban: nyilvántartó szerv) megnevezését, nemzetközi fizetési számlaszámát (IBAN), a nemzetközi banki azonosító (BIC) kódját és a kiszabott helyszíni bírság összegét.”
- 2. §** Az R. a következő 3/A. §-sal egészül ki:
„3/A. § (1) Ha a helyszíni bírság bankkártyás megfizetésének feltételei fennállnak, a szabálysértési ügyben eljáró hatóság tagja tájékoztatja az elkövetőt a helyszíni bírság bankkártyával történő megfizetésének lehetőségéről.
(2) Ha az elkövető a helyszíni bírságot a helyszínen bankkártyával kívánja megfizetni,
a) a szabálysértési ügyben eljáró hatóság tagja a 4. melléklet szerinti nyomtatványt használja,
b) csekkszelvényt nem ad át,
c) a POS-terminál által nyomtatott bizonylat másodlati példányát a sikeres befizetés után átadja az elkövetőnek, egy példányát pedig csatolja a helyszíni bírság nyomtatvány eredeti példányához, amelyet a nyilvántartó szervnek kell megküldeni.
(3) Ha a bankkártyás fizetés bármilyen okból nem sikerült, vagy nem lehetséges, a további eljárásra a csekkszelvénytől történő fizetés szabályai az irányadók.”
- 3. §** (1) Az R. 1. számú melléklete helyébe az 1. melléklet lép.
(2) Az R. 3. számú melléklete helyébe a 2. melléklet lép.
(3) Az R. a 3. melléklet szerinti 4. számú melléklettel egészül ki.
- 4. §** (1) Az R. 3. § (6) bekezdésében a „postautalványon” szövegrész helyébe a „csekkszelvényen” szöveg, 3. § (8) bekezdésében a „postautalvány” szövegrész helyébe a „csekkszelvény” szöveg, 4. § (1) bekezdésében a „postautalványt” szövegrész helyébe a „csekkszelvényt” szöveg lép.
(2) Hatályát veszti a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény végrehajtásáról szóló 11/2000. (II. 23.) BM rendelet 3. §-a, 4. § (3) bekezdése, 7. § a) pontja, 8. § (1) bekezdésében a „, valamint a sorkatona” szövegrész, 10. §-a, 16. §-a, 17. § (2) bekezdése, 23. § (1) bekezdés f) pontjában az „és pártfogó felügyelet” szövegrész, 26. §-a, 29. § (1) bekezdése, valamint a melléklet I. tábla 22. pontjában a „Letiltások száma” szövegrész.
- 5. §** Ez a rendelet 2010. január 1-jén lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Budapest, 2009. december 11.

Dr. Draskovics Tibor s. k.,
igazságügyi és rendészeti miniszter

1. melléklet a 64/2009. (XII. 17.) IRM rendelethez

„1. számú melléklet a 10/2000. (II. 23.) BM rendelethez

Az eljáró hatóság megnevezése: Sorszám:

Nyomatvány helyszíni bírság kiszabásáról

A szabálysértő személyi adatai:

Családi és utónév:

Születési név:

Anyja neve:

Születési idő: év hó nap

Születési hely:

Lakcíme:

Igazolvány típusa és száma:

Gépjárművel elkövetett szabálysértés esetén a forgalmi rendszám:

Elkövetés ideje:

Elkövetés helye: település kerület utca házszám

Lakott területen kívül:

A tényállás rövid leírása és minősítése:

Bírság összege: Ft, azaz forint

A kiszabott helyszíni bírságot – ha ennek feltételei rendelkezésre állnak – bankkártyával a helyszínen meg lehet fizetni, ellenkező esetben 30 napon belül kell megfizetni. Tudomásul veszem, hogy a 30 napon belül meg nem fizetett helyszíni bírság – a törvényes feltételek megléte esetén – adók módjára behajtható. A jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után a helyszíni bírság kiszabásának tudomásulvétele esetén a bírságolás ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A szabálysértés elkövetését elismerem, a helyszíni bírság kiszabását tudomásul veszem, a tájékoztatást megkaptam, a csekkszelvényt átvettem.

.....
 eljáró hatóság képviselője
 (igazolvány vagy jelvény száma)

.....
 szabálysértő

INFORMATION for the person concerned

The on-the-spot fine, if the conditions are given can be paid by credit-card, otherwise it must be paid within 30 days. If the fine has not been paid within 30 days and the other legal conditions were met, the fine may be levied by way of tax payment.

After having received information about the legal consequences, when the on-the-spot fine is acknowledged, the legal remedy is excluded.

I admit that I have infringed (an) administrative regulation(s), I acknowledge that the fine is imposed and that I have received the information and a cheque.

INFORMATIONSSCHRIFT für ausländische Ordnungswidrigkeitäter

Mit der Unterzeichnung des, über die Bemessung der sofortigen Geldbusse ausgestellten Formulars nehmen Sie zur Kenntnis die Geldbusse. Wenn die Bedingungen bestehen, die Geldbusse kann man mit einer Kreditkarte bezahlen. Im entgegengesetzten Fall die Geldbusse in 30 Tagen zahlbar ist. Die in 30 Tagen nicht bezahlte Geldbusse ist – unter gesetzlichen Bedingungen als Steuer einzutreiben. Wenn Sie nach der Aufklärung über die Rechtsfolgen die Bemessung der sofortigen Geldbusse zur Kenntnis nehmen, ist kein weiteres Rechtsmittel möglich.

Ich anerkenne die Begehung der Ordnungswidrigkeit und die Bemessung der sofortigen Geldbusse, und habe die Informationsschrift und den Überweisungsauftrag übernommen.“

<p>Tájékoztató az elkövető jelenlétében kiszabott helyszíni bírságról: Tájékoztatom, hogy a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény alapján, amennyiben a helyszíni bírság kiszabását, illetve a bírság összegét nem veszi tudomásul, úgy szabálysértési eljárás indul. A kiszabott helyszíni bírságot 30 napon belül kell megfizetni, amennyiben ez nem történik meg – a törvényes feltételek megléte esetén – adók módjára behajtható, a nem európai uniós tagállam állampolgára esetén beutazási és tartózkodási tilalom rendelhető el. A jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után a helyszíni bírság kiszabásának tudomásul vétele esetén a bírságolás ellen jogorvoslatnak nincs helye. A tájékoztatást – ide értve a pontérték megállapítását is – megkaptam, a csekkszelvényt átvettem.</p>	<p>Eljáró hatóság megnevezése:</p>
	<p>P. H.</p>
	<p>INFORMATION for the offender</p>
	<p>INFORMATIONSSCHRIFT für Ordnungswidrigkeitäter</p>
<p>Tájékoztató az elkövető távolléte esetén kiszabott helyszíni bírságról: A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 136. §-a alapján helyszíni bírságot szabok ki, melyet a mellékelt csekkszelvényen kell befizetni. Amennyiben a gépjármű üzemben tartója vagy a szabálysértés elkövetője a helyszíni bírságot 30 napon belül nem fizeti meg, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 137. §-a alapján szabálysértési feljelentést teszek. A kiszabott helyszíni bírság megfizetése a szabálysértés elkövetése elismerésének és a kiszabott helyszíni bírság tudomásul vételének minősül. A helyszíni bírság kiszabásának tudomásul vétele esetén a bírságolás ellen jogorvoslatnak nincs helye.</p>	<p>Notice: According to the Act no. LXIX. of 1999 on administrative offences, when you do not agree to the fine imposed on the spot or to the amount thereof, an administrative procedure will be opened. The instant fine must be paid within 30 days. I inform you that if the fine is not paid within 30 days – when the other legal conditions are met – the fine may be levied as taxes. After having received information on the legal consequences, when the instant fine is acknowledged, all legal remedies will be excluded, and in the case of non-European citizens, a ban on entry and residence can be ordered. I have received the information and a check on the instant fine.</p>
	<p>Ich mache Sie darauf Aufmerksam, dass gemäss dem Gesetz LXIX vom Jahre 1999 über Ordnungswidrigkeiten falls Sie die Auferlegung der sofortigen Geldbusse bzw. die Höhe der Geldbusse nichts zur Kenntnis nehmen, so wird ein Ordnungswidrigkeitsverfahren eingeleitet. Die Geldbuße ist innerhalb 30 Tage zu entrichten. Sie werden darauf hingewiesen, dass bei Nichtzahlung innerhalb der 30-Tage-Frist die Geldbuße, wie eine Steuer, einziehbar wird, wenn die dafür vorgesehenen gesetzlichen Bedingungen erfüllt sind; gegen Personen, die Staatsangehörige von Nicht-EU-Staaten sind, kann sogar Einreise- oder Aufenthaltsverbot verhängt werden. Nach der Belehrung über die Rechtsfolgen, falls Sie die Auferlegung der sofortigen Geldbuße zur Kenntnis genommen haben, steht Ihnen kein weiteres Rechtsmittel zu. Der Bescheid und die neu festgelegte Punktezah ist mir zugestellt worden, den Überweisungsauftrag habe ich übernommen.</p>

„4. számú melléklet a 10/2000. (II. 23.) BM rendelethez

<p>Elkövetés helye: (település, utca, házsám, útszám, km szelvény...)</p> <hr/> <p>Elkövetés ideje 20 <input type="text"/> év <input type="text"/> hó <input type="text"/> nap <input type="text"/> óra <input type="text"/> perc</p> <p>A tényállás rövid leírása és minősítése: _____</p> <hr/> <p>Szabálysértés kódja <input type="text"/> Közl. előéleti pont <input type="text"/> 3 Tech.kód</p> <p>Bírság összege <input type="text"/> Ft, azaz _____ Forint</p> <p>Forgalmi rendszám <input type="text"/></p> <p>A túloldali tájékoztatót elolvastam, megértettem, a szabálysértés elkövetését elismerem:</p> <p>_____ intézkedő aláírása</p> <p>_____ szabálysértő aláírása</p> <p>_____ jelvénytisz / azonosítási sz. <input type="text"/></p>	<p style="text-align: right;">eljáró hatóság neve _____ (vonalkód helye)</p> <p style="text-align: center;">Nyomatvány helyszíni bírság kiszabásáról</p> <p style="text-align: center;">A szabálysértő személyi adatai: sorszám: <input type="text"/></p> <p>Családi név <input type="text"/></p> <p>Utónév <input type="text"/> 1. Születési név <input type="text"/> 2. Házassági név <input type="text"/></p> <p>Anyja családi és utóneve <input type="text"/></p> <p>Születési helye <input type="text"/></p> <p>Születési idő <input type="text"/> év <input type="text"/> hó <input type="text"/> nap <input type="text"/> 1. magyar férfi állampolgárság: 2. magyar nő 3. külföldi: _____</p> <p>Lakcím külföldi (X) ☒ <input type="text"/></p> <hr/> <p>Személyi ig. vagy Ütlevél (X) szám ☒ <input type="text"/> Vez.eng. típusokódok</p> <p>Vezetői engedély száma, típusa <input type="text"/> <input type="text"/> 1. vezetői engedély 2. járművezetői eng. 3. jm. vez. igazolvány 4. ideiglenes vez. eng 5. külföldi vez. eng.</p>
---	--

4. számú melléklet hátoldal

Tájékoztató az elkövető jelenlétében kiszabott helyszíni bírságról	INFORMATION for the offender	INFORMATIONSSCHRIF für Ordnungswidrigkeitstäter
<p>Tájékoztatom, hogy a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény alapján, amennyiben a helyszíni bírság kiszabását, illetve a bírság összegét nem veszi tudomásul, úgy szabálysértési eljárás indul. A jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után a helyszíni bírság kiszabásának tudomásul vétele esetén a bírságolás ellen jogorvoslatnak nincs helye. A pontérték megállapítása megtörtént. A helyszíni bírság megfizetése bankkártyával történt.</p>	<p>I inform you that in accordance with the Act no. LXIX. of 1999 on administrative offences, if you do not agree to the on-the-spot fine imposed or to the amount thereof, an administrative procedure will be opened. If the instant fine is acknowledged, after having received information on the legal consequences, no legal remedy will be available against the fine. I will pay the fine by card. I have received the information above, as well as the statement of the penalty.</p>	<p>Ich mache Sie darauf Aufmerksam, dass gemäss dem Gesetz LXIX vom Jahre 1999 über Ordnungswidrigkeiten falls Sie die Auferlegung der sofortigen Geldbusse bzw. die Höhe der Geldbusse nichts zur Kenntnis nehmen, so wird ein Ordnungswidrigkeitsverfahren eingeleitet. Nach der Belehrung über die Rechtsfolgen, falls Sie die Auferlegung der sofortigen Geldbuße zur Kenntnis genommen haben, steht Ihnen kein weiteres Rechtsmittel zu. Ich bezahle das Bussgeld mit Karte. Der Bescheid und die neu festgelegte Punktezahl ist mir zugestellt worden.</p>

„

Az igazságügyi és rendészeti miniszter 65/2009. (XII. 17.) IRM rendelete az egyéni vállalkozói tevékenységhez kapcsolódó bejelentésekhez rendszeresített űrlapokról

Az egyéni vállalkozókról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 39. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § h) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva – a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter feladat- és hatásköréről szóló 29/2008. (II. 19.) Korm. rendelet 1. § i) pontjában foglalt feladatkörében eljáró Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszterrel, továbbá a pénzügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 169/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § b) pontjában foglalt feladatkörében eljáró adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

- 1. §** E rendelet 1. melléklete állapítja meg az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentésével, 2. melléklete a változás-bejelentésével, a szüneteléssel és megszüntetéssel, valamint a vállalkozói tevékenység ismételt megkezdésével kapcsolatos űrlapok tartalmát. Az 1. és 2. melléklet tartalmazza a vállalkozói igazolvány kiállítása kérelmezésére vonatkozó nyilatkozatot is.
- 2. §** Ez a rendelet 2010. január 1-jén lép hatályba.

Budapest, 2009. december 11.

Dr. Draskovics Tibor s. k.,
igazságügyi és rendészeti miniszter

1. melléklet a 65/2009. (XII. 17.) IRM rendelethez

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentése

I. Vállalkozó személyes adatai

1. Családi név
2. Utónév
3. Születési családi név
4. Születési utónév
5. Anyja családi neve
6. Anyja utóneve
7. Születési ország
8. Születési település
9. Születési idő
10. Lakcím irányítószám
11. Lakcím – település
12. Lakcím – közterület neve
13. Lakcím – közterület jellege
14. Lakcím – Házsám/helyrajzi szám
15. Állampolgárság
16. Adóazonosító jel
17. Elektronikus levélcím @
18. Értesítési cím – irányítószám
19. Értesítési cím – település
20. Értesítési cím – közterület neve
21. Értesítési cím – közterület jellege
22. Értesítési cím – házsám/helyrajzi szám
23. Vállalkozói igazolvány kiállítását: Kérem: Nem kérem:

- II. Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy személyemmel szemben nem állnak fenn az egyéni vállalkozói tevékenységemet kizáró alábbi okok:
1. korlátozott cselekvőképesség,
 2. közélet tisztasága elleni, a nemzetközi közélet tisztasága elleni, vagyon elleni bűncselekmény miatt jogerős, végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó ítélet hatálya, amíg az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesül,
 3. szándékos bűncselekmény miatt jogerősen egy évet meghaladó, végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó ítélet hatálya, amíg az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesül,
 4. egyéni cég tagja vagy gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja.
- III. Vállalkozó tevékenységére vonatkozó adatok
1. Főtevékenység (szakmakód szerint megjelölve)
 2. Ténylegesen végzett további tevékenységek (szakmakód szerint megjelölve)
 3. Székhely irányítószám
 4. Székhely település
 5. Székhely közterület neve
 6. Székhely közterület jellege
 7. Székhely házszám/helyrajzi szám
 8. Telephely irányítószám
 9. Telephely település
 10. Telephely közterület neve
 11. Telephely közterület jellege
 12. Telephely házszám/helyrajzi szám
 13. Fióktelep irányítószám
 14. Fióktelep település
 15. Fióktelep közterület neve
 16. Fióktelep közterület jellege
 17. Fióktelep házszám/helyrajzi szám
 18. Iratok őrzési helye, ha nem azonos a székhellyel vagy lakóhellyel
 19. Levelezési cím, ha nem azonos az értesítési címmel
 20. Kézbesítési megbízott neve
 21. Kézbesítési megbízott anyja neve
 22. Kézbesítési megbízott születési helye
 23. Kézbesítési megbízott születési ideje
 24. Kézbesítési megbízott címe
 25. Engedélyhez kötött tevékenységet folytat Igen: Nem:
 26. Engedély megnevezése, száma
 27. Engedélyt kiállító szerv megnevezése
- IV. Az áfa-fizetési kötelezettséget az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa-törvény) rendelkezései alapján az alábbiak szerint állapítom meg.
1. Az áfa-fizetési kötelezettséget az általános szabályok alapján állapítom meg.
 2. Vizonteladóként ezen tevékenységemre az Áfa-törvény XVI/2. alfejezetének rendelkezéseit alkalmazom.
 3. Vizonteladóként ezen tevékenységem egészére nem alkalmazom az Áfa-törvény XVI/2. alfejezetének rendelkezéseit.
 4. Az adó összegének megállapítása érdekében a globális nyilvántartáson alapuló módszert alkalmazom.
 5. Műalkotásnak, gyűjteménydarabnak vagy régiségnek a vizonteladó általi közvetlen importja esetében, illetve műalkotás annak alkotójától, vagy az alkotó jogutódjától történő közvetlen beszerzése esetében a termék értékesítésének adóalapját az Áfa-törvény 217. §-a alapján állapítom meg.
 6. Az áfa-fizetési kötelezettséget a nyilvános árverés szervezőjére vonatkozó különös szabályok alapján állapítom meg.
 7. Az áfa-fizetési kötelezettséget az utazásszervezési szolgáltatásra vonatkozó egyedi nyilvántartáson alapuló módszer alapján állapítom meg.

8. Utazásszervezési tevékenységemre az adó megállapítása érdekében az önálló pozíciószámokénti nyilvántartáson alapuló módszert alkalmazom.
9. Befektetési arany más adóalany részére történő értékesítésére az általános szabályokat alkalmazom.
10. Befektetési aranyat értékesítő fél nevében és javára folytatott közvetítői tevékenységemet adókötelessé teszem.
11. Az áfa-fizetési kötelezettséget mezőgazdasági kompenzációs rendszer helyett az általános áfa-fizetési szabályok szerint állapítom meg.
12. A lakóingatlanok nem minősülő ingatlan [ingatlanrész] bérbeadása, haszonbérbeadása tevékenységemre adómentesség helyett az általános szabályok szerinti adókötelessé tételt választom.
13. A lakóingatlanok minősülő és a lakóingatlanok nem minősülő ingatlan [ingatlanrész] bérbeadása, haszonbérbeadása tevékenységemre adómentesség helyett az általános szabályok szerinti adókötelessé tételt választom.
14. A lakóingatlanok nem minősülő egyes beépített ingatlan [ingatlanrész] és az ehhez tartozó földrészlet értékesítése, illetve az egyes beépítetlen ingatlan [ingatlanrész] értékesítése tevékenységemre az adómentesség helyett az általános szabályok szerinti adókötelessé tételt választom.
15. A lakóingatlanok minősülő és a lakóingatlanok nem minősülő egyes beépített ingatlan [ingatlanrész] és az ehhez tartozó földrészlet értékesítése, illetve az egyes beépítetlen ingatlan [ingatlanrész] értékesítése tevékenységemre az adómentesség helyett az általános szabályok szerinti adókötelessé tételt választom.

V. Nyilatkozat az áfa-mentességről

1. Kizárólag közérdekű, vagy egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenységet folytatok.
2. Alanyi adómentességet választok.
3. Az Áfa-törvény XIV. fejezete alapján mezőgazdasági tevékenységnek minősülő tevékenységet folytatok, és a kompenzációs felár megtérítésére tartok igényt.
4. Mezőgazdasági kompenzációs rendszer mellett alanyi adómentességet választok.
5. Lemondok a mezőgazdasági kompenzációs rendszer alkalmazásáról, és alanyi adómentességet választok.

VI. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény alapján az átalányadózást választom: nem választom:

VII. Közösségi adószám megállapítását kérem: nem kérem:

VIII. Már rendelkezem adószámmal, az Szja-törvény 3. § 17. pontja alapján egyéni vállalkozónak minősülök, és az egyszerűsített vállalkozói adó (eva) hatálya alá tartozom.

IX. Számvitelrel és biztosítási jogviszonnyal kapcsolatos egyéb adatok

1. Naptári évtől eltérő üzleti év mérlegforduló napja
2. Jogelőd adószám
3. Biztosítási jogviszony kódja
4. Munkavégzés jellege
5. FEOR szám
6. Magánnyugdíjpénztár neve
7. Magánnyugdíjpénztár azonosítója

A egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvény alapján a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvántartásáról szóló törvénynek megfelelően a bejelentett adatai közül a nyilvántartást vezető szerv az alábbi adatokat rögzíti az egyéni vállalkozói nyilvántartásba az egyéni vállalkozók nyilvántartási számmal történő azonosítása, más egyéni vállalkozóktól való megkülönböztetése céljából, illetve az egyéni vállalkozók tevékenységének átláthatóbbá tétele, jogszerű működésük ellenőrzése céljából:

- az egyéni vállalkozó természetes személyazonosító adatait, lakcímét, állampolgárságát, értesítési címét, szükség szerint a kézbesítési megbízott személyazonosító adatait, lakcímét, értesítési címét és elektronikus levélcímét,
- az egyéni vállalkozók nyilvántartásába történő felvétel napját,
- az egyéni vállalkozó főtevékenységét és tevékenységi köreit a 6. § (1) bekezdésének c) pontjának megfelelően,
- a székhely, a telephely (telephelyek) és a fióktelep (fióktelepek) címét,

- szükség szerint az egyéni vállalkozói tevékenység szünetelésének tényét, kezdő- és zárónapját,
- az egyéni vállalkozó adószámát, ha az egyéni vállalkozó adószáma alkalmazását felfüggesztették vagy azt törölték, akkor a felfüggesztés, a felfüggesztés megszüntetése, a törlés, illetve e határozatok megsemmisítése vagy hatályon kívül helyezése tényét, továbbá a határozat jogerőre emelkedésének napját,
- az egyéni vállalkozó statisztikai számjelét és nyilvántartási számát,
- ha az egyéni vállalkozó rendelkezik igazolvánnyal, az igazolvány számát, kiállításának helyét és keltét, a kiállító hatóság megnevezését, az igazolvány cseréje, pótlás a megtagadásának tényét, az igazolvány visszavonásának és érvénytelenségének tényét, valamint
- a törlés időpontját és okát.

A nyilvántartást vezető szerv köteles az alábbi adatokat naprakészen, bárki számára díjmentesen megtekinthetően az interneten folyamatosan közzétenni:

- az egyéni vállalkozó családi neve és utóneve,
- az egyéni vállalkozók nyilvántartásába történő felvétel napja,
- az egyéni vállalkozó főtevékenysége és tevékenységi körei,
- az egyéni vállalkozó székhelye, telephelye(i), fióktelepe(i) címe,
- szükség szerint egyéni vállalkozói tevékenység szüneteltetésének ténye, kezdő- és zárónapja,
- az egyéni vállalkozó adószáma, ha az egyéni vállalkozó adószáma alkalmazását felfüggesztették vagy azt törölték, akkor a felfüggesztés, a felfüggesztés megszüntetése, a törlés, illetve e határozatok megsemmisítésének vagy hatályon kívül helyezésének ténye, továbbá a határozat jogerőre emelkedésének napja,
- az egyéni vállalkozó statisztikai számjele és nyilvántartási száma,
- ha az egyéni vállalkozó rendelkezik igazolvánnyal, az igazolvány száma, kiállításának helye és kelte, a kiállító hatóság megnevezése, az igazolvány cseréje, pótlása megtagadásának ténye, az igazolvány visszavonásának és érvénytelenségének ténye,
- az egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultság megszűnése esetén a megszűnés időpontja – ha az egyéni cég alapítása miatt történt, akkor az egyéni cég alapításának ténye,
- a nyilvántartásból törölt egyéni vállalkozó családi és utóneve, valamint nyilvántartási száma.

2. melléklet a 65/2009. (XII. 17.) IRM rendelethez

Változás bejelentés az egyéni vállalkozói nyilvántartáshoz

- I. Vállalkozó személyes adatai
 1. Családi név
 2. Utónév
 3. Nyilvántartási szám

- II. Megváltozott adatok
 1. Családi név
 2. Utónév
 3. Születési családi név
 4. Születési utónév
 5. Anyja családi neve
 6. Anyja utóneve
 7. Születési ország
 8. Születési település
 9. Születési idő
 10. Lakcím – irányítószám
 11. Lakcím – település
 12. Lakcím – közterület neve
 13. Lakcím – közterület jellege
 14. Elektronikus levélcím

@

15. Értesítési cím – irányítószám
 16. Értesítési cím – település
 17. Értesítési cím – közterület neve
 18. Értesítési cím – közterület jellege
 19. Házzám/helyrajzi szám
 20. Állampolgárság
 21. Adószám
 22. Főtevékenység
 23. Folytatott további tevékenységek
 24. Székhely irányítószám
 25. Székhely település
 26. Székhely közterület neve
 27. Székhely közterület jellege
 28. Székhely házzám/helyrajzi szám
 29. Telephely irányítószám
 30. Telephely település
 31. Telephely közterület neve
 32. Telephely közterület jellege
 33. Telephely házzám/helyrajzi szám
 34. Fióktelep irányítószám
 35. Fióktelep település
 36. Fióktelep közterület neve
 37. Fióktelep közterület jellege
 38. Fióktelep házzám/helyrajzi szám
 39. Iratok őrzési helye, ha nem azonos a székhellyel vagy lakóhellyel
 40. Kézbesítési megbízott neve
 41. Kézbesítési megbízott anyja neve
 42. Kézbesítési megbízott születési helye
 43. Kézbesítési megbízott születési ideje
 44. Kézbesítési megbízott címe
 45. Engedélyhez kötött tevékenységet kívánok folytatni Igen: Nem:
 46. Engedély megnevezése, száma, engedélyt kiállító szerv megnevezése
 47. Engedélyköteles, bejelentésköteles tevékenységemet megszüntetem Igen: Nem:
 48. Rendelkezik-e már vállalkozói igazolvánnyal Igen: Nem:
 49. Vállalkozói igazolvány kiállítását Kérem: Nem kérem:
 50. Vállalkozói igazolványom pótlását kérem Elveszett Eltulajdonították
 51. Vállalkozói igazolványom cseréjét kérem Adatváltozás miatt Megrongálódott
 52. Változás bejelentése esetén: a korábbi vállalkozói igazolványomat leadom, illetve postai úton juttatom vissza
 53. Változás bejelentése esetén: az egyéni vállalkozói igazolványt leadni nem tudom, mert az okmány elveszett, eltulajdonították

III. Nyilatkozat az egyéni vállalkozói tevékenység szüneteltetéséről, megszüntetéséről

1. Vállalkozói tevékenység szüneteltetése esetén kell kitölteni:
 Kijelentem, hogy az egyéni vállalkozói tevékenységemet naptól szüneteltetni kívánom.
 Szüneteltetés időtartama: határozott ideig -ig
 határozatlan ideig
2. Vállalkozói tevékenység folytatásával való felhagyás esetén kell kitölteni:
 Kijelentem, hogy egyéni vállalkozói tevékenységemet napjával megszüntetem.

- IV. Nyilatkozat szünetelő egyéni vállalkozói tevékenység ismételt megkezdéséről
Vállalkozói tevékenység ismételt megkezdése esetén kell kitölteni:
Kijelentem, hogy az egyéni vállalkozói tevékenységemet naptól ismételten meg kívánom kezdeni.
Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy személyemmel szemben továbbra sem állnak fenn az egyéni vállalkozói tevékenységemet kizáró alábbi okok:
1. korlátozott cselekvőképesség,
 2. közélet tisztasága elleni, a nemzetközi közélet tisztasága elleni, vagyon elleni bűncselekmény miatt jogerős, végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó ítélet hatálya, amíg az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesül,
 3. szándékos bűncselekmény miatt jogerősen egy évet meghaladó, végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó ítélet hatálya, amíg az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesül,
 4. egyéni cég tagja vagy gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja.

Az igazságügyi és rendészeti miniszter 66/2009. (XII. 17.) IRM rendelete az egyéni vállalkozói igazolványról

Az egyéni vállalkozókról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 39. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rend. 1. § h) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter feladat- és hatásköréről szóló 29/2008. (II. 19.) Korm. rendelet 1. § i) pontjában foglalt feladatkörében eljáró Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

- 1. §** Ez a rendelet határozza meg
- a) az egyéni vállalkozói igazolvány kiállítására, kiadására, pótlására, cseréjére, bevonására, visszavonására, érvénytelenségére vonatkozó eljárás részletes szabályait;
 - b) a kérelem, valamint az egyéni vállalkozói igazolvány formáját és adattartalmát.

Az egyéni vállalkozói igazolvány

- 2. §**
- (1) Az egyéni vállalkozói igazolvány (a továbbiakban: igazolvány), közokirat, amely közhitelesen igazolja a kiállításának napján fennálló – egyéni vállalkozók nyilvántartásában szereplő – adatokat.
 - (2) Az igazolványt az egyéni vállalkozó (a továbbiakban: vállalkozó) kérelmére kell kiállítani.
 - (3) Az igazolvány egyedi azonosítóval ellátott okmány, amely a biztonsági okmányok védelmének rendjéről szóló 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet hatálya alá tartozik.
 - (4) Az igazolvány törzslapból és pótlapokból áll. A törzslap formáját, adattartalmát a rendelet 1. melléklete, a pótlap(ok) formáját és adattartalmát a 2. melléklet tartalmazza.
 - (5) A 3. és 4. melléklet tartalmazza azon törzslap és pótlap(ok) formáját és adattartalmát, melyeket 2010. június 30-ig kell alkalmazni.
- 3. §** Az igazolványra, mint biztonsági okmányra vonatkozó adminisztratív védelmi szabályok megtartásának ellenőrzésére az igazságügyért felelős miniszter jogosult.
- 4. §** Érvénytelen az igazolvány, ha
- a) a vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultsága megszűnt,
 - b) a hatóság az egyéni vállalkozói tevékenység folytatását megtiltja,
 - c) az egyéni vállalkozó tevékenységét szünetelteti,
 - d) az abba bejegyzett adatok megváltoztak,

- e) az igazolványt a vállalkozó a körzetközponti feladatokat ellátó települési (fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzőjének (a továbbiakban: körzetközponti jegyző) leadta,
- f) az elveszett, eltulajdonították, vagy
- g) azt a körzetközponti jegyző határozattal visszavonta.

Az igazolvánnyal kapcsolatos bejelentési kötelezettségek, az igazolvány bevonása, visszavonása

- 5. §** Akinek az igazolványát ellopták, megsemmisült vagy elvesztette, köteles azt haladéktalanul, de legkésőbb a bejelentés alapjául szolgáló eseménytől számított három munkanapon belül a körzetközponti jegyzőnél bejelenteni.
- 6. §** Amennyiben az egyéni vállalkozó elvesztettnek vélt igazolványát megtalálta és bejelentése alapján részére új vállalkozói igazolvány került kiállításra, a régi és utóbb megtalált vállalkozói igazolványát köteles leadni vagy postán megküldeni a körzetközponti jegyzőnek, aki az így megküldött okmányt bevonja.
- 7. §** Az igazolványt a körzetközponti jegyző határozattal visszavonja, ha a vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultsága az egyéni vállalkozókról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 19. § (1) és (2) bekezdés alapján megszűnt.

Az eljárás szabályai

- 8. §** Az igazolvány kiállítására és kiadására irányuló eljárás során, amennyiben az ügyfél a kérelmet személyesen nyújtja be, az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos ügyekben eljáró hatóság a vállalkozó kérelmét közvetlenül rögzíti az egyéni vállalkozói nyilvántartásban.
- 9. §**
- (1) Az igazolvány pótlását lehet kérni, ha az elveszett, eltulajdonították. Pótlás esetében a kérelmet az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos változás bejelentésére vonatkozó szabályok szerint kell benyújtani.
 - (2) Az igazolvány cseréjét lehet kérni, ha az okmány megrongálódott. A megrongálódott igazolvány pótlásának feltétele, hogy azt az egyéni vállalkozó a körzetközponti jegyzőnek leadja.
 - (3) A körzetközponti jegyző a vállalkozó bejelentésére az igazolványt kérelemre vagy hivatalból kicseréli, ha az anyaghibás.
- 10. §** Az igazolvány kiállítása, kiadása, cseréje vagy pótlása során a kiadott igazolvány sorszámát a kiadás sorrendje szerint kell megállapítani.
- 11. §** Az át nem vett igazolványokat – a sikertelen kézbesítést követően – a körzetközponti jegyző az igazolvány kiállításától számított egy év elteltével megsemmisíti.

Átmeneti rendelkezések

- 12. §**
- (1) Az e rendelet hatálybalépésekor érvényes vállalkozói igazolvány cseréje vagy pótlása esetén az igazolvány kiállítására az új igazolványra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
 - (2) A 3. és 4. számú mellékletben szereplő igazolványt 2010. június 30-ig lehet kiállítani.

Záró rendelkezések

- 13. §**
- (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2010. január 1-jén lép hatályba.
 - (2) A 2. § (4) bekezdés és az 1.– 2. melléklet 2010. július 1-jén lép hatályba.
 - (3) A 14. § 2010. január 2-án hatályát veszti.
 - (4) A 2. § (5) bekezdés és a 3. és 4. melléklet 2010. július 1-jén hatályát veszti.

Módosító rendelkezések

- 14. §** Az okmányirodák működésének személyi és technikai feltételeiről szóló 58/1999. (XII. 30.) BM rendelet 1. számú mellékletében az „egyéni vállalkozói igazolvány nyilvántartási rendszer” szöveg helyébe az „egyéni vállalkozói nyilvántartási rendszer” szöveg lép.

Budapest, 2009. december 11.

Dr. Draskovics Tibor s. k.,
igazságügyi és rendészeti miniszter

1. melléklet a 66/2009. (XII. 17.) IRM rendelethez

Vállalkozói igazolvány törzslap

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG		
EGYÉNI VÁLLALKOZÓI IGAZOLVÁNY		Okmányszám
Vállalkozó családi neve:.....		
Vállalkozó utóneve:		
Adószáma:		
Nyilvántartási száma:		
Statistikai számjele:.....		
Fő tevékenységi köre:		
Kelt:		
Kiállító hatóság:		
<p>Az igazolvány tulajdonosa a nyilvántartásba vétel alapján egyéni vállalkozói tevékenység folytatására jogosult. Az igazolvány a kiállításának napján fennálló – egyéni vállalkozók nyilvántartásában szereplő – adatokat igazolja.</p>		
Székhelye:		
.....
Irányítószám	Város, község	Kerület
.....
Közterület neve	Közterület jellege	Házszám
.....		
Épület, lépcsőház, szint, ajtó		

Vállalkozó telephelyei (fióktelephelyei):			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve	 Közterület jellege Házszám
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve	 Közterület jellege Házszám
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve	 Közterület jellege Házszám
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve	 Közterület jellege Házszám
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			

3. melléklet a 66/2009. (XII. 17.) IRM rendelethez

Vállalkozói igazolvány törzslap

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG		
VÁLLALKOZÓI IGAZOLVÁNY		EV 123 456
Vállalkozó neve:		
Adószáma:		
Nyilvántartási száma:		
Fő tevékenységi köre:		
Kelt:		
Kiállító hatóság:		
JEGYZŐJE		
Leánykori neve:		
Anyja neve:		
Születési helye:		
Születési ideje:		
Állampolgárság:		
Székhelye:		
..... Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve Közterület jellege Házzám
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó		
Megjegyzés:		
.....		
Az igazolványt az egyéni vállalkozó vállalkozási jogának igazolására a személyazonosító igazolvánnyal vagy személyazonosságát igazoló más hatósági okmányával együtt használhatja fel.		

Vállalkozó telephelyei (fióktelephelyei):			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve Közterület jellege Házzám	
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve Közterület jellege Házzám	
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve Közterület jellege Házzám	
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve Közterület jellege Házzám	
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			
..... No. Irányítószám Város, község Kerület
..... Közterület neve Közterület jellege Házzám	
..... Épület, lépcsőház, szint, ajtó			

VI. Az Alkotmánybíróság határozatai és végzései

Az Alkotmánybíróság 121/2009. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és mulasztás megállapítására irányuló indítvány tárgyában – *dr. Trócsányi László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény alkotmányellenes, ezért azt 2010. december 31. napjával megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. Több indítványozó fordult az Alkotmánybírósághoz a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) számos rendelkezése utólagos alkotmányossági vizsgálatát kérve.
Az egyik indítványozó állítása szerint alkotmányellenes a Jat. 1. § (1) bekezdés b) pontjában, 6. §-ában, 21. § (1) bekezdésében; 24. § (2) bekezdésében; 28. §-ában; 40. § (2) bekezdésében; 41. § (2) bekezdésében szereplő törvényerejű rendelet kifejezés, valamint a 39. §-ban szereplő „törvényerejű rendelet tervezetét” továbbá az „illetőleg a köztársasági elnök” szövegrészek, mivel ezek ellentétesek az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, 25. § (2) bekezdésével, valamint 29. § (1) bekezdésével, továbbá az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Alkmód1989.) 38. § (2) bekezdésével. Ugyancsak ellentétes az indítványozó szerint a Jat. 46. § (1) bekezdésében, 47. § (1) bekezdésében, az 53. §-ában, 54. §-ában és 56. § (1) bekezdésében szereplő „köztársasági elnök” szövegrész, mivel az ellentétes az Alkotmány 29. § (1) bekezdésével. Az Alkotmányban foglalt jogállamiság követelményébe, valamint az Alkmód1989. 38. § (6) bekezdésébe továbbá az Alkotmány módosításáról szóló 1990. évi XL. törvény (a továbbiakban: Alkmód.2.) 51. § (2) bekezdésébe ütközőnek véli az egyik indítványozó a Jat. 1. § (1) bekezdés d) pontjában, 7. §-át, 8. § (1) bekezdésében, 21. § (1) bekezdésében, 24. § (2) bekezdés b) pontjában, 28. §-ában, 41. § (1) bekezdésében található „minisztertanácsi rendelet” szövegrészt. A fentiekben túlmenően indítványozó kérte annak megállapítását is, hogy „a Jat. egésze sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését”.
Egy másik indítványozó alkotmányellenesnek véli a kizárólagos törvényhozási tárgykörök Jat.-ban való meghatározását, mivel szerinte az Országgyűlés nem jogosult arra, hogy az Alkotmányon kívül törvényben határozzon meg általános jelleggel törvényhozási tárgyköröket.
Ugyancsak Alkotmánnyal való összeütközést vél felfedezni az állami irányítás egyéb jogi eszközei szabályozása kapcsán. Álláspontja szerint a Jat. normatív utasításra vonatkozó rendelkezése ellentétes az Alkotmány 37. § (3) bekezdésével. Úgy véli ez a megsemmisítés lehetővé tenné „a hazai jogforrástan több művelője által (...) javasolt belső „közigazgatási rendelkezés” elnevezésű jogi norma intézményesítését”.
A Jat. 51/A. § (1) és (2) bekezdései is alkotmányellenessé váltak indítványozó szerint azáltal, hogy a 2002. évi LXI. törvénnyel végrehajtott alkotmánymódosítás eredményeként az Alkotmány 32/D. § (4) bekezdése rendelkezik a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletalkotási jogáról, így kéri ezen rendelkezés alkotmányossági vizsgálatát is.
A Jat. 53. §-a, amely az irányelvek kibocsátásáról rendelkezik ellentétben áll az Alkotmány 19. § (3) bekezdésében, 24. §-ában és 35. § (2) bekezdésében foglaltakkal. E rendelkezések ugyanis indítványozó szerint egyértelműen meghatározzák „az Országgyűlés és a Kormány által alkotható normatív és egyedi aktusfajtákat”.
A Jat. 54. §-a által szabályozott, a jogszabályok értelmezésére kiadott elvi állásfoglalások sértik a jogbiztonság alkotmányos elvét, mivel nem tűnik ki a szabályozásból, hogy ez a jogszabály-értelmezés kötelező erejű-e vagy sem. Ugyanakkor azt is aggályosnak tartja, hogy a Jat. hivatkozott rendelkezése az Országgyűlés és a Kormány számára

általános felhatalmazást ad a jogszabályok értelmezésére. Indítványozó véleménye szerint „csak olyan megoldás lehet alkotmányos, amely bármely jogalkotó szervet az általa kibocsátott jogszabály tekintetében jogosítja fel hiteles értelmezésre azzal, hogy az ilyen hiteles értelmezés mint normatív aktus az Alkotmánybíróság alkotmányossági ellenőrzése alá tartozik”.

A jogi iránymutatások között a miniszter és az országos hatáskörű szerv vezetője által kibocsátható irányelvek és tájékoztatók azért alkotmányellenesek indítványozó szerint mivel azok nem jogszabályok, így az Alkotmány 7. § (2) bekezdése szerinti, a jogalkotás rendjét szabályozó törvénynek nem lehetnek tárgyai.

Végezetül az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 49. §-ára hivatkozással kéri, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg: „az Országgyűlés az alkotmányi felhatalmazásból származó jogalkotási feladatának teljesítését elmulasztotta és ezzel a jogállamiság szempontjából súlyos alkotmányellenességet idézett elő”. A mulasztás megállapítását az Alkotmány 7. § (2) bekezdésére hivatkozással kéri, amely arra tartalmaz felhatalmazást és kötelezést egyszerre, hogy az Országgyűlés szabályozza törvényben a jogalkotás rendjét.

Ugyanakkor az állampolgári jogok országgyűlési biztosa is indítványt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, mivel a hivatalához a Jat. hatályos szövegének megtevesztő volta miatt benyújtott állampolgári panasz alapján lefolytatott „vizsgálat az alkotmányellenesség gyanúját vetette fel”. Így az Abtv. 1. § b) pontja alapján indítványozta a Jat. 1. § (1) bekezdés b) pontja, 6. §-a, 7. §-a, 8. §-a és 10. §-a – amelyek a köztársasági elnök törvényerejű rendelet alkotási jogát, illetve a „törvényerejű rendelet” szövegrészt tartalmazzák – alkotmányosságának utólagos vizsgálatát és megsemmisítését, arra való hivatkozással a megjelölt rendelkezések sértik a jogbiztonság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] követelményét.

Az Alkotmánybíróság az indítványokat a szoros tartalmi összefüggés miatt egyesítette és együttesen bírálta el.

- II. 1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
- „2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”
- „7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.
- (2) A jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”
- „8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.
- (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”
- „9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.”
- „20. § (1) Az országgyűlési képviselők általános választását – az Országgyűlés feloszlása vagy feloszlata miatti választás kivételével – az előző Országgyűlés megválasztását követő negyedik év április vagy május hónapjában kell megtartani.”
- „24. § (1) Az Országgyűlés akkor határozatképes, ha a képviselőknek több mint a fele jelen van.
- (...)
- (4) Az Országgyűlés a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott Házzabályban állapítja meg működésének szabályait és tárgyalási rendjét.”
- „25. § (1) Törvényt a köztársasági elnök, a Kormány, minden országgyűlési bizottság és bármely országgyűlési képviselő kezdeményezhet.
- (2) A törvényhozás joga az Országgyűlést illeti meg.”
- „29. § (1) Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és örökdik az államszervezet demokratikus működése felett.”
- „32/D. § (1) A Magyar Nemzeti Bank a Magyar Köztársaság központi bankja. A Magyar Nemzeti Bank külön törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért.
- (...)

(4) A Magyar Nemzeti Bank elnöke külön törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet bocsát ki, amely törvénnyel nem lehet ellentétes. A rendeletet a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

„33/A. § A Kormány megbízatása megszűnik:

a) az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával,
(...)”

„35. § (...)

(2) A Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki, és határozatokat hoz. Ezeket a miniszterelnök írja alá. A Kormány rendelete és határozata törvénnyel nem lehet ellentétes. A Kormány rendeleteit a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

„37. § (1) A miniszterelnök vezeti a Kormány üléseit, gondoskodik a Kormány rendeleteinek és határozatainak végrehajtásáról.

(...)

(3) A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

„44. § (1) A választópolgárok a helyi önkormányzást az általuk választott képviselőtestület útján, illetőleg helyi népszavazással gyakorolják.”

„44/A. § (1) A helyi képviselőtestület:

a) önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat, döntése kizárólag törvényességi okból vizsgálható felül,
(...)

(2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Jat. támadott rendelkezései:

„1. § (1) A jogalkotó szervek a következő jogszabályokat alkotják:

(...)

b) a köztársasági elnök (a továbbiakban: köztársasági elnök) törvényerejű rendeletet,

(...)

d) a miniszterelnök, elnökhelyettese és tagja (a továbbiakban együtt: miniszter) rendeletet,

e) az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár (a továbbiakban: államtitkár) rendelkezést,

f) a tanács rendeletet.”

„2. § Az Országgyűlés törvényben állapítja meg

a) a társadalmi rendre, valamint a társadalom meghatározó jelentőségű intézményeire, az állam szervezetére, működésére, és az állami szervek hatáskörére vonatkozó alapvető rendelkezéseket,

b) a gazdasági rendre, a gazdaság működésére és jogintézményeire vonatkozó alapvető szabályokat,

c) az állampolgárok alapvető jogait és kötelességeit, ezek feltételeit és korlátait, valamint érvényre juttatásuk eljárási szabályait.”

„3. § A társadalmi rendre vonatkozóan törvényben kell szabályozni különösen

a) az Alkotmányban felsorolt állami szervek működését,

b) a társadalmi szervezetek és az érdekképviselői szervek jogállását,

c) az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választását, valamint jogállását,

d) a miniszterek és az államtitkárok jogállását és felelősségét,

e) a népszavazást,

f) a bűncselekményeket, a büntetéseket és a büntetés-végrehajtást,

g) a büntető, a polgári és az államigazgatási eljárást.”

„4. § A gazdasági rendre vonatkozóan törvényben kell szabályozni különösen

a) a tulajdonviszonyokat, a magánszemélyek és a jogi személyek vagyoni viszonyait,

b) az állam kizárólagos gazdasági tevékenységét, a népgazdasági tervezést, továbbá a gazdálkodó szervezetek jogállását és állami irányításuk alapvető rendjét,

- c) az állami pénzügyeket, az adókat és az adójellegű köteleességeket,
- d) a középtávú népgazdasági tervet és az állami költségvetést,
- e) a munkaviszony és a munkavédelem alapvető kérdéseit.”

„5. § Az állampolgárok alapvető jogai és kötelességei körében törvényben kell szabályozni különösen

- a) az állampolgárságot,
- b) a személyi szabadságjogokat és korlátozásukat, a külföldre utazásnak és az útlevél kiadásának a feltételeit,
- c) az egyesülési és a gyülekezési jogot,
- d) a sajtóra vonatkozó rendelkezéseket,
- e) a házasságot és a családot,
- f) az öröklést, a személyhez és a szellemi alkotáshoz fűződő jogokat és köteleességeket,
- g) a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézését,
- h) a lelkiismereti szabadsághoz és a vallás szabad gyakorlásához fűződő alapvető jogokat és köteleességeket,
- i) az oktatást és a közművelődést,
- j) az egészségügyi ellátást és a társadalombiztosítást,
- k) a honvédelmi kötelezettséget,
- l) a személyi nyilvántartást.”

„6. § (1) A köztársasági elnök a saját vagy – ha az Országgyűlés nem ülészik – az Országgyűlés jogkörében törvényerejű rendeletet alkot; az Alkotmányt azonban nem változtathatja meg, és nem alkothat törvényerejű rendeletet a 2–5. §-ban meghatározott esetekben.

(2) A törvényerejű rendeletet az Országgyűlés legközelebbi ülésén a köztársasági elnök köteles az Országgyűlésnek bemutatni.”

„7. § A Kormány az Alkotmányban meghatározott feladatkörében, illetőleg törvényben vagy törvényerejű rendeletben kapott felhatalmazás alapján ad ki rendeletet.”

„8. § (1) A miniszter feladatkörében és törvényben, törvényerejű rendeletben vagy minisztertanácsi rendeletben kapott felhatalmazás alapján ad ki rendeletet.”

„10. § A tanács rendeletet ad ki

- a) törvény, törvényerejű rendelet felhatalmazása alapján a helyi, területi sajátosságoknak megfelelő részletes szabályok megállapítására;
- b) a magasabb szintű jogszabályban nem rendezett társadalmi viszonyok rendezésére.”

„14. § (...)

(2) A miniszteri rendelet és az államtitkári rendelkezés melléklete – ha az állampolgárokat közvetlenül nem érinti – kivételesen a minisztérium, országos hatáskörű szerv hivatalos lapjában történő közzététellel is kihirdethető. Ilyenkor a melléklet megjelenésének helyére a jogszabályban utalni kell, és a hatálybalépéséig a mellékletet közzé kell tenni.”

„15. § (...)

(2) A szabályozás tárgykörébe tartozó alapvető jogok és köteleességek szabályozására nem lehet felhatalmazást adni.”

„16. § (1) Az általánosan kötelező magatartási szabályt tartalmazó nemzetközi szerződést a tartalmának megfelelő szintű jogszabályba foglalva kell kihirdetni.

(2) A jogszabályba nem foglalt nemzetközi szerződést – ha a köztársasági elnök vagy a Kormány másként nem rendelkezik – a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.”

„21. § (1) A Kormány a törvények, törvényerejű rendeletek és egyes jelentős minisztertanácsi rendeletek előkészítése, továbbá meghatározott körben a jogszabályok átfogó felülvizsgálata céljából ötéves időszakra szóló programot állapít meg.”

„24. § (1) Az igazságügyminiszter felelős azért, hogy a jogszabály összhangban álljon más jogszabályokkal, megfeleljen a jogpolitikai elveknek, illeszkedjen be az egységes jogrendszerbe, és feleljen meg a jogalkotás szakmai követelményeinek.

(2) E felelősség érvényre juttatása érdekében a szakminiszter

- a) a törvényjavaslatok és a törvényerejű rendelet tervezetét az igazságügyminiszterrel együtt készíti el, és terjeszti a Kormány elé,
- b) a minisztertanácsi rendelet tervezetét az igazságügyminiszterrel egyetértésben terjeszti a Kormány elé,
- c) a miniszteri rendelet, illetőleg az államtitkári rendelkezés tervezetét véleményezésre megküldi az igazságügyminiszternek.”

„28. § A törvény, a törvényerejű rendelet és a minisztertanácsi rendelet tervezetét véleményezésre meg kell küldeni a legfőbb ügyésznek, továbbá – ha az a bíróságok hatáskörét is érinti – a Legfelsőbb Bíróság elnökének is.”

„37. § (1) A törvénykezdeményezés jogát, a kezdeményezés módját és a törvényalkotás rendjét az Alkotmány és az Országgyűlés ügyrendje szabályozza.

(2) Ha társadalmi szervezet vagy érdekképviselői szerv a Kormánynak törvény kezdeményezését javasolja, erről tájékoztatni kell az Országgyűlés elnökét és az illetékes országgyűlési bizottságot.

(3) A törvényjavaslatot – ha az Országgyűlés ügyrendje kivételt nem tesz – legalább harminc nappal az Országgyűlés ülészsaka előtt be kell terjeszteni.”

„38. § (1) Ha az országgyűlési bizottság vagy az országgyűlési képviselő törvényt kezdeményez és az Országgyűlés az indítványt elfogadja, a Kormányt vagy az illetékes országgyűlési bizottságot bízta meg a törvényjavaslat előkészítésével.

(2) Ha az országgyűlési bizottság vagy az országgyűlési képviselő általa előkészített törvényjavaslatot terjeszt elő, az Országgyűlés dönt a törvényjavaslat napirendre tűzéséről.

(3) A törvényjavaslat tervezetének a véleményezésre bocsátásáról és – az Országgyűlés döntése alapján – a társadalmi vita megszervezéséről a Kormány gondoskodik.”

„40. § (1) A törvényjavaslatához az előterjesztő indokolást csatol, amelyben bemutatja azokat a társadalmi, gazdasági és szakmai körülményeket, amelyek a javasolt szabályozást szükségessé teszik, továbbá ismerteti a jogi megoldás szempontjait.

(2) Ha a köztársasági elnök az Országgyűlés jogkörében alkot törvényerejű rendeletet, ennek a tervezetéhez is indoklást kell készíteni.”

„41. § (1) A minisztertanácsi rendelet megalkotására a Kormány által megállapított szabályok az irányadók.

(2) A Kormány az általa kezdeményezett törvény- és törvényerejű rendelet tervezetének előkészítése során a szabályozás fő kérdéseiben előzetesen állást foglal.”

„45. § (1) A szakminiszter feladata, hogy folyamatosan vizsgálja – az érdekelt minisztereknek és országos hatáskörű szervek vezetőinek bevonásával – a jogszabályok hatályosulását, és a vizsgálat eredménye alapján megtegye a szükséges intézkedéseket. E kötelessége nem érinti a Legfelsőbb Bíróság elnökének, a legfőbb ügyésznek és a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökének a jogkörét.”

„46. § (1) Az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány, a kormánybizottságok, a tanácsok és a tanácsok végrehajtó bizottságai határozatban szabályozzák az általuk irányított szervek feladatait, a saját működésüket, és állapítják meg a feladatkörükbe tartozó terveket.”

„47. § (1) Az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány és a kormánybizottságok határozatainak előkészítésére vonatkozó szabályokat e szervek állapítják meg.”

„49. § (1) A miniszter és az országos hatáskörű szerv vezetője jogszabályban meghatározott irányítási jogkörében a közvetlen irányítása alá tartozó szervek tevékenységét szabályozó utasítást adhat ki.

(2) A külkereskedelmi tevékenység, valamint a honvédelmi kötelezettség körében közvetlen irányítás alá tartozó szervnek kell tekinteni azt a gazdálkodó szervezetet is, amelynek a külön törvény szerint utasítás adható.”

„53. § Az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a Kormány irányelvet bocsát ki, amelyben általános érvényű célokat, programokat határoz meg, illetőleg állást foglal az állami és a társadalmi élet fontos kérdéseiben. Ez az irányelv a Magyar Közlönyben közzétehető.”

„54. § Az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a Kormány a jogszabályokat elvi állásfoglalásban értelmezheti. Ezt a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.”

„56. § (1) Az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a Kormány jogi iránymutatásainak előkészítésére az általuk alkotott jogszabályok előkészítésének a szabályait kell megfelelően alkalmazni.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaság hivatalos lapja a Magyar Közlöny.

(2) A Magyar Közlöny tartalmazza a jogszabályokat, a nemzetközi szerződéseket, az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a Kormány határozatait és jogi iránymutatásait, a Legfelsőbb Bíróság irányelveit, és elvi döntéseit, valamint a személyi kérdésekben hozott döntéseket, ideértve a köztársasági elnök és a Kormány által adományozott kitüntetések is.

(...)

(4) A Magyar Közlönyt a feladatkörrel rendelkező miniszter által kijelölt személy szerkeszti.”

„58. § (...)

(2) A Határozatok Tárában lehet közzétenni a kormánybizottságok határozatait és egyéb olyan közleményeket, amelyek közzétételét a Határozatok Tára szerkesztője engedélyezte.

(3) A Határozatok Tárá a Kormány tagjai, az államtitkárok, a miniszterhelyettesek, az országos hatáskörű szervek vezetői és helyettesei, valamint a Minisztertanács Titkárságának a vezetője által meghatározott szervek vezető munkatársai kapják meg.”

„59. § (...)

(3) A minisztérium, az autonóm államigazgatási szerv vagy a kormányhivatal hivatalos lapjában a Határozatok Tára szerkesztője engedélyével lehet olyan határozatot, jogi iránymutatást vagy más közleményt közölni, amelyet a Határozatok Tárában tettek közzé.”

„60. § A Kormány által kijelölt szerv vagy személy gondoskodik arról, hogy a Törvények és Rendeletek Hivatalos Gyűjteményét évenként, a Hatályos Jogszabályok Gyűjteményét ötévenként kiadják.”

III. Az indítványok az alábbiak szerint megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság először a Jat. keletkezési körülményeit, a Jat. természetét, valamint a jogalkotás rendje fogalmát vizsgálta.

A Jat. ténylegesen alkotmánymódosító törvény volt, mert lényegesen szűkítette a NET addig csaknem korlátlan Országgyűlést helyettesítő hatáskörét. A Jat. megalkotása előtt hatályos Alkotmány 30. § (5) bekezdése ugyanis úgy rendelkezett, hogy „[h]a az Országgyűlés nem ülésezik, az Országgyűlés jogkörét az Elnöki Tanács gyakorolja; az alkotmányt azonban nem változtathatja meg”.

A Jat. elfogadása jelentős politikatörténeti esemény volt, s mint ilyennek értékelése nem az Alkotmánybíróság feladata. Ennek ellenére megemlítendő, hogy a Jat. megalkotása egyik első lépés volt a szocialista alkotmányos berendezkedésből a parlamentáris demokratikus alkotmányos berendezkedés felé vezető úton. Ebből a szempontból a legfontosabb a Jat. 2–5. §-a; e szabályok valójában a NET hatáskörét vonták el az Országgyűlés javára. A kizárólagos törvényhozási tárgykörök tételes felsorolását a Jat. azért tartalmazta, mert az Alkotmány módosításáról szóló, a Jat.-tal egy időben elfogadott, 1987. évi X. törvény az Alkotmány 30. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezést léptette: „Ha az Országgyűlés nem ülésezik, az Országgyűlés jogkörét az Elnöki Tanács gyakorolja; az Alkotmányt azonban nem változtathatja meg, és nem alkothat jogszabályt olyan tárgykörben, amelynek szabályozása az Országgyűlés hatáskörébe tartozik”. Az Országgyűlés hatáskörébe tartozó tárgyköröket azonban nem az Alkotmány, hanem a Jat. 2–5. §-ai határozták meg. Ez a megoldás összefért a korlátlan parlamenti szuverenitást elfogadó szocialista alkotmányfelfogással.

A Jat. megszületése 1987-ben – a szocialista államberendezkedés keretei között – komoly alkotmányjogi változást hozott. Létrejöttének közvetlen jogpolitikai indoka az volt, hogy gyakran nem volt megállapítható a jogszabályok és a jogalkotói hatáskörrel felruházott szervek köre, nem volt egyértelmű, hogy a különböző jogi szabályozási eszközök kikre nézve állapíthatnak meg jogokat és kötelezettségeket. Különösen szembeszökő volt a rendeleti jogalkotás túlnyomó szerepe, a törvények csekély száma, illetve jelentősége.

A jogrendszer és a jogalkotás e hiányosságait kívánta a jogalkotó a Jat. elfogadásával megszüntetni.

A Jat. megalkotásával elérni kívánt cél – a törvény preambuluma szerint – tehát az volt, hogy:

- a) a jogalkotás a korábbiaknál hatékonyabban szolgálja a társadalmi viszonyok védelmét és fejlesztését, a szocialista demokrácia kiteljesítését,
- b) a jogrendszer váljék egységesebbé és áttekinthetőbbé, illetve
- c) a törvények szerepe legyen a meghatározó az alapvető társadalmi viszonyok szabályozásában.

A Jat.-ot az Országgyűlés értelemszerűen az elfogadásakor hatályos Alkotmány rendelkezései alapján alkotta meg.

A Jat. tartalmát – a Magyar Közlönyben 1987. december 29. napján történő kihirdetése óta – több jogszabály érintette. Kifejezett módosítására kilenc alkalommal került sor: az 1990. évi XXXI. törvény, az 1990. évi LXXXVII. törvény, az 1991. évi LIX. törvény, az 1991. évi LXVIII. törvény, az 1994. évi I. törvény, az 1995. évi XXVIII. törvény, az 1996. évi CXII. törvény, az 1996. évi CXXIX. törvény, az 1997. évi LXXIX. törvény módosította. Ugyanakkor a Jat. számos rendelkezését közvetlenül érintette több alkotmánymódosító törvény [1989. évi XXXI. törvény 38. § (1)–(2) bekezdés; 1990. évi XXIX. törvény 4. § (2) bekezdés; 1990. évi XL. törvény 51. § (2) bekezdés], továbbá több kormányrendeleti szintű jogszabály [19/1988. (IV. 1.) MT rendelet 18. §; 2/1990. (VII. 5.) Korm. rendelet 11. § (2) bekezdés], valamint a tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény helyébe lépő, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) is, amely a helyi önkormányzatokat tette a tanácsok jogutódjává. A változásokat, különösen az Alkotmányt módosító 1989. évi XXXI. törvényben foglaltakat a törvény szerint át kellett vezetni a Jat. szövegén – azonban a törvény nem adta meg a Jat. (és az érintett más jogszabályok) új szövegét, csak általános szabállyal utalt az elvégezendő változtatásokra.

IV. Az Alkotmány egyik alapvető funkciója a jogrendszer működésének szabályozása. Az Alkotmány a jogrendszer működéséről és a jogalkotásról kevés, de alapvető rendelkezést tartalmaz, elsősorban a jogforrások meghatározását. Sajátos magyar megoldás, hogy maga az Alkotmány utal a „jogalkotás rendjét szabályozó törvényre”, vagyis az akkor már hatályban lévő Jat.-ra, amely sok esetben funkciója szerint alkotmányos – a jogrendszer működését érintő – szabályokat tartalmaz.

Az Alkotmány 7. § (2) bekezdése szerint: „a jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges”. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alkotmányban tárgy szerint megjelölt törvényeket önálló törvényben kell szabályozni, így a „jogalkotás rendjét” is. Az Alkotmánybíróságnak a Jat.-tal kapcsolatos indítványok elbírálása előkérdéseként tisztázni kellett, hogy mit kell a „jogalkotás rendje” fogalmán a mai Alkotmány szerint érteni. Ehhez a jogalkotás és eredménye, a jogforrás definíciójából indult ki.

A jogforrás fogalma egyrészt magát a jogszabályt jelenti, másrészt a jogalkotó hatáskört és annak gyakorlását, a jogalkotási eljárást, a jogalkotó tényét. A jogforrások szabályozása kizárólag az Alkotmány feladata; az Alkotmány éppen attól a jogrendszer alapja [Alkotmány 77. § (1) bekezdés], hogy a jogszabályok kötelező erejét és fajtáit maga határozza meg. Az Alkotmányban felsoroltakon kívüli jogforrás nem létezhet, ezekhez a Jat. sem hozzá nem adhat, sem el nem vehet, mert mindkét esetben Alkotmányba ütközne. A jogszabályok kötelező erejének jogi forrása az Alkotmány. A Jat. így nem a jogforrásokat szabályozza, hanem, mint az Alkotmány mondja, a „jogalkotás rendjét”. A jogalkotás fogalmán legáltalánosabban a jogszabályok létrejöttéhez vezető jogilag szabályozott eljárást, még tágabban a teljes társadalmi-politikai folyamatot kell érteni, így a „jogalkotási eljárás” és a „jogalkotás rendje” terminusok jelentése azonos. Az Alkotmányban említett „jogalkotás rendje” mint törvényhozási tárgykör eszerint maga a jogalkotási eljárás, illetve a jogszabályok közzététele (mint a jogalkotási eljárás része), de nem a jogforrások meghatározása.

Az Alkotmány 7. § (2) bekezdése értelmezésében döntő mozzanat, hogy a „jogalkotás rendje” terminusnak ma egészen más a jelentése, mint a Jat. megalkotásának időpontjában. A Jat. 1988. január 1-jén hatálybalépésekor, a szocialista alkotmányos berendezkedés elveit követette, elfogadásának alkotmányjogi indoka különösen az Elnöki Tanács törvényerejű rendelet alkotási hatáskörének korlátozása, és ezzel az Országgyűlés törvényhozó szerepének erősítése volt. A Jat. hatálybalépésekor tulajdonképpen alkotmány-kiegészítő szerepű törvény volt – összhangban a korszak említett felfogásával, amely az Alkotmányt törvénynek tekintette. Időközben azonban, elsősorban az 1989. évi XXXI. törvénnyel elfogadott új Alkotmánnyal, ez a fentebb vázolt alkotmányjogi helyzet alapvetően megváltozott. Megjegyzendő, hogy az Alkotmány jelenlegi 7. § (2) bekezdését is ez a törvény iktatta be. E rendelkezés értelmében a Jat. az Alkotmánnyal egy szinten álló alkotmányerejű törvény volt, amelynek megalkotásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatára volt szükség. A Jat. az elmúlt húsz évben minimális módosítással (mint pl. a „társadalmi vita” intézménye, amelyet a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény módosításáról szóló 1991. évi XXXI. törvény 1. §-a helyezett hatályon kívül), és néhány, az Alkotmánybíróság által időközben megsemmisített rendelkezéssel majdnem változatlanul hatályban maradt.

A „jogalkotás rendjéről szóló törvény” alkotmányos tartalma – ahogyan arra már fentebb is utalt az Alkotmánybíróság – időközben alapvetően megváltozott. A mai alkotmányos berendezkedés az Alkotmány elsődlegességének alapján áll, aminek alapvető jogi biztosítéka az Alkotmánybíróság hatásköre az alkotmányellenes jogszabályok megsemmisítésére [Alkotmány 32/A. § (2) bekezdése]. Az Alkotmány elsődlegessége kizárja, hogy az Alkotmányban szabályozott tárgyköröket alkotmányon kívüli (és így szükségképpen Alkotmány alatti) jogszabályok, akár törvények szabályozzanak. Az Alkotmányban foglaltakat alacsonyabb szintű jogszabályok (tartalmilag vagy szó szerint) megismételhetik, de a megismételt rendelkezések érvényességének alapja ekkor is az Alkotmány marad. Kivétel ez alól az Alkotmány kifejezett felhatalmazása – pl. az Országgyűlés belső működésének szabályozására [Alkotmány 24. § (4) bekezdés]. Nem felel meg a mai alkotmányos helyzetnek a Kormány- és a miniszteri rendeletek Jat.-ban található szabályozása sem – ezek sem tartoznak a Jat.-ra, alkotmányos jelentőségük miatt.

Ugyancsak a jogalkotás rendjét érinti az Alkotmánybíróság határozata nyomán [7/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 83, 101.] született 2005. évi L. törvény, a nemzetközi szerződések megkötésével kapcsolatos eljárásról. Ez részben az Alkotmány 7. § (1) bekezdése végrehajtása, de jelentősen érinti a Jat.-ot is.

Hasonló sorsra jutott a Jat. – a maga idejében nagyon fontos – 11–12. §-a is. Az ebben foglaltakat – mint a visszamenőleges jogalkotás tilalma, a kellő felkészülési idő biztosítása stb. – az Alkotmánybíróság régóta a jogállamiság elve – Alkotmány 2. § (1) bekezdés – részeként alkotmányos szabálynak tekinti – így a Jat. ezen rendelkezései alkalmazására nem is kerülhet sor. Ugyanez áll a Jat. 15. § (1) bekezdésére is, melyet az Alkotmánybíróság szintén alkotmányos szintű szabálynak tekint. Ezek a rendelkezések tehát nem a Jat. alapján

érvényesek, hanem tőle függetlenül. A Jat. 13. §-a, amely szerint „[a] jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt” valójában nem is jogszabály, hanem tautológia.

A mai alkotmányos rendszerben tehát a „jogalkotás rendje” fogalmán – legalábbis az Alkotmány 7. § (2) bekezdése értelmezésében – egyedül az Alkotmány szerint máshol és másképpen nem szabályozott, a jogalkotással kapcsolatban álló tárgyak értendők. Ennek alapján megállapítható, hogy a mai Jat. legnagyobb részében nem felel meg a „jogalkotásról szóló törvény” mai alkotmányos tartalmának. Ez nem jelenti azt, hogy a Jat. valamennyi rendelkezése önmagában véve szükségszerűen alkotmányellenes tartalmú lenne, ahogyan erre az Alkotmánybíróság a továbbiakban rámutat. Az azonban megállapítható, hogy a Jat. jelenlegi hatályos szövege – amely az Alkotmánybíróság szerint nem azonos a Magyar Közlöny 2007. évi 106. számában megjelenttel – nagyrészt nincs összhangban a „jogalkotásról szóló törvény” fent kifejtett alkotmányos tartalmával, mivel a Jat. több okból már nincs összhangban az időközben bekövetkezett alkotmányjogi változásokkal.

V. Mivel az Alkotmánybíróság eljárásának tárgya jelen esetben, mint általában, a Jat. hatályos szövege – pontosabban: a hatályos jogszabály, amelyet a szöveg tartalmaz –, az előző pontban részletezett okokból az Alkotmánybíróság nem tekinthetett el a Jat. hatályos szövege megállapításának feladatától. Az indítványozók ugyanis abból indulnak ki, hogy a Jat. hatályos szövege azonos a Magyar Közlöny 2007. évi 106. (2007. augusztus 9. napján megjelent) számában közzétett „módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt új hatályos szöveggel”.

Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

A Jat. a hivatalos lap fogalmát nem, csak a „hivatalos lapokat” határozza meg felsorolással (Jat. 57. §–60. §), jóllehet a hivatalos lap alkotmányos intézmény. A hivatalos lapok közül a legfontosabb a Magyar Közlöny, melyet az Alkotmány „a hivatalos lapnak” nevez. „A hivatalos lapot” az Alkotmány többször is említi: 26. § (1) bekezdése a törvényre, 32/D. § (4) bekezdése az MNB elnökének rendeletére, 35. § (2) bekezdése a kormányrendeletre, míg 37. § (3) bekezdése a miniszteri rendeletre mondja ki, hogy a „hivatalos lapban” kell kihirdetni. Az állam kötelezettsége az érvényes joganyag közzétételére tehát egyrészt az Alkotmányban [2. § (1) bekezdés] deklarált jogállamiság követelményéből, másrészt a fent hivatkozott hivatalos lapra való alkotmányi utalásokból vezethető le. A hivatalos lap alkotmányos funkciója tehát az érvényes jogszabályok közzététele (publikációja), vagyis mindenki számára hozzáférhetővé tétele, és a jogszabályok hiteles szövegének közlése.

A Jat. 14. § (1) bekezdése értelmében „[a] jogszabályt – a (2)–(3) bekezdésben foglalt kivétellel – a Magyar Köztársaság hivatalos lapjában: a Magyar Közlönyben kell kihirdetni. A jogszabály átfogó módosítása esetén a jogszabályt egységes szerkezetben is közzé kell tenni”. Így a Magyar Köztársaság hivatalos lapja a Magyar Közlöny. A Jat. e tekintetben az Alkotmányhoz annyit tesz hozzá, hogy megnevezi „a hivatalos lapot”, illetve a hivatalos lap címét.

„A jogszabályok módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt, hatályos szövegének tartalmilag hiteles, a jogalkotási törvény előírásainak és a jogszabályszerkesztés szabályainak megfelelő, nyomdakész megjelentetésre történő előkészítéséről” a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter feladat- és hatásköréről szóló 29/2008. (II. 19.) Korm. rendelet 6. § (4) bekezdés a) pontja értelmében a miniszter gondoskodik. Az Alkotmánybíróság beszerezte a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter véleményét a Magyar Közlönyben megjelent szöveg jogi jellegéről, mivel a kompiláció eredményeként közzétett új hivatalos törvényszöveg jelentősen eltér az 1991. óta a gyakorlatban általánosan használt törvényszövegtől. A miniszter szerint „a Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1990. december 31-i zárású kiadásának szerkesztői – jó szándékkal, mintegy bepótolandó az Országgyűlés mulasztását – maguk végezték el a Jat. hatályos szövegének az Alkotmánnyal össze nem egyeztethető rendelkezésektől való megtisztítását”, amire szerinte nem volt hatáskörük. Így a hatályos szöveg megállapítása során az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, továbbá a Miniszterelnöki Hivatal a Jat. 1987-ben kihirdetett szövegéből indult ki. Átvezetésre került „a szövegen a Jat.-ot tételelesen módosító vagy annak egyes rendelkezéseit hatályon kívül helyező jogszabályi rendelkezések eredményét”, továbbá „az Alkotmánybíróság azon határozatainak eredményét, amelyben a testület a Jat. egyes rendelkezéseit megsemmisítette”, ugyanígy történt ez a „sommás módosítások” esetében, „amelyeket olyan jogszabály tartalmazott, amely a Jat.-tal azonos, vagy magasabb jogforrási szinten áll, ennek során a sommás módosításokat csak az érintett szó vonatkozásában vezette át, a sommás szóból képző vagy jel alkalmazásával származtatott új szavakra azokat nem alkalmazta”. Nem kerültek ugyanakkor átvezetésre a szövegen „a sommás módosítást nem tartalmazó, pusztán jogutódlásról rendelkező jogszabályi rendelkezések”, továbbá azok a sommás módosítások sem, amelyeket a Jat.-nál alacsonyabb szintű jogforrás tartalmazott. A feleslegessé, idejémtúlttá vált jogszabályi rendelkezéseket a szövegben hagyták, a jogszabálysöveg ezektől való megtisztítására nem lévén hatáskörük. Mindez azt eredményezte, hogy a kompiláció eredményeként közzétett törvényszöveg és a Jat.

tartalmát közvetlenül, illetve közvetve érintő, módosító jogszabályok tartalmilag egymással nem azonosak. Vagyis a Jat. szövege a hatályos jogszabályok tükrében nem lehet azonos a kompiláció eredményeként született szöveggel. Az Alkotmánybíróság szerint a tisztán törvénymódosító törvények általában nem alkotmányellenesek [lásd 4/2006. (II. 15.) AB határozat, ABH 2006, 101, 152. – Költségvetési törvény]. E törvények tárgya egy másik törvény módosítása, így tartalmuk beépül a módosított törvénybe, maguk a módosító törvények pedig rendelkezéseik hatálybalépésével el is tűnnek a hatályos jogból. Így gyakran előfordul, hogy a jogkereső közönség, valamint a jogalkalmazók hivatalos forrásból nem juthatnak hozzá a módosító és az így módosított törvények egységes szövegéhez, mivel a hivatalos lap csak a módosító szöveget közli; a módosított törvény módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt változatát vagy nem, vagy csak ritkán, gyakran évekkel később (mint például a Jat. esetében) teszik hivatalosan közzé, miközben a hivatalosan közzétett szöveg jogi helyzete is bizonytalan. Ennek következménye, hogy mind a jogkereső közönség, mind a jogalkalmazó maga állítja össze a módosított törvény hatályos szövegét; a gyakorlatban ez legtöbbször különféle magán adatszolgáltatók, illetve jogszabálygyűjtemények segítségével történik. Esetenként előfordul, hogy a módosító törvény külön felhatalmazást ad, többnyire az igazságügyért felelős miniszternek, a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt törvényszöveg Magyar Közlönyben történő közzétételére. [Pl. A büntetőeljárásról szóló törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény közzétételének időpontjában hatályos 285. § (4) bekezdése ad ilyet az igazságügyi miniszternek a Btk. és a Be. egységes szövegének a Magyar Közlönyben történő újra közzétételére.] A törvények és más jogszabályok egységes szerkezetben való közzététele nem jogalkotás, hanem a módosított, illetve az érintetlenül hagyott törvényszöveg együttes közzététele oly módon, hogy a jogszabály hatályos szövege a jogkereső közönség és a jogalkalmazók számára hivatalos forrásból hozzáférhetővé váljék. Az egységes szerkezetbe foglalás azonban a jogszabály szövegét nem változtatja és nem is változtathatja meg, új jogszabályt természetesen nem alkothat.

Az Alkotmánybíróság szerint szükséges a törvények hivatalos újra közzétételének törvényi szintű szabályozása, amely egyben világosan meghatározza az egységes szerkezetű szövegben végrehajtható változásokat (amelyek pl. grammatikai szükségszerűséggel következnek), a tartalmi változtatástól.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a miniszter jelenlegi hatásköre a jogszabályok módosításokkal egységes szerkezetbe történő közzétételére nem gyakorolható minden esetben az Alkotmánnyal összeegyeztethető módon. A kompiláció eredményeként 2007-ben közzétett jogszabályszerkezet Alkotmánnyal való összeegyeztethetősége minden esetben – többek között – a bekövetkezett jogszabályi-jogrendszerbeli változások függvénye, amint a jelen eset is mutatja. A Jat. 2007. augusztus 9. napján a Magyar Közlönyben közzétett, a miniszter által „hatályos”-nak nevezett szövege – amint a jelen határozat a továbbiakban részletesen kifejti – nem áll összhangban az Alkotmánnyal és más törvényekkel.

Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy indokolt törvényi szinten rendezni a jogszabályok Alkotmányban foglaltakkal összeegyeztethető módon történő ismételt közzétételének lehetőségét. Ennek során figyelemmel kell lenni az elavult, megszűnt, illetve megváltozott terminusok, utalások korrigálhatóságára, a törvényhozás aktuális állásának nem megfelelő jogi aktusokra való hivatkozások helyesbíthatóságára, a szabályozási tárgyak megszűnése okán értelmüket veszített rendelkezések mellőzésére. Egy ilyen, számos európai államban ismert, sőt néhol az Alkotmányban is szereplő szabályt a jogszabályok gyakori változása miatt a jog megismerhetőségének biztosítása teszi szükségessé.

Az Alkotmánybíróság a jelen esetben arra a következtetésre jutott, hogy a Jat. Magyar Közlönyben 2007-ben megjelentetett szövege nem mindenben tekinthető a Jat. hatályos – és így az alkotmánybírósági vizsgálat tárgyát képező – jogszabályszerkezetének. Kiindulópontként, mint a hivatalos lapban megjelentet, mégis ezt fogadta el, és megállapításait ennek alapján fogalmazta meg, szükség esetén azonban eltért a hivatalosnak minősített szövegtől.

VI. Az Alkotmánybíróság az indítványok alapján a Jat. tartalmát vizsgálva elsőként a jogforrásokra vonatkozó rendelkezésekkel foglalkozott.

Az Alkotmánybíróság a jelen határozatában fentebb már foglalkozott a jogforrás fogalmával, és megállapította, hogy a jogforrás fogalma a jogszabályt jelenti, amely mindig jogalkotó hatáskörrel rendelkező állami szervtől származik. Amint azt az Alkotmánybíróság fentebb már kifejtette, jogforrást mindkét értelemben – „jogszabály”, illetve „jogalkotó hatáskör”— csak az Alkotmány határozhat meg, hiszen a jog érvényességének végső forrása jogilag az Alkotmány.

Ahogy az Alkotmánybíróság utoljára a 37/2006. (IX. 20.) AB határozatában (ABH 2006, 480, 485.) megállapította: a jogszabályalkotás az állami szervek legfontosabb közhatalmi jogosítványa. Az Alkotmány 19. § (3) bekezdés a) és b) pontja az Országgyűlés hatáskörei között nevesíti a Magyar Köztársaság Alkotmányát, továbbá egyéb törvények megalkotásának a jogát. Az Alkotmány tartalmazza továbbá a Kormány jogalkotó hatáskörét, amikor az alaptörvény

35. § (2) bekezdése kimondja, hogy „[a] Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki”. A Kormány tagjai – vagyis az Alkotmány 33. § (1) bekezdése értelmében a miniszterelnök és a miniszterek – vonatkozásában az Alkotmány 37. § (3) bekezdése a következőket rögzíti: „törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek”. Jogalkotó hatáskörrel ruházza fel az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése a helyi önkormányzat képviselő-testületét is, amely feladatkörében eljárva magasabb szintű jogszabállyal nem ellentétes rendeletet alkothat. Az Alkotmány módosításáról szóló 2002. évi LXI. törvény 5. § (2) bekezdése értelmében az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától, vagyis 2004. május 1-jétől a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elnöke külön törvényben meghatározott feladatkörében szintén rendeletet bocsáthat ki. Az MNB elnökének jogalkotó hatáskörét az Alkotmány 32/D. § (4) bekezdése tartalmazza.

Az Alkotmány meghatározza a jogszabályok elnevezését, a kibocsátásukra jogosult szervezet, továbbá a jogforrási hierarchiát is: az Alkotmány 35. § (2) bekezdése szerint a Kormány rendelete nem lehet ellentétes törvénnyel; a 37. § (3) bekezdés értelmében a Kormány tagjának rendelete sem törvénnyel, sem kormányrendelettel nem lehet ellentétes; a 44/A. § (2) bekezdése alapján pedig a helyi önkormányzat rendelete nem ütközhet magasabb szintű jogszabályba. Az Alkotmány 19/B. § (4) bekezdése rendelkezik továbbá a Honvédelmi Tanács által rendkívüli állapot fennállása idején gyakorolható rendeletalkotási jogosítványról; 19/C. § (2) bekezdése pedig a köztársasági elnököt szükségállapot idején megillető rendeletalkotási jogról. Mindebből következik, hogy az Alkotmány a jogforrások tekintetében zárt rendszert alkot: megjelöli hogy mely állami szerv, milyen elnevezéssel bocsáthat ki jogszabályt, rendelkezik a jogszabályok egymáshoz való hierarchikus viszonyáról, s gondoskodik a jogforrási hierarchia Alkotmánnyal való összhangjának garanciájáról is.

Az Alkotmányban meghatározott szervek, az abban megjelölt terjedelemben, és csak az ott meghatározott elnevezéssel jogosultak jogszabály kibocsátására. Az Alkotmány szerint jogalkotó szerv az Országgyűlés, a Kormány, a Kormány tagjai, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és a helyi önkormányzatok, illetve rendkívüli, valamint szükségállapot idején a Honvédelmi Tanács, valamint a köztársasági elnök. A Jat. 2007-es hivatalos szövege szerint az Országgyűlés törvényt, a köztársasági elnök törvényerejű rendeletet, a Kormány rendeletet, a miniszterelnök, elnökhelyettese és tagja rendeletet, az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár rendelkezést, a tanács pedig rendeletet jogosult alkotni [Jat. 1. § (1) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság szerint a Jat. Magyar Közlönyben közzétett 2007-es hivatalos szövege a következők miatt részben nem felel meg a hatályos jognak.

Az Alk mód 1989. előtt megalkotását megelőzően az államfői funkciókat testületi szervként ellátó Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának (a továbbiakban: NET), mint erről fentebb volt szó, az Alkotmányon alapuló általános felhatalmazása volt az Országgyűlés helyettesítésére, ha az Országgyűlés nem ülésezett. Ez magában foglalta az Országgyűlés valamennyi jogköre önálló gyakorlását, ideértve a törvényhozást és minden más állami szerv aktusa megsemmisítési jogát is. Így volt lehetősége a törvénnyel egyenrangú törvényerejű rendelet (tvr.) kibocsátására, amelyek közül közel négyszáz, nagyrészt nemzetközi szerződéseket kihirdető jogszabály még ma is hatályban van.

A NET elvben az Országgyűlés által választott, és általa bármikor visszahívható szerv volt, amelyet az Alkotmány igen széles körű – 1988. január 1-jéig gyakorlatilag korlátlan – jogalkotási hatáskörrel ruházott fel. A NET 1989-ig létezett, amikor is az Alk mód 1989. létrehozta a köztársasági elnöki intézményt. Az Alkotmány a köztársasági elnök legfontosabb feladataként az államszervezet demokratikus működése feletti őrködést jelöli meg, amelyet az egyes hatáskörök értelmezésénél minden esetben alapul kell venni [48/1991. (IX. 26.) AB határozat, ABH 189, 197–198.; 202.; 8/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 51, 54.]. A köztársasági elnök jogosítványait az Alkotmány 30/A. §-a részletesen szabályozza. Ezek között a hatáskörök között a jogalkotási jogosítvány nem szerepel. A magyar rendszerben azonban a köztársasági elnök nem jogalkotó, hanem államfő, aki „kifejezi a nemzet egységét”. A köztársasági elnök a szükségállapot esetét kivéve [Alkotmány 19/C. § (2) bekezdés] sem a törvényhozó, sem a végrehajtó hatalom jogosítványaival nem rendelkezik.

Ennek megfelelően az Alk mód 1989. 38. § (2) bekezdését alapján nem hatályos a Jat. köztársasági elnököt „törvényerejű rendelet” kibocsátására jogosító rendelkezése. Eszerint ugyanis: „[a]hol jogszabály az Elnöki Tanácsot vagy annak elnökét említi, ezen eltérő rendelkezés hiányában a köztársasági elnököt kell érteni”. A jelen esetben az Alkotmány 30/A. §-a nyilván ilyen „eltérő rendelkezésnek” minősül.

A Jat. 2007-es hivatalos szövege szerint az 1. § (1) bekezdés e) pontja arról rendelkezik, hogy „az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár” rendelkezést bocsáthat ki. A Jat. megalkotásának időpontjában (1987-ben)

hatályos Alkotmány és egyéb jogszabályok szerint az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár – a Minisztertanács által meghatározott feladatkörében – az állami szervekre, vállalatokra, szervezetekre és egyéb gazdálkodó szervekre, sőt később, 1984. január 1. napjától az állampolgárokra nézve is kötelező rendelkezéseket adhatott ki (lásd az Alkotmány módosításáról szóló 1983. évi II. törvény 3. §-a), amely nem lehetett ellentétes az Országgyűlés, az Elnöki Tanács és a Minisztertanács által alkotott jogszabályokkal, továbbá a miniszteri rendelettel. Akkor tizenkét országos hatáskörű szervet vezető államtitkár volt, aki államtitkári rendelkezést bocsáthatott ki (pl. Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal, Országos Anyag- és Árhivatal, Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal, Országos Vízügyi Hivatal vezető államtitkár). Az Alkmód1989. 38. § (6) bekezdése azonban egyrészt hatályon kívül helyezte az Alkotmány akkori 38. §-át, amely az országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkár jogalkotási hatáskörét tartalmazta; másrészt rendelkezett az Alkotmány 43. § (2) bekezdése „államtitkári rendelkezés” szövegrészének az új Országgyűlés által megválasztott Minisztertanács hivatalba lépése napjával történő hatályon kívül helyezéséről. Államtitkári rendelkezés kibocsátásra ezen időponttól kezdve nem volt lehetőség, így az „államtitkár által vezetett országos hatáskörű szerv” is megszűnt.

Időközben a magyar központi közigazgatás szervezete jelentősen átalakult. Az Alkmód1989.-el – ahogyan az Alkotmánybíróság fentebb kifejtette – megszűntek az államtitkár által vezetett országos hatáskörű szervek. Az országos hatáskörű szerv – mint nem minisztériumi formában működő központi közigazgatási szerv – a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Kásztv.) megalkotásáig továbbra is fennmaradt (a Kormány irányítása, és a miniszter felügyelete alatt álló szervként, amelynek vezetőjét a miniszterelnök nevezte ki). Ez a szervtípus azonban csak nevében hasonlított a korábbi államtitkár vezette szervekre, hiszen más szervek tartoztak e körbe, vezetőjük pedig nem államtitkár volt. A Kásztv. 1. § (2) bekezdése értelmében azonban 2006-tól ilyen elnevezésű államigazgatási szervtípus egyáltalán nincs is. Ebből következően értelmezhetetlen – mert jelölet nélküli – a Jat. valamennyi, az országos hatáskörű szerv vezetőjére vonatkozó utalása, mivel azalatt a szervet vezető államtitkárt kellett érteni. Nem létező szerv, illetve annak vezetője nem bocsáthat ki jogszabályt, ezért a Jat. 2007-es szövegében az államtitkári rendelkezésről szóló szövegrészek nem tekinthetők a hatályos jogot tartalmazó jogszabályszövegeknek.

A tanácsrendszert Magyarországon 1990-ben a helyi önkormányzati rendszer váltotta fel. A jogalkotó az Alkotmány módosításáról szóló 1990. évi LXIII. törvénnyel az Alkotmány korábbi, tanácsokról szóló IX. fejezetét kiiktatta, s helyébe a helyi önkormányzatok címet viselő fejezet került, amelynek rendelkezései a magyar történelmi hagyományokból táplálkoznak, illetve az Európa Tanács által 1985-ben elfogadott Helyi Önkormányzatok Európai Kartájában megfogalmazott alapelvekre épülnek.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése így a tanácsok jogutódjaként létrehozott helyi önkormányzatok képviselő-testületét ruházta fel saját feladatkörében eljárva rendeletalkotási joggal.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Jat. 2007-es hivatalos szövege 1. § (1) bekezdésének b), d), e), f) pontjai, 6. § (1), (2) bekezdései, 7. §-ának „törvényerejű rendeletben”, 8. § (1) bekezdésének „törvényerejű rendeletben vagy minisztertanácsi rendeletben” szövegrésze, 10. §-át, 21. § (1) bekezdésének „törvényerejű rendeletek és egyes jelentős minisztertanácsi rendeletek”, 24. § (2) bekezdés a) pontjának, 39. §-ának, 41. § (2) bekezdésének „törvényerejű rendelet” szövegrésze, 24. § (2) bekezdésének b) és c) pontjai, 28. §-ának „törvényerejű rendelet és a minisztertanácsi rendelet” 40. § (2) bekezdése, 41. § (1) bekezdése, 14. § (2) bekezdésének, 26. §-ának, 29. §-ának „államtitkári rendelkezés”, 23. §-ának „államtitkár”, 43. §-ának „az államtitkár, az országos hatáskörű szerv vezetője” szövegrésze nem tekinthető a hatályos jogot tartalmazó jogszabálysövegnek.

- VII. 1. A Jat. külön fejezetben szabályozza az állam központi szervei által kibocsátható, az alárendelt szervekre jogokat megállapító és kötelezettségeket tartalmazó jogi szabályokat, amelyeket összefoglalóan „az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek” nevez. Ennek indoka – ahogyan arra az Alkotmánybíróság 60/1992 (XI. 17.) AB határozatában (ABH 1992, 276, 277.) rá is mutatott – az volt, hogy „a minisztériumok irányítási gyakorlatában elszaporodtak az irányítás informális eszközei, a leiratok, körlevelek, iránymutatások, útmutatók stb., amelyek kötelező erővel nem rendelkeztek, de a gyakorlatban úgy viselkedtek, mintha jogi aktusok lennének. Gyakran túllépték az iránymutatás határait és ténylegesen jogszabályi tartalmuk volt. Kialakult egy olyan „formátlan (informális) jog”, amely az Alkotmány által jogalkotó hatáskörrel felruházott szervek által alkotott, kihirdetett jogszabályok elé helyezkedve gyakran lerontotta azok érvényesülését”. A Jat. elfogadásának egyik jelentős eredménye éppen az volt, hogy az Alkotmányban szabályozott jogalkotó hatáskörök védelmében – a korabeli jogtudományban régóta sürgetett módon – elválasztotta egymástól az állampolgárokra és a jogi személyekre jogot, illetve kötelezettséget megállapító jogszabályokat, az állami szervek egymás közötti viszonyaiban érvényesülő „állami irányítás egyéb jogi eszközeitől”. Az állami irányítás

egyéb jogi eszközei nem vehetik át a jogalkotás funkcióját, ezért a jogalkotó garanciális szabályokat állapít meg kibocsátásukra. A Jat. rögzíti, hogy mely aktusok tartoznak az állami irányítás egyéb jogi eszközei körébe, az állam központi szervei közül melyeknek van hatásköre az e körbe tartozó aktus kiadására, kik lehetnek ezeknek az aktusoknak a címzettjei, milyen jogi tartalommal bírhatnak és milyen eljárási rendben bocsáthatók ki.

Ezzel összefüggésben megjegyzendő, hogy a Jat.-ban „állami irányítás egyéb jogi eszközeinek” nevezett jogi szabályok létezése – elnevezésüktől függetlenül, mint pl. közigazgatási rendelkezések – nem alkotmányellenes, sőt alkotmányos jogállamban nélkülözhetetlen, mert a közigazgatás vezetése az egyes szervek közötti kapcsolatok szabályozása csak jogi eszközökkel megengedett. Alkotmányos alapjukat az Alkotmány több rendelkezése, mindenekelelt az Alkotmány 37. § (2) bekezdése tartalmazza, amely szerint „[a] miniszterek a jogszabályok rendelkezéseinek és a Kormány határozatainak megfelelően vezetik az államigazgatásnak feladatkörükbe tartozó ágait, és irányítják az alájuk rendelt szerveket”. Az Alkotmány 35. § (1) bekezdés h) pontja szerint a Kormány irányítja a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek működését, valamint ugyanezen jogszabályi rendelkezés c) pontja szerint a minisztériumok és a közvetlenül alárendelt egyéb szervek munkáját is. Ugyancsak ide sorolható a Kormány szervezetalakítási jogosítványa is, amely az Alkotmány 40. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazó rendelkezésből vezethető le.

Az Alkotmány fentebb idézett rendelkezéseiben használt „irányítás” és „vezetés” a közigazgatási jogban használt terminusok. A közigazgatási jogban az irányítás a közigazgatási szervek hierarchikus kapcsolatában értelmezhető, míg a vezetés a közigazgatási szervek belüli tevékenység, tartalmukat a közigazgatási jog határozza meg. Alkotmányjogi szempontból csak az lényeges, hogy mindkettő az irányított, illetve vezetett szerv tevékenységének meghatározását jelenti, benne az általános tartalmú rendelkezések kiadását, illetve a jogalkalmazás egységét biztosító útmutatások kibocsátását. Ezekre azért van szükség, mert a közigazgatás egységes és összehangolt működése csak olyan jogi eszközökkel biztosítható, amelyek a közigazgatás szerveire kötelező előírásokat tartalmaznak. E szabályok közigazgatáson belüli kötelező ereje tehát az Alkotmányon alapul. Alkotmányjogilag döntő, hogy a közigazgatás szervei a Kormány és tagjai, a miniszterek irányítása alatt állnak, akik viszont az Országgyűlésnek felelősek [Alkotmány 39. § (1) bekezdés]. Ez egyben a közigazgatás demokratikus legitimitációjának alapja is. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a jelen határozatban nem kellett értelmeznie az Alkotmány fentebb idézett 37. § (2) bekezdésének „vezeti” fordulatát, amely itt nem kizárólag csak a fenti értelemben fogható fel; a „vezetés” politikai vezetést, a tevékenység fő irányának meghatározását jelenti.

Az ilyen belső közigazgatási szabályok természetesen nem lehetnek ellentétesek jogszabályokkal, és nem tartalmazhatnak a közigazgatás szervezetén kívül állókra kötelező normákat. Nyilvánosságra hozataluk (közvetételük, kihirdetésük) ennek ellenére alkotmányosan nem kifogásolható, hiszen ismeretük segíti a közigazgatással kapcsolatba kerülők tájékozódását a közigazgatás működéséről, gyakorlatáról, továbbá átláthatóvá, megismerhetővé teszi a közigazgatást.

2. Más megítélés alá esnek a Jat.-ban az egységes joggyakorlat alakítását szolgáló, szintén „az állami irányítás egyéb jogi eszközei” közé sorolt „jogi iránymutatások” (irányelv, elvi állásfoglalás, tájékoztató). Ezek a Jat. szerint nem kötelezők, rendeltetésük a jogalkalmazó szervek tevékenységének, valamint a jogszabályok egységes végrehajtásának elősegítése. A „jogi iránymutatás” a Jat. szerinti értelmében tehát nem a közigazgatáson belüli kötelező szabály, és nem a jogalkalmazó szerv jogértelmezése.

A jogi iránymutatások közé tartozó jogértelmező „elvi állásfoglalás” (Jat. 54. §) más szervek számára határozza meg – az sem egyértelmű, jogi kötelező erővel-e – a jogszabályok értelmezését. Ha az elvi állásfoglalás a jogalkotó hatáskörrel rendelkező szervtől származik, akkor ez ún. autentikus jogértelmezés, amelynek alkotmányossága eszerint ítélhető meg. [Lásd az Országgyűlés 1/1993. (II. 27.) elvi állásfoglalását megsemmisítő 41/1993. (VI. 30.) AB határozatot (a továbbiakban: Abh.), ABH 1993, 292, 299.]

A jogi iránymutatások ugyanakkor irányelvek is lehetnek, amelyeknek a közigazgatási irányítás eszközeiként, a jogszabályok egységes végrehajtását, az egységes jogalkalmazást biztosítandó kötelező erővel kellene bírniuk. Ez a kötelező erő a Jat. megfogalmazásában, mely szerint az irányelv csupán „ajánlást ad” nem egyértelmű. Az irányelvek kibocsátására a korábban kifejtettek szerint az irányító, felettes államigazgatási szerv alkotmányosan feljogosítható, a közigazgatás irányító szerve a Kormány, valamint a miniszterek pedig erre az Alkotmány alapján elve feljogosítottak. A közigazgatásra kötelező jogszabályok értelmezésére egyébként a közigazgatás szervei általában jogosultak, és e tevékenységüket, mint minden más közigazgatási tevékenységet, az irányításra jogosult szervek irányíthatják. Ennek korlátja a bírósági jogértelmezés elsődlegessége, amit az Alkotmány 50. § (2) bekezdése biztosít. A közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzése a bíróságok hatásköre, így a közigazgatás jogértelmezésének követnie kell a bírói gyakorlatot.

A Jat. 53. § és 54. §-a az Országgyűlést is irányelv és elvi állásfoglalás kibocsátására jogosult állami szervnek tekinti. Ezek a rendelkezések a szocialista államjog felfogását mutatják, amely tagadta a hatalommegosztás elvét, és az államhatalmat egységesnek tekintette. E felfogással valóban nem áll ellentétben, hogy az Országgyűlés (mint államhatalmi szerv) a többi állami szerve, így hallgatóság a Jat. szerint a bíróságokra is kötelező (vagy „irányadó”) irányelvet vagy elvi állásfoglalást bocsásson ki. Ez a hatáskör azonban összeegyeztethetetlen az alkotmányos demokrácia meghatározó elvével, a hatalmi ágak elválasztásával. Az Alkotmánybíróság 1993-ban az Abh.-ban a hatalommegosztásra alapozott érveléssel már kimondta, hogy az Országgyűlés elvi állásfoglalása nem lehet kötelező más állami szervekre, csak az Országgyűlésre (ABH 1993, 292, 299.).

A jogi iránymutatások azonban jogi kötelező erő hiányában is, mint a felettes szervtől származók, kötelező szabály módjára viselkednek, mivel az alárendelt szervnek minden oka megvan a felettes szerv „ajánlásainak” követésére. Az ilyen jogi iránymutatások létezése – bár jogi kötelező erővel nem bírnak, a gyakorlatban elkerülhetetlenül kvázi jogi szabályokként viselkednek – sérti a jogbiztonságot. A jogi iránymutatások egy része létrehozásának tényleges és jogi indoka mára már megszűnt. Mindez indokoltá teszi a Jat. jogi iránymutatásokra, – amelyek jelenleg pszeudo-jogszabályokként vannak jelen a jogrendszerben – vonatkozó rendelkezéseinek (Jat. 53–56. §) a megsemmisítését a közigazgatás joghoz kötöttségének a jogállamiság alkotmányos elvében foglalt követelménye sérelme miatt. Ez az elv ugyanis megkívánja, hogy a közigazgatási szervek irányítása jogi eszközökkel történjen.

Az Alkotmánybíróság a jelen határozat 2.1. pontjában az országos hatáskörű szervekkel kapcsolatban kifejtetteket itt is irányadónak tartva megállapította, hogy az „országos hatáskörű szerv vezetője” terminus a Jat. 2007-es hivatalos szövege 49. § (1) bekezdésében, 55. § (1) bekezdésében valamint 56. § (2) bekezdésében sem tekinthető a hatályos jogot tartalmazó jogszabályszerűségnek.

VIII.

Több indítványozó szerint alkotmányellenes a köztársasági elnök – a Jat. 2007-ben közzétett hatályos szövegében szereplő – joga (hatásköre) normatív határozat, irányelv, illetve elvi állásfoglalás alkotására. Az indítványozók szerint ez ellentétes az Alkotmány 29. § (1) bekezdésével, amelynek értelmében a köztársasági elnök egyrészt a nemzet egységének kifejezője, másrészt az államszervezet demokratikus működésének őre.

Az Alkotmány 29. § (1) bekezdésével kapcsolatban a 36/1992. (VI. 10.) AB határozatában a következőket fejtette ki az Alkotmánybíróság. „E feladatok egyike sem hatásköri szabály. Az államszervezet demokratikus működése feletti örökösödést az Alkotmányban meghatározott egyes hatáskörökben, azok feltételei szerint látja el a köztársasági elnök. Az Alkotmány szóhasználatát is kifejezi a köztársasági elnök feladatának sajátosságát az alkotmányosság védelmében. Az Országgyűlés, a Kormány, a bíróságok „védik” és „biztosítják” az alkotmányos rendet, valamint az állampolgárok jogait; ezt a funkciót az egész társadalom vonatkozásában, saját cselekvésükkel látják el. Ezzel szemben a köztársasági elnök csupán az államszervezet demokratikus működése felett „örökösödik”, vagyis sem sérelem esetén, sem a jogok biztosítása céljából nem maga cselekszik, hanem általában más szervhez fordul, vagy ha maga cselekszik, az elnöki döntésért más szerv vállalja a politikai felelősséget. Csakis így maradhat pártatlan, a „nemzet egységének” kifejezője így lehet összhangban az „örökösödéssel.” (ABH, 1992, 207. 212.)

A köztársasági elnök jogköreit az Alkotmány vonatkozó rendelkezései határozzák meg. [Lásd Alkotmány 19/A. §, 28. § (3) bekezdés, 28/A. § (3) bekezdés, 22. § (3) bekezdés, 30/A. §]

A magyar alkotmányjogban (mint erről fentebb, a jelen határozat VI. pontjában már szó volt) a köztársasági elnöknek nincs önálló jogalkotási hatásköre – kivéve a fentebb már említett, szükségállapot idején meglévő rendeletalkotási jogkört – de közreműködik a törvényhozási eljárásban, elsősorban kihirdeti a törvényeket, amelyek elnöki aláírás nélkül nem érvényesek. Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdésében felsorolt hatáskörök között nem szerepel a jogalkotás, az államfőnek alárendelt szervek pedig nincsenek, mert a Köztársasági Elnöki Hivatal a köztársasági elnök segédszerve (így a 2000. évi XXXIX. törvény 10. §-a).

A köztársasági elnöknek az Alkotmány négyféle döntési hatáskört állapít meg: (1) a köztársasági elnöki döntés érvényességi kelléke valamely másik szerv egyetértő döntése; (2) a köztársasági elnök más szerv döntését kezdeményezi, és a végleges, magára az elnökre is kötelező döntést más szerv hozza meg; (3) az elnök döntése ügydöntő, végleges, más szerv által felül nem bírálható, a döntésért semmilyen más szerv sem vállalja át a politikai felelősséget; (4) végül azok az önálló döntések, amelyekre az Alkotmány csupán végső határidőt állapít meg (lásd 48/1991. AB határozat, ABH 1991, 232, 236.).

Itt is érvényes a jelen határozat 2.1. pontjában a köztársasági elnök törvényerejű rendelet alkotási jogával kapcsolatban tett megállapítás, mely szerint az Alkmód1989. 38. § (2) bekezdése alapján az Elnöki Tanács vagy annak elnöke alatt csak eltérő rendelkezés hiányában kell a köztársasági elnököt érteni. Igaz ez a köztársasági elnök állami

irányítás egyéb jogi eszközei közé tartozó normatív aktusok kibocsátási joga esetében is, mivel itt is, csakúgy, mint a törvényerejű rendelet alkotás esetén, az Alkotmány 30/A. §-a minősül ilyen „eltérő rendelkezésnek”.

A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Jat. 46. § (1) bekezdésének, 47. § (1) bekezdésének 53. §-ának, 54. §-ának, valamint 56. § (1) bekezdésének „köztársasági elnök” szövegrésze a Jat. 2007-es szövegébe nem tekinthető a hatályos jogot tartalmazó jogszabályszövegnek.

- IX. 1. Ezt követően az Alkotmánybíróság a Jat.-ban szabályozott kizárólagos törvényhozási tárgyakkal kapcsolatban felhozott alkotmányossági kifogásokat vizsgálta.

Az Országgyűlés törvényalkotási jogköre általános, így bármely tárgykört törvényben szabályozhat – ennek a Kormány rendeletalkotási jogköre sem szab határt. [Lásd 46/2006. (X. 5.) AB határozat, ABH 2006, 567, 572.] A törvényalkotás jogát az Országgyűlés nem ruházhatja át [Alkotmány 25. § (2) bekezdése]. Vannak azonban olyan társadalmi, gazdasági viszonyok, amelyek szabályozása csak törvényben megengedett (kizárólagos törvényhozási tárgyak). A legfontosabb ezek közül az Alkotmány 8. § (2) bekezdése, amely az alapjogok törvényi szabályozásáról rendelkezik, valamint a 2/3-os törvények meghatározása.

Amint erről fentebb már szó volt, a kizárólagos törvényhozási tárgyak Jat. 2–5. §-aiban foglalt felsorolásának oka és jogi indoka, a NET törvényerejű rendeletalkotási jogának a korlátozása volt. A Jat. megalkotásával egyidőben megváltoztatott Alkotmány ugyanis a következőket tartalmazta: „Ha az Országgyűlés nem ülésezik, az Országgyűlés jogkörét az Elnöki Tanács gyakorolja; az Alkotmányt azonban nem változtathatja meg, és nem alkothat jogszabályt olyan tárgykörben, amelynek szabályozása az Országgyűlés hatáskörébe tartozik”.

A mai alkotmányjogi helyzetben azonban kizárólagos törvényhozási tárgyat törvény nem állapíthat meg. A mai alkotmányos berendezkedés az Alkotmány elsődlegességén alapul, ezért alkotmányellenes, ha a törvényhozási tárgyköröket törvény tartalmazza. A Jat. kizárólagos törvényhozási tárgykörökre vonatkozó rendelkezései részben megismétlik, részben egyéb, ma már jórészt elavult, tárgykörökkel egészítik ki az Alkotmány alapján kizárólag törvényben szabályozható kérdésköröket. Amint azt az Alkotmánybíróság már fentebb, a jelen határozat IV. részében megállapította, kizárólagos törvényhozási tárgyat csak az Alkotmány határozhat meg, ezért a Jat. 2–5. §-ai tartalmuktól függetlenül formai okból alkotmányellenesek.

2. Az egyik indítványozó szerint alkotmányellenesek [az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe, 20. § (1) bekezdésébe, továbbá 33/A. § a) pontjába ütköznek] a Jat. jogalkotási programra vonatkozó rendelkezései is [Jat. 21. § (1) bekezdés], az öt éves időtartam előírása okán.

Az indítványozó szerint a Jat. 21. § (1) bekezdésében foglaltak azért ellentétesek az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvével, mivel „a temporális hatalommegosztásból következően a Kormány nem jogosult arra, hogy a következő Kormány hivatali idejére vonatkozó jogalkotási programot határozzon meg”. Ugyanakkor ellentétesnek tartja az Alkotmány azon rendelkezésével is, amely szerint „[a]z országgyűlési képviselők általános választását – az Országgyűlés feloszlása vagy felosztatása miatti választás kivételével – az előző Országgyűlés megválasztását követő negyedik év április vagy május hónapjában kell megtartani [Alkotmány 20. § (1) bekezdés], továbbá azzal, hogy a Kormány megbízatása az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával megszűnik [Alkotmány 33/A. § (1) bekezdés a) pont].

A Jat.-ban meghatározott öt éves periódus a jogszabály megalkotásának időpontjában hatályos Alkotmány rendelkezéseivel összhangban született, mivel az Országgyűlés megbízatása akkor öt évre szólt. A jogalkotási program arról ad tájékoztatást, hogy a Kormány milyen törvényjavaslatokat kíván az Országgyűlésnek benyújtani, de a programban foglaltak sem a Kormányt, sem az Országgyűlést nem kötelezik. Kétségtelen, hogy célszerűségi szempontokat figyelembe véve ésszerű az Országgyűlés és a Kormány megbízatási idejéhez igazodó jogalkotási program, azonban önmagában a célszerűség jelensége nem alapozza meg a hivatkozott rendelkezés alkotmányellenességét, ha egyébként alkotmányellenességre nem vezet. Igaz ez annál is inkább, mivel az új Országgyűlésben a korábbi ciklusban benyújtott törvényjavaslatok az Országgyűlés megbízatásának megszűnése után már nem számítanak indítványnak.

A Jat. ezen rendelkezései kétség kívül nem ésszerűek, azonban a Jat. rendelkezéseinek célszerűségi szempontú vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén túlmutat.

3. Ugyancsak alkotmányellenes az indítványozók szerint a Jat. 22. § (2) bekezdése, amely előírja, hogy a jogalkotási program előkészítése során be kell szerezni – többek között – a Legfelsőbb Bíróság elnökének véleményét is. Mindez álláspontjuk szerint nem egyeztethető össze a bírói függetlenség Alkotmány 50. § (3) bekezdésében foglalt elvével, továbbá az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében rögzített jogállamiság részét képező hatalmi ágak szétválasztásának elvével sem.

Az Alkotmánybíróság a hatalommegosztás elvét mint az alkotmányos állam egyik szükségszerű fogalmi elemét, a magyar alkotmányjogban többször értelmezte. A bírói hatalmi ágat, amely elválik a törvényhozó és a végrehajtó hatalomtól az állami hatalom azon megnyilvánulásaként írta le, „amely az erre rendelt szervezet útján a vitássá tett vagy megsértett jogról – törvényben szabályozott eljárás során – kötelező erővel dönt” [53/1991. (X. 23.) AB határozat]. A bírói hatalom legfontosabb alkotmányos szabálya az Alkotmány 50. § (3) bekezdésében foglalt bírói függetlenség. A bírói függetlenség azonban nem azonos a bírói hatalom másik két hatalmi ágtól való elválasztásával, hanem annál sokkal általánosabb [38/1993. (VI. 11.) AB határozat]. A bírói hatalmi ág elválasztásának fő alkotmányos indoka az igazságszolgáltatás függetlenségének – benne a bírói függetlenségnek – intézményes biztosítása.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 50. § (3) bekezdésében foglalt bírói függetlenség elve tartalmával több határozatában foglalkozott. A döntések egyrészt a hatalmi ágak elválasztásának alkotmányos szerkezetében a bírói hatalom helyzetének sajátosságaival, a külső hatalmi ágaknak a bírói hatalmat érintő jogköreivel, másrészt a bírói függetlenségnek a bírósági szervezeten belüli alkotmányossági kérdéseivel foglalkoztak.

Az Alkotmánybíróság határozataiban hangsúlyozta, hogy a bírói hatalom, amelyhez a bírói függetlenség kapcsolódik, döntően az ítékezésben ölt testet. A bírói függetlenség az ítékezésre vonatkozik; a bíró jogi helyzetét meghatározó garanciák is a független ítékezés feltételeit teremtik meg. A bírónak mindenkitől függetlennek kell lennie, függetlenségét garanciáknak kell biztosítani minden befolyásolás ellen, származzék akár a külső hatalmi jogkör gyakorlásától, akár a bírósági szervezeten belülről. A bírói függetlenség a bíró legfőbb alkotmányos kötelezettsége: a jogviták eldöntése teljesítésének a módja.

Az Alkotmánybíróság állandó és következetes álláspontja, hogy az Alkotmány 50. §-ának (3) bekezdése alapján a minden külső befolyásolástól független bírói ítékezés feltétel nélküli követelmény, és lényegében abszolút alkotmányos védelem alatt áll. [Lásd 53/1991. (X. 31.) AB határozat, ABH 1991, 266, 267.; 38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261.; 17/1994. (III. 29.) AB határozat, ABH 1994, 84, 86.; 45/1994. (X. 21.) AB határozat, ABH 1994, 254, 256.; 627/B/1993. AB határozat, ABH 1997, 767, 769.]

A bírói függetlenség legfontosabb alkotmányos korlátja, és egyben a bírói működés alapja az ítékezési tevékenység törvényeknek való alávetettsége, és a bíró kötelezettsége a törvény szerint hatáskörébe tartozó jogviták eldöntésére. A bírói függetlenség tehát a bírónak a bírósági szervezetben elfoglalt helyzetét határozza meg annak érdekében, hogy az egyedi ügyekben a jogviták eldöntése és a jogsérelmek orvoslása tárgyában hozott kötelező döntését mindenféle külső befolyásolástól mentesen, a törvények, illetve általában a jogszabályok alapján, szakmai meggyőződése szerint hozza meg.

A bírói függetlenség csak a bíró ítélező tevékenységében érvényesül feltétel nélkül. A Legfelsőbb Bíróság elnökének – aki a törvény szerint az OIT elnöke is [Alkotmány 50. § (4) bekezdés] – feladatai azonban e minőségében bírósági igazgatási jellegűek, mint az ítékezés folyamatosságának fenntartása, jogszabályban meghatározott kinevezési jogkörök gyakorlása, és egyéb igazgatási feladatok ellátása. E minőségében a Legfelsőbb Bíróság elnöke véleményének kikérése a jogalkotási program összeállításához nem sértheti sem a bírói függetlenség, sem a hatalommegosztás alkotmányos elvét.

- X. Több indítványozó állította, hogy a Jat. 2007-es hivatalos szövege 45. § (1) bekezdésének „Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökének” szövegrésze alkotmányellenes, mivel e tisztséget az Alkmód1989. 38. § (7) bekezdése megszüntette. Az indítványozók szerint ez sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét. Az Alkmód1989. 38. § (7) bekezdése a következőket tartalmazta: „A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke tisztség 1989. december 31-én megszűnik”; jogutód nélkül megszűnt maga a KNEB is. A népi ellenőrzésről szóló 1968. évi V. törvényt az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 26. § (2)–(3) bekezdése 1989. december 31-ével hatályon kívül helyezte, illetve a népi ellenőrzéssel kapcsolatos egyéb, alacsonyabb szintű jogszabályok hatályon kívül helyezéséről a 126/1989. (XII. 9.) MT rendelet rendelkezett. Így hatályos szövegben a Központi Népi Ellenőrzési Bizottságra, mint nem létező szervre és annak elnökére utalás nem írottak (*pro non scripto*) tekintendő.
- XI. Az egyik indítványozó szerint a Jat. 16. §-a ellentétes az Alkotmány 2. § (2) bekezdésével és a 7. § (1) bekezdésével, „mivel lehetővé teszi, hogy a jogalkotó egyes nemzetközi szerződéseket ne hirdessen ki.” Az Alkotmány 7. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság jogrendszere biztosítja a vállalt nemzetközi kötelezettségek és a magyar jog összhangját. E rendelkezésre alapítva mondta ki az Alkotmánybíróság 7/2005. (III. 31.) AB határozatában (ABH, 2005, 83, 101.), hogy az Országgyűlés alkotmányellenes helyzetet idézett elő azáltal, hogy nem alkotta meg a nemzetközi szerződések esetében megkötött nemzetközi szerződések és a magyar jog közötti összhangot minden esetben biztosító törvényt. E mulasztást pótolva alkotta meg az Országgyűlés a nemzetközi

szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvényt (a továbbiakban: Szerződési tv.). Ez a törvény kizárja, hogy az indítványban említett eset – az államot kötelező, de magyar jogszabályban ki nem hirdetett nemzetközi szerződés – előforduljon. A törvény 7. § (1) bekezdése szerint ugyanis nemzetközi szerződés megkötésére (nemzetközi jogi kötelező hatályának elismerésére) az Alkotmány 19. § (1) bekezdésének f) pontja, 30/A. § (1) bekezdésének b) pontja, valamint 35. § (1) bekezdésének j) pontja értelmében az Országgyűlés és a Kormány jogosult felhatalmazást adni. A nemzetközi szerződés megkötésére az Országgyűlés törvényben, a Kormány pedig rendeletben (9. §) ad felhatalmazást; a felhatalmazó törvény vagy kormányrendelet pedig minden esetben „kihirdeti” a nemzetközi szerződést, illetve tartalmazza a szerződés hiteles szövegét [10. § (1) a) pont].

A felhatalmazó törvény vagy kormányrendelet nem minden esetben tekinthető szigorúan véve kihirdetésnek (bár a Szerződési tv. így nevezi). A nemzetközi szerződés megkötésére adott felhatalmazást tartalmazó törvény vagy kormányrendelet ugyanis egyszerre két aktust tartalmaz. Egyrészt tartalmazza az Alkotmányon alapuló felhatalmazást arra, hogy a köztársasági elnök [30/A. § (1) bekezdés b) pont], illetve a Kormány tagja vagy az állam képviselőjében más, pl. az illetékes nagykövet vagy misszióvezető nemzetközi kötelezettséget vállalhasson. Ez egyedi aktus, amely az államot képviselő szerv felhatalmazza a nemzetközi jogi kötelezettségvállalásra (pl. ratifikációs okmány letétbe helyezésére). Ezzel azonban a nemzetközi szerződés még nem feltétlenül (pl. a megkívánt számú ratifikáció hiánya miatt, vagy más hatályba léptető feltétel elmaradása miatt), esetleg évek múlva lép hatályba vagy az is megtörténhet, hogy sohasem lesz a magyar állam számára kötelező. A felhatalmazó egyedi aktussal együtt a törvény, illetve a kormányrendelet „kihirdeti” (valójában: közlésezi) a nemzetközi szerződés szövegét azzal, hogy a szövegből akkor lesz a magyar jogban jogszabály, amikor a nemzetközi szerződés Magyarországra alkalmazandó lesz. A kihirdetési rész tehát feltételes: a nemzetközi szerződés hatálybalépésétől függő: pusztán a kihirdetéssel, jogszabály szövegbe foglalással még nem lesz a magyar jogrendszer része a törvényben vagy kormányrendeletben „kihirdetett” szerződés-szöveg. A jelenlegi jogi megoldással azonban a magyar jogrendszer biztosítja, hogy minden nemzetközi szerződés, ha már hatályba lépett, ki legyen hirdetve (mivel a szövegét már a megkötés előtt közzétette).

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Jat. 16. §-a részben értelmezhetetlenné vált, mert a (2) bekezdésben említett „jogszabályba nem foglalt nemzetközi szerződés” a fentiek szerint már nem lehetséges, legfeljebb korábbi időkből maradhattak fenn ilyenek. E kérdésnek azonban a hatályos jog vizsgálatakor már nincs jelentősége. A mai szabályozás szerint ugyanis a nemzetközi szerződés szövege (kevés kivételtől eltekintve, amikor a kettő egybeesik) előbb kerül közzétételre, mint kihirdetésre. Ennek oka, hogy a törvény által kihirdetésnek nevezett aktus valójában – mint fentebb már szó volt róla – a szerződés szövegének közzététele, a szerződés kötelező erejének elismerésére felhatalmazó magyar jogi aktussal együtt. Ennek alapján csak további nemzetközi jogi aktusok és azokat a magyar jogba átvevő – így a szerződési törvény 10. § (4) bekezdése, valamint 11. § (3) bekezdés a) pontja szerinti, a Magyar Közlönyben közzétett egyedi miniszteri határozat (valójában: közlemény) – közlések alapján lesznek alkotmányjogi értelemben a magyar jogban kihirdetett (promulgált) nemzetközi szerződések.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Jat. 16. §-a az Alkotmány 19. § (1) bekezdésének f) pontja, 30/A. § (1) bekezdésének b) pontja, valamint 35. § (1) bekezdésének j) pontjait, valamint a Szerződési tv. fent hivatkozott rendelkezéseit figyelembe véve a fent kifejtettek alapján értelmezhetetlen, ami sérti a jogbiztonság elvét.

- XII. 1. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt az indítványozói állítást vizsgálta, miszerint a Jat. 14. § (2) bekezdése ellentétes az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében, 37. § (3) bekezdésében, valamint 70/A. § (1) bekezdésében foglaltakkal. Eszerint a miniszteri rendelet melléklete – ha az állampolgárokat közvetlenül nem érinti – kivételesen a minisztérium hivatalos lapjában történő közzététellel is kihirdethető.

A jogszabály közzététele hivatalos lapban a Jat. 14. § (1) bekezdése szerint a jogszabály jogrendszer részévé válásának feltétele: ettől lesz a jogszabály érvényes, és így jogi hatások kiváltására képes. A hivatalos lapban való közzététel célja a jogszabály közhitelű szövegének mindenki számára hozzáférhetővé tétele.

A hivatalos lapot az Alkotmány többször is említi: 26. § (1) bekezdése a törvényre, 35. § (2) bekezdése a kormányrendeletre, míg 37. § (3) bekezdése a miniszteri rendeletre mondja ki, hogy „a hivatalos lapban” kell kihirdetni. A hivatalos lap ezért alkotmányos intézmény. A Jat. 57–60. §-ai felsorolással meghatározzák a hivatalos lapokat. Eszerint hivatalos lap a Magyar Közlöny, a Határozatok Tára, továbbá a minisztérium, autonóm államigazgatási szerv, kormányhivatal hivatalos lapja.

Az Alkotmány szerint a Kormány tagjának rendeletét „a hivatalos lapban” kell kihirdetni, amely rendelkezés, a határozott névelő használata miatt, csak a Magyar Közlönyt (és nem bármely hivatalos lapot) jelentheti. A rendelet melléklete a rendelet része lévén a mellékletre is alkalmazandók a rendeletre vonatkozó közzétételi szabályok.

2. Végezetül az Alkotmánybíróság a Jat. IV. „Hivatalos lapok” címet viselő fejezetének az indítványozók által támadott rendelkezéseit vizsgálta.
- 2.1. E körben elsőként a Jat. 57. § (4) bekezdését, 58. § (2) és (3) bekezdését, 59. § (3) bekezdését, valamint 60. §-át tekintette át abból a szempontból, hogy a hivatalos lapok szerkesztőinek megjelölése, amely a Jat. szövege szerint a Minisztertanács Titkársága, sérti-e az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében rögzített jogállamiság alkotmányos tételét. Az indítványozó azért tartja alkotmányellenesnek e rendelkezéseket, mert a Minisztertanács Hivataláról szóló 19/1988. (IV. 1.) MT rendelet a Minisztertanács Titkárságát megszüntette, s egyben úgy rendelkezett, hogy a Minisztertanács Titkárságán a Minisztertanács Hivatalát kell érteni. A Miniszterelnöki Hivatalról szóló 2/1990. (VII. 5.) Korm. rendelet azonban a Minisztertanács Hivatalát is megszüntette; s a rendelet 11. § (2) bekezdése szerint a továbbiakban a Minisztertanács Hivatala helyett a Miniszterelnöki Hivatalt kell érteni. A hivatkozott rendeletek a Jat. rendelkezéseinek módosításáról nem rendelkeztek, ezért indítványozó szerint jogbizonytalanságot okoz, hogy tulajdonképpen ki jogosult a Jat.-ban felsorolt hivatalos lapok szerkesztésére.
- Az indítvány benyújtása után a Jat. idevágó rendelkezéseit az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény módosításáról szóló 2008. évi XXV. törvény 8. § (2) bekezdése a következőképpen módosította: A Jat. „57. § (4) bekezdésében és 58. § (4) bekezdésében az „a Minisztertanács Titkársága” szövegrész helyébe az „a feladatkörrel rendelkező miniszter által kijelölt személy” szöveg, 58. § (2) bekezdésében az „a Minisztertanács Titkárságának a vezetője” szövegrész és az 59. § (3) bekezdésében az „a Minisztertanács Titkársága vezetőjének az” szövegrész helyébe az „a Határozatok Tára szerkesztője” szöveg, 60. §-ában az „Az igazságügyminiszter és a Minisztertanács Titkárságának a vezetője” szövegrész helyébe az „A Kormány által kijelölt szerv vagy személy” szöveg lép”.
- A módosítások következtében az indítványban felvetett alkotmányossági aggály a hivatalos lapok szerkesztésére jogosult személy tekintetében már nem áll fenn, mivel a módosítások már nem tartalmazzák a „Minisztertanács Titkársága” szövegrészt, hanem a miniszter által kijelölt személyről szólnak. A miniszter a Magyar Közlöny és a Határozatok Tára felelős szerkesztőjének kijelöléséről szóló 5/2008. (MK 94.) MeHVM utasítás 1. pontjában jelölte ki a Magyar Közlöny és a Határozatok Tára felelős szerkesztőjét.
- Mindezekre figyelemmel az utólagos normakontrollra irányuló indítvány e tekintetben okafogottá vált, de a teljes megsemmisítés miatt az eljárás megszüntetéséről nem kellett az Alkotmánybíróságnak külön rendelkeznie.
- 2.2. Az egyik indítványozó hivatkozik a Jat. 57. § (2) bekezdése alkotmányellenes voltára is, mivel szerinte a Jat. rendelkezései nem biztosítják az Alkotmány 26. § (3)–(5) bekezdéseiben foglaltak érvényesülését, amelyek azt írják elő, hogy a törvényt a köztársasági elnök hirdeti ki, mivel a fentebb már hivatkozott Jat. rendelkezéséből következően a kihirdetés a Magyar Közlönyben történik, amit a Miniszterelnöki Hivatal szerkeszt.
- Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában már rámutatott arra, hogy „[a]z országos érvényű jogszabályok kihirdetése a Magyar Köztársaság hivatalos lapjában, a Magyar Közlönyben történik. A (...) Magyar Közlönyben közzétett jogszabály akkor válik törvényesen kihirdetetté, ha bármely állampolgárnak módjában áll a Magyar Közlöny szövegében forgó számát megvásárolni és a reá irányadó jogszabály rendelkezéseit megismerni” [25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH, 1992, 131, 132.]. A kihirdetés – amelynek eszköze a hivatalos lapban történő közzététel – szabályszerűsége a jogszabály érvényességének feltétele. A hivatalos lapban való megjelenés joghatása kettős: egyrészt a jogszabály érvényességének feltétele, másrészt mindenki számára hozzáférhetővé teszi a jogszabály közhiteles szövegét.
- A Magyar Közlönyben való közzététel tehát a jogszabály kihirdetésének része, illetve eszköze. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozandónak tartja, hogy a jogszabály kihirdetése és közzététele – ahogyan az a fentiekből is kiderült – nem ugyanaz. A jogszabály közzététele a hivatalos lapban [Jat. 14. § (1) bekezdés] történik. A közzététel nem önálló aktus, hanem a jogszabály jogrendszer részévé válásának feltétele: ettől lesz a jogszabály érvényes, és így jogi hatások kiváltására képes. A közzététel a jogszabály közhitelű szövegének mindenki számára hozzáférhetővé tétele a hivatalos lapban való megjelenéssel. Kihirdetésnek (*promulgációnak*) pedig általában a jogszabályt a jogrendszer részévé tevő aktust nevezi a jogtudomány, amit az Alkotmánybíróság is követ.
- A Magyar Közlöny szerkesztése, mint a jogszabályok közzététele is, közigazgatási feladat, a Kormány alkotmányos kötelezettsége, amely már nem része a törvényalkotásnak, amely a köztársasági elnök aláírásával véget ér. A törvény közzététele a hivatalos lapban a kihirdetés érvényességének feltétele [Alkotmány 26. § (1) bekezdés, 35. § (1) bekezdés b) pontja]. Az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontja szerint a Kormány „biztosítja a törvények végrehajtását”, aminek legelső lépése a már érvényesen létrejött törvény hivatalos szövegének közzététele. Ez a Magyar Közlöny – az Alkotmány szóhasználatában „a hivatalos lap” – szerkesztésének és kiadásának alkotmányos alapja, ami önmagában véve nem alkotmányellenes.

XIII. Az Alkotmánybíróság, összegezve a fentebb kifejtetteket rögzíti, hogy a törvényalkotó a Jat. rendelkezéseit nem hozta összhangba az Alkotmányban szabályozott jogforrási rendszerrel, a jelenleg fennálló alkotmányos berendezkedéssel, aminek következtében a Jat. mai alakjában nem az a törvény, aminek az Alkotmány 7. § (2) bekezdése szerinti „jogalkotás rendjéről” szóló törvénynek a mai alkotmányos berendezkedésben lennie kellene. A Jat. nagy része – az Alkotmány elsődlegessége alapján álló rendszerben törvényben nem szabályozható kérdéseket szabályoz, így ezért sincs összhangban az alkotmányos berendezkedéssel.

Ahogy arra a jelen határozat indoklásában az Alkotmánybíróság már rámutatott: a Jat. egyes rendelkezései önmagukban véve nem feltétlenül alkotmányellenesek, azonban az alkotmányellenes részek megsemmisítése után a Jat. Alkotmányba nem ütköző rendelkezései már nem alkotnának értelmezhető és alkalmazható jogszabályt, így a fennmaradó – önmagukban nem alkotmányellenes – jogszabály-töredékek megsemmisítését a jogbiztonság alkotmányos elve követelte meg.

Így az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján az alkotmányellenes jogszabályt teljes egészében – a jogbiztonságra való tekintettel – *pro futuro* hatállyal semmisítette meg. Ennek megfelelően a jogalkotónak megvan a lehetősége arra, hogy 2010. december 31. napjáig a megsemmisített törvény helyébe megfelelő alkotmányos szabályozást iktasson.

Az Alkotmánybíróság határozatának Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 41. §-a alapján rendelte el.

Budapest, 2009. december 14.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 606/B/2006.

Dr. Trócsányi László alkotmánybíró párhuzamos indoklása

Egyetértek a határozat rendelkező részével, ugyanakkor nem értek egyet az indoklásban foglaltakkal.

1. A Jat. megalkotása álláspontom szerint is jelentős előrelépés volt a – korabeli alaptörvény számára még ismeretlen fogalomnak számító – jogállamiság megteremtése felé vezető úton. 1988-as hatálybalépésétől ugyanis a Jat. egyértelműen meghatározta és rögzítette a jogforrások körét. A jogalkotás rendjének szabályozása révén követelménnyé tette a jogállamiságnak azt a később az Alkotmánybíróság által is megállapított tételét, hogy a jogalkotói hatáskörrel felruházott szervek a jog által meghatározott keretek között, a jog által megállapított rendben, a jog által a nyilvánosság számára megismerhető és kiszámítható módon fejték ki tevékenységüket, alkossanak jogot. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454, 456.]

Noha megalkotásakor a Jat. haladó szellemiséget képviselt, a jogállami fordulat, illetve ezzel együtt a jogalkotó szervek változása következtében a törvény szövege nem maradt, nem maradhatott érintetlen. Ezzel kapcsolatban a többségi határozat is utal arra, hogy 1987 óta a Jat.-ot számtalan alkalommal módosították.

A gyakori módosítások eredményeként a módosítással érintett jogszabály hatályos szövegét legtöbbször csak körülményes módon lehet megismerni, amely már önmagában is veszélyeztetheti a jog áttekinthetőségét. [8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 87.] Ennél súlyosabb veszélyt jelent a jogbiztonságra nézve, ha – a kellőképpen át

nem gondolt – jogszabály-módosítások következtében kétségessé válik, hogy egyáltalán mi egy jogszabály hatályos szövege.

A jogbizonytalanság felszámolása alapvetően a jogalkotó kötelessége. A jogalkotás rendjéről szóló törvényi szabályozást érintően is a jogalkotó felelős azért, hogy az egymást követő módosítások révén ne jöjjön létre bizonytalanság a törvény tartalmát illetően, illetve, ha azzal kapcsolatban esetleg kétség merül fel, akkor azonnal tisztázza a törvény szövegét. A jogalkotó feladata továbbá az is, hogy a korábban alkotott törvény tartalmát a jogállami Alkotmányhoz igazítsa. E feladatát a jogalkotó nem ruházhatja át másra, nem delegálhatja. A jogalkotó tehát nem helyettesíthető, más (államigazgatási) szerv nem végezheti el a jogalkotó feladatát. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor 33/2008. (III. 20.) AB határozatában leszögezte, hogy „jogszabály érdemi módosítására a jogilag nem szabályozott helyesbítés módszerével semmiképpen nem kerülhet sor, a helyesbítés nem veheti át a jogalkotási eljárás garanciális keretei között végzett módosítás szerepét”. (ABH 2008, 361, 368.)

A fentiekből következően a jogszabály egységes szerkezetbe foglalásával nem kerülhet sor a jogszabály érdemi módosítására, s az nem szolgálhat a jogszabály nyilvánvalóan alkotmányellenes tartalommal történő közzétételére sem. A Miniszterelnöki Hivatal jogi és közigazgatási államtitkárának – a Hivatal vezető miniszter megbízásából készített – 2008. november 14-i keltezésű véleménye szerint „a Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1990. december 31-i zárású kiadásának szerkesztői (...) maguk végezték el a Jat. szövegének az Alkotmánnyal nem összeegyeztethető rendelkezésektől való megtisztítását”. Majd több mint másfél évtizeddel később, 2007 áprilisában az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, illetve a Miniszterelnöki Hivatal a Jat. 1987-es állapotára visszanyúlva – a jogállami Alkotmányban foglaltak figyelmen kívül hagyásával – ismét megállapította a törvény szövegét, mely a többségi határozat szerint sem azonos a Jat. hatályos szövegével. Ezt a kompiláció eredményeként létrejött, egyes rendelkezéseiben az Alkotmánnyal nyilvánvalóan ellentétes szöveget a Magyar Közlöny 2007. évi 106. számában (megjelent 2007. augusztus 9. napján), a „Közlemények, Hirdetmények” rovatban tették közzé. Álláspontom szerint a jogszabály egységes szerkezetbe foglalásának lehetősége nem jogosítja fel a közigazgatást arra, hogy a kompiláció álrühájába bújtatva olyan jogszabályszoveget tegyen közzé a Magyar Köztársaság hivatalos lapjában, amelyről nyilvánvaló, hogy az Alkotmány rendelkezéseivel nem egyeztethető össze. A jelen esetben a köztársasági elnök törvényerejű rendeletalkotási joga, a tanács jogalkotásra való felhatalmazása stb. minden kétséget kizáróan ellentétben áll az Alkotmány rendelkezéseivel, melyről az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumnak, illetve a Miniszterelnöki Hivatalnak is hivatalos tudomása volt. Így a Jat.-nak a Magyar Közlönyben közzétett, egységes szerkezetbe foglalt szövege cinikus kompilációnak tekintendő.

Mindezekre figyelemmel nem értek ezért egyet azzal, hogy a többségi határozat az alkotmányossági vizsgálat kiindulópontjaként a 2007-ben közzétett szöveget, mint a Jat. hivatalos jogszabályszovegét fogadta el, annak ellenére, hogy maga is megállapította: e szöveg „nem mindenben tekinthető a Jat. hatályos – és így az alkotmánybírósági vizsgálat tárgyát képező – jogszabályszovegének”. Az Alkotmánybíróságnak magának kellett volna megállapítania a Jat. hatályos szövegét, s kizárólag azt kellett volna az alkotmányossági vizsgálat tárgyává tennie.

2. A többségi határozat helyesen mutat rá arra, hogy a Jat. megalkotásakor tulajdonképpen egy alkotmánymódosítással ért fel. Olyan tartalmat kapott ugyanis, amely lényegét tekintve az írott alkotmánnyal rendelkező jogállamokban alaptörvényi szinten szerepel, hiszen alapvetően nem a törvény, hanem az alkotmány funkciója, hogy a jogrendszer működését szabályozza.

Az Alkotmánybíróság 124/2008. (X. 14.) AB határozatában megállapította: „A jogalkotó szervek, mint anyagi jogforrások (*fontes essendi*) és a jogszabályok, mint alaki jogforrások (*fontes cognoscendi*) meghatározása mellett, amint arra a 37/2006. (IX. 20.) AB határozat is rámutatott »[a]z Alkotmány rögzíti a jogforrási hierarchia elvét is: a 35. § (2) bekezdés szerint a Kormány rendelete nem lehet ellentétes a törvénnyel; a 37. § (3) bekezdés értelmében a miniszteri (miniszterelnöki) rendelet nem lehet ellentétes törvénnyel és kormányrendelettel; a 44/A. § (2) bekezdés alapján pedig az önkormányzati rendelet nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabállyal. A jogalkotás alkotmányos jelentőségét mutatja továbbá az Alkotmány 32/A. § (1) és (2) bekezdése, amely a jogszabályok alkotmánybírósági felülvizsgálatáról és az alkotmányellenes jogszabályok megsemmisítéséről szól.« (ABH 2006, 480, 485.) Az Alkotmánybíróság azonban ezen túlmutató következtetést is levont a jogszabályok rendszerével kapcsolatban: »Az Alkotmány tehát a jogszabályalkotás tekintetében egy zárt rendszert képez: megjelöli a kibocsátót, megjelöli a jogszabály nevét, rendelkezik egymáshoz való hierarchikus viszonyokról s az Alkotmány, a 32/A. §-a révén, gondoskodik a jogforrási hierarchia Alkotmánnyal való összhangjának garanciájáról is.« (ABH 2006, 485.)” (ABH 2008, 988, 999–1000.)

Az ismertetett alkotmányi rendelkezésekből és ezek alkotmánybírói értelmezéséből egyértelműen következik, hogy jogalkotó hatáskörrel csak az Alkotmány ruházhat fel egy szervet. A Jat., mint az Alkotmánynál alacsonyabb szintű norma a jogalkotó hatáskörrel rendelkező szervekről, az általuk kibocsátandó jogszabályok nevééről, valamint a jogszabályok egymáshoz való hierarchikus viszonyáról az Alkotmánytól eltérően nem rendelkezhet. Helyesen mutat rá a többségi határozat arra, hogy az Alkotmányban felsoroltakon kívüli jogforrás nem létezhet, ezekhez a Jat. sem hozzá nem adhat, sem el nem vehet abból, mert mindkét esetben az Alkotmányba ütközik. Véleményem szerint az Alkotmány 7. § (2) bekezdése szerinti jogalkotás rendjéről szóló törvény nem is hivatott arra, hogy szabályozza a jogforrások körét. Ehhez képest a Jat. magvát éppen a jogforrások körének szabályozása képezi, s ahhoz kapcsolódnak a jogalkotás rendjével kapcsolatos, de ezt egészében mégsem lefedő [lásd pl. 33/2008. (III. 20.) AB határozatot, ABH 2008, 361.] előírásai. A Jat. a mai alakjában nem az a törvény, aminek az Alkotmány 7. § (2) bekezdése szerinti jogalkotás rendjéről szóló törvénynek lennie kellene.

Megjegyzem továbbá, hogy a Jat. III. fejezete az állami irányítás egyéb jogi eszközeit szabályozva azt a látszatot kelti, mintha az állami irányítás összes jogi eszközét a Jat. határozná meg, illetve ilyen csak a kétharmados többséggel elfogadott Jat. tartalmazhatna. Ez azonban az Alkotmány 7. § (2) bekezdése alapján egyáltalán nem szükségszerű. Erre utal egyebek mellett az is, hogy a törvényalkotó immáron egyéb törvényekkel is lehetőséget ad olyan jogi eszközök kibocsátására, amelyek az állami irányítás Jat.-ban felsorolt jogi eszközeihez – joghatásuk, kibocsátásuk, közzétételük stb. tekintetében – hasonlóak. [Lásd pl. a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 5/F. §-a szerint az Országos Rádió és Televízió Testület állásfoglalás kibocsátására; a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 36. § (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal elnökének a Versenytanács elnökével közösen közlemény kiadására; a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény 379. § (2) bekezdés k) pontja szerint a Közbeszerzések Tanácsa útmutató készítésére vonatkozó jogkörét.]

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Jat. lényegét tekintve olyan kérdéseket szabályoz, amelyeknek a Jat. szerinti szabályozása Alkotmányba ütközik. E rendelkezések nélkül a Jat.-nak az előbbiekkal szorosan összefonódó elemei alkalmazhatatlanná válnak. Egy alkalmazhatatlan jogszabálynak a jogrendszerben maradása a jogbiztonságra súlyos sérelemmel járna, ezért indokolt azt teljes egészében megsemmisíteni. [54/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 266, 268.; 28/1994. (V. 20.) AB határozat, ABH 1994, 134, 137.; 34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 181.; 67/1997. (XII. 29.) AB határozat, ABH 1997, 411, 416.; 33/2002. (VII. 4.) AB határozat, ABH 2002, 173, 182.; 17/2006. (I. 17.) AB határozat, ABH 2006, 281.; 42/2008. (IV. 17.) AB határozat, ABH 2008, 417, 434.; 155/2008. (XII. 17.) AB határozat, ABH 2008, 1240, 1269.]

3. A többségi határozat 2010. december 31-i hatállyal semmisíti meg a Jat.-ot. Figyelemmel a Jat. jelenlegi tartalmára – álláspontom szerint – az sem eredményezte volna a jogbiztonság követelményének sérelmét, ha az Alkotmánybíróság a törvényt azonnali hatállyal (*ex nunc*) semmisítette volna meg.

Budapest, 2009. december 14.

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Az Alkotmánybíróság 122/2009. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján meghozta az alábbi

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény 14. § (2) bekezdésének „normatív utasítás kiadásával” szövegrésze alkotmányellenes, ezért e rendelkezést a határozat kihirdetése napjával megsemmisíti.
2. A megsemmisítés következtében a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény 14. § (2) bekezdése az alábbi szöveggel marad hatályban:
„A miniszterelnök az (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a miniszterek, valamint a Kormány irányítása alatt álló szervek vezetői számára feladatokat határozhat meg.”

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi

Indokolás

- I. Az indítványozó a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 14. § (2) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését kezdeményezte. A vizsgálni kért rendelkezés értelmében a miniszterelnök a miniszterek, valamint a Kormány irányítása alatt álló szervek vezetői számára normatív utasítás kiadásával feladatokat határozhat meg.
Az indítványozó szerint a miniszterelnök által a miniszterek részére kiadható normatív utasítás ellentétes az Alkotmány 37. § (2) bekezdésével, mivel e szabály értelmében a miniszteri feladatok teljesítése – ágazati irányítás, alárendelt szervek irányítása – jogszabályok és a Kormány határozatai alapján történik. A miniszterelnöki normatív utasítás az Alkotmány által meghatározott normatív kereteken kívül esik.
Az indítványozó szerint alkotmánysértő a Kormány irányítása alatt álló szervek részére történő utasítás-adási jog is. Érvei szerint e tekintetben az egyszerű többséggel elfogadható Tv. ellentmond a minősített többséget igénylő, a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 49. § (1) bekezdésének. A Jat. e szabálya szerint utasítást a miniszter és az országos hatáskörű szerv vezetője adhat ki a közvetlen irányítása alatt álló szervek részére, ez a törvényi rendelkezés sem tartalmazza a miniszterelnöki utasítást. Az ellentmondás azért is fennáll – véli az indítványozó – mert a Kormány és a miniszterelnök fogalma nem azonos, így a miniszterelnök a Kormány irányítása alá tartozó szerv részre nem adhat utasítást (még úgy sem, mint „speciális miniszter”). A Tv. 14. § (2) bekezdésének a Jat.-tal való ellentéte egyúttal az Alkotmány 7. § (2) bekezdését is sérti.
- II.
 1. Az Alkotmány vonatkozó szabályai szerint:
„7. § (2) A jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
(...)
33. § (1) A Kormány
a) miniszterelnökből és
b) miniszterekből áll.
(...)
35. § (1) A Kormány
c) irányítja a minisztériumok és a közvetlenül alárendelt egyéb szervek munkáját, összehangolja tevékenységüket;
(...)
37. § (1) A miniszterelnök vezeti a Kormány üléseit, gondoskodik a Kormány rendeleteinek és határozatainak végrehajtásáról.
(2) A miniszterek a jogszabályok rendelkezéseinek és a Kormány határozatainak megfelelően vezetik az államigazgatásnak feladatkörükbe tartozó ágait, és irányítják az alájuk rendelt szerveket. A tárca nélküli miniszterek ellátják a Kormány által meghatározott feladataikat.”
 2. A Tv. vizsgálni kért rendelkezése értelmében:
„14. § (1) A miniszterelnök a Kormány programjának keretei között meghatározza a Kormány politikájának általános irányát.
(2) A miniszterelnök az (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a miniszterek, valamint a Kormány irányítása alatt álló szervek vezetői számára normatív utasítás kiadásával feladatokat határozhat meg.”
 3. A Jat. felhívott rendelkezése alapján:
„49. § (1) A miniszter és az országos hatáskörű szerv vezetője jogszabályban meghatározott irányítási jogkörében a közvetlen irányítása alá tartozó szervek tevékenységét szabályozó utasítást adhat ki.”

III. Az Alkotmánybíróság a rendelkező részbe foglalt döntését a következőkkel indokolja.

1. Az indítványozó a Tv. 14. § (2) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte. A vizsgálni kért szabály értelmében: „A miniszterelnök az (1) bekezdésben meghatározott feladatkörében eljárva a miniszterek, valamint a Kormány irányítása alatt álló szervek vezetői számára normatív utasítás kiadásával feladatokat határozhat meg.” E rendelkezés tehát visszautal a Tv. 14. § (1) bekezdésére, amelynek értelmében: „A miniszterelnök a Kormány programjának keretei között meghatározza a Kormány politikájának általános irányát.” A Tv. 14. § (2) bekezdésében található normatív utasítási jog, az (1) bekezdésben meghatározott miniszterelnöki hatáskörön nyugszik. Az Alkotmánybíróság ezért – a szoros összefüggés okán – bevonta az alkotmányossági vizsgálatba a Tv. 14. § (1) bekezdését, s elsőként azt vizsgálta meg, hogy összhangban van-e a miniszterelnök Alkotmányban rögzített közjogi pozíciójával a kormánypolitika általános irányának meghatározására vonatkozó törvényi rendelkezés.

Az Alkotmány 33. § (3) bekezdése alapján a miniszterelnököt – a köztársasági elnök javaslatára – az Országgyűlés tagjai többségi szavazatával választja meg úgy, hogy egyszerre határoz a miniszterelnök személyéről és – az általa előterjesztett – kormányprogram elfogadásáról.

A miniszterelnök személye tehát szorosan kötődik a Kormány programjához, s ezáltal annak végrehajtása tekintetében meghatározó mértékű politikai felelősséggel tartozik. A köztársasági elnök csak a kormányprogram elfogadása után nevezi ki a megválasztott miniszterelnök által jelölt kormánytagokat. Az Alkotmány 33. § (4) bekezdése értelmében a miniszterelnök alkotmányi felhatalmazása – a miniszterek kinevezésének, felmentésének kezdeményezése – folyamatos jogosítvány: a megalakuló és a működő kormány tekintetében egyaránt érvényesül. A Kormány megalakulása, működése, megbízásának megszűnése a miniszterelnök személyéhez kötött: a miniszterelnök lemondásával, halálával, választójoga elvesztésével, vele szemben az összeférhetlenség megállapításával, illetve a bizalom megvonásával, a Kormány megbízása is megszűnik [Alkotmány 33/A. § b)–f) pontok].

A miniszterelnök vezeti a Kormány üléseit, aláírja a Kormány rendeleteit, határozatait, valamint gondoskodik azok végrehajtásáról [Alkotmány 37. § (1) bekezdés].

Az Alkotmány hivatkozott rendelkezései alapján megállapítható, hogy az Alkotmány által meghatározott parlamentáris kormányforma lényegi vonása, a Kormánynak az Országgyűlés előtti felelőssége, végső soron a miniszterelnök személyén keresztül érvényesül. Az Alkotmány a Kormány működésének középpontjába a miniszterelnököt állítja. Ez a meghatározó szerep a miniszterelnök számára olyan közjogi státuszt biztosít, amely alkotmányosan megalapozza azt a törvényi felhatalmazást, hogy – a Kormány programjának keretei között – meghatározhassa a Kormány politikájának általános irányát. [A Kormány-döntések végrehajtásáról való „gondoskodás” lényegében a kormányprogram teljesítése iránti miniszterelnöki felelősséget is jelenti, amelynek keretei között érvényesülhet a Tv. 14. § (1) bekezdésén alapuló hatáskör.]

2. A Tv. 14. § (2) bekezdése a Tv. 14. § (1) bekezdésében meghatározott feladatkör teljesítéséhez speciális jogi eszközt, a normatív utasítás kiadását biztosítja, amelyben a miniszterelnök a miniszterek, valamint a Kormány irányítása alatt álló szervek vezetői számára feladatokat határozhat meg. A továbbiakban az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy a Tv. 14. § (1) bekezdésében rögzített hatáskör gyakorlására a Tv. 14. § (2) bekezdésében biztosított feladat-meghatározó normatív utasítás-adási jogkör alkotmányosan indokolható-e.

A miniszterek az Alkotmány alapján kettős jogi pozíciót töltenek be: egyrészt a Kormány, mint testület tagjaként [Alkotmány 33. § (1) bekezdés] közreműködnek a kormányzati tevékenység alakításában, másrészt ágazati irányítást látnak el a közigazgatás meghatározott területei felett [Alkotmány 37. § (2) bekezdés]. A Tv. 14. § (2) bekezdésének vizsgálata az elsőként említett jogi pozícióhoz kapcsolódik.

A parlamentáris kormányforma egyik meghatározó, lényegi vonása, a kormánytagoknak a politikai szolidaritásra épülő sajátos, közjogi viszonya. A miniszterelnök alkotmányjogi pozícióját meghatározó alkotmányi rendelkezésekre tekintettel, a miniszterelnök és a miniszterek közötti viszony alapvetően a miniszterelnök iránti politikai szolidaritásra épül. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a miniszterelnök számára a Tv. 14. § (1) bekezdésében biztosított feladatkör, nevezetesen a kormánypolitika általános irányának meghatározása és ennek keretében a kormánytagok és a kormány irányítása alatt álló szervek vezetői számára történő feladatmeghatározás, önmagában nem alkotmányosértő. A kormánypolitika meghatározása szükségszerűen feladatmeghatározást is jelent.

Ugyanakkor a Tv. 14. § (2) bekezdésének az a kitétele, miszerint a feladatmeghatározás normatív utasítás formájában történhet, már nem egyeztethető össze a miniszter kormánytagságából eredő – a kormánypolitika formálásában közreműködő – szerepével. A normatív utasítás a közigazgatási (hierarchikus) jogviszony irányítási eszköze. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (Jat.) 49. § (1) bekezdése szerint „a miniszter, országos hatáskörű szerv vezetője jogszabályban meghatározott irányítási jogkörében a közvetlen irányítása alá tartozó szervek tevékenységét

szabályozó utasítást adhat ki." A miniszterelnök és a miniszter fentebb részletezett sajátos közjogi (politikai) viszonya nem hierarchikus viszony, a miniszter nem tartozik a miniszterelnök „közvetlen irányítása” alá, következésképpen a miniszterelnök számára a Tv. 14. § (2) bekezdésében biztosított feladat-meghatározás csak politikai természetű lehet. Hasonlóképpen ilyennek kell lennie a Kormány irányítása alá tartozó szervek vezetőihez intézett miniszterelnöki feladat-meghatározásnak is. A Kormány irányítása alatt álló szervek ugyanis a Kormánnyal és nem a miniszterelnökkel vannak közigazgatási (hierarchikus) viszonyban [Alkotmány 35. § (1) bekezdés c) pont].

Következésképpen a miniszter és a Kormány irányítása alatt álló szervek számára a miniszterelnök által normatív utasítás formájában adott feladatmeghatározás sérti az Alkotmány 33. § (1) bekezdését és nincs összhangban az Alkotmány 37. § (2) bekezdésével sem. Ez utóbbi alkotmányi rendelkezés meghatározza a miniszter másik alkotmányjogi pozícióját, az ágazati irányításának kereteit és tartalmát adó jogi normákat. Eszerint a miniszter ágazati irányító tevékenységét törvények, kormányrendeletek és a Kormány határozatai alapján végzi. A miniszter ágazatirányító tevékenységének normatív alapjait, az Alkotmány által meghatározott jogi kereteit a törvényalkotó nem tágíthatja.

Az Alkotmánybíróság végezetül megjegyzi: Az Alkotmány 7. § (2) bekezdése szerint a jogalkotás rendjét érintően az Alkotmány minősített többségű törvényi szabályozást ír elő. Az állami irányítás jogi eszközeinek – ezen belül az utasítás jogi feltételeinek – meghatározása a jogalkotás rendjével összefüggésben álló tárgykör, következésképp a miniszterelnökrészére a Tv. 14. § (2) bekezdésében meghatározott új típusú normatív utasítás létrehozása minősített többséget igényelt volna. A vizsgált szabályozás ezért az Alkotmány 7. § (2) bekezdést is sérti.

A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. 14. § (2) bekezdésében szereplő „normatív utasítás kiadásával” szövegrész alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (1) bekezdése szerint – főszabályként – a megsemmisített rendelkezés a határozat közzétételének napjával veszti hatályát.

A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2009. december 15.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 546/B/2008.

Az Alkotmánybíróság 123/2009. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a falfirkák elleni védelemről szóló 35/2005. (XI. 24.) rendelete alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. 1. A Vas Megyei Közigazgatási Hivatal vezetője a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 99. § (2) bekezdés a) pontja alapján indítványban kezdeményezte Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a falfirkák elleni védelemről szóló 35/2005. (XI. 24.) rendelete (a továbbiakban: Ör.) egészének alkotmányellenessége megállapítását és megsemmisítését, miután törvényességi észrevételét a képviselő-testület nem fogadta el. Az indítványozó kifejtette, hogy az önkormányzati rendeletalkotás alkotmányos kereteit lépte túl Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata „a nem rendeltetésszerű felületképzés (falfirka, graffiti) elhelyezése” szabálysértéssé nyilvánításával és szankcionálásával. A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs.tv.) 157. § (1) bekezdés b) pontja szerint a tízezer forintot meg nem haladó kárt okozó szándékos rongálás elkövetője százezer forintig terjedő pénzbírsággal volt büntethető. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 324. §-a pedig bűncselekménynek minősíti és büntetni rendeli a rongálás további eseteit. Az indítványozó szerint az Ör. 2. §-a „már szabálysértésként és bűncselekményként is büntetni rendelt magatartást nyilvánít szabálysértéssé és alkalmaz (...) eltérő mértékű büntetési tételt”. A magasabb szintű jogszabályokkal való ellentétet nem küszöböli ki – az indítványozó szerint – az Ör. 2. §-ának az „amennyiben cselekményével súlyosabb cselekményt nem valósít meg” kitétele sem, mivel az önkormányzati rendeletben, a kormányrendeletben és a törvényben megállapított szabálysértések között „nincs hierarchikus kapcsolat”. Az indítványozó szerint továbbá az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság sérelmét eredményezi az Ör. 1. § (2) bekezdés f) pontjában az ún. rendeltetésszerű felületképzésnek a gyakorlatban értelmezhetetlen tartalommal való meghatározása.
 2. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során észlelte, hogy a Szabs.tv. hivatkozott rendelkezését a jogalkotó időközben módosította. Mivel a módosítás – a szándékos rongálással okozott kár összegének húszezer forintra való felemelése – az indítványban felvetett problémát nem érintette, az Alkotmánybíróság az indítványban kezdeményezett vizsgálatot a hatályos rendelkezésekre figyelemmel lefolytatta.
- II. 1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”
„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”
 2. Az Ör. rendelkezései:
„Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése a Magyar Köztársaság Alkotmánya 44/A. § (2) bekezdésében, illetőleg a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az alábbi rendeletet alkotja:
1. § (1) E rendelet célja, hogy Szombathely Megyei Jogú Város közigazgatási területén védje a közösségi és magántulajdonban lévő építményeket, műtárgyakat, közterületi berendezési tárgyakat és művészeti alkotásokat, biztosítsa az épített környezet emberhez méltó és esztétikus kialakításához, valamint az építészeti örökség védelméhez való jogot és megszüntesse a városképet rontó, nem rendeltetésszerű felületképzések (falfirkák, graffitik) elhelyezését.

(2) E rendelet alkalmazásában:

- a) Építmény: a rendeltetésére, szerkezeti megoldására, anyagára, készültségi fokára és kiterjedésére tekintet nélkül minden olyan helyhez kötött műszaki alkotás, amely a talaj, a víz vagy az azok feletti légtér természetes állapotának tartós megváltoztatásával, beépítésével jön létre.
- b) Épület: olyan építmény, amely szerkezeteivel részben vagy egészben teret, helyiséget vagy ezek együttesét zárja körül, meghatározott rendeltetés – jellemzően tartózkodás – céljából.
- c) Műtárgy: mindazon építmény, ami nem minősül épületnek és épület funkciót jellemzően nem tartalmaz. (pl. út- és járdafelület, támfal, felüljáró, aluljáró, híd, torony, lépcső, távközlés műszaki létesítményei).
- d) Közterületi berendezési tárgy: mindazon tárgyak, melyek a közterületen a közszolgáltatás (pl. közvilágítási, közlekedésirányítási, hírközlési, postai, kertépítészeti műtárgy, utcabútor, önálló reklámhordozó, emlékmű, díszkút, művészeti-, kegyeleti alkotások: szobrok, domborművek, emléktáblák) kiszolgálására, illetve a közterület rendeltetészerű használatára szolgálnak. Ezek különösen: utcabútorok (padok, hulladékgyűjtők), közvilágítási kandeláberek, telefonfülkék, elektromos kapcsolószekrények, közlekedési jelzőtáblák, korlátok, játszótéri felszerelések és berendezések.
- e) Nem rendeltetészerű felületképzés (falfirka, graffiti): festékkel, filctollal, festékszóróval, alvázvédővel vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületképzés, ábrázolás, mely nem az építmény, műtárgy, berendezési tárgy rendeltetészerű használatához szükséges.
- f) Rendeltetészerűnek minősül a felületképzés, ha azt az engedélyező hatóság hozzájárulásával az engedélyben foglaltaknak megfelelően végzik el.

2. § Aki Szombathely Megyei Jogú Város közigazgatási területén e rendelet hatálybalépését követően közterületről látható vagy azon lévő

- építményen,
- épületen (beleértve a kerítéseket is),
- műtárgyon,
- közterületi berendezési tárgyon,
- helyi tömegközlekedési járműveken, valamint
- művészeti alkotáson

nem rendeltetészerű felületképzést hajt végre – amennyiben cselekményével súlyosabb cselekményt nem valósít meg – szabálysértést követ el és 30 000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.

3. § Az e rendeletben meghatározott szabálysértés miatt indult eljárásban a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény rendelkezései az irányadóak.

4. § A 2. §-ban meghatározott nem rendeltetészerű felületképzés miatti helyreállítási, illetve kártérítési kötelezettség megállapítására az egyéb jogszabályok vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

5. § E rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba.”

III. Az indítvány megalapozott.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. Az Ötv. 16. §-ának (1) bekezdése előírja, hogy a képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá a törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására alkot önkormányzati rendeletet. A Szabs.tv. 1. § (1) bekezdése szerint önkormányzati rendelet is nyilváníthat jogellenes cselekményt szabálysértéssé. Ez a felhatalmazás azonban nem korlátlan, az önkormányzati rendeletekben meghatározott szabálysértési rendelkezések és a Szabs.tv., valamint az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet rendelkezéseivel való összhang követelményét a Szabs.tv. 169. § (2) bekezdése konkrétan is megfogalmazza, miszerint az önkormányzatok 2000. március 1-jéig voltak kötelesek felülvizsgálni az önkormányzati rendeletekben meghatározott szabálysértési rendelkezéseket, és azokat, amelyek a törvény, illetve a kormányrendelet rendelkezéseivel nem voltak összhangban, vagy csak megismételték a magasabb szintű jogszabályokban meghatározott szabálysértési tényállást, hatályon kívül kellett helyezniük.

Az Ör. szabálysértéssé nyilvánítja és harmincezer forintig terjedő pénzbírsággal rendeli sújtani azokat, akik közterületről látható, vagy közterületen lévő építményen, épületen, műtárgyon, közterületi berendezési tárgyon, helyi tömegközlekedési járműveken és művészeti alkotásokon ún. nem rendeltetészerű felületképzést hajtanak végre. Az Ör. szerint a nem rendeltetészerű felületképzés (falfirka, graffiti) a festékkel, filctollal, festékszóróval, alvázvédővel vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületképzés és ábrázolás, mely nem az építmény, műtárgy, berendezési tárgy rendeltetészerű használatához szükséges. A Szabs.tv.

157. § (1) bekezdés b) pontja értelmében aki húszezer forintot meg nem haladó kárt okozva szándékos rongálást követ el százezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. A Szabs.tv. 157. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy aki műemléket, muzeális tárgyat, az államhatárt, a megye-, város-, községhatár vagy a birtokhatár megjelölésére szolgáló hivatalos jelet, tömegközlekedési vagy távközlési eszközt, közúti jelzést, továbbá parkot vagy az ahhoz tartozó felszerelést gondatlanul megrongálja, százezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Az Alkotmánybíróság megállapította: az Ör.-ben szabálysértéssé nyilvánított elkövetési magatartás – falfirkával és graffitivel való rongálás – megvalósítja a Szabs.tv.-ben meghatározott rongálást is. Az Ör. ekként nem csak, hogy nincs összhangban a Szabs.tv.-nyel, de az azonos cselekmény és az eltérő büntetési tétel miatt ellentétes is a Szabs.tv. vonatkozó rendelkezéseivel. A Szabs.tv.-nyel való ellentétet nem oldja fel az Ör.-nek az „amennyiben cselekményével súlyosabb cselekményt nem valósít meg” kitétele sem, mivel az kizárólag a Btk. tekintetében értelmezhető. A törvénysértő önkormányzati rendelet az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sérti [101/2008. (VII. 11.) AB határozat, ABH 2008, 1427.]. Mivel az Ör. kizárólag a falfirkák szabálysértéssé nyilvánításáról és szankcionálásáról szól, ezért az Alkotmánybíróság – az indítvány alapján – az Ör. egészét megsemmisítette. A megsemmisítésre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványban megjelölt további alkotmányellenességet, eddigi következetes gyakorlata alapján [31/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 133, 136.] nem vizsgálta.

A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2009. december 14.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 541/H/2006.

Az Alkotmánybíróság 124/2009. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Nagykőrös Város Önkormányzatának Képviselő-testülete által az építményadó bevezetéséről alkotott 23/2006. (XI. 17.) ÖT rendelet 6. § (1)–(2) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2010. január 1-jei hatállyal megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. Két indítványt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, amelyben az indítványozók a Nagykőrös Város Önkormányzatának Képviselő-testülete által az építményadó bevezetéséről alkotott 23/2006. (XI. 17.) ÖT rendelet (a továbbiakban: Ör.) 6. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérik.

Az egyik indítványozó a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 98. § (2) bekezdése alapján a Közép-magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal vezetője, aki azt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, hogy a vitatott rendelkezéssel kapcsolatos törvényességi észrevételét a képviselő-testület nem fogadta el. A másik indítványozó magánszemély.

Tekintettel arra, hogy az indítványozók ugyanazon jogszabály rendelkezéseivel kapcsolatos alkotmányossági problémát vetnek fel azonos alkotmányossági indokok alapján, az Alkotmánybíróság az ügyeket – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (ABK 2009. január, 3.) 28. § (1) bekezdése alapján – egyesítette és az indítványokat egy eljárásban bírálta el.

Az Ör. vitatott szabálya eltérő adómértéket állapít meg a 30 m²-nél kisebb, illetőleg a 30 m²-nél nagyobb nem lakás céljára szolgáló építményekre. Az indítványozók álláspontja szerint ez a szabályozás ellentétes a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Hatv.) 7. § e) pontjának azon rendelkezésével, mely szerint a vállalkozók üzleti célt szolgáló épülete, épületrésze utáni építményadó megállapítása során kizárólag az adótárgy fajtája, illetőleg településen belüli földrajzi elhelyezkedése alapján állapítható meg differenciált adómérték. A Hatv.-vel ellentéte miatt a vitatott szabály sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését.

II. Az Alkotmánybíróság eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

1. Az Alkotmánynak az indítványozók által hivatkozott rendelkezése:

44/A. §

„(2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. A Hatv.-nek az indítványokban felhívott 7. § e) pontja az alábbi szabályokat tartalmazza:

„e) a vállalkozó (52. § 26. pont) üzleti célt szolgáló épülete, épületrésze utáni építményadó, telke utáni telekadó, továbbá a vállalkozók kommunális adója és a helyi iparüzési adó megállapítása során – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – a 6. § d) pontja nem alkalmazható. A vállalkozók kommunális adója és a helyi iparüzési adó esetén adónemenként egy adómérték alkalmazható. A vállalkozó üzleti célt szolgáló épülete, épületrésze utáni építményadó, telke utáni telekadó alapjának alapterület szerinti megállapítása esetén kizárólag az adótárgy fajtája, illetőleg a településen belüli földrajzi elhelyezkedése alapján állapítható meg differenciált adómérték,”

3. Az Ör. 6. §-ának vitatott rendelkezései:

„(1) 30 m² alapterületig 200 Ft/m²/év

(2) 30 m² feletti építménynél 600 Ft/m²/év 2007. január 1-jétől,

700 Ft/m²/év 2008. január 1-jétől,

800 Ft/m²/év 2009. január 1-jétől,

900 Ft/m²/év 2010. január 1-jétől.”

III. Az indítványok megalapozottak.

A helyi önkormányzatok adómegállapítási joga az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés d) pontján alapul. Az Alkotmány e rendelkezése a helyi önkormányzati alapjogok között a képviselő-testület alkotmányi védelemben részesített hatásköröként határozza meg azt, hogy a képviselő-testület a törvény keretei között meghatározza a helyi adók fajtáit és mértékét.

A helyi önkormányzat adómegállapítási jogának kereteit a Hatv. szabályozza.

A képviselő-testületet megillető adómegállapítási jog és e tárgyban rendeletalkotási jogkörének terjedelmét a Hatv. 6. §-a állapítja meg. A Hatv. e szabályai alapján a helyi önkormányzat széles körű döntési szabadsággal rendelkezik a helyi adók szabályozása során. A Hatv. keretei között szabadon dönt arról, hogy vezet-e be adót, ha igen, akkor a helyi adók melyikét vezet be, meghatározhatja a helyi adó bevezetésének időpontját és időtartamát, a helyi adózás részletes szabályait. A 6. § c) pontja arra hatalmazza fel az önkormányzatot, hogy a helyi sajátosságok, az önkormányzat gazdálkodási követelményeinek, az adóalanyok teherbíró képességének figyelembevételével állapítsa meg az adómaximumon belül az adó mértékét. A Hatv. 6. § d) pontja felhatalmazza az önkormányzatot arra, hogy a törvény második részében meghatározott mentességeket, kedvezményeket további mentességekkel, illetőleg kedvezményekkel bővítse. A törvény e szabályai lehetőséget adnak a helyi önkormányzatoknak helyi adópolitika kialakítására. A helyi adópolitika kialakítása jogalkotói mérlegelés kérdése, s e mérlegelés során a helyi önkormányzat érvényre juttathat gazdaságpolitikai, szociálpolitikai és egyéb célkitűzéseket, azonban ezt a mérlegelési jogkörét csak a Hatv. keretei között gyakorolhatja. A Hatv. 7. §-a a képviselő-testületet a helyi adópolitika alakításában megillető e széles döntési szabadságot korlátozó szabályokat állapít meg. E 7. § e) pontjában meghatározott rendelkezések

korlátozzák a képviselő-testület adómegállapítási jogkörét a vállalkozók üzleti célokat szolgáló épületei, épületrészei utáni építményadó tekintetében. A Hatv. e szabálya kimondja, hogy ebben az esetben a 6. § d) pontja nem alkalmazható, azaz a képviselő-testület a Hatv.-ben szabályozottakon túl nem állapíthat mentességeket, kedvezményeket, és az adó mértékének megállapítása során kizárólag az adótárgy fajtája, illetőleg településen belüli elhelyezkedése alapján differenciálhat. Ez azt jelenti, hogy az önkormányzat rendeletében nem állapíthat meg a vállalkozók egyes csoportjai számára adóelőnyt jelentő rendelkezéseket az adó mértékének megállapítása során, az adómérték differenciálása során csak a törvényben meghatározott, az épület értékét befolyásoló tényezőket veheti figyelembe.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 6. § (1)–(2) bekezdésének megalkotásakor a képviselő-testület túllépte adómegállapítási jogkörének a Hatv.-ben meghatározott kereteit.

Az Ör.-ben szabályozott építményadó fizetési kötelezettség a nem lakás céljára szolgáló építményekre terjed ki. A nem lakás céljára szolgáló építmények köre magába foglalja a vállalkozók üzleti célokat szolgáló épületeit. Így, amikor az Ör. vitatott szabálya az épületek alapterületétől függően állapít meg különböző adómértékeket, ez a különbségtétel kiterjed a vállalkozók üzleti célt szolgáló épületei után fizetendő adóra is. Az adómértékeknek ez a szabályozása kedvezményt, adóelőnyt nyújt a vállalkozók egy csoportja, a tevékenységüket 30 m²-nél kisebb épületben, épületrészben végző vállalkozók számára. Ezért az ellentétes a Hatv. 7. § e) pontjába foglalt, az önkormányzat adómegállapítási jogát korlátozó rendelkezéssel, mely szerint a képviselő-testület a vállalkozó üzleti célt szolgáló épülete, épületrésze utáni építményadó mértékének megállapítása során kizárólag az adótárgyak fajtája, illetőleg a településen belüli elhelyezkedése alapján tehet különbséget.

Az önkormányzati rendeletnek a törvénnyel ellentétes szabályozása az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését is sérti, amely kimondja, hogy az önkormányzat rendelete nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabállyal.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 6. § (1)–(2) bekezdése alkotmányellenes, ezért 2010. január 1-jei hatállyal megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 42. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés általános szabályként a határozat közzétételének napján veszti hatályát. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése azonban lehetőséget ad arra, hogy az Alkotmánybíróság ettől eltérő időpontban határozza meg az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezésének időpontját, ha azt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke megkívánja. Az Alkotmánybíróság – a jogbiztonság védelmére, valamint arra tekintettel, hogy a megsemmisített szabályok helyett a képviselő-testületnek új szabályokat kell alkotnia – a megsemmisítés időpontját 2010. január 1-jében, a következő adóév kezdetében határozta meg.

Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 41. §-a alapján rendelte el.

Budapest, 2009. december 14.

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1391/H/2007.

Az Alkotmánybíróság 125/2009. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendeleti szabályozás törvényellenességének vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Baja Város Önkormányzata Képviselő-testületének Baja Város Helyi Építési Szabályzatáról (HÉSZ) szóló 8/2008. (II. 29.) rendeletének 4. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt e határozat közzétételének napjával megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. A Dél-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal vezetője (a továbbiakban: hivatalvezető) törvényességi észrevételt tett Baja Város Önkormányzata Képviselő-testületének (a továbbiakban: Képviselő-testület) az általa elfogadott, a Baja Város Helyi Építési Szabályzatáról (HÉSZ) szóló 8/2008. (II. 29.) rendelete (a továbbiakban: HÉSZ) 4. § (1) bekezdésére. Ez a rendelkezés a belterületi határ módosítása kapcsán a következő eljárást rögzíti: „az ingatlan-nyilvántartási térképeken rögzített mindenkor belterületi határ módosításához a város képviselő-testületének határozati hozzájárulása szükséges, s ebben a határozatban rögzítendő a belterületbevonás feltételei.” A hivatalvezető ellenőrzése során megállapította, hogy ez a rendelkezés törvénytől több okból. Ellentétes az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvénynek (a továbbiakban: Étv.) a településrendezésre vonatkozó szabályaival, a településszerkezeti terv kötelező tartalmi elemeiről rendelkező 11. § (2) bekezdésével, a 2. § 11. pontjával, a 12. § (5) bekezdésével, a 9. §-ában meghatározott eljárással, mivel a belterületi határ módosítását kivonja a rendeletalkotás köréből és képviselő-testületi határozattal teszi lehetővé. A hivatalvezető a HÉSZ más részeire is tett törvényességi észrevételt, amelyeket a Képviselő-testület elfogadott, a HÉSZ 4. § (1) bekezdésére tett törvényességi észrevételt viszont nem fogadta el. Arra hivatkozott, hogy ez a rendelkezés 1994. óta van hatályban, azt korábban a Bács-Kiskun Megyei Közigazgatási Hivatal nem kifogásolta, továbbá van olyan szakmai vélemény, amely e megoldást helyesnek ítéli. Mivel a Képviselő-testület a törvényességi észrevételt nem fogadta el, a hivatalvezető az Alkotmánybírósághoz fordult, kezdeményezve a támadott rendelkezés megsemmisítését.
- II.
 1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”
 2. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) érintett rendelkezése:
„8. § (1) A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás, a köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, helyi tömegközlekedés, a köztisztaság és településtisztaság biztosítása; gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól; közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában; az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása; közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása; a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása; az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.”
„16. § (1) A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.”

3. Az Étv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„7. § (1) A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme, továbbá az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának megteremtése, az érdekütközések feloldásának biztosítása, valamint az erőforrások kíméletes hasznosításának elősegítése.

(...)

(3) A településrendezés eszközei:

a) a településfejlesztési koncepció, amelyet a települési önkormányzat képviselő-testülete határozattal állapít meg (2. § 27. pont);

b) a településszerkezeti terv, amelyet az önkormányzati településfejlesztési döntés figyelembevételével a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki, és határozattal állapít meg (2. § 28. pont);

c) a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv, amelyet a településszerkezeti terv alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki, és rendelettel állapít meg (2. § 11. és 20. pont).”

„9. § (1) A helyi építési szabályzatot és a településrendezési terveket az országos településrendezési szakmai előírások figyelembevételével, továbbá a külön jogszabályban meghatározott fogalmak és jelkulcsok alkalmazásával kell elkészíteni.

(2) A településrendezési eszköz kidolgozása előtt – beazonosítható módon – meg kell határozni a rendezés alá vont területet, ki kell nyilvánítani a rendezés célját és várható hatását oly módon, hogy az érintettek azzal kapcsolatban 15 munkanapon belül javaslatokat, észrevételeket tehessenek, véleményt nyilváníthassanak. Ennek során biztosítani kell:

a) a helyben szokásos módon a kidolgozás elhatározásának tudomásra hozatalát és az érintett lakosság, szervezetek, érdek-képviselői szervek véleménynyilvánítási lehetőségét,

b) az érintett települési önkormányzati szervek bevonását az előkészítésbe úgy, hogy azok írásban ismertethessék a település fejlődése és építési rendje szempontjából jelentős terveiket és intézkedéseiket, valamint ezek várható időbeli ütemezését,

c) az e törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben meghatározott államigazgatási szervek megkeresését oly módon, hogy azok véleményt nyilváníthassanak és ismertethessék

ca) a rendezési feladat ellátásához szükséges – nyilvántartásuk részét képező – mindazon adatokat, amelyek a rendezés alá vont területtel kapcsolatosak, továbbá

cb) a hatáskörükbe tartozó kérdésekben a jogszabályon alapuló követelmények érvényre juttatásának feltételeit.

(3) A készítés alatt lévő településrendezési tervet és helyi építési szabályzatot a polgármesternek (főpolgármesternek) – külön jogszabályban meghatározottak szerint – véleményeztetnie kell az 5. § (4) bekezdésében említett tervtanáccsal. Az elkészített helyi építési szabályzatot és településrendezési terveket a megállapítás, illetve a jóváhagyás előtt a polgármesternek (főpolgármesternek) véleményeztetnie kell a külön jogszabályban meghatározott közigazgatási, az érintett települési önkormányzati és az érdek-képviselői szervekkel, valamint a társadalmi szervezetekkel, amelyek 22 munkanapon belül adhatnak írásos véleményt.

(4) Az eltérő vélemények tisztázása érdekében a polgármesternek (főpolgármesternek) egyeztető tárgyalást kell tartania, amelyre a hely és az időpont megjelölésével a véleményezési eljárás valamennyi érdekeltjét a tárgyalás előtt legalább 8 nappal meg kell hívnia. Az egyeztető tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell valamennyi elfogadott és el nem fogadott véleményt azok indokolásával együtt.

(5) Azt az érdekeltet, aki a véleményezési eljárás során írásbeli – államigazgatási szerv esetében jogszabályon alapuló – véleményt nem adott, vagy adott, de az egyeztető tárgyaláson szabályos meghívás ellenére nem vett részt, a továbbiakban kifogást nem emelő véleményezőnek kell tekinteni. A (6) bekezdés szerinti, helyben szokásos módon történő közzététel időtartama alatt érkező észrevételeket a döntésre jogosult testülettel ismertetni kell.

(6) A véleményezési eljárás befejezése után a településrendezési eszközöket az elfogadásuk előtt – a (3)–(4) bekezdés alapján beérkezett, de el nem fogadott véleményekkel és azok indokolásával együtt – a polgármesternek (főpolgármesternek) legalább egy hónapra a helyben szokásos módon közzé kell tennie azzal, hogy az érintettek a közzététel ideje alatt azokkal kapcsolatban észrevételt tehetnek, továbbá meg kell küldenie szakmai véleményezés céljából:

a) a főváros, a fővárosi kerület, a megyei jogú város igazgatási területének egészére egyszerre készített szabályzatot és terveket a jogszabályban meghatározott állami főépítész (a továbbiakban: állami főépítész) útján a miniszternek, a fejlesztési koncepciókat a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszternek,

b) egyéb szabályzatot és terveket az állami főépítésznek.

A miniszter 90, az állami főépítész 30 napon belül, a 9/A. § szerinti esetekben 15 napon belül adhat véleményt; ha e határidőn belül nem nyilatkozik, úgy véleményét egyetértőnek kell tekinteni. A véleményt a döntésre jogosult testülettel ismertetni kell.

(7) A településrendezési eszköz a (2)–(6) bekezdésben előírt véleményeztetési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadható el. A helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek – a 9/A. §-ban meghatározott esetek kivételével – legkorábban az elfogadásuktól számított 60. napon léptethetők hatályba.

(8) A polgármester (főpolgármester) az elfogadást követően 10 munkanapon belül gondoskodik a helyi építési szabályzat, a településrendezési tervek és a beérkezett vélemények figyelembe nem vétele indokolásának – amennyiben ennek az információtechnológiai feltételei fennállnak, az önkormányzat honlapján való – közzétételéről. A polgármester (főpolgármester) az elfogadást követően 10 munkanapon belül megküldi a helyi építési szabályzatot, a településrendezési terveket és a beérkezett vélemények figyelembe nem vételének indokolását az azok véleményezésében részt vett államigazgatási szerveknek és szakmai vizsgálat céljából az állami főépítésznek. Ha a véleményezési eljárásban részt vett vélemény-nyilvánításra jogosult államigazgatási szervek azt észlelik, hogy a települési önkormányzat nem vette figyelembe jogszabályon alapuló véleményüket, úgy e kérdésben kialakított álláspontjukról 15 munkanapon belül tájékoztatják az állami főépítészt.

(9) A megállapított helyi építési szabályzatban és a jóváhagyott szabályozási tervben foglaltakat az érintett közigazgatási szerveknek a hatáskörüket érintő ügyekben eljárásaik során érvényesíteniük kell. Az (1)–(9) bekezdésben foglalt rendelkezéseket a (10) bekezdésben foglalt kivételekkel a településrendezési eszköz módosítása esetén is alkalmazni kell.

(10) Nem kell alkalmazni a (2)–(7) bekezdésben foglalt rendelkezéseket

a) a településrendezési eszköz

aa) magasabb szintű jogszabály rendelkezésével ellentétes rendelkezésének, előírásának hatályon kívül helyezése, vagy

ab) nem településrendezési szabályozási körbe tartozó előírásának hatályon kívül helyezése, illetve

b) az Étv. 57. § (4) bekezdésében meghatározott helyi védettség megszüntetése esetében.”

„9/A. § A településrendezési eszköz módosítása esetén a 9. § (3) bekezdés szerinti véleményeztetés elhagyható, ha

a) a módosítás

aa) nem érinti a település fő infrastruktúra hálózatát, alapvető zöldfelületi rendszerét, morfológiáját, védett természeti értékeit, a kulturális örökség védelmét és nem növeli felhasználási intenzitását,

ab) területfelhasználási változást nem jelent, és

ac) már a 9. § (2) bekezdés szerinti véleményeztetéshez részletesen kidolgozásra került és véleményeztetése megtörtént, vagy

b) a módosítás elírás javítása érdekében történik.

(4) A településszerkezeti terv esetében az előzetes véleményt kérő dokumentációnak a 9. § (2) bekezdésében előírtakon túlmenően tartalmaznia kell a szerkezeti terv módosítása esetén az azt szükségessé tévő településfejlesztési döntést, valamint tájékoztatásul az elfogadott településfejlesztési koncepciót is.”

„11. § (1) A településszerkezeti terv a település közigazgatási területére készül és rajzi, valamint szöveges munkarészből áll. A településszerkezeti terv – rajzi és szöveges – munkarészei a megállapításukról szóló határozat mellékletei. A tízévenkénti szükséges felülvizsgálat során az időközben történt módosításokat a felülvizsgált egységes terven át kell vezetni.

(2) A településszerkezeti tervet a település nagyságának megfelelő méretarányú térképen kell ábrázolni. A településszerkezeti tervben meg kell határozni a bel- és külterületeket, a beépítésre szánt, illetve a beépítésre nem szánt területeket, azok tagozódását, a település szerkezetét meghatározó műszaki infrastruktúra-hálózatokat (főútvonalakat, gyűjtőutakat, közüzemi közmű-gerincevetekeket, hírközlő hálózat fő elemeit), a települési szintű és a városrész szintű közparkokat, a terv léptékében ábrázolható védett, az e tervvel védelemre tervezett és védőterületeket. A településszerkezeti tervben meg kell határozni a rehabilitációra kijelölt, valamint a funkciójában megváltoztatásra szánt (fejlesztési) területeket.

12. § (1) A szabályozási terv a település közigazgatási területére vagy külön-külön annak egyes – legalább telektömb nagyságú – területrészeire készülhet.

(2) Szabályozási tervet kell készíteni minden esetben:

- a) az újonnan beépítésre vagy jelentős átépítésre kerülő (pl. rehabilitációs) területekre, illetőleg
- b) a természeti adottság, a településszerkezet, az építés, az építészeti örökség vagy a rendeltetés szempontjából különös figyelmet igénylő védett területek (pl. kiemelt üdülőterület, gyógyhely, műemléki jelentőségű terület) egészére, valamint
- c) minden más olyan esetben, amikor azt az építés helyi rendjének biztosítása egyébként szükségessé teszi.

(3) A szabályozási tervnek a jóváhagyott településszerkezeti tervvel összhangban kell lennie, eltérés szükségessége esetén a településszerkezeti tervet előzetesen módosítani kell.

(4) A szabályozási tervet a szükséges vízszintes, magassági és egyéb adatokat tartalmazó olyan méretarányú térképen kell ábrázolni, hogy annak megállapításai az egyes telkekre, építési területekre és közterületekre egyértelműen értelmezhetőek legyenek.

(5) A szabályozási tervnek tartalmaznia kell:

- a) a bel- és külterületek lehatárolását (belterületi határvonal),
- b) a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek, illetőleg az azokon belüli egyes területrészek (építési övezetek, övezetek) lehatárolását,
- c) az egyes területrészekben belül a közterületek és az egyéb területek elkülönítését,
- d) a közterületeken belül a különböző célokat szolgáló területeket (közút, köztér, közpark stb.),

13. § (1) Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban kell megállapítania.

(2) A helyi építési szabályzatnak tartalmaznia kell legalább:

- a) a bel- és külterület(ek) lehatárolását (belterületi határvonal),
- b) a beépítésre szánt területek, illetőleg az azokon belüli egyes területrészek (építési övezetek) lehatárolását, azok felhasználásának, beépítésének feltételeit és szabályait,”

4. A HÉSZ támadott rendelkezése:

„Belterületi határvonal módosítása

4. § (1) Az ingatlan-nyilvántartási térképeken rögzített, mindenkor belterületi határ módosításához a város képviselőtestületének határozati hozzájárulása szükséges, s ebben a határozatban rögzítendő a belterületbe vonás feltételei is.

(2) A belterületbe vonni azokat a telektömböket vagy telekcsoportokat lehet, melyek a város belterületéhez közvetlenül kapcsolódnak.”

III.

Az indítvány megalapozott.

Az Ötv. 8. § (1) bekezdése a települési önkormányzatok általános feladatai között kiemeli a településrendezést. A településrendezés részletes szabályait az Étv. határozza meg.

A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme, az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának a megteremtése, az érdekütközések feloldásának biztosítása, valamint az erőforrások kiméletes hasznosításának elősegítése [Étv. 7. § (1) bekezdése].

A településrendezés eszköze a településfejlesztési koncepció, amelyet a települési önkormányzat képviselő-testülete határozattal állapít meg; továbbá a településszerkezeti terv, amelyet az önkormányzati településfejlesztési döntés figyelembevételével a képviselő-testület dolgoztat ki és határozattal fogad el; valamint a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv, amelyet a településszerkezeti terv alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki és rendelettel állapít meg [Étv. 7. § (3) bekezdés].

Az Étv. alapján tehát a helyi építési szabályzatot és a szabályozási tervet a képviselő-testületnek rendeletben kell megállapítania. A rendeleti – a jogszabályi – forma szükségképpen következik abból, hogy az építés helyi rendjének biztosítása érdekében az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket állapít meg a helyi építési szabályzat [Étv. 13. § (1) bekezdés].

A szabályozási tervnek és a helyi építési szabályzatnak is tartalmaznia kell a bel- és külterület lehatárolását [Étv. 12. § (5) bekezdés és a 13. § (2) bekezdése a) pont]. Mindkét tervnek törvényi kötelező tartalmi eleme tehát a bel- és külterület lehatárolása, ami a megalapozó településszerkezeti tervnek is része. Miután a belterületi határvonal meghatározása az érintett állampolgárok jogait, kötelezettségeit közvetlenül érinti, ezért a belterületi határvonalat önkormányzati rendeletben kell meghatározni, következésképpen a határvonal módosítása is kizárólag rendelettel történhet.

Az Alkotmány és az Ötv. az önkormányzati rendeletalkotás alapvető, garanciális szabályait tartalmazza, a rendeletalkotás eljárását keretjellegetően állapítja meg. Az Étv. előírásaiból azonban kitűnik, hogy az önkormányzatok településrendezésre és építésügyre vonatkozó szabályozási autonómiája kizárólag a rendeletalkotás tartalmát és az alkalmazott eljárás lefolytatását meghatározó törvényi keretek között érvényesülhet. Ilyen, az önkormányzati rendeletalkotás során irányadó eljárási rendelkezéseket állapít meg az Étv. 9. §-a, amikor a helyi építési szabályzat elfogadásához számos egyeztetési kötelezettséget ír elő, s az érintett állampolgárok, szervezetek, érdekképviselők, hatóságok számára véleménynyilvánítási, javaslattételi, észrevételezési lehetőséget biztosít. [7/2003. (III. 13.) AB határozat, ABH 2003, 753, 756–757.] A helyi építési szabályzat és a szabályozási terv az Étv. 9. §-ában előírt véleményeztetési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadható el. Az Étv. 9. § (9) bekezdése külön is kiemeli, hogy a véleményeztetési eljárást a településrendezési eszköz – jelen esetben a HÉSZ – módosítása esetén is alkalmazni kell.

A HÉSZ támadott 4. § (1) bekezdése a belterületi határvonal módosítását képviselő-testületi határozattal teszi lehetővé, ami ezért több okból ellentétes törvénnyel. Önkormányzati rendelet képviselő-testületi határozattal nem, csak önkormányzati rendelettel módosítható. A belterületi határvonalról kötelezően a HÉSZ rendelkezik, az a HÉSZ kötelező tartalmi eleme, ezért a belterületi határvonal a HÉSZ rendelettel való módosításával történhet.

A HÉSZ 4. § (1) bekezdése a fentiekből is következően ellentétes az Étv. 7. § (3) bekezdés c) pontjával, a 9. § (9) bekezdésével, a 11. § (2) bekezdésével, a 12. § (5) bekezdés a) pontjával, a 13. § (1) és (2) bekezdésével. A HÉSZ 4. § (1) bekezdése a fenti törvényi rendelkezésekkel való ellentéte következtében az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközés miatt alkotmányellenes, ezért azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette a határozata közzétételének napjával.

A határozatnak a Magyar Közlönyben való közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Budapest, 2009. december 14.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1183/H/2008.

Az Alkotmánybíróság 126/2009. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Tata Város Önkormányzati Képviselő-testületének a távhőszolgáltatásról szóló 25/2007. (VII. 1.) rendelete 17/A. § (3)–(4) bekezdése, 17/B. § (1) és (4)–(5) bekezdése, valamint 18. § (6) bekezdése alkotmányellenes, ezért azokat megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. A Közép-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal vezetője (a továbbiakban: hivatalvezető) – miután törvényességi észrevételének a képviselő-testület nem adott helyt – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 99. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Alkotmánybíróságnál kezdeményezte Tata Város Önkormányzati Képviselő-testületének a távhőszolgáltatásról szóló 25/2007. (VII. 1.) rendelete (a továbbiakban: Ör.) 17/A. § (3)–(4) bekezdése, 17/B. § (1) és (4)–(5) bekezdése, valamint 18. § (6) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. A hivatalvezető szerint az Ör. támadott rendelkezései magasabb szintű jogszabályokba ütköznek, s ezért sértik az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, valamint ellentétesek az Alkotmány 2. § (1) bekezdésben foglalt jogállamiság elvével.
1. Az Ör.-nek az indítványozó által támadott 17/A. § (3)–(4) bekezdése, illetve 17/B. § (1) és (4)–(5) bekezdése a távfűtésről történő leválásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. E rendelkezésekkel kapcsolatban az indítványozó azt állította, hogy a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Tszt.), valamint e törvény végrehajtásáról szóló 157/2005. (VIII. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tsztvhr.) nem hatalmazzák fel a helyi önkormányzatot arra, hogy a távfűtésről történő leválást, a közüzemi szerződés felmondása kapcsán a szolgáltató és a felhasználó jogait és kötelezettségeit rendeletében szabályozza. Felhatalmazás hiányában pedig a helyi önkormányzat a magasabb szintű jogszabályok (Tszt., Tsztvhr.) által szabályozott tárgykörben nem alkothat rendeleti szabályozást. Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy a Tszt. 37. § (1) bekezdése alapján általános, míg a 37. § (3) bekezdése szerint egyedi közüzemi szerződés jön létre. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 226. § (1) bekezdése értelmében: „jogszabály meghatározhatja a szerződés egyes tartalmi elemeit, és kimondhatja, hogy ezek a szerződésnek akkor is részei, ha a felek eltérően rendelkeznek”. Ezzel kapcsolatban az indítványozó hivatkozott arra, hogy a Ptk. alkalmazásában a helyi önkormányzat rendelete a Ptk. 685. § a) pontja értelmében, vagyis csak „törvény felhatalmazása alapján, annak keretei között” minősül jogszabálynak. Ennek következtében a helyi önkormányzat kizárólag erre vonatkozó törvényi felhatalmazás alapján lenne jogosult rendeletében a Tszt. által szabályozott szerződéses viszonyokba beavatkozni. Minderre tekintettel a hivatalvezető kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy az Ör. 17/A. § (3)–(4) bekezdését, illetve 17/B. § (1) és (4)–(5) bekezdését – magasabb szintű jogszabályba ütközésük miatt – az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése és 2. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.
2. Az indítványozó kifogásolta az Ör. 18. § (6) bekezdését is, mely meghatározza, hogy a „távhőszolgáltatás fejlesztésére kijelölt területek határán belül” „minden új létesítmény kialakításakor, vagy a már meglévő energiaellátó rendszer átalakításakor” „helyi emisszióval nem járó rendszereket kell alkalmazni”. Ezzel kapcsolatban az indítványozó hivatkozott a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 48. § (1) bekezdésére, mely kizárólag arra ad felhatalmazást, hogy „a települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben – törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben – illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat” határozzon meg. Bár a helyi önkormányzatok a Kvtv. alapján jogosultak arra, hogy a más jogszabályokban előírtaknál nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozzanak meg, de az indítványozó szerint e törvényi felhatalmazás csak

a magasabb szintű jogszabályok (Tsz., Korm.r.1. stb.) keretei között ad a helyi önkormányzatoknak rendeletalkotási hatáskört. A helyi önkormányzat túllépte a Kvtv. által biztosított rendeletalkotási hatáskörét akkor, amikor a távhőszolgáltatás fejlesztésére kijelölt területek határán belül minden új létesítmény kialakításakor, vagy a már meglévő energiaellátó rendszerek átalakításakor kötelezővé tette a helyi emisszióval nem járó rendszerek alkalmazását.

A hivatalvezető egyebekben hivatkozott arra, hogy a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 23. § (3) bekezdés a) pontja a települési önkormányzat jegyzőjét hatalmazza fel, hogy „környezetvédelmi hatósági hatáskörében az egy háztartásban élő személy(ek) mindennapi szükségleteinek kielégítésére, otthona fenntartására szolgáló tevékenység és az ahhoz használt berendezés; a családi ház, illetve az egy vagy több lakás ellátására szolgáló, az 500 kW névleges bemenő hőteljesítményt meg nem haladó tüzelő- és egyéb, kizárólag füstgázt kibocsátó berendezés (a továbbiakban együtt: háztartási tevékenység) forrásaival”, kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi ügyekben eljárjon. A Korm.r. 23. § (4) bekezdés i) pontja alapján „a település jegyzője a hatáskörébe tartozó légszennyező részére határozattal – külön jogszabályban meghatározott – kibocsátási határértéket írhat elő”. E rendelkezésekre tekintettel a hivatalvezető szerint a helyi önkormányzat képviselő testülete a jegyző hatáskörébe tartozó kérdéseket nem szabályozhatja, hatáskörét nem vonhatja el.

II. 1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„44/A. § (1) A helyi képviselőtestület:

a) önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat, döntése kizárólag törvényességi okból vizsgálható felül, (...)

(2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. Az Ör. érintett rendelkezései:

„17/A. § (3) A felhasználó a közüzemi szerződés felmondása iránti szándékát írásban köteles a távhőszolgáltatónak bejelenteni. A távhőszolgáltató 15 napon belül köteles a felmondás feltételeiről, az előírt eljárásról a felhasználót írásban tájékoztatni. Felmondás esetén a távhőszolgáltató a Tsz. 38. § (2) bekezdésében előírt feltételek meglétét jogosult vizsgálni.

(4) Amennyiben a felhasználási helyet magában foglaló ingatlanok több tulajdonosa van (társasház, szövetkezeti ingatlan, a Ptk. 139. §-a szerinti közös tulajdon) a felhasználó köteles biztosítani a Tsz. 38. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltaknak megfelelő hozzájárulás meglétét és erről köteles a távhőszolgáltató részére felelős nyilatkozatot tenni.”

„17/B. § (1) A Tsz. 38. § (5) bekezdésében foglaltak az egyedi közüzemi szerződés módosítására is irányadók.

(4) Épületrész leválása esetén meg kell szüntetni az épületrészben a távhő igénybevételének lehetőségét. A hőleadó berendezéseket le kell választani az épület felhasználói rendszeréről és az átmenő vezetéseket hőszigeteléssel, kell ellátni. Ezzel egyidőben az épület üzemben maradó felhasználói berendezésein – beleértve a hőközpontot is – az annak megfelelő működését biztosító, a leválasztás miatt szükséges átalakításokat, besabályozásokat is el kell végezni. Az előzőek megvalósításához szükséges munkálatokat az ingatlantulajdonos tulajdonában lévő felhasználói berendezéseken a felhasználó köteles elvégeztetni.

(5) A (4) bekezdésben foglalt munkálatokról a felhasználó arra jogosult által készített tervet és műszaki leírást köteles a távhőszolgáltató rendelkezésére bocsátani, amelyeknek az épület teljes fűtési rendszerére ki kell terjednie. Az épület üzemben maradó fűtési rendszerét – beleértve a hőközpontot is – érintően a tervnek tartalmaznia kell a megváltozott hőszükséglet mértékére vonatkozó számításokat, a leválasztás miatt szükséges átalakításokat, a besabályozási tervet. Amennyiben a terv szerint az átalakítás jogszabályba, műszaki előírásba ütközik, vagy más felhasználó, díjfizető részére való szolgáltatást akadályozza, a távhőszolgáltató 15 napon belül köteles álláspontját a felhasználóval írásban közölni. A terv módosítása a felhasználó feladata.”

„18. § (6) A távhőszolgáltatás fejlesztésére kijelölt területek határán belül, – amelyeket a 4. sz. melléklet tartalmaz – minden új létesítmény kialakításakor, vagy a már meglévő energiaellátó rendszer átalakításakor a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet rendelkezései alapján a helyi emisszióval nem járó rendszereket kell alkalmazni.”

III. Az indítvány megalapozott.

1. A helyi önkormányzat rendeletalkotási hatáskörét az Alkotmány 44/A. §-a, valamint az Ötv. 16. §-a határozza meg. Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján a helyi képviselő-testület önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat. Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése ugyanakkor kimondja, hogy a helyi képviselő-testület rendelete nem lehet magasabb szintű jogszabállyal ellentétes. Az Ötv. 16. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a helyi képviselő-testület törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására rendeletet alkot. Az Alkotmánybíróság 21/2009. (II. 26.) AB határozatában, 22/2009. (II. 26.) AB határozatában, illetve 59/2009. (V. 22.) AB határozatában – a Tsz.t Tsz.t.2.-ként megjelölve – kifejtette:
„A távhőszolgáltatás helyi közszolgáltatás, a Tsz.t. 6. § (1) bekezdése alapján a távhőszolgáltatással ellátott létesítmények távhőellátásának biztosítása a települési önkormányzat kötelezettsége. Így, mint minden közüzemi szolgáltatásra, a távhőszolgáltatásra is irányadók a polgári jognak a közüzemi szolgáltatásokra vonatkozó általános érvényű jogszabályi előírásai, és a távhőszolgáltatás sajátosságaira tekintettel a szolgáltatás biztonságának, a fogyasztók érdekeinek védelmében, valamint más energiaellátást szabályozó jogszabályi előírásokkal való összhang biztosítása érdekében külön törvény, a Tsz.t. 2. határozza meg a távhőszolgáltatás speciális szabályait. A távhőszolgáltatás biztosítása tehát olyan helyi közfeladat, amely törvényi szabályozás alatt áll. Erre tekintettel az önkormányzat rendeletalkotási szabadsága korlátozott, a képviselő-testületet csak a törvény felhatalmazása alapján, a törvények keretei között illeti meg a szabályozás joga.
A települési önkormányzat rendeletalkotási hatáskörébe tartozó szabályozási tárgyköröket a Tsz.t. 6. § (2) bekezdése, valamint 52. § (2) bekezdése határozza meg, a 60. § (3) bekezdése kifejezetten kimondja azt is, hogy a képviselő-testület e szabályok keretei között alkot rendeletet.
A Tsz.t. 6. § (2) bekezdés c) pontja alapján a képviselő-testület arra rendelkezik felhatalmazással, hogy rendeletében kijelölje azokat a területeket, ahol területfejlesztési, környezetvédelmi és levegőtisztaság-védelmi szempontok alapján a távhőszolgáltatás fejlesztése célszerű. A Tsz.t. 2. rendeletalkotási felhatalmazást tartalmazó rendelkezései alapján a képviselő-testületnek arra nincs felhatalmazása, hogy rendeletében kötelezővé tegye a távhőszolgáltatás igénybevételét és megtiltsa a közüzemi szerződés felmondását.
A távhőszolgáltatás – különösen a lakossági felhasználók tekintetében – természetes monopolhelyzetet élvező szolgáltatás, ezért a távhőszolgáltatás szabályozásában kitüntetett szerepe van a fogyasztók védelmének. Amint arra a Tsz.t. 2. indoklása is rámutat, a fogyasztóvédelem egyik fontos eleme a szolgáltatás igénybevevőjének az a joga, hogy a közüzemi szerződést felmondhatja. Ezért a Tsz.t. 2. a felhasználó jogaként szabályozza az általános közüzemi szerződés felmondását, azzal, hogy a 38. §-a részletesen szabályozza a felmondás feltételeit, ezzel biztosítva azt, hogy a szerződés felmondása más felhasználók jogait ne korlátozza, azok tulajdonában kárt ne okozzon, illetőleg ne veszélyeztesse a szolgáltatói és a felhasználói rendszer zavartalan működését. A Tsz.t. 2. ugyanezen §-a lehetőséget ad a törvényi feltételek betartása mellett, távhővel ellátott épületben, épületrészben a távhőszolgáltatás igénybevételének megszüntetésére is.” (ABK 2009. február, 147, 150.; 151, 153.; 2009. május, 580, 582–583.)
Az Alkotmánybíróság tehát korábbi határozataiban a Tsz.t. rendelkezései alapján megállapította, hogy a távhőszolgáltatás biztosítása olyan helyi közfeladat, amely törvényi szabályozás alatt áll, s ezért a helyi önkormányzat képviselő-testületét csak a törvény felhatalmazása alapján, a törvények keretei között illeti meg a szabályozás joga. A Tsz.t. rendelkezései alapján a képviselő-testületnek nincs arra felhatalmazása, hogy rendeletében kötelezővé tegye a távhőszolgáltatás igénybevételét és megtiltsa a közüzemi szerződés felmondását.
2. Az Ör. 17/A–17/B. §-ai a távfűtésről történő leválást szabályozzák. Ezen belül az Ör. 17/A. § (3) bekezdése a közüzemi szerződés felmondásának feltételeit határozza meg. Az Ör. 17/A. § (4) bekezdése a felhasználót kötelezi arra, hogy a szerződés felmondásához szükséges hozzájárulásokat beszerezze, s erről a távhőszolgáltató részére felelős nyilatkozatot tegyen. Az Ör. 17/B. § (1) bekezdése az általános közüzemi szerződés módosítására vonatkozó törvényi feltételeket [Tsz.t. 38. § (5) bekezdés] az egyedi közüzemi szerződésre is kiterjeszti, ezáltal korlátozva az egyedi közüzemi szerződés módosításának lehetőségét. Az Ör. 17/B. § (4)–(5) bekezdése az épületrész leválását köti feltételekhez: munkálatok elvégzéséhez, illetve e munkálatokról tervek és műszaki leírás készítéséhez, melyek költségeit a felhasználóra hárítja.
Az Ör. 17/A–17/B. §-a tehát a távhő felhasználói számára olyan kötelezettségeket, illetve feltételeket állapít meg, amelyek megnehezítik a távfűtésről történő leválást, illetve a közüzemi szerződés módosítását, ezáltal korlátozza a hőellátó rendszerek kialakítását, illetve átalakítását.
Az Alkotmánybíróság 59/2009. (V. 22.) AB határozatában megállapította: „A Tsz.t. fentiekben hivatkozott 6. § (2) bekezdése, 52. § (2) bekezdése, illetve 60. § (3) bekezdése alapján a helyi képviselő-testületnek nincs felhatalmazása

arra, hogy rendeletében a hőellátó rendszerek kialakítását, átalakítását korlátozza, s az érintettek számára távhőszolgáltatás igénybevételét tegye kötelezővé.” (ABK 2009. május, 580, 583.) Erre figyelemmel az Ör. 17/A–17/B. §-ai, melyek a távhő felhasználói számára megnehezítik a távfűtésről történő leválást, valamint a közüzemi szerződés módosítását, s ilyenformán kötelezettséget teremtenek a távhőszolgáltatás igénybevételére, ellentétesek a Tsz. 38. §-ával, mely a felhasználó jogaként szabályozza az általános, illetve az egyedi közüzemi szerződés felmondását, a távhőszolgáltatás vételezésének megszüntetését. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör.-nek a Tsz. szabályaival ellentétes 17/A–17/B. §-ai az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütköznek, s erre figyelemmel az Ör. e rendelkezéseit megsemmisítette.

3. Az Ör. 18. §-ának a hivatalvezető által támadott (6) bekezdése szerint a „távhőszolgáltatás fejlesztésére kijelölt területek határán belül, – amelyeket a 4. sz. melléklet tartalmaz – minden új létesítmény kialakításakor, vagy a már meglévő energiaellátó rendszer átalakításakor a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet rendelkezései alapján a helyi emisszióval nem járó rendszereket kell alkalmazni.”

Az Ör. e rendelkezése szinte szó szerint megegyezik azzal a helyi önkormányzat által alkotott rendelkezéssel, amelyet az Alkotmánybíróság 59/2009. (V. 22.) AB határozatában (ABK 2009. május, 580.) magasabb szintű jogszabályba (Tsz.) ütközés miatt az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése alapján megsemmisített. E korábbi határozatában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a helyi önkormányzat nem kapott felhatalmazást arra, hogy rendeletében bizonyos energiaellátó rendszerek, így például a helyi emisszióval nem járó rendszerek alkalmazását kötelezővé tegye. Az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy a helyi emisszióval nem járó energiaellátó rendszerek alkalmazására való kötelezés elsősorban a távhőszolgáltatás igénybevételére vonatkozó kötelezettséget tartalmaz, hiszen a távhővel ellátott területeken gyakorlati okokból legtöbbször egyedül a távhőszolgáltatás képez helyi emisszióval nem járó hőenergia-ellátást. Mindezek alapján az Ör. 18. § (6) bekezdése, amely meghatározott, távhővel ellátott területen helyi emisszióval nem járó rendszerek, s közvetve távfűtés igénybevételére kötelez, ellentétes a Tsz. 38. §-ában foglalt rendelkezéssel, mely a felhasználó jogaként állapítja meg a közüzemi szerződés felmondását, a távhőszolgáltatás igénybevételének megszüntetését. Ezért az Ör.-nek a Tsz.-vel ellentétes 18. § (6) bekezdése az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközik, s erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ör. e rendelkezését megsemmisítette.

Mivel az Alkotmánybíróság az Ör. 17/A. § (3)–(4) bekezdése, 17/B. § (1) és (4)–(5) bekezdése, valamint 18. § (6) bekezdése alkotmányellenességét a fentiek alapján megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – az indítványokban felhívott további alkotmányi rendelkezéssel [az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével] fennálló ellentétet már nem vizsgálta. [61/1997. (XI. 19.) AB határozat, ABH 1997, 361, 364.; 16/2000. (V. 24.) AB határozat, ABH 2000, 425, 429.; 56/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 478, 482.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 213.; 4/2004. (II. 20.) AB határozat, ABH 2004, 66, 72.; 9/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 627, 636.].

Az Ör. megsemmisített rendelkezései az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 42. § (1) bekezdése alapján e határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzététele napján vesztek hatályukat.

Budapest, 2009. december 15.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1345/H/2008.

Az Alkotmánybíróság 127/2009. (XII. 17.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény
 - 3. § 72. b) pontjának „családi pótlék címén megszerzett bevételből egyéb jövedelemként figyelembe vett összeg,” szövegrésze,
 - 11. §-ának (5) bekezdése, a 28. § (18) bekezdése, továbbá
 - a 28. § (19) bekezdésének a „... (18) bekezdés rendelkezésétől eltérően a (...), ha az a családok támogatásáról szóló törvény szerint” szövegrésze,
 - a 28. § (19) bekezdés a)–e) pontjai,
 - a 48. § (2), (6) bekezdéseinek és a 49. § (7) bekezdésének az „[ideértve különösen a családi pótléknak a 28. § (18) bekezdése szerint jövedelemnek minősülő megsztott részét]” szövegrészei alkotmányellenesek, ezért ezeket az Alkotmánybíróság megsemmisíti.

A megsemmisített rendelkezések a hatálybalépésükre – 2009. szeptember 1-jére – visszaható hatállyal vesztek hatályukat.

A törvény 28. § (19) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban:

„A családi pótlék címén megszerzett bevételből nem kell jövedelmet megállapítani.”

2. Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 52. § (4) bekezdése h) pontja és a törvény 3. számú melléklete F) b) pontja alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 82. § (1) és (3) bekezdése, 3/A. számú melléklete alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványokat elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzé teszi.

Indokolás

- I. 1. Több indítványozó kezdeményezte ama szabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát, amelyek a családi pótlék adómentességét megszüntették és a családi pótlékot adóterhet nem viselő járandósággá nyilvánították. Az indítványozók az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2009. évi XXXV. törvény által módosított, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) 3. §-ának 72. b) pontja, 11. §-ának (5) bekezdése, 28. §-ának új, (18) és (19) bekezdései, 48. §-ának (2), (6) bekezdéseiből és 49. §-ának (7) bekezdéséből a szögletes zárójelben szereplő fordulat, valamint az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 52. § (4) bekezdés h) pontjából a zárójelben szereplő családi pótlékot fordulat, továbbá az Art. 3. számú melléklete F) b) pontjának alkotmányellenességét állították. Az indítványok lényeges tartalma szerint a törvénymódosítások azzal a következménnyel járnak, hogy az eltartotti terhek nagyságától függetlenül meghúzott sávhatárt átlépő szülőktől a családi pótlék jelentős részét visszaveszik, és pedig minél több gyermekről gondoskodnak a keresők, azonos jövedelemből is annál többet vonnak vissza személyi jövedelemadó formájában. A rendelkezés még a létminimum szintje körül élő – tipikusan az átlagnál lényegesen több gyermeket nevelő – családok keresőjével sem tesz kivételt. Ez, az indítványozók szerint aránytalan, a közteherviselő képességtől teljességgel elrugaskodott szabályozás a gyermekes, különösen a többgyermekes adózókkal szembeni hátrányos megkülönböztetést valósít meg, ezért ellentétes az Alkotmány 70/A. § (1) és (3) bekezdései, valamint 70/I. §-ának rendelkezéseivel. Érveltek azzal is, hogy a módosítás az együttélő házastársakra és az együttélő élettársakra hátrányosabb szabályozást tartalmaz, mint az egyedülállókra, ezért az házasság- és családellenes, az Alkotmány 15. §-át sérti. Az Szja tv. ugyanis nem ismeri a családi adózás vagy az úgynevezett házastársi splitting (házastársi felosztás: a házastársak jövedelmének összeadása, majd felezése, és az ennek alapján való adózás) intézményét, a jelen módosítás mégis áttöri a személyi

adózás elvét, csakhogy éppen fordítva, mint a családi adó vagy a splitting: a házasságban élők és a gyermeket együtt nevelők hátrányára.

Több indítványozó érvel azzal is, hogy valamely adózó által megszerzett jövedelem kizárólag a jövedelmet megszerző adózónál vehető figyelembe. A kifogásolt szabályok értelmében az együttélő házastársnál, élettársnál a családi pótlék felét kell adóterhet nem viselő járandóságként figyelembe venni, abban az esetben is, ha ezt a bevételt csak az egyikük szerzi meg. Az Alkotmány 70/l. §-a kizárja, hogy adófizetési kötelezettség keletkezzék olyan jövedelemmel összefüggésben is, amelyet a magánszemély nem kap meg: meg sem szerzett jövedelem adóztatása ellentétes az Alkotmánnyal, mivel ha nem keletkezik jövedelem, akkor nem járulhat ahhoz közteher sem.

Aggályosnak tartják, hogy az intézkedést év közben vezették be, így azon keresők esetében, akik éppen most veszítették el eddigi magas keresetüket, a már nem létező jövedelmükből az ez évi adóbevalláskor lesznek kötelesek többletadót befizetni, így az intézkedés rájuk nézve valójában visszamenőleges hatályú. Ez sérti a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (2) bekezdését, ami felveti az Alkotmány 2. §-ában foglalt jogállamiság, jogbiztonság kérdését is.

Úgy vélik, megállapítható az adatvédelmi követelmények megsértése is, azzal, hogy a foglalkoztatónak tudomást kell szereznie a magánszemély magánéletének legérzékenyebb változásairól, és pedig arról is, ha otthagyja a férje, majd mégis visszaköltözik, illetve ha egy adóéven belül többször is élettársat vált. Ily módon a sérelmezett szabályozás sérti az Alkotmány 59. § (1) bekezdését is.

2. Több indítványozó kifogásolja, hogy a gyermekek minimális tartásához szükséges termékek, szolgáltatások hazánkban a normál áfa (általános forgalmi adó) kulcs alá tartoznak, jóllehet több államban a gyermekruházatra, a gyermekcipőre kedvezményes áfa kulcs vonatkozik; ebben a jogi környezetben az áfa kulcs felemelése 20-ról 25%-ra [az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 82. § (1) bekezdése], illetve a 18%-os kedvezményes kulcs alá tartozó termékek és szolgáltatások körének meghatározása [Áfa tv. 82. § (3) bekezdés, 3/A. számú melléklet], amelybe csak az alapvető élelmiszerek (tej, tejtermékek, gabona, liszt, keményítő vagy tej felhasználásával készült termék), továbbá a távhőszolgáltatás és a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatás tartoznak, szerintük sérti az Alkotmány 15. és 16. §-át.
3. Az Alkotmánybíróság az indítványokat – tartalmi egyezőségükre, és az azokban foglalt azonos alkotmányjogi kérdésekre tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü határozat (ABK 2009. január, 3.) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

Az Alkotmánybíróság megkereste az igazságügyi és rendészeti, valamint a pénzügyminisztert.

II. 1. Az Alkotmány felhívott rendelkezései szerint:

„15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.

16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit. (...)

67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges. (...)

70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül. (...)

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti. (...)

70/l. § Minden természetes személy, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet köteles jövedelmi és vagyoni viszonyainak megfelelően a közterhekhez hozzájárulni.”

2. Az Sza tv. elbíráláskor hatályos szabályai szerint:

„3. § E törvény alkalmazásában az egyes fogalmak jelentése a következő: (...)

72. Adóterhet nem viselő járandóság: (...)

b) a családok támogatásáról szóló törvényben meghatározott családi pótlék címén megszerzett bevételből egyéb jövedelemként figyelembe vett összeg, gyermekgondozási segély, anyasági támogatás és gyermeknevelési támogatás, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott nevelőszülői díj; (...)

11. § (...)

(5) A családok támogatásáról szóló törvény szerint családi pótlékra jogosult és az adóévben ilyen bevételt szerzett magánszemély, a vele együtt élő házastársa, illetve az ilyen bevételt szerző magánszemély élettársa az adóbevallásában feltünteteti házastársa, illetve élettársa nevét, adóazonosító jelét (ennek hiányában természetes személyazonosító adatait és lakcímét). E rendelkezést munkáltatói adómegállapítás esetében is alkalmazni kell. (...)

28. § (...)

(18) Családi pótlék címén az adóévben megszerzett bevételből egyéb jövedelem

a) a családok támogatásáról szóló törvény szerint jogosult magánszemélynél, a vele együtt élő házastársánál, illetve az ilyen bevételt szerző magánszemély élettársánál 50–50 százalék,

b) a családok támogatásáról szóló törvény szerint a családi pótlékra egyedülállóként, illetve egyedülállónak tekintendőként jogosult magánszemélynél – az a) pontban foglaltaktól eltérően – 50 százalék.

(19) A (18) bekezdés rendelkezésétől eltérően a családi pótlék címén megszerzett bevételből nem kell jövedelmet megállapítani, ha az a családok támogatásáról szóló törvény szerint

a) saját jogon jogosultként kapott támogatás;

b) tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek után magasabb összegű családi pótlék;

c) vagyonezelői joggal felruházott gyámként, illetőleg mint vagyonezelő eseti gondnokként a gyermekotthonban, a javítóintézetben nevelt vagy a büntetés-végrehajtási intézetben lévő, gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermekekre (személyre) tekintettel kapott támogatás, nevelőszülőként, hivatásos nevelőszülőként kapott támogatás;

d) gyámként kirendelt hozzátartozóként vagy más személyként a gyámsága alatt álló, gondozásában élő gyermekekre tekintettel kapott támogatás, a gyámhivatal által a szülői ház elhagyását engedélyező határozatban a családi pótlékra jogosultként megjelölt személyként kapott támogatás;

e) szociális intézmény vezetőjeként az intézményben elhelyezett gyermekekre (személyre) tekintettel kapott támogatás. (...)

48. § (...)

(2) A magánszemély nyilatkozatot ad a munkáltatónak, a bér kifizetőjének, ha az adóévben adóterhet nem viselő járandóság címén [ideértve különösen a családi pótlékra a 28. § (18) bekezdése szerint jövedelemnek minősülő megosztott részét] van nem a munkáltatótól, a bér kifizetőjétől származó rendszeres vagy nem rendszeres bevétele. Az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően a munkaviszonyból származó rendszeres bevételt terhelő adóelőleg a bevételből az adótábla legmagasabb kulcsával számított összeg, ha a nyilatkozatban a magánszemély nem tünteti fel adóterhet nem viselő járandósága(i) összegét. Azonban a nyilatkozat szerinti összeget figyelembe véve, vagy egyébként, ha a magánszemély adóterhet nem viselő járandósága is a munkáltatótól, a bér kifizetőjétől származik, a munkáltató, a bér kifizetője – az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően – a rendszeres bevételt terhelő adóelőleg megállapítása érdekében (...)

(6) A magánszemély nyilatkozatot ad a munkáltatónak, a bér kifizetőjének, ha az adóévben adóterhet nem viselő járandóság címén [ideértve különösen a családi pótlékra a 28. § (18) bekezdése szerint jövedelemnek minősülő megosztott részét] van nem a munkáltatótól, a bér kifizetőjétől származó rendszeres vagy nem rendszeres bevétele. Az (5) bekezdésben foglaltaktól eltérően a munkaviszonyból származó nem rendszeres bevételt terhelő adóelőleg a bevételből az adótábla legmagasabb kulcsával számított összeg, ha a nyilatkozatban a magánszemély nem tünteti fel adóterhet nem viselő járandósága(i) összegét. Azonban a nyilatkozat szerinti összeget figyelembe véve, vagy egyébként, ha a magánszemély adóterhet nem viselő járandósága is a munkáltatótól, a bér kifizetőjétől származik, a munkáltató, a bér kifizetője – az (5) bekezdésben foglaltaktól eltérően – a rendszeres bevételt terhelő adóelőleg megállapítása érdekében (...)

49. § (...)

(7) Ha a magánszemély – a (6) bekezdésben foglalt feltételek szerint megszerzett bevétel mellett – az adóévben adóterhet nem viselő járandóságot is szerez [ideértve különösen a családi pótléknak a 28. § (18) bekezdése szerint jövedelemnek minősülő megosztott részét], akkor a megszerzett más bevételt terhelő adóelőleg megállapításához az adóelőleg-alapok összegéhez hozzá kell adni az adóterhet nem viselő járandóság(ok) várható éves összegét is. Ilyenkor a bevételt terhelő adóelőleg – a (6) bekezdésben foglaltaktól eltérően – az adóelőleg-alapok megnövelt összegére az adótábla szerint várható számított adó, csökkentve” (...)

3. Az Art. szerint:

„52. § (...)

(4) A 31. §-ban és a 3. számú mellékletben meghatározott tartalommal az adóhatósághoz bevallást teljesít, illetőleg adatot szolgáltat: (...)

h) egyes adóterhet nem viselő járandóságokat (nyugdíjat, rehabilitációs járadékot, családi pótlékot) folyósító szerv, (...)

3. számú melléklet a 2003. évi XCII. törvényhez (...)

F) Egyes adóterhet nem viselő járandóságokat folyósító szerv adatszolgáltatása (...)

b) A családi pótlékot, anyasági támogatást folyósító szerv elektronikus úton az állami adóhatósághoz az adóévet követő január 31-éig adatot szolgáltat azon személyek természetes személyazonosító adatairól, lakcíméről, adóazonosító jeléről, akik részére családi pótlékot, anyasági támogatást fizetett ki, valamint az említett ellátás, támogatás adóévi összegéről, továbbá a gyermekekre tekintettel a családi pótlékra, szintén jogosult másik szülő, házastárs természetes személyazonosító adatairól, lakcíméről, adóazonosító jeléről vagy arról, hogy az igénylő az ellátást egyedülállónként vette igénybe.”

4. Az Áfa tv. szabályai szerint:

„82. § (1) Az adó mértéke az adó alapjának 25 százaléka. (...)

(3) A 3/A. számú mellékletben felsorolt termékek, szolgáltatások esetében az adó mértéke az adó alapjának 18 százaléka.”

III.

1. A családi pótlék nem a jogosult személy munkavégzés jellegű tevékenységének az eredménye, hanem a háztartásában nevelt gyermek(ek)re tekintettel a családnak nyújtott állami támogatás. Erről az állami támogatásról jelenleg a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) rendelkezik. A Cst. 6. §-a értelmében a családi pótlékot a gyermek nevelési, iskoláztatási költségeihez nyújtja az állam, havi rendszerességgel; a családi pótlék a gyermek védelembe vétele esetén részben természetbeni formában is nyújtható.

A családi pótlékra való jogosultság – egy viszonylag rövid, átmeneti időszakot, az 1996. január 5. és 1999. január 1-je közötti időtartamot kivéve – az 1912-es bevezetésétől [1912. évi XXXV. tc.] kezdve általában nem függött, és ma sem függ rászorultságtól, vagyis a családban az egy főre eső jövedelem mértékétől, jóllehet a jogosultak köre, a juttatás mértéke és időtartama sokszor és sokat változott.

Ami a jogosultak körét illeti, megállapítható, hogy történetileg a családi pótlék hazánkban minden esetben a gyermek után, a gyermekekre tekintettel, de nem közvetlenül a gyermeknek, hanem a családnak juttatott támogatási forma volt és az is maradt a hatályos szabályok szerint. Ezt igazolja, hogy kezdetben a pótlékra csak meghatározott jogállású, szűk szülői kör volt jogosult (az állami közalkalmazottak), vagyis nem minden gyermek szülője. A pótlékra való jogosultság csak fokozatosan terjedt ki a legalább 20 főt foglalkoztató ipari és kereskedelmi cégek fizikai dolgozóira (1938:XXXVI. tc.), később a kötelező társadalombiztosítás hatálya alá tartozó összes dolgozóra (11780/1946. M.E. sz. rendelet), még később munkaviszonytól függetlenül minden családra (1990. évi XXV. törvény). Jóllehet a hatályos szabályok szerint, kivételesen, a saját jogán is családi pótlékra jogosult lehet a tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy, ha utána tizennyolcadik életévének betöltéséig magasabb összegű családi pótlékot folyósítottak, vagy bizonyos feltételek mellett a közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermek is (pl. ha mindkét szülője elhunyt) annak a tanévnek a végéig, amelynek időtartama alatt betölti a 23. életévét, ez nem változtat azon, hogy a családi pótlék alapvetően a családnak nyújtott ellátás. Adójogi szempontból annak van jelentősége, hogy a családi pótlék felett a szülő szerez – általában korlátlan – rendelkezési jogosultságot. Ezt az értelmezést erősíti a Cst. 3. § (3) bekezdése: eszerint „a családnak nyújtott ellátások az állam részéről biztosított olyan támogatások, amelyek elismerve a család és a gyermekvállalás fontosságát – jövedelmi helyzetétől függetlenül – a gyermeket nevelő szülőt illetik meg”.

Az általános személyi jövedelemadó bevezetésétől, 1988. január 1-jétől 2009. augusztus 31-ig állandó szabálya volt a személyi jövedelemadó törvényeknek, hogy a családi pótlék adómentes.

2. Kezdetől meglévő tulajdonsága a személyi jövedelmek adóztatásának, hogy a törvény szerint a „magánszemélyt” terheli adókötelezettség, az összes jövedelme után, vagyis a törvény individuális, egyéni, személyi jövedelmet adóztat [Szja tv. 2. § (1) bekezdés].

Ezt a jövedelemadókat jellemzi a jövedelmek viszonylag egységes, az összevont adóalapnál [29. § (1) bekezdés] sávosan progresszív terhelése [30. § (2) bekezdés], vagyis a törvény fő szabály szerint, az együttladózó jövedelmeknél, ahová a családi pótlék is tartozik az új szabályok folytán, nem egyetlen adókulcsot használ, hanem többet, és a magasabb jövedelemhez magasabb adókulcs tartozik.

Az Szja tv. 1996. január 1-jei hatálybalépéséig a korábbi három jövedelemadó törvény tartalmazott 0-kulcsos adósávot is; ezt az Szja tv. szüntette meg, a bér és az azzal azonosan kezelt más jövedelmek utáni adójóváírás bevezetésével egyidejűleg. Jelenleg nincs 0-kulcsos adósáv.

Az Szja törvény jellemzője továbbá, hogy az – a fentiek szerint – nem családi és nem házastársi jövedelmet adóztat.

3. Az Szja tv. vizsgált szabályai lényegében a családi pótlék adómentességét szüntették meg. Az Szja tv. 1. számú melléklete 1.2. pontja 2009. szeptember 1-jéig tartalmazta, hogy a szociális és más ellátások közül adómentes „a családok támogatásáról szóló törvény alapján kapott családi pótlék”.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata mind az állami juttatások, mind az adómentességek megszüntetését vagy korlátozását illetően viszonylag megengedő.

A 84/B/2006. AB határozat szerint (ABH 2007, 1928, 1933.) a családi pótlékra, mint konkrét juttatási formára senkinek sincs az Alkotmányon alapuló alanyi joga.

Az Alkotmánybíróság a 780/B/1992. AB határozatában (ABH 1998, 551, 552.) rámutatott arra, hogy a családi pótlék intézménye az Alkotmány 15. §-ból nem következik, hanem annak 70/E. §-ával hozható összefüggésbe. Ehhez képest a családi pótlék olyan szociális juttatás, amely az Alkotmány 70/E. §-ának (1) bekezdésén alapuló állami kötelezettségvállalásból származik.

Az adókedvezmények alkotmányossági kérdéseivel is több alkotmánybírósági döntés foglalkozott. Az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy a 61/1992. (XI. 20.) AB határozat óta, hogy a közterhekhez való hozzájárulás alapvető kötelezettsége alóli mentesülésre vagy bizonyos mértékű kedvezményre senkinek sincs az Alkotmányon alapuló alanyi joga. A mentességek és kedvezmények meghatározásánál a jogalkotót széles körű mérlegelési jog illeti meg. Ennek gyakorlása során tekintettel lehet bizonyos, az Alkotmányban is nevesített jogokra, de ezen túlmenően érvényre juttathat az Alkotmányból közvetlenül le nem vezethető, esetenként rövid távra irányadó gazdaságpolitikai, életszínvonal-politikai, szociálpolitikai és egyéb célkitűzéseket. Ekként tehát, noha a jogalkotót a mentességek és kedvezmények megállapításánál is kötik az Alkotmányban meghatározott jogi korlátok, a jogalkotói mérlegelésnél nem a jogi, hanem az egyéb szempontok játsszák a meghatározó szerepet, s ebből eredően az esetleges helytelen, a társadalom érdekeivel ellentétes tartalmú mérlegelés is elsődlegesen politikai felelősséget von maga után (ABH 1992, 280, 281.). Mindebből következik az is, hogy a korábban nyújtott adómentesség fenntartására általában nincs alkotmányosan levezethető kötelezettsége a jogalkotónak. Az Országgyűlés jogosult adómentességeket megállapítani, de jogában áll a mentességek körének szűkítése is (1416/D/1996. AB határozat, ABH 2002, 788, 792.).

4. A jogalkotó széles körű mérlegelési jogát illetően azonban egységes az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is, hogy mind az *ex gratia* juttatásoknál, mind az adókedvezmények megszüntetésénél a szabályozás minimális tartalmi korlátját jelenti egyrészt az egyenlő méltóságú személyként való kezelés feltétlen betartása, másrészt az Alkotmányban megfogalmazott alapjogok meg nem sértése [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48–49.]. Még az *ex gratia* juttatásoknál is irányadók az Alkotmány jogegyenlőségi tételéből (54. § (1) bekezdése, 70/A. §) és a közterhekhez való hozzájárulás kötelezettségéből eredő követelmények. A jelen ügyben az indítványok alapján éppen ezekről a kérdésekről kell dönten.

IV. Az indítványok részben megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt az indítványt bírálta el, amely szerint valamely adózó által megszerzett jövedelem kizárólag a jövedelmet megszerző adózónál vehető figyelembe; eszerint az Alkotmány 70/I. §-a kizárja, hogy adófizetési kötelezettség keletkezzék olyan jövedelemmel összefüggésben is, amelyet a magánszemély nem kap meg. Az Alkotmány 70/I. §-át az Alkotmánybíróság már több határozatában értelmezte.

A házipénztáradóról szóló 2006. évi LX. törvény alkotmányosságát vizsgáló 61/2006. (XI. 15.) AB határozat, azzal a szándékkal, hogy összefoglalja az Alkotmánybíróság közteherviseléssel kapcsolatos gyakorlatát, kifejtette, hogy a ténylegesen meg nem szerzett jövedelem nem adóztatható. A határozat megállapította, hogy „az alanyi kötelezettek által ténylegesen meg nem szerzett jövedelem esetében a közteher (adó) és az alanyi kötelezett jövedelmi helyzete

(viszonya) között semmilyen kapcsolat nem mutatható ki, s ez ellentétes az Alkotmány 70/I. §-ában foglalt arányos közteherviselés alkotmányi rendelkezésével” (ABH 2006, 674, 683.).

Hasonló elvi álláspontra helyezkedett az úgynevezett elvart adóról szóló törvényi rendelkezéseket vizsgáló 8/2007.

(II. 28.) AB határozat is, amely összegezte a fogalmi elemeket a jövedelmi és vagyoni adók tekintetében:

„– az adó (közteher) alanyi kötelezettek jövedelmi és vagyoni viszonyainak való megfelelése;

– az adó és az alanyi kötelezettek adófizetési kötelezettség alá vont jövedelme, illetve vagyona között fennálló közvetlen kapcsolat;

– az alanyi kötelezettek által ténylegesen megszerzett jövedelem, illetve vagyon adóztatása;

– az adó alanyi kötelezettek teherviselő képességével való arányossága”.

A határozat kimondta azt is, hogy „a jövedelmi és vagyoni típusú adók esetében – figyelemmel a konkrét szabályozás összes sajátosságára – az Alkotmány 70/I. §-ában foglalt alkotmányi korlát valamennyi fogalmi elemének egyidejűleg fenn kell állnia ahhoz, hogy a vizsgált szabályozás megfeleljen az említett alkotmányos mércének. Amennyiben tehát a törvényalkotó – élve széles körű mérlegelési lehetőségével – az alanyi kötelezettek jövedelmét (nyereségét), illetve vagyonát vonja adófizetési kötelezettség alá, akkor a vizsgált szabályozás az esetben felel meg az Alkotmány 70/I. §-ban foglalt alkotmányi mércének, ha a fent említett fogalmi elemek maradéktalanul teljesülnek, azaz: az adó és az alanyi kötelezettek jövedelme, illetve vagyona között közvetlen kapcsolat áll fenn, az alanyi kötelezettek által ténylegesen (valóságosan) megszerzett jövedelem, illetve vagyon kerül adóztatásra, az alanyi kötelezettek teherviselő képességével arányosan.”

A határozat szerint „a jövedelem (nyereség), illetve a vagyon adóztatása esetén az Alkotmány 70/I. §-ában foglalt alkotmányi korlát sérelmét idézheti elő az, hogy ha a vizsgált szabályozásról, illetve annak valamely eleméről kimutatható, hogy az ténylegesen meg nem szerzett jövedelmet (nyereséget) von adófizetési kötelezettség alá, de ugyanígy az is, ha az adó (közteher) és az alanyi kötelezettek adóztatott jövedelme, illetve vagyona között nem áll fenn a közvetlen kapcsolat” (ABH 2007, 148, 163.).

Az Szja tv. jövedelmet adóztat, ezért az említett alkotmányos követelményeket erre a törvényre is alkalmazni kell. Az Szja tv. értelmében úgynevezett egyéb jövedelem a családi pótlék. Az Alkotmánybíróságnak ezért vizsgálnia kellett, hogy a családi pótlék adózásnál való figyelembevétele minden esetben ténylegesen megszerzett jövedelemre vonatkozik-e.

[Hangsúlyozni kell, hogy a jelen esetben nem technikai megoldásról van szó, mint a 110/2009. (XI. 18.) AB határozatban [Magyar Közlöny 2009/162 (XI. 18.)] elbírált törvényénél. A közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló 2009. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Krátv.) által bevezetett adóalap-kiegészítés az adóalany által ténylegesen megszerzett, a rendelkezési joga alá került jövedelemre épült. A Krátv. szerinti adóalap-kiegészítés lényegében az adóalapot érintő matematikai műveletként írható le: az adókulcsokat nem az összevont adóalapba tartozó jövedelmekre, hanem (2010. január 1-jétől) annak 127%-ára kell vetíteni. Az adóalapot korrigáló matematikai műveletek vonatkozásában az Alkotmánybíróság szükségesnek tartotta hangsúlyozni, hogy mindaddig, míg a korrekció kiindulási alapja az adóalany által ténylegesen megszerzett jövedelem, s kétséget kizáróan kimutatható a közvetlen összefüggés az adóalany foglalkoztatásával, jövedelemszerző tevékenységével keletkező jövedelem és a korrekciós tényező, s ezáltal az adó alapja között, addig a jogalkotó által bevezetett matematikai korrekció megmarad az alkotmányosság határain belül. Az Szja tv. most vizsgált szabályainál azonban teljesen másról van szó.]

A Cst. 10. § (1) bekezdése szerint „ugyanazon gyermek (személy) után járó családi pótlék csak egy jogosultat illet meg.”

A (3) bekezdés szerint „ha a gyermek együttélő szülők háztartásában él, a családi pótlékot – együttes nyilatkozatuk alapján – bármelyik szülő igényelheti, mégpedig nyilatkozatuk szerint gyermekként. Megállapodás hiányában az ellátást igénylő szülő személyéről – kérelemre – a gyámhatóság dönt.”

Az Szja tv. 28. § (18) bekezdése szerint családi pótlék címén az adóévben megszerzett bevételből egyéb jövedelem

a) a családok támogatásáról szóló törvény szerint jogosult magánszemélynél, a vele együtt élő háztartásánál, illetve az ilyen bevételt szerző magánszemély élettársánál 50–50 százalék,

b) a családok támogatásáról szóló törvény szerint a családi pótlékra egyedülállóként, illetve egyedülállónak tekintendőként jogosult magánszemélynél – az a) pontban foglaltaktól eltérően – 50 százalék.

Vagyis ez a szabály két irányban is kivételt tartalmaz az alól az általános elv alól, hogy a jövedelem – a magánszemély által az adóévben bármilyen címen és formában megszerzett bevétel egésze [Szja tv. 4. § (1) bekezdés] – adózni tartozik.

Az egyik kivétel, hogy nemcsak a családi pótlékra jogosult személynél tekinti „egyéb jövedelemnek” a családi pótlék címén megszerzett bevételt (ennek felét), hanem a vele együttélő háztartásánál, élettársánál is (a másik felét),

függetlenül attól, hogy a házastárs, élettárs igényelt-e családi pótlékot, van-e ilyen címen személyes bevétele. Habár ez a törvényi technika az úgynevezett házastársi splittingre (házastársi felosztás: a házastársak jövedelmének összeadása, majd felezése, és az ennek megfelelő adózás személyenként) emlékeztet, amely bevett módszer számos országban, mégsem azonosítható vele több, nagyon lényeges különbség miatt. A legfontosabb, hogy az Szja tv. megoldása nem minden jövedelemre vonatkozik, vagyis csupán részleges. A részlegessége miatt nem minden esetben előnyös a hatása, jöllehet a házastársi splittingnek eredetileg a házasság mint az Alkotmány által védett jogintézmény adójogi támogatása, és nem hátrány okozása a célja. A másik különbség, hogy a szabályozás nemcsak a házastársakra, hanem az élettársra is kiterjed. A harmadik különbség, hogy a családi pótlék megosztása független attól, hogy ténylegesen gazdasági közösségben élnek-e az együttélő érintett személyek, vagy megállapodás alapján, amit a törvények lehetővé tesznek, nem.

A másik kivétel, hogy a családi pótlék címén ténylegesen megszerzett bevételnek csak a felét tekinti jövedelemnek a törvény, ha a családi pótlék teljes összegét megszerző személynek nincs együttélő házastársa vagy élettársa, vagyis egyedülálló. Ez utóbbi esetben jogszabályértelmezési kérdést vet fel, hogy a családi pótlék címén megszerzett bevétel „másik felét” miként kell figyelembe venni az Szja szempontjából: a törvény értelmezhető úgy, hogy a megszerzett családi pótlék másik felét a jogalkotó nem tekinti az egyedülálló személy jövedelme részének. Ugyanakkor tételes szabály ennek a bevételnek az adózás alól való mentesítésére szövegszerűen nincs: vagyis ha csupán a törvény szövegét nézzük, a pótlék másik fele – az általános szabályok következtében, amelyek mindenféle bevétel egészének az adókötelezettségéről szólnak – adóköteles lenne. Az Alkotmánybíróságnak azonban erről a jogértelmezési kérdéstről a jelen esetben nem kell döntenie.

A törvény szabályai alapján azt azonban meg lehet állapítani, hogy az Szja tv. 28. § (18) bekezdés a) pontja ténylegesen meg nem szerzett jövedelmet von adóalapba akkor, amikor a családi pótlékre jogosult személy együttélő házastársánál, élettársánál is, fele részben, a családi pótlékot kifejezetten egyéb jövedelemnek tekinti. A Cst. 10. § (1) és (3) bekezdése ugyanis egyértelművé teszi, hogy ugyanazon gyermek (személy) után járó családi pótlék csak egyetlen jogosultat illet meg: a másik szülő e jövedelem felett nem szerez semmilyen rendelkezési jogosultságot. (A törvény szerint, ha a gyermek együttélő szülők háztartásában él, a családi pótlékot – együttes nyilatkozatuk alapján – bármelyik szülő igényelheti, mégpedig nyilatkozatuk szerint gyermekenként. Megállapodás hiányában az ellátást igénylő szülő személyéről – kérelemre – a gyámhatóság dönt.) Mindezekre figyelemmel ezért ez a szabályozás ellentétes az Alkotmány 70/I. §-ának az idézett AB-határozatokban említett, értelmezett tartalmával.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi: az Alkotmány házasságot és családát védő szabályára tekintettel (15. §) önmagában nem lenne ellentétes az Alkotmány 70/I. §-ával az olyan megoldás, amely lehetővé tenné, hogy a házastársak válasszanak a jelenlegi személyi adózás, vagy a házastársak jövedelmének összeadása, majd felezése, és az ennek megfelelő adózás (az úgynevezett splitting, felosztás) között.

2. Az Alkotmánybíróság másodsorban azt vizsgálta, hogy az Szja tv. kifogásolt szabályai sértik-e a teljesítőképesség szerinti adózás követelményét.

Az Alkotmánybíróság említett határozatai az Alkotmány 70/I. §-ából eredő követelménynek tekintették azt, hogy az adó álljon arányban az adóalanyok teherviselő képességével [8/2007. (II. 28.) AB határozat, ABH 2007, 148, 163.]. A teljesítőképesség szerinti adózás követelménye – noha általában nem érvényesíthető maradéktalanul a jövedelemadók bonyolultsága, más alkotmányos célok követése és az adó gazdaságpolitikai eszköz-szerepe következtében – azt jelenti, hogy azonos gazdasági teljesítőképességű személyeket azonosan kell kezelni, illetve a nagyobb gazdasági teljesítőképességgel rendelkezők jobban adóztathatók. A teherviselő képességgel arányos közteherviselés az Alkotmánybíróság gyakorlatában a 70/I. §-ból levezetett, speciális jogegyenlőségi tétel. [A német Alkotmánybíróság gyakorlatában, jöllehet az elvet nem egyetlen alkotmányi szabályhoz kötik, általában a jogegyenlőség (Alaptörvény 3. §) követelményével kapcsolják össze. A teljesítőképesség szerinti adózás (az ún. Leistungsfähigkeitsprinzip) azonban nem követeli meg azt, hogy az adó progresszív legyen (BVerfGE 8, S. 51).].

Az Alkotmánybíróság jogegyenlőséggel összefüggő gyakorlatából figyelmet érdemel az is, hogy „alkotmányellenességhez nem csak az vezet, ha adott szabályozási koncepción belül valamely (azonos helyzetben lévő) csoportra – alkotmányos indok nélkül – eltérő szabályozás vonatkozik, hanem hátrányos megkülönböztetés az is, ha az adott szabályozási koncepció alkotmányossági szempontból lényegesen eltérő helyzetben lévő csoportokra azonosan vonatkozik, vagyis e körülményt figyelmen kívül hagyja. Ha az ilyen hátrányokozásnak nem ismerhető fel a tárgyilagos mérlegelés szerint való ésszerű indoka – tehát önkényes –, alkotmányellenesség állapítható meg” [6/1997. (II. 7.) AB határozat, ABH 1997, 67, 69.]. Alkotmányossági szempontból lényegesen eltérő helyzetben vannak másokhoz képest azok a személyek, akik családban élnek és gyermekekről való gondoskodási kötelezettségük van.

- 2.1. A szülők alapvető kötelessége ugyanis a gyermek tartása, mint az Alkotmány 67. §-ában megfogalmazott testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges gondoskodás.

Az Alkotmány a gyermek alapvető jogának megfogalmazásával közvetlen és jelentős kötelezettséget ró a szülőkre, az államra, a társadalomra. Az Alkotmány akkor, amikor a szülők tartási kötelezettségét megfogalmazza, amihez hasonló kötelezettség mást nem terhel, hatással van a szülők személyes teljesítőképességére. A gyermekükről az Alkotmány szerint saját háztartásukban gondoskodó szülőknek mint az Szja tv. adóalanyainak mind a személyes gazdasági teljesítőképessége, mind a személyes adóteherviselő képessége eltér azokétól, akik egyedül élnek vagy gyermeket nem nevelnek.

A gyermek tartására az Alkotmány alapján kötelezően fordítandó javak nyilvánvalóan csökkentik azt az összeget, amely felett a szülők, együttesen, vagy külön-külön szabadon rendelkezhetnek. A szülők személyes adóteherviselő képessége ezért nem azonos azoknak a magánszemélyeknek az adóteherviselő képességével, akiket az Alkotmány 67. §-a szerinti kötelezettség nem terhel, hanem kisebb.

A családi pótlék a gyermeknevelés költségeihez való állami hozzájárulás. (A Cst. 1. §-a szerint a „törvény célja, hogy a családok szociális biztonságának elősegítése, a gyermeknevelés anyagi terheinek csökkentése érdekében meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit”.) A gyermeknevelés költségei a szülőknél annál nagyobbak, minél több gyermekről kell gondoskodniuk az Alkotmány 67. § (1) bekezdése alapján.

Az Alkotmánybíróóság egy korai határozatában abból indult ki, hogy a gyermek ember, akit minden olyan alkotmányos alapvető jog megillet, mint mindenki mást, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt felnőtté válásához. Az Alkotmány 67. § (1) bekezdése minden gyermek számára biztosítja a jogot a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges. Ez az alkotmányi rendelkezés „a gyermek alapvető jogairól szól, egyidejűleg a család (szülők), az állam és a társadalom alapvető kötelezettségeit megszabva” (995/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 524, 525.), egyben a jogalkotó alkotmányos kötelezettségét határozza meg a gyermek megfelelő fejlődését biztosító feltételek megteremtésére.

Az Alkotmánybíróóság – az Alkotmány 15. §-a, 16. §-a és a 67. § (1) bekezdése összefüggéseit figyelembe véve – több határozatában is rámutatott, hogy e rendelkezések az állam intézményvédelmi kötelezettségét alapozzák meg, mely a legkülönbözőbb állami kötelezettség-teljesítésekben nyilvánul meg, és amelyek formája, módja, mértéke az alkotmányi rendelkezésből nem következik [731/B/1995. AB határozat, ABH 1995, 801, 807.; 79/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 399, 405.; 429/B/2001. AB határozat, ABH 2005, 987, 991–992.; 666/B/2004. AB határozat, ABH 2006, 2061, 2063–2064.; 844/E/2005. AB határozat, ABH 2007, 2544, 2547.].

Az Alkotmánybíróóság egy későbbi, 32/1998. (VI. 25.) AB határozata ugyanakkor a rendelkező részben állapította meg: „az Alkotmány 70/E. §-ában meghatározott szociális biztonsághoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtandó olyan megélhetési minimum állami biztosítását tartalmazza, amely elengedhetetlen az emberi méltósághoz való jog megvalósulásához.” (ABH 1998, 252.).

Az Alkotmány 67. § (1) bekezdésében írt védelem és gondoskodás ezért legalább azt kell jelentse, hogy a gyermek családjának és az államnak az Alkotmányból eredő kötelezettsége van arra, hogy a gyermek emberhez méltó létezése minimális feltételeihez szükséges javakat biztosítsák. Család hiányában egyedül az állam lenne köteles a gyermekekről gondoskodni. [A gyermeki létminimum adómentességének követelménye megtalálható a német alkotmánybíróóság gyakorlatában: eszerint az Alaptörvénynek abból a szabályából, amely szerint a házasság és a család az állam különleges védelme alatt állnak (Art. 6 Abs.1.), az következik a gyakorlat értelmében, hogy egy család adóztatásánál a család tagjaira eső létminimumösszegeket adómentesen kell hagyni. Lásd pl.: Beschluß des Zweiten Senats vom 10. November 1998 – 2 BvL 42/93 –.] Ez olyan alkotmányjogi szempont, amelyet a 70/I. §-ból levezetett, különös jogegyenlőségi tétel, a teljesítőképesség szerinti adózás követelménye érvényesülésénél, fokozottan kell figyelembe venni.

A vizsgált szabályok a családi pótlékhoz, a gyermeknevelés költségeihez való állami hozzájáruláshoz fűznek adójogi következményt, de eközben csak az adóalany személyes jövedelme számít, és nem a rászorultság: nem számít az, hogy a családnak a tagjai mekkora egy főre eső jövedelemből élnek.

Az adóterhet nem viselő járandóság lényege ugyanis, hogy az összege nem adózik, de „feljebb tolja” a többi jövedelmet. Adóterhet nem viselő járandóságnál ezért nem csupán technikai szabályról van szó. A családi pótlék összegének hozzászámítása az összevont adóalapba tartozó jövedelemhez a hatályos Szja tv. mellett (amely ennél a jövedelemnél két sávot tartalmaz és két, 18 és 36 százalékos adókulcsot) felfelé tolja, magasabb adókulcs alá eső sávba helyezi az eddig adómentes családi pótlék mellett szerzett személyes jövedelmet. Akinek az éves személyes jövedelme – függetlenül gyermekei számától – a családi pótlék összegével együtt meghaladja az 1,9 millió forintot (az

alsó jövedelmi sáv határát), a családi pótlék összegének 18 százalékaival több adót fizet, mint eddig, és ez egyedül annak következménye, hogy a családi pótlék „egyéb jövedelem”, adóterhet nem viselő járandóság lett.

A támadott szabályok következtében több adót fizethetnek az ugyanannyi gyermeket nevelő azok a szülők, akiknél ugyanazt a jövedelmet egyetlen kereső személy szerzi meg (és az alsó jövedelmi sáv határát átlépi), mint ahol ugyanezt a jövedelmet kétkeresős családban élő, de az alsó jövedelmi sávot külön-külön át nem lépő szülők, együttélve szerzik meg. Ez sérti az adóalanyok teherviselő képessége [8/2007. (II. 28.) AB határozat, ABH 2007, 148, 163.] szerinti adózás követelményét. A szabályozás az ugyanolyan teherviselő képességű személyek között hátrányos különbséget tesz aszerint, hogy a család egy- vagy kétkeresős. [Az Alkotmánybíróság 60/1995. (X. 6.) AB határozata vizsgált egy olyan, alkotmányjogi szempontból a jelen ügyben vizsgálthoz hasonló szabályozást, amely az egygyermekes, együttélő szülők családi pótlékra való jogosultságát attól tette függővé, hogy csupán az egyik vagy mindkét szülő folytat-e kereső foglalkozást. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az a különbségtétel, amely az egy gyermeket nevelő, de egyébként rászorult családok között aszerint különböztet, hogy a rászorultságot egy vagy két kereset alapozta-e meg, az egyébként rászorult egygyermekesek vonatkozásában az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését sértő diszkriminatív rendelkezés volt.]

Ezért azok a támadott szabályok, amelyek a családi pótlék adómentességét megszüntetve a családi pótlékot adóterhet nem viselő járandóságként rendelik figyelembe venni, személyes jövedelemként, a hatályos Szja tv. többkulcsos adóábrájához mellé – az Szja tv. 3. § 72. b) pontjának „családi pótlék címén megszerzett bevételből egyéb jövedelemként figyelembe vett összeg,” szövegrésze, 11. §-ának (5) bekezdése, a 28. § (18) bekezdése –, alkotmányellenesek, az Alkotmány 70/I. §-ából eredő jogegyenlőségi tétel sérelme miatt.

- 2.2. Az Alkotmánybíróság a 43/1995. (VI. 30.) AB határozatban (ABH 1995, 188, 192.), valamint az 52/1995. (IX. 15.) AB határozatban és a 60/1995. (X. 6.) AB határozatban nem minősítette feltétlenül alkotmányellenesnek a családi pótlék rászorultságtól való függővé tételét – ami azt jelentette, hogy a családban egy főre eső bizonyos jövedelem elérése esetén nem volt jogosultság családi pótlékra –, de rámutatott azokra az alkotmányos korlátokra és követelményekre, amelyekre figyelemmel kellett volna lennie a jogalkotónak a rendelkezések megalkotásánál. Az Alkotmánybíróság már e korábbi határozataiban is megállapította, hogy a családi pótlék rendszerének átalakítása, az anyagi jogú rendszerek rászorultsági alapúvá tétele önmagában nem alkotmányellenes, ha a változtatás bevezetésére megfelelő idő áll rendelkezésre, és az egyes rendelkezések Alkotmányba foglalt szabályt vagy alapjogot nem sértenek. E megállapítások az érintettek teljes körére vonatkoznak. Az Alkotmánybíróság e gyakorlata értelmében a családi pótlék a gyermekekre tekintettel a családi jövedelmet egészíti ki, vagyis a család mint gazdasági egység egészét kell nézni akkor, amikor az a kérdés, támogasson-e az állam valamennyi családot, vagy a tehetősebbeket nem. A most vizsgált szabályok azonban nem a családi pótlék rendszerét alakítják át közvetlenül, hanem az érintetlenül hagyott családi pótlékhoz sajátos adójogi következményt fűznek. Családi pótlékra jogosult marad mindenki az általános szabályok szerint, aki eddig is az volt, jövedelmi, vagyoni viszonyaitól, egyéni vagy családi rászorultságtól függetlenül: a most vizsgált adójogi következmény eleve nem alkalmas érvényesíteni rászorultsági szempontokat. A családi pótlék adóalapba vonása is minden jogosultat egyformán érint; az adójogi hatás nem függ attól, hogy a jogosult személy családjában mekkora az egy főre eső jövedelem. Az adójogi hatás csupán attól függ, hogy a jogosultnak mekkora az összevont adóalapba tartozó személyes jövedelme, és milyen összegű családi pótlékot kap. E körülményekből azt a következtetést lehet levonni, a most hatályos, többkulcsos, az összevont adóalapnál sávós, progresszív adóábrát tartalmazó Szja tv. mellett előfordulhat: minél magasabb a személyi jövedelem, és minél több gyermek után kell figyelembe venni a magánszemély személyes jövedelménél a családi pótlékot, a magánszemély annál több adó fizetésére lesz köteles. Az ugyanis, hogy a családi pótlék adóterhet nem viselő járandóság, azt eredményezi, hogy azok a magánszemélyek, akiknek az összevont adóalapba tartozó személyes jövedelme a hatályos Szja tv. mellett a magasabb adókulcs szerinti adósávba tartozik eredetileg – vagy esetleg csupán a családi pótlék beszámítása folytán –, az alacsonyabb és a magasabb adókulcs különbözete szerinti mértékben a jövedelmükhöz számítható családi pótlék egy részét elveszítik. A számított adójukból ugyanis a családi pótlékra eső, a családi pótlék csekély összege miatt azonban csak az alacsony adókulcs szerinti kiszámított adót vonhatják le. Ez a veszteség annál nagyobb, minél magasabb a magasabb adókulcs alá eső személyi jövedelem. [Az Szja tv. 34. § (1) bekezdése szerint a számított adót csökkenti az adóévi összevont adóalap részét képező adóterhet nem viselő járandóságok együttes összegének az adóábra szerint kiszámított adója.]
3. A 3/1994. (I. 21.) AB határozatban az Alkotmánybíróság leszögezte: Az Abtv. [az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény] 40. §-a értelmében, ha az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányellenességét állapítja meg, azt teljesen vagy részben megsemmisíti. Az Alkotmánybíróságnak ezért az Abtv. alapján az Szja tv. támadott rendelkezéseinek megsemmisítéséről kellett volna rendelkeznie. Az elbírált esetben azonban a törvény támadott

szabályainak részleges megsemmisítése a szövegösszefüggésekre, a jogszabályoknak a gyakorlatban való alkalmazhatósága szempontjaira is figyelemmel lehetséges volt.

Az Alkotmánybíróság tekintettel volt arra, hogy a vizsgált rendelkezések teljes egészében való megsemmisítése az alkotmányellenessé nyilvánítottnál hátrányosabb helyzetet eredményezhetne, hiszen adómentességi szabály hiányában a családi pótlék teljes egészében adókötelessé válna és adóterhet viselne. Ezért a támadott és alkotmányellenessé nyilvánított szabályok részleges megsemmisítése jöhetett csak szóba. Ez indokolja az Szja tv. 28. § (19) bekezdése egyes szövegrészeinek hatályban tartását a többi rész részleges megsemmisítése mellett.

Az Alkotmánybíróságnak figyelemmel kellett lennie arra is, hogy a hatályban maradó normaszövegnek minden esetben meg kell felelnie a jogbiztonság követelményének. A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon. Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság követelményének érvényesítésétől saját működése körében sem tekinthet el; ha a jelen ügyben csak az alkotmányellenesnek nyilvánított szövegrészeket semmisítette volna meg, úgy jogbizonytalanságot teremtett volna az alkotmányellenességgel közvetlenül nem érintett többi rendelkezések – az Szja tv. 28. § (19) bekezdés a)–e) pontjai, a 48. § (2), (6) bekezdéseinek és a 49. § (7) bekezdésének az „[ideértve különösen a családi pótléknak a 28. § (18) bekezdése szerint jövedelemnek minősülő megosztott részét]” szövegrészei – tekintetében. Az alkotmányellenesnek nyilvánított szabályok hiányában kérdésessé válna az említett rendelkezések mikénti alkalmazása: ezek a szabályok önmagukban nem állnának meg, a jogalkalmazásban értelmezhetetlenek lennének. Ezért – a jogbiztonság követelményére tekintettel – az Alkotmánybíróság ezeket a szabályokat is megsemmisítette. Ezek miatt az okok miatt az Alkotmánybíróság az alkotmányellenes szövegrészeket a rendelkező részben foglaltak szerint semmisítette meg. Ennek következtében a 2009-es adóév végétől a családi pótlék ismét adómentes bevétel lesz.

4. Az Abtv. 43. § (4) bekezdés feljogosítja az Alkotmánybíróságot arra, hogy az Abtv.-ben szereplő időponttól eltérően határozza meg az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezését vagy konkrét esetben történő alkalmazhatóságát, ha ezt a jogbiztonság, vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.

A jelen ügy körülményeit az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogbiztonság követelménye és az érintett személyek jogainak védelme a szabályozás – hatálybalépésének időpontjára – visszaható hatályú megsemmisítését indokolja.

5. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, ha az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak egy részét az Alkotmány valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alkotmányi rendelkezés esetleges sérelmét – a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben – érdemben nem vizsgálja. [44/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 203, 205.; 4/1996. (II. 23.) AB határozat, ABH 1996, 37, 44.; 61/1997. (XI. 19.) AB határozat, ABH 1997, 361, 364.; 15/2000. (V. 24.) AB határozat, ABH 2000, 420, 423.; 16/2000. (V. 24.) AB határozat, ABH 2000, 425, 429.; 29/2000. (X. 11.) AB határozat, ABH 2000, 193, 200.]

Mivel az Alkotmánybíróság a vizsgált szövegrészeket az Alkotmány 70/I. §-ába ütközőnek minősítette, ezért a családi pótlék adólapba vonására vonatkozó szabályozásnak az Alkotmány többi, az indítványokban hivatkozott rendelkezésével való ellentétét nem vizsgálta.

- V. 1. Az indítványok között van olyan, amely az Art. némely szabályát támadja, az Alkotmány 70/A. §-a és 70/I. §-a sérelmére hivatkozva.

Az Art. 52. § (4) bekezdése h) pontja és a törvény 3. számú melléklete F) b) pontja csupán bevallási, adatszolgáltatási kötelezettségről szól. Ezek a szabályok nem hozhatók összefüggésbe az Alkotmány 70/A. §-a és 70/I. §-a rendelkezéseivel, ezért az indítványokat az Alkotmánybíróság elutasította.

2. Több indítványozó kezdeményezte az áfa normál kulcsának felemeléséről szóló szabályok, és ezzel összefüggésben az egyik kedvezményes kulcs alá tartozó termékek, szolgáltatások meghatározásáról szóló szabályok vizsgálatát [Áfa tv. 82. § (1) és (3) bekezdése, 3/A. számú melléklete].

Az áfa közvetett adó, ahol az adó alanya és az adó teherviselője nem azonos. Ebben az esetben az adót az adóalany áthárítja a végső felhasználóra, a fogyasztóra: annak terhét a vásárló fizeti meg. A közvetett adók esetében az adó teherviselője nem köteles arra, hogy az adóalagnál az adófizetési kötelezettséget keletkeztető tényállást megvalósítsa. Az Alkotmány 70/I. §-a ezért a közvetlen adóknál azt a követelményt támasztja, hogy az adó mértéke általánosan, mindenkire kiterjedően, azonosan kerüljön megállapításra. Az Áfa tv. kifogásolt szabályai nem különböztetnek személyek szerint. Az Alkotmány 15. és 16. §-ából nem lehet levezetni az áfa mértékére vagy a kedvezményes kulcsok alá eső termékek, szolgáltatások körére irányadó követelményeket sem. Az adórendszernek a maga egészében kell megfelelnie az Alkotmány 70/I. §-ából eredő követelményeknek.

Nem állapítható meg ezért, hogy az Áfa tv. támadott szabályai sértik az Alkotmány 15. és 16. §-át azzal, hogy a normál kulcsot az eddigieknél magasabb mértékben határozzák meg, és ennek során, változatlanul, nincsenek tekintettel a közvetlenül a gyermekneveléssel összefüggő termékek, szolgáltatások adójára. Az Alkotmánybíróság ezért elutasította az Áfa tv. 82. § (1) és (3) bekezdése, 3/A. számú melléklete rendelkezéseit támadó indítványokat.

Budapest, 2009. december 15.

Dr. Paczoly Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 806/B/2009.

IX. Határozatok Tára

A köztársaság elnök 173/2009. (XII. 17.) KE határozata bíró felmentéséről és bírák kinevezéséről

Az Alkotmány 48. § (2) bekezdése, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 4. § (1) bekezdése alapján, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács előterjesztésére

nyugállományba helyezés iránti kérelmére

*dr. Becher Rezsőné*t 2010. július 14-ei hatállyal bírói tisztségéből felmentem;

dr. Aradi Zitát 2010. január 1. napjától határozatlan időtartamra bíróná,

dr. Barna Sárát,

dr. Bihari Ádámot,

dr. Demeter Gábort,

dr. Előházi Csillát és

dr. Sándor Rolandot a 2010. január 1. napjától 2012. december 31. napjáig terjedő időtartamra bíróná kinevezem.

Budapest, 2009. december 7.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

KEH ügyszám: IV-4/04742/2009.

A köztársasági elnök 174/2009. (XII. 17.) KE határozata kitüntetés adományozásáról

Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdése j) pontja, valamint a Magyar Köztársaság kitüntetéseiéről szóló 1991. évi XXXI. törvény 2. § (1) bekezdése alapján a miniszterelnök előterjesztésére

folyamatosan magas színvonalú sportolói pályafutása elismeréseként, második világbajnoki címe megszerzéséért

Erdei Zsolt ökölvívónak a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE (polgári tagozat)

kitüntetést adományozom.

Budapest, 2009. december 11.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: VIII-1/04834/2009.

**A köztársasági elnök 175/2009. (XII. 17.) KE határozata
vezérezredes szolgálati viszonyának megszüntetéséről és nyugállományba helyezéséről**

Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés i) pontjában biztosított jogkörömben, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény 49. § (2) bekezdésének b) pontja alapján *Havril András* vezérezredes szolgálati viszonyát 2009. december 30-án megszüntetem és 2009. december 31-ei hatállyal nyugállományba helyezem.

Budapest, 2009. december 7.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Dr. Szekeres Imre s. k.,
honvédelmi miniszter

KEH ügyszám: IV-6/04701/2009.

**A Kormány 1213/2009. (XII. 17.) Korm. határozata
a 2009. évi központi költségvetés általános tartalékának előirányzatából történő felhasználásról**

A Kormány az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) 38. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében 500,0 millió forint 1. számú melléklet szerinti átcsoportosítását rendeli el a 2009. évi központi költségvetés általános tartaléka terhére.

Felelős: pénzügyminiszter
érintett fejezetek irányítását ellátó szervek vezetői
Határidő: azonnal

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

1. számú melléklet az 1213/2009. (XII. 17.) Korm. határozathoz

XXVI. Szociális és Munkaügyi Minisztérium

ADATLAP A KÖLTSÉGVETÉSI ELŐIRÁNYZATOK MÓDOSÍTÁSÁRA*
a Kormány hatáskörében

Költségvetési év: 2009.

Millió forintban, egy tizedessel

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csoport-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir-csoport-szám	Ki-emelt elő-ir-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csoport-név	Jog-cím-név	Elő-ir-csoport-név	KIADÁSOK				A módosítás jogcíme				Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jog-szabály/határozat száma	
														Kiemelt előirányzat neve											
	XXVI.							Szociális és Munkaügyi Minisztérium																	
		16						Fejezeti kezelésű előirányzatok																	
			44					Szociális szolgáltatások																	
271256				1				Szociális alap és szakosított ellátások, módszertani feladatok támogatása																	
						1		Működési költségvetés																	
							5	Egyéb működési célú támogatások, kiadások															500,0		
	X.							Miniszterelnökség																	
		20						Tartalékok																	
001414			1					Költségvetés általános tartaléka															-500,0		

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csoport-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir-csoport-szám	Ki-emelt elő-ir-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csoport-név	Jog-cím-név	Elő-ir-csoport-név	BEVÉTELEK				A módosítás jogcíme				Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jog-szabály/határozat száma		
														Kiemelt előirányzat neve												

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csoport-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir-csoport-szám	Ki-emelt elő-ir-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csoport-név	Jog-cím-név	Elő-ir-csoport-név	TÁMOGATÁSOK				A módosítás jogcíme				Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jog-szabály/határozat száma				
														Kiemelt előirányzat neve														
	XXVI.							Szociális és Munkaügyi Minisztérium																				
		16						Fejezeti kezelésű előirányzatok																				
			44					Szociális szolgáltatások																				
271256				1				Szociális alap és szakosított ellátások, módszertani feladatok támogatása															500,0					
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																												
														Foglalkoztatottak létszáma (fő) — időszakra														
														Foglalkoztatottak létszáma (fő) — időszakra														
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																												

Az adatlap 5 példányban töltendő ki		A támogatás folyósítása/zárólása (módosítás +/-)		Összesen	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév
Fejezet	1 példány							
Állami Számvevőszék	1 példány	időarányos						
Magyar Államkincstár	1 példány	teljesítményarányos						
Pénzügyminisztérium	2 példány	egyéb: azonnal		500,0				500,0

* Az összetartozó előirányzat-változásokat (+/-) egymást követően kell szerepeltetni.

**A miniszterelnök 109/2009. (XII. 17.) ME határozata
a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete főigazgató-helyettesének felmentéséről**

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2007. évi CXXXV. törvény 16. § (2) bekezdésében meghatározott hatáskörömben eljárva, a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 17. § (7) bekezdése alapján, öregségi nyugdíjra való jogosultságára tekintettel, kérelmére

dr. Schiffer Pétert

– 2009. december 15-i hatállyal –

a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete főigazgató-helyettesi megbízatása alól felmentem.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A Magyar Közlönyt a Szerkesztőbizottság közreműködésével a Miniszterelnöki Hivatal szerkeszti.
A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Petrétei József, a szerkesztésért felelős: dr. Tordai Csaba.
A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 1–3.
A Határozatok Tára hivatalos lap tartalma a Magyar Közlöny IX. részében jelenik meg.
A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként
a <http://kozlony.magyarorszag.hu> honlapon érhető el. Felelős kiadó: dr. Tordai Csaba.
A Magyar Közlöny oldalhú másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.